

Harcerz. Kronika Polshyewej

Polna 3

POLSKA GOSPODARCZA TYGODNIK

1 9 3 0

**POLSKIE
KOPALNIE SKARBOWE**

NA GÓRNYM ŚLĄSKU

SPÓŁKA DZIERŻAWNA
SOCIÉTÉ FERRIÈRE DES MINES
FISCALES DE L'ÉTAT POLONAIS
EN HAUTE-SILÉSIE.

**KRÓLEWSKA HUTA G. ŚL.
RYNEK, L. 915.**

TELEFONY: KRÓLHUTA 636-640 I KATOWICE 972.

SPRZEDAŻ

WĘGLA, KOKSU, BRYKIETÓW I SIARCZAMONU

Z KOPALNÍ KRÓL' BIELSZOWICE, KNURÓW.

ADR. TELEGR. **SKARBOFERME** KRÓL. HUTA.

Niema zapoty dla zasięgu EKRADYNY 5

EKRADYNA 5 jest jednym z tych aparatów, nieznanym odległości i dającym zawsze mocny i czysty odhór z każdego zakątka świata.

EKRADYNA 5 — budowana jest w dwóch odmianach: do sieci prądu zmiennego lub do połączenia z akumulatorem i baterją anodową.

PIERWSZY I JEDYNY APARAT Z DWIEMA LAMPAMI EKRADYNOWEMI WYSOKIEJ CZĘSTOTLIWOŚCI.

POLSKIE ZAKŁADY MARCONI S. A.

Warszawa, ul. Narbutta Nr. 29.

Salon demonstracyjny: Warszawa, ul. Marszałkowska Nr. 142.

KRAJOWA
SÓL

LANGBEINIT™

do
SOLANKOWO-POTASOWYCH
KAPIELI — LECZNICZYCH

WSKAZANIA:

Gościec stawowy i mięśniowy, dna, neuropatja, krzywica, niedokrwistość, stany zapalne i gruźlicze gruczołów chłonnych etc.

Skuteczne i szybkie działanie.

SKŁAD GŁÓWNY NA POLSKĘ i w. m. GDAŃSK
Przem.-Handl. Zakł. Chem.
LUDWIK SPIESS I SYN
SP. AKC.—WARSZAWA.

Żądać we wszystkich aptekach i skł. aptecznych.

ZARZĄD WILEŃSKIEGO BANKU ZIEMSKIEGO

NINIEJSZEM PODAJE DO WIADOMOŚCI:

I) że za nieuiszczenie zaległości i innych należności z pożyczek przez Bank wydanych, a również za nieopłacenie przeterminowanych pożyczek krótkoterminowych odbędą się w obecności Zarządu Banku licytacje publiczne w następujących terminach:

1-sza LICYTACJA

a) Na nieruchomości miejskie:

1) W rejonie Wileńskiego i Rówieńskiego Okręgów Sądowych	28 maja (środa).
2) " Grodzieńskiego i Łuckiego Okręgów Sądowych	30 " (piątek).
3) " Wileńskiego i Nowogródzkiego Okręgów Sądowych	2 czerwca (poniedziałek).
4) " Białostockiego i Pińskiego Okręgów Sądowych	3 " (wtorek).

b) Na nieruchomości ziemskie:

5) W rejonie Wileńskiego i Nowogródzkiego Okręgów Sądowych	4 czerwca (środa).
6) " Łuckiego i Grodzieńskiego Okręgów Sądowych	5 " (czwartek).
7) " Wileńskiego i Rówieńskiego Okręgów Sądowych	6 " (piątek).
8) " Łuckiego i Pińskiego Okręgów Sądowych	10 " (wtorek).
9) " Wileńskiego i Rówieńskiego Okręgów Sądowych	11 " (środa).
10) " Pińskiego i Białostockiego Okręgów Sądowych	12 " (czwartek).

2-ga LICYTACJA

a) Na nieruchomości miejskie:

11) We wszystkich Okręgach Sądowych	18 czerwca (środa).

b) Na nieruchomości ziemskie:

12) We wszystkich Okręgach Sądowych	27 czerwca (piątek).

II) że licytacje odbędą się w mieście Wilnie w gmachu Wileńskiego Banku Ziemskiego (ul. Mickiewicza 8) o godz. 12,

III) że zgodnie z obowiązującymi Bank przepisami szczegółowe wykazy nieruchomości wystawionych na licytację, oraz warunki, na jakich odbędą się licytacje, ogłoszone zostały w „Monitorze Polskim” z dn. 15 kwietnia r. b. Nr. 88, oraz w czasopismach nieurzędowych: „Słowo” w Wilnie z dn. 27 kwietnia r. b. Nr. 97 i „Dzień Polski” w Warszawie z dn. 27 kwietnia r. b. Nr. 114.

PRZETARG

Dyrekcja Dróg Wodnych w Wilnie niniejszem ogłasza powtórny ofertowy pisemny przetarg publiczny na dostawę do robót budowy jazu Nr. 1 na rzece Bugu przy wsi Kozłowice pod Brześciem n/B ciosanych kamieni granitowych o różnych wymiarach, w ilości ogólnej sztuk 301, stanowiących razem 62.262 m³ przy ogólnej powierzchni ociosania na czysto, względnie nawpół czysto 45443 m³ i przy ogólnej długości krawędzi zaokrąglonych m. b. 18681 obrobionych zgodnie z zatwierdzonymi rysunkami i Warunkami Technicznymi ze złożeniem ich na miejsce budowy.

Przetarg odbędzie się w dn. 19 maja 1930 r. o godz. 12 w południe w lokalu Kierownictwa robót budowy jazu (dom zarządu Dróg Wodnych w Brześciu n/B, ul. Jagiellońska).

Blizszych szczegółów można zasięgnąć w pomienionem kierownictwie budowy.

Dyrekcja

MEAL ZIOTY
POMIĘDZY
POZNANIU

PUSTELNIK

MEAL ZIOTY
POMIĘDZY
KRAJ
NAGRODA PAŃSTWA

**ZAKŁADY
CERAMICZNE
S.P.A.K.C.**

DOSTARCZAJĄ z WŁASNYCH FABRYK
PUSTELNIKA, MIŁOSNY I ZĄBEK

DACHÓWKI ZŁOBIONE
KARPIOWE. **DRENY,**
KAFLE KOŁO-
ROWE. **CEGLE** ZWYCZAJNA
DZIURAWKĘ

OFERTY: KOSZTORYSY NA ŻĄDANIE GRATIS.
ZARZĄD: WARSZAWA, KRÓLEWSKA N° 8 TEL. 86 88.

Czy wiesz, że w Polsce osiem lat istnieje komunikacja powietrzna i że nasze samoloty przewiozły bez żadnego wypadku ponad 40 tysięcy pasażerów, milion kg. towarów i kilka milionów listów?

Samoloty kursują codziennie
lub dwa razy dziennie:

Warszawa - Poznań
Warszawa-Katowice-Kraków
Warszawa-Lwów
Warszawa-Gdańsk
Kraków-Katowice-Wiedeń
Poznań-Bydgoszcz-Gdańsk

Informujcie się w biurach „LOTU”,
w biurach „Orbisu” i Wagons Lits.

Doświadczony Urzędnik Administracyjny

z dwudziestokilkoletnią praktyką na naczelnych stanowiskach jako główny buchalter, prokurent, zarządca, władający językiem niemieckim, znający najnowsze metody księgowości i naukowej organizacji pracy, poszukuje odpowiedniego zajęcia.

Referencje znanych osobistości.

Zgłoszenie dla „K. B.” przyjmuje administracja tyg. „Polska Gospodarcza”, Warszawa, Elektoralna 2

AMERYKA

JEST NAJWIĘKSZYM
RYNKIEM NA ŚWIECIE

AMERYKAŃSKO-POLSKA

IZBA HANDLOWA
W STANACH ZJEDNOCZONYCH
149 East 67th Street New York City

POŚREDNICZY W NAWIĄZYWANIU
STOSUNKÓW HANDLOWYCH
POMIĘDZY AMERYKĄ A POLSKĄ

KUPCZE I PRZEMYSŁOWCZE POLSKII
po przybyciu do Nowego Yorku
UDAJ SIĘ ZARAZ DO IZBY

ROZMÓWISZ SIĘ TAM PO POLSKU, OTRZYMASZ
WSKAZÓWKI I POMOC BIUROWĄ ZA DARMO!
KORESPONDENCJA W JĘZYKU POLSKIM

W POLSCE

załatwiasz swe sprawy przez

Polsko - Amerykańską Izbę Handlową
Warszawa, Nowy Świat 72, tel. 26-62

POLSKA GOSPODARCZA

DAWNIEJ
PRZEMYSŁ I HANDEL

TYGODNIK WYDAWANY PRZEZ MINISTERSTWO PRZEMYSŁU I HANDLU
PRZY WSPÓŁDZIAŁE MINISTERSTW: SKARBU, ROLNICTWA ORAZ KOMUNIKACJI

WYCHODZI W SOBÓTY

TREŚĆ ZESZYTU

	STR.		STR.
DZIAŁALNOŚĆ EKONOMICZNA POLSKICH PLACÓ- WEK ZAGRANICZNYCH — DR. T. NIEDUSZYŃSKI . . .	825	PRAWO I SĄD W ŻYCIU GOSPODARCZYM: ORZECZNICTWO SĄDOWE	855
PO ROKU DOŚWIADCZENIA ZE STANDARYZACJĄ WYWOZU JAJ — S. FR. KRÓLIKOWSKI	829	KRONIKA BIEŻĄCA: PRZEGLĄD USTAW I ROZPORZĄDZEŃ	855
ŻYCIE GOSPODARCZE: Międzynarodowa konferencja w sprawie ujednostajnienia prawa o wekslu i czeku — Ł. Rynek pracy w marcu 1930 r.		NOWE SPÓŁKI AKCYJNE	855
GÓRNICTWO I PRZEMYSŁ:		NOWE EMISJE W SPÓŁKACH AKCYJNYCH	856
GÓRNICTWO WĘGLOWE	837	TERMINY OGÓLNYCH ZEBRAŃ W SPÓŁKACH AKCYJNYCH	856
PRZEMYSŁ NAFTOWY	837	SPRAWY SAMORZĄDOWE	858
HUTNICTWO CYNKOWE I OŁOWIANE	839	SKARBOWOŚĆ I FINANSE:	
PRZEMYSŁ CHEMICZNY	841	SPRAWY BUDŻETOWE	859
ROLNICTWO	841	PODATKI I OPŁATY	862
Rak ziemniaczany w Polsce — Inż. J. Jackowski Wywóz masła z Polski — E. S. Narada w sprawie saletry wapniowej — J. W.		RYNEK DEWIZ I PAPIERÓW PROCENTOWYCH	863
HANDEL:		Z BANKU POLSKIEGO	864
TRAKTATY I KONWENCJE	845	PRZEGLĄD ZAGRANICZNY:	
HANDEL ZAGRANICZNY	845	SOWIECKA EKSPANSJA GOSPODARCZA W AZJI ŚRODKOWEJ — W. MASSALSKI	865
Rola pośrednicząca Hamburga w polski handel zagraniczny — Dr. T. N.		KRONIKA ZAGRANICZNA:	
OKAZJE DO HANDLU Z ZAGRANICĄ	847	OGÓLNE	869
TARGI I WYSTAWY	847	ANGLJA	869
KRAJOWE RYNKI TOWAROWE	848	CZECHOSŁOWACJA	870
RYNEK AKCYJNY	850	RUMUNJA	871
KOMUNIKACJA I TRANSPORT.	851	WŁOCHY	872
Charakterystyka przewozów towarowych w 1929 r. — J.		SZWAJCARJA	873
ŻEGLUGA I SPRAWY MORSKIE	852	HOLANDJA	115
POCZTA I TELEGRAF	854	ESTONJA	873
		Z. S. R. R.	873
		LITWA	873
		Z RYNKÓW ZAGRANICZNYCH	874

DO ZESZYTU NINIEJSZEGO DOŁĄCZONY JEST Nr. 9 „WIADOMOŚCI STATYSTYCZNYCH GŁ. URZ. STATYST.”

DZIAŁALNOŚĆ EKONOMICZNA POLSKICH PLACÓWEK ZAGRANICZNYCH

OBUDZONA i ożywiona przez przeprowadzoną we wrześniu 1929 r. gruntowną reorganizację naszej zagranicznej służby gospodarczej, działalność sprawozdawcza konsulatów wykazała już w ciągu następnych kilku miesięcy po reformie silne wzmożenie zarówno pod względem jakościowym jak i ilościowym.

Szereg placówek, uprzednio pogrążonych w zupełną martwość w tej dziedzinie, uruchomił działy ekonomiczne, które szybko rozwinęły w sposób nader dodatni swą działalność. Konsulaty, których praca sprawozdawcza zacieśniała się przedtem do obserwowania i raportowania ogólnych problemów ekonomicznych, rozszerzyły — zgodnie z rzuconem hasłem

„komercjalizacji” — pracę tę na badanie konkretnych możliwości zbytu polskich produktów (w ścisłym porozumieniu z Państwowym Instytutem Eksportowym), dzięki czemu ożywiła się znacznie akcja naszych eksporterów, bądź w postaci zdobywania szeregu nowych rynków zbytu, bądź też przez eksport towarów, nie będących dotąd wogóle przedmiotem wywozu z Polski.

Działalność konsulatów, o wiele mniej niż poprzednio uszematyzowana, potoczyła się wartkim, lecz też i bardzo różnorodnym nurtem, okoliczność, która utrudnia niezmiernie ocenę jej przez powołane do tego czynniki, stwarzając konieczność szukania nowych kryteriów, od których zastosowania zależy krytyka nie tylko trafna z punktu widzenia danego momentu, ale i produktywna, t. j. pobudzająca placówkę do rozwoju działalności tej we właściwym kierunku na przyszłość.

To też w związku z tą reformą została dokonana również i gruntowna reorganizacja metod oceny działalności ekonomicznej urzędów konsularnych, która dotknęła nie tylko charakteru, sposobu funkcjonowania i składu osobowego, powołanej do tego uprzednio, komisji międzyministerjalnej, lecz też i zasad, na których opiera się ta ocena, a które „w wyższym niż dotąd stopniu odpowiadać muszą potrzebom usprawnienia i komercjalizacji działalności gospodarczej konsulatów”.

Dekret Ministra Spraw Zagranicznych z dn. 21 listopada 1929 r., powołujący do życia — w miejsce dotychczasowej samoistnej Międzyministerjalnej Komisji Opiniodawczej — specjalną Komisję Doradczą przy Dyrektorsze Departamentu Konsularnego w ten ogólny sposób określa linie wytyczne jej działalności:

„Zadaniem komisji tej będzie opinjowanie działalności gospodarczej poszczególnych konsulatów na żądanie Dyrektora Departamentu Konsularnego i na podstawie referowanej jej przez ten Departament pracy urzędów konsularnych w tej dziedzinie oraz przedstawianie dezyderatów urzędów, zainteresowanych działalnością gospodarczą konsulatów”.

W ramach tych wytycznych i pod wpływem dominującego obecnie hasła komercjalizacji działalności gospodarczej placówek praktyka dotychczasowych prac tej komisji wyłoniła szereg zasad względnie kryteriów oceny, które pragnąłbym scharakteryzować w niniejszym artykule.

Z istoty swej i z celów, którym ma służyć praca sprawozdawcza konsulatów, wynika, iż stopień doskonałości działalności tej pozostaje w prostym stosunku do użyteczności, jaką przedstawia ona dla rozwoju naszej ekspansji ekonomicznej, dla dalszej rozbudowy naszej struktury państwowo-gospodarczej oraz dla jej ustosunkowania się do życia gospodarczego zagranicy.

Już sama ta konieczność ścisłego sprężgnięcia ze sobą przejawów życia gospodarczego terenu obserwacyjnego placówki z potrzebami naszego własnego gospodarstwa narodowego i ich wzajemna współzależność powodują — w związku z niesłychaną różnorodnością terenów i geograficznym ich oddaleniem od Polski — ogromne zróżniczkowanie i daleko posuniętą indywidualizację działalności obserwacyjno-sprawozdawczej poszczególnych naszych placówek zagranicznych.

Zróżniczkowanie to potęgują jeszcze okoliczności takie, jak indywidualność autorów raportów, którzy są

niejako pryzmą, przez którą dane zjawisko przedostaje się do wiadomości sfer krajowych, wrodzony każdemu z nich odmienny dar obserwacji, analizy i ujęcia faktów, często drobnych napozór, a dla nas gospodarczo właśnie bardzo ważnych, ich umiejętność wiązania odosobnionych faktów ze sobą, syntezy, wyciągania wniosków, a wreszcie ogólna ich orientacja w problemach ekonomicznych okręgu placówki oraz kompleksu gospodarczego, do którego okrąg ten należy, a równocześnie w potrzebach naszego własnego gospodarstwa narodowego.

Te właśnie, wymagane od sprawozdawców, czysto indywidualne właściwości umysłowe podnoszą pracę obserwacyjno-sprawozdawczą w dziedzinie ekonomicznej do rzędu najtrudniejszych, najbardziej twórczych, bo usuwających się z pod możliwości jakiegokolwiek mechanizacji, działań tak zresztą wielostronnej działalności konsularnej.

Blizsza analiza raportów potwierdza w pełni to twierdzenie. Można śmiało powiedzieć, iż działalność sprawozdawcza każdej placówki osobna ma swoją odrębną fizjognomję, która uwytadnia się nawet przy porównaniu placówek, działających na terenie jednego i tego samego państwa. Okoliczność ta utrudnia naturalnie ogromnie ocenę, zmusza bowiem do tworzenia kryteriów, w składzie których poważną rolę odgrywa zmienny czynnik właściwości terenowych okręgu sprawozdawczego.

Przystępując do krytyki działalności ekonomicznej placówek, musimy w pierwszej linii zwrócić uwagę na to, że przedmiotem oceny winien być całościowość jej, nie zaś tylko ta część, która znalazła wyraz swój w sprawozdaniach gospodarczych. Na działalność tę bowiem składa się cały szereg funkcji, a w szczególności — oprócz działalności obserwacyjno-sprawozdawczej i informacyjnej — także akcja propagandowa, handlowa, polegająca na współdziałaniu z kupiectwem polskiem w nawiązywaniu stosunków handlowych między Polską a krajem urzędowania, interwencyjna w razie naruszenia interesów firm polskich, a wreszcie gospodarczo-administracyjna.

Wciągnięcie w ocenę tych wszystkich funkcji, zwłaszcza zaś akcji handlowej i propagandowej, które są miarą żywotności i stopnia komercjalizacji placówki, daje dopiero — łącznie z działalnością sprawozdawczą — możliwość wyrobienia sobie pełnego poglądu na jej wysiłek gospodarczy.

Wyrobienie sobie tego poglądu jest obecnie technicznie umożliwiające dzięki temu, iż najnowsze instrukcje nakładają na konsulaty obowiązek nadsyłania do Ministerstwa Spraw Zagranicznych, oprócz raportów bieżących i specjalnych, także odpisów korespondencji z organizacjami gospodarczymi i firmami prywatnymi, o ile korespondencja ta zawiera informacje o charakterze ogólnym lub też o ile porusza ona kwestie, wymagające współdziałania ze strony M. S. Z. W ten sposób te niejako widome przejawy najżywszej i najaktualniejszej „roboty” placówki podniesione zostały słusznie do godności raportów i przyczyniają się do uzupełnienia obrazu jej działalności ekonomicznej, której — jak wyżej wspomniałem — nie możemy oceniać wyłącznie tylko na podstawie sprawozdań. Przy obecnym bowiem systemie komercjalizacji możliwy do pomyślenia, choć nie idealny, jest stan rzeczy taki, iż placówka, żywo zaangażowana w praktyczne zagadnienia wzajemnej wymiany towarowej między Polską a krajem swego urzędowania, niewiele czasu poświę-

cić będzie mogła na opracowania z dziedziny obserwacji ogólnych zjawisk życia gospodarczego swego terenu działania, niemniej jednak w ogólnym bilansie swej działalności ekonomicznej okaże się dla kraju wybitnie dodatnią właśnie dzięki aktywnemu przyczynieniu się do wzmożenia naszego eksportu, co niewątpliwie jest dla nas palącym zagadnieniem.

Problem oceny działalności gospodarczej placówek rozbić musimy na 2 zasadnicze kwestje: 1) doboru tematów raportowych i 2) sposobu ich opracowania.

Aby znaleźć klucz do oceny właściwości doboru tematów raportowych, musimy uzmysłowić sobie główne cele, którym działalność sprawozdawcza konsulatów ma służyć. Otóż, zdaje się ona odpowiadać 3 zasadniczo od siebie różnym, odrębnym grupom potrzeb informacyjnych naszego gospodarstwa narodowego, któremi są:

1) ekspansja gospodarcza, polegająca w pierwszym rzędzie na wzmaganii naszego eksportu przy równoczesnej racjonalizacji naszego importu;

2) rozbudowa naszej struktury państwowo-gospodarczej;

3) właściwe ustosunkowanie się Polski do problemów gospodarczych zagranicy.

Stopień, w jakim obrany dla raportu temat czyni zadość tym potrzebom, jest miarą właściwości doboru, temat natomiast, którego przedmiotem jest zjawisko gospodarcze, nawet dość doniosłe z punktu widzenia lokalnych interesów kraju obserwowanego, lecz który nie czyni zadość temu warunkowi, musimy uważać za niewłaściwie dobrany.

Potrzebom naszej ekspansji gospodarczej, w pierwszej linii zaś eksportu naszej produkcji, odpowiadają bezpośrednio podane poniżej przykładowo tematy sprawozdań względnie udzielanych przez placówki informacyj:

1. — Rynek surowców i wyrobów; charakterystyka położenia i tendencja rynku, zarówno w zakresie zbytu wewnętrznego, jak i obrotu z zagranicą.

2. — Rynek giełdowy.

3. — Ustawodawstwo celne; projektowane i uskutecznione zmiany w przepisach celnych; traktaty handlowe oraz rokowania o nie; reglamentacja handlu, (zakazy przywozu i wywozu, kontyngenty); poczynania rządowe i prywatne, mające na celu zwiększenie eksportu lub ograniczenie importu; zarządzenia dumpingowe i antydumpingowe.

4. — Badanie ogólnych metod kraju urzędowania, mających na celu wzmożenie jego eksportu; technika eksportowa; finansowanie eksportu; reklama; zwyczaje handlowe; poczynania konkurencyjne dla polskich gałęzi eksportu lub wogóle dla polskiej produkcji i t. p.

5. — Sprawozdania konjunkturalne, omawiające w sposób periodyczny konjunkturę dla zbytu naszych produktów na danym rynku.

6. — Inicjowanie konkretnych transakcyj z Polską przez sprawne sygnalizowanie nadarzających się możliwości zbytu polskich towarów, notyfikowanie większych projektów budowlanych kraju urzędowania, przetargów, aukcyj; badanie rezultatów dokonanych lub dokonywających się transakcyj z Polską i t. p.

7. — Przygotowywanie rynków zbytu dla naszych towarów zapomocą sprawozdań specjalnych, czyli t. zw. „monografij towarowych”.

8. — Projekty wystaw towarów i targów, w których udział Polski byłby celowy; wycieczki sfer gospodarczych; ruch turystyczny i t. p.

9. — Wiadomości o firmach zagranicznych, a zwłaszcza o spółkach akcyjnych, kartelach, syndykatach, fuzjach; zmiany w ugrupowaniach ważniejszych przedsiębiorstw; upadłości, nadzory sądowe; solidność i wydziałalność firm zagranicznych, pozostających lub wchodzących w stosunki z polskimi i t. p.

10. — Drogi transportowe dla polskiego eksportu i importu, ze szczególnem uwzględnieniem użycia polskich portów, kolei i przedsiębiorstw spedycyjnych; badanie ewentualnych przyczyn niekonkurencyjności tych czynników w stosunku do obcych; taryfy przewozowe i t. p.

Działalność sprawozdawcza, obejmująca te tematy, jest właśnie wyrazem „komercjalizacji” pracy gospodarczej placówek i jako taka słusznie wysuwa się obecnie na jej czoło. Służy ona bezpośrednio potrzebom naszego przemysłu i handlu i rezultaty jej znajdują w pewnym stopniu swoje odzwierciedlenie w liczbach naszego bilansu handlowego. Tematy te dają się sprowadzić do wspólnego mianownika, którym jest praktyczne zagadnienie wzmożenia naszego obrotu towarowego z zagranicą.

Zasadniczo odmienne są założenie i charakter tematów, przeznaczonych dla potrzeb rozbudowy naszej struktury państwowo-gospodarczej (p. 2) i dla właściwego ustosunkowania się Polski do życia gospodarczego zagranicy (p. 3). Tu przedmiotem obserwacji są przejawy życia gospodarczego terenu działania placówki, które w odróżnieniu od omówionych powyżej konkretnych zagadnień towarowych podpadają raczej pod miano spostrzeżeń ogólnych. Dotyczą one gospodarki finansowej państwa obcego, jego struktury społecznej i rynku pracy, stanu poszczególnych gałęzi produkcji, i warunków, w jakich one pracują, polityki handlowej i przemysłowej i jej tendencji, stanu komunikacyj i t. p. Ocena właściwości doboru tematu w dziale tym kieruje się stopniem, w jakim dane spostrzeżenie — przy zastosowaniu analogii do naszych stosunków — może być pożyteczne dla dalszej rozbudowy naszego organizmu gospodarczego, lub też stopniem, w jakim pewna obserwacja przejawu, oddziałującego refleksyjnie na nasze życie gospodarcze, może umożliwić nam, odpowiadające interesom Polski, ustosunkowanie się do niego.

W całym zresztą zakresie swej działalności sprawozdawczej placówka ma pozostawioną sobie zupełną swobodę doboru tematów z obowiązkiem jednak czuwania, aby żadna możliwość zbytu naszego towaru i żaden przejaw życia gospodarczego jej terenu działania, ważny dla gospodarstwa narodowego Polski, nie zostały pominięte, oraz aby wszelkie z kraju pochodzące inicjatywy były z całą ścisłością uwzględniane.

Oczywiście, przy tak liberalnej zasadzie w doborze tematów raportowych, prawdziwie użytecznej dla kraju działalności sprawozdawczej spodziewać się możemy tylko ze strony tych placówek, których kierownicy zdobyli już pewien stopień orientacji w problemach gospodarczych swych okręgów i nawiązali bezpośrednie kontakty z reprezentantami życia gospodarczego. W przeciwnym razie placówka z konieczności skazana jest na z reguły nieproduktywną i czysto „papierową robotę”, której jedynym źródłem i animatorem jest prasa.

Nawiązując zatem do poruszonych wyżej momentów, stwierdzić wypada, iż czynniki, powołane do oceny działalności ekonomicznej placówek, muszą — zanim znajdą odpowiedź na zasadnicze pytanie co do wartości doboru tematów — zastanowić się nad następującymi kwestjami wstępnymi:

- 1) jakie znaczenie gospodarcze przedstawia okrąg danej placówki dla Polski?
- 2) jaka jest ogólna¹⁾ orientacja placówki w problemach gospodarczych jej okręgu?
- 3) na jakie główne tematy rozciąga się jej zakres zainteresowania?
- 4) czy placówka wykazuje dostateczny kontakt z życiem gospodarczym swego terenu działania?
- 5) czy placówka ma dostateczną znajomość potrzeb gospodarczych Polski?
- 6) z jakich źródeł informacyjnych czerpie ona swe wiadomości?
- 7) czy w działalności placówki oprócz obserwacji ogólnych przejawów życia gospodarczego okręgu w dostatecznej mierze uwzględnione zostały praktyczne postulaty naszego eksportu (komercjalizacja)?

Przechodząc z kolei do kwestji właściwego opracowania obranego tematu, skonstatować musimy na samym wstępie, iż w dziedzinie tego zagadnienia działalność placówek wykazuje dużą rozbieżność. Można powiedzieć, iż porusza się ona pomiędzy 2 biegunowo przeciwnymi koncepcjami, któremi są z jednej strony oparcie działalności sprawozdawczej wyłącznie na krótkich, doraźnych raportach bieżących o charakterze relacyjnych notatek, dostarczających nam luźnych, ale żywych i aktualnych faktów, które dopiero w kraju muszą być przetrawione celem asymilacji do naszych potrzeb, z drugiej zaś strony opracowywanie jedynie obszerniejszych raportów o charakterze monograficznym, obejmujących całokształt pewnego problemu, a opartych na powiązaniu ze sobą, wszechstronnem oświetleniu i odpowiedniemi przetrawieniami szeregu faktów względnie przejawów.²⁾

Chcąc zatem właściwie ocenić działalność sprawozdawczą placówek pod kątem widzenia sposobu opracowania tematów, musimy ustalić pewne wytyczne w tym kierunku, przyczem zaznaczyć należy, iż odnośna instrukcja przewiduje oba te typy raportów jako 2 równorzędne i wzajemnie się uzupełniające gałęzie działalności sprawozdawczej, oraz iż w pojęciu sprawozdania bieżącego rozróżnić należy raporty obszerniejsze, stanowiące dokładne i krytyczne omówienie pewnego zagadnienia, od krótkich notatek relacyjnych.

O ile użyteczność dobrze pod względem tematu dobranych opracowań specjalnych o charakterze monograficznym nie ulega — w odniesieniu do wszystkich placówek — żadnej wątpliwości, o tyle wartość notatek relacyjnych, których osnowa wyczerpuje się w przedstawieniu odosobnionego faktu czy zjawiska gospodarczego, częstokroć może wydać się sporną.

Zgóry powiedzieć można, iż niecelowy jest raport taki w odniesieniu do tych wszystkich faktów, które docierają normalnie do wiadomości zainteresowanych niemi sfer krajowych za pośrednictwem prasy zarówno polskiej jak i obcej. Istnieje jednak cała kategoria faktów, posiadających niejednokrotnie duże dla nas znaczenie gospodarcze, a któremi prasa się nie interesuje. Dotyczy to zwłaszcza spraw z dziedziny obrotu towarowego, jak np. zmiany cen, nowe przepisy w za-

kresie handlu zagranicznego, zmiany taryf i przepisów celnych i transportowych, poszczególne posunięcia w dziedzinie traktatów handlowych, dostawy, aukcje, targi i wystawy, upadłości i fakty niesolidności firm, informacje o konkretnych możliwościach transakcji i t. d., ponadto zaś powstawanie nowych firm i porozumień gospodarczych, niektóre sprawy finansowe, jak np. pożyczki zagraniczne otrzymane i udzielone i t. d.

W tych sprawach raport bieżący w formie notatki relacyjnej (niejednokrotnie nawet telegraficznie przesłanej) nie tylko jest wskazany, ale często i konieczny. Abstrahując jednak od tej specjalnej kategorii faktów, streszczających się przeważnie w pojęciu „obrotu towarowego”, celowość notatek relacyjnych uzależniona jest od całego szeregu czynników. Raport taki jest zasadniczo odpowiednikiem pewnego zwiększonego stopnia aktualności danej kwestji w kraju, stąd — ogólnie rzecz biorąc — powiedzieć można, iż im żywszą rolę w życiu gospodarczym Polski odgrywa teren działania pewnej placówki, tem więcej ożywionej spodziewać się od niej należy działalności raportowej bieżącej i naodwrot.

W poprzednim moim artykule¹⁾ starałem się zanalizować przyczyny, dla których nasze życie gospodarcze zainteresowane jest zjawiskami ekonomicznymi zagranicy. Jako momenty takie cytowałem przykładowo analogję zjawisk, ich oddziaływanie refleksyjne na sytuację gospodarczą w Polsce, a wreszcie wspomniane wyżej i objęte pojęciem „obrotu towarowego” momenty, polegające na możliwości zbytu naszych produktów i na konkurencyjności obcej produkcji w stosunku do polskiej. Poszczególne te momenty zainteresowania różną odgrywają rolę w zależności od kraju, będącego przedmiotem obserwacji sprawozdawcy. Są kraje, w tak dotąd jeszcze luźnym z nami gospodarczym związku pozostające, iż poza zjawiskami, mającemi znaczenie analogii dla naszej struktury gospodarczej, trudno jest istotnie wyszukać innych momentów zainteresowania. Zrozumiałą jest rzeczą, iż te zjawiska będą raczej stanowiły przedmiot do opracowań specjalnych, syntetycznych aniżeli do krótkich, doraźnych raportów bieżących. Natomiast niewątpliwie duża i właściwa rola przypada do spełnienia obszerniejszym raportom bieżącym w dziedzinie przejawów gospodarczych o charakterze refleksyjnym dla Polski, będącym wyrazem, coraz szersze kręgi zataczającej, wzajemnej współzależności ekonomicznej krajów od siebie.

Całą tej kwestji, na pozór drugorzędnej, poświęciłem dlatego więcej miejsca, iż przy krytycznej ocenie działalności gospodarczej danej placówki niezmiernie ważnym momentem jest choćby aproksymatywne oznaczenie udziału, jaki w niej winien być zarezerwowany dla sprawozdań bieżących, będących, jak wynika z powyższego, pożądanem i koniecznym często uzupełnieniem pracy specjalnej, monograficznej, lecz nie mogącej wyczerpywać całokształtu działalności sprawozdawczej placówki.

Dodać muszę, iż rola notatek relacyjnych w działalności raportowej placówek będzie się rozrastać w miarę postępującej komercjalizacji tej działalności, a także w miarę rozbudowy naszego aparatu odbiorczego dla raportów i ulepszania się metod wykorzystywania ich w kraju.

¹⁾ P. tyg. „Polska Gospodarcza” zes. 8/1930, str. 328.

W związku z oceną sposobu opracowania tematów poddane muszą być też pod rozwagę kwestje takie, jak sprawność raportowania (aktualność raportu) oraz ciągłość obserwacji odnośnie do poruszonych

przez placówkę, a wymagających kontynuacji spostrzeżeń.

Dr. T. Nieduszyński

PO ROKU DOŚWIADCZENIA ZE STANDARYZACJĄ WYWOZU JAJ¹⁾

W DNIU 1 MARCA 1929 R. wprowadzono u nas w życie specjalne przepisy, dotyczące wywozu jaj. Przepisy te można zakwalifikować, jako standaryzację jaj, przeznaczonych na eksport.

Przepisy te są pierwszą próbą wejścia naszego gospodarstwa narodowego na drogę metod handlu, rozpowszechnionych w Europie Zachodniej i zapewniających państwom, metody te stosującym, zaufanie do towaru, przewagę konkurencyjną i opinię solidnego dostawcy. Oczywiście, same przepisy tworzą tylko ramy formalne, które winny być wypełnione treścią realnego stosowania ich przez eksporterów. W wielu wypadkach zależność finansowa naszych eksporterów od pośredników zagranicznych utrudnia stosowanie przepisów standaryzacyjnych, obliczonych w pierwszej linii na handel bezpośredni z krajami konsumującymi. Jest jednak rzeczą charakterystyczną, że po początkowych objawach nieufności do idei standaryzacji w Polsce, nawet pośredniczące kraje zażądały bardziej rzetelnego stosowania obowiązujących przepisów i udoskonalenia ich w kierunku dokładniejszego określenia standardów.

Dążenie do pełnego zastosowania przepisów wymaga uzgodnienia ich z możliwościami realnymi. O ile autorzy przepisów nie mają możliwości sami ich wypraktykować, to nie pozostaje innej drogi, jak projekty przepisów poddać pod rozwagę kół gospodarczych; tem bardziej jest to wskazane, że należałoby może odpowiedzialnością za kierunek i rozwój życia gospodarczego podzielić się ze sferami, w życiu tem uczestniczącymi, a przynajmniej z ich reprezentacją, w łonie której znaleźć się muszą, siłą faktów, czynniki najbardziej odpowiednie.

Urealnienie przepisów, uzgodnienie ich z możliwościami praktycznymi — pozwala na zastosowanie bardziej rygorystycznej kontroli nad ich wykonywaniem i wiąże się w pewnym stopniu z problemem „moralności” życia zbiorowego. Przepisy nie powinny być obchodzone, ale w tym celu winny być uzgodnione z istotnymi możliwościami i następnie kontrolowane.

Specjalnie może w naszych warunkach, wobec liczebności rzeszy eksporterów jaj, wchodzi w grę potrzeba działalności popularyzatorskiej i wychowawczej — i szczególnie ten winien w pewnym stopniu znaleźć odzwierciedlenie w systemie czyto całej akcji, czyto specjalnie kontroli.

Powyższe uwagi miały na celu wskazanie na tło zarządzeń, względnie projektów w dziedzinie standaryzacji jaj.

Przepisy, dotyczące standaryzacji jaj, wywożonych z Polski, zawarte są w rozporządzeniu Prezydenta Rzeczypospolitej z dn. 6 marca 1928 r. o uregulowaniu wywozu kurzych jaj zagranicę i w rozporządzeniu

wykonawczem Ministra Przemysłu i Handlu z dn. 13 listopada 1928 r., wydanem w porozumieniu z Ministrem Rolnictwa, w sprawie uregulowania wywozu kurzych jaj zagranicę. Przepisy powyższe ułożono w porozumieniu z izbami przemysłowo-handlowymi, z którymi również uzgodniono system kontroli, powierzając izbom samą czynność kontrolną. Nadzór zwierzchni pełni Minister Przemysłu i Handlu, przy pomocy swoich organów, a mianowicie Departamentu Handlowego i wojewódzkich wydziałów przemysłowo-handlowych.

Bezpośrednimi czynnikami kontroli, a jednocześnie działalnościami popularyzatorsko-wychowawczej są inspektorzy izb przemysłowo-handlowych do spraw wywozu jaj. Sprawę standaryzacji postawiono na gruncie funkcji handlowych, chodzi bowiem o odpowiednie przygotowanie towaru pod względem handlowym, przygotowanie takie, aby sposoby określenia gatunku towaru oraz zidentyfikowania z zamówieniem były umożliwiające, ujednostajnione i niejako zagwarantowane.

Co się tyczy treści samych postanowień standaryzacyjnych, to odwołamy się do zamieszczonego w zesz. 17 „Polski Gospodarczej” artykułu P. E. W. p. t. „Jakościowa reglamentacja wywozu jaj”, w którym treść przepisów, dotyczących wywozu jaj, została rozwinięta. W niniejszym artykule przypomnimy tylko, że nasza standaryzacja dopuszcza do wywozu i różni następujące rodzaje jaj: 1) świeże i czyste, 2) pochodzące z chłodni (znak na skrzyni „Frigor”), 3) wapnowane (znak na skrzyni „Calc”), 4) jaja, nie odpowiadające warunkom świeżości, o ile nie są zepsute (znak na skrzyni „secunda”), 5) jaja brudne, o ile nie są zepsute (znak na skrzyni „D”).

Jaja, wymienione wyżej pod 1, 2 i 3, podlegają sortowaniu według wagi 1.000 sztuk na standardy wagowe, zawierające pewną dolną i górną granicę wagi standardu:

standard	45 — 48 kg włącznie
„	48 — 51 „ „
„	51 — 54 „ „
„	54 — 57 „ „
„	57 — 62 „ „
„	powyżej 62 kg

W danej skrzyni może znajdować się najwyżej 3% jaj, ważących mniej, niż przewiduje dolna granica standardu. Jaja o wadze 1.000 sztuk poniżej 45 kg winny być pakowane osobno z oznaczeniem na skrzyni „M”. Ujednostajniono również typy skrzyń i ilość jaj w skrzyni każdego typu.

W dn. 17 i 18 stycznia r. b. odbyły się w Ministerstwie Przemysłu i Handlu narady z udziałem przedstawicieli izb przemysłowo-handlowych i organizacji rolniczych, mające na celu omówienie wyników dotychczasowej akcji standaryzacyjnej w dziedzinie wywozu jaj i projektów ewentualnej zmiany przepisów

¹⁾ P. również artykuł P. E. W. p. t. „Jakościowa reglamentacja wywozu jaj” (zesz. 17/1930, str. 747).

Na podstawie rezultatów wzmiankowanych narad oraz późniejszego przebiegu sprawy w resortach rządowych scharakteryzujemy kolejno wyniki standaryzacji i projekty zmian.

Poniższa tablica podaje zestawienie wywozu jaj w kwintalach i tys. zł za lata 1928 i 1929 (od 1 marca standaryzacja) ogólnie i do poszczególnych krajów (na podstawie danych Gł. Urz. Stat.):

K R A J	R o k 1 9 2 8			R o k 1 9 2 9		
	Waga q	W a r t o ś ć		Waga q	W a r t o ś ć	
		tys. zł	% ogólnego wywozu jaj		tys. zł	% ogólnego wywozu jaj
Ogółem:	545.606	144.696	100	534.926	142.504	100
Niemcy	270.811	71.648	49	269.364	71.675	50
Anglja	86.820	22.849	16	85.497	22.792	16
Austrja	73.339	19.576	13·5	68.989	17.467	12
Czechosłowacja	45.161	12.274	8	46.098	12.266	8
Włochy	40.731	10.647	7·4	21.164	5.584	4
Francja	—	—	—	18.140	5.792	4
Szwajcaria	8.151	2.123	1·5	11.762	3.212	2
Łotwa	4.714	1.267	0·9	6.409	1.718	1·2
Holandja	5.284	1.309	0·9	4.532	1.165	0·8

Pewne drobne ilości zostały skierowane do innych krajów.

W naszym handlu wywozowym jajami główną rolę odgrywają Niemcy, i to pomimo cła bojowego, stosowanego do jaj, pochodzących z Polski, od 1925 r. Cło to dotyka jaja, konsumowane w samych Niemczech, natomiast nie obciąża jaj, składanych do wolnych składów i następnie reekspedjowanych do innych krajów, dokąd jaja polskie, pochodzące od kupców niemieckich, dostają się bądź pod swoją pierwotną marką jaj polskich, bądź ewentualnie po przepakowaniu w wolnych składach.

Na drugim miejscu wśród rynków odbiorczych, bezpośrednio kupujących w Polsce, stoi Anglja, jako wielki konsument importowanych artykułów spożywczych, a następnie idą kraje, sąsiadujące z Polską: Austrja i Czechosłowacja. Najbardziej charakterystyczną zmianą w 1929 r. w porównaniu z 1928 r., jeżeli chodzi o rozmieszczenie geograficzne wywozu jaj z Polski, jest wkroczenie na rynek francuski, połączone z jednoczesnym zmniejszeniem wywozu do Włoch.

Jeżeli chodzi o rolę, jaką nasze jaja odgrywają w zaopatrywaniu poszczególnych rynków, o ile można o tem sądzić z liczb ogólnej pojemności danego kraju dla jaj zagranicznych (ogólnego importu) i liczb zanotowanego przez naszą statystykę wywozu jaj do danego kraju, to, biorąc pod uwagę dane dla 1928 r., otrzymujemy następujące uszeregowanie się rynków (jaja pochodzenia polskiego stanowią dany procent importu ogólnego): Czechosłowacja—90%, Łotwa—61%, Austrja—36%, Francja (eksport polski w 1929 r. w stosunku do ogólnego importu w 1928 r.)—14%, Niemcy—12%, Holandja—7%, Anglja—3%.

Liczb powyższe wskazują jednocześnie na pewne możliwości dalszej ekspansji naszego eksportu jaj na dany rynek kosztem innych dostawców; możliwości takie zdradza w szczególności Anglja, gdzie jaja polskie stanowią tylko 3% ogólnego dowozu jaj z zagranicy, dalej Holandja, Niemcy, Francja, a nawet jeszcze Austrja. Dla Włoch i Szwajcarii odpowiednich liczb narazie nie zdobyliśmy. Oczywiście, nie przesadzamy w kierunku negatywnym możliwości wejścia na inne jeszcze rynki, dotychczas nieznanne, jak to stało się w r. ub. z Francją. Wskazujemy tylko na istnienie dalszych możliwości na rynkach już znanych, przy-

czem niejako gwarantowanie gatunku jaj przez Państwo w postaci przepisów standaryzacyjnych dalszą ekspansję powinno ułatwić.

Ogólna liczba wywozu w 1929 r. utrzymała się na poziomie 1928 r. (zmniejszenie o zł 2 miljn., czyli niespełna o 1·5%, nie odgrywa roli), i to pomimo związanego z katastrofalnymi mrozami w lutym i marcu 1929 r. początkowego spadku wywozu; eksport został nadrobiony przez zwiększone liczby wywozu w późniejszych miesiącach (zwłaszcza od czerwca), przyczem zwiększenie wywozu trwa już do końca roku. W poszczególnych miesiącach II połowy roku (jeszcze nawet od czerwca) w porównaniu z temi samymi miesiącami 1928 r. eksport był większy o 3—30%, przeciętnie o 15—20%.

Obawy o spowodowanie przez wprowadzenie przepisów standaryzacyjnych spadku wywozu nie sprawdziły się zupełnie.

Na podstawie danych Gł. Urz. Stat. inspektor wywozu jaj Izby Przemysłowo-Handlowej we Lwowie, P. Jan Victorini, w lwowskim miesięczniku „*Nowoczesna hodowla i chów drobiu*” (Nr. 2/1930) wyprowadza dane, z których wynika, że przeciętna cena tonny jaj w 1929 r. w szczególności w miesiącach listopadzie i grudniu w porównaniu z rokiem poprzednim wzrosła (w listopadzie o 13%, w grudniu o 12·5%, a średnio za cały rok P. Victorini wyprowadza wzrost ceny o 0·49%).

Jakkolwiek nie wiemy, czy inne okoliczności nie przyczyniły się do tej podwyżki, to jednak winniśmy zaznaczyć, że fakt podwyżki pozostawałby w zgodzie z logicznymi założeniami, które każą przypuszczać, że jeżeli inne okoliczności nie wpływają w sposób krzyżujący na kształtowanie się cen, to standaryzacja towaru oddziaływa korzystnie na rozwój ceny.

Na podstawie zaświadczeń izb przemysłowo-handlowych, w które muszą być zaopatrzone przekraczające granicę przesyłki jaj standaryzowanych, w celu uzyskania zwolnienia od cła wywozowego, można sporządzić statystykę jaj, odpowiadających poszczególnym standardom wagowym. Statystykę taką opracowuje na prośbę Ministerstwa Przemysłu i Handlu Izba Przemysłowo-Handlowa w Warszawie.

Tablica poniższa podaje ilości wywożonych jaj poszczególnych gatunków, przyczem wszystkie prze-

syłki zostały przerachowane na t. zw. skrzynie płaskie (zawartość 720 jaj), stanowiące najbardziej typowy rodzaj opakowania dla polskich transportów jaj.

Dane dotyczą pierwszego miesiąca, w którym obowiązywała standaryzacja, t. j. marca 1929 r., oraz 2 ostatnich miesięcy 1929 r.

Waga 1.000 sztuk jaj w kg (gatunek jaj)	Ilość przesyłek jaj w przerachowaniu na skrzynie płaskie (po 720 sztuk jaj)							
	marzec 1929		czerwiec 1929		listopad 1929		grudzień 1929	
	skrzynie	% ogólnej ilości przesyłek	skrzynie	% ogólnej ilości przesyłek	skrzynie	% ogólnej ilości przesyłek	skrzynie	% ogólnej ilości przesyłek
45 — 48	1.476	5	15.801	8	2.796	4	1.677	4
48 — 51	21.980	71	90.236	46·4	23.596	32	14.426	33·6
51 — 54	1.203	4	51.643	27	33.421	44·6	19.892	46·4
54 — 57	186	0·6	5.817	3	2.670	3·6	1.385	3
57 — 62	94	0·3	1.810	1	390	0·5	143	0·3
powyżej 62	38	0·1	333	0·2	21	—	18	—
Poniżej 45 kg „M”	2.279	7	20.017	10·4	4.974	6·7	3.386	8
Jaja brudne „D”	500	2	4.139	2	1.597	2	418	1
Nieoznaczony gatunek	3.232	10	4.464	2	4.875	6·6	1.622	3·7
Ogółem:	30.988	100	194.260	100	74.340	100	42.967	100

Miesiące kolejne pomiędzy marcem a listopadem i grudniem 1929 r. wykazują stopniowe przesuwanie wywożonych ilości w kierunku gatunku jaj cięższych. Rezultat tej ewolucji jest taki, że gdy na początku sezonu gatunek 48 do 51 kg stanowi 71% ogólnego wywozu jaj, to w listopadzie i grudniu gatunek 51 do 54 kg stanowi 45%, względnie 46%, a gatunek 48 do 51 — 32%, względnie 33% ogólnej liczby jaj eksportowanych.

Ewolucję taką, oznaczającą podniesienie standardu jaja, eksportowanego z Polski, należy przypisać częściowo okoliczności, że początek sezonu daje zwykle jaja drobniejsze, a częściowo działaniu przepisów standaryzacyjnych, które stopniowo przyczyniły do racjonalniejszego sortowania jaj. Oddzielanie jaj większych od drobniejszych i odpowiednie różniczkowanie ceny może mieć również korzystny wpływ na hodowlę kur, pobudzając ją do uszlachetniania gatunków.

Sortowanie jaj pozwala na rozszerzenie rynków zbytu. I tak, rynek francuski, na który wkroczyliśmy dopiero w 1929 r., odbiera głównie jaja gatunku 51—54 kg. Nawet rynek niemiecki jest chętnym nabywcą jaj cięższych. Natomiast na rynek angielski wysyłamy głównie jaja 48—51 kg.

Rozmieszczenie ognisk wywozu jaj w Polsce zostało obliczone przez Izbę Przemysłowo-Handlową w Warszawie na podstawie wzmiankowanych już zaświadczeń wywozowych dla czerwca 1929 r.

Czerwiec należy do miesięcy najbardziej intensywnego eksportu jaj; i tak, w 1929 r. wywóz w tym miesiącu, przeliczony na skrzynie płaskie wyniósł 194.260 skrzyń, t. j. przeszło 20% rocznego wywozu. Podług wspomnianych obliczeń, województwa południowe (krakowskie, lwowskie, stanisławowskie i tarnopolskie) dały 74·72%, centralne i wschodnie (m. st. Warszawa, warszawskie, łódzkie, kieleckie, lubelskie, białostockie, wileńskie, nowogródzkie, poleskie, wołyńskie) — 20·64%, a zachodnie (pomorskie, poznańskie, śląskie) — 4·64% ogólnego wywozu jaj w tym miesiącu.

Wśród województw południowych na pierwszym miejscu stoi woj. tarnopolskie, na które przypadło 27·24% ogólnego wywozu, wśród woj. centralnych i wschodnich na pierwszym miejscu stoi woj. lubelskie — 7·49% ogólnego wywozu, i wreszcie wśród woj. zachodnich — woj. poznańskie — 4·18% ogólnego wywozu. Na województwa: lwowskie, stanisławowskie i tarnopolskie (mniej więcej okrąg Izby Przemysłowo-Handlowej we Lwowie) wypadło 58·51% ogólnego wywozu. Liczby, obliczone dla całego roku, ulegają nieznacznym przesunięciom, nie zmieniają jednak w zasadzie powyższego obrazu.

Jeżeli chodzi o charakterystykę jaj, wywożonych z poszczególnych okręgów, to należy zauważyć, że z województw południowych wywożone są głównie jaja mniejsze (gatunki poniżej 45 kg, 45—48, 48—51 i tylko z woj. tarnopolskiego 51—54 kg), z województw centralnych i wschodnich jaja średnie (51—54 i 54—57 kg), a z województw zachodnich przede wszystkim 54—57, 57—62 i powyżej 62 kg.

Największy % jaj brudnych przypadła na woj. tarnopolskie — 35·20%.

Jest rzeczą charakterystyczną, że w wysyłce do krajów zachodnio-europejskich, poza Niemcami, w stosunkowo wyższym procencie, niż to wynika z ogólnego udziału w eksporcie jaj, uczestniczą województwa południowe. Do Włoch i Francji 90% eksportu polskiego pochodziło z woj. południowych, przede wszystkim tarnopolskiego. Zaszczyt pionierstwa przypada temu województwu.

* Poza tem woj. południowe, ze względów zrozumiałych, były głównymi aprowidentami Austrii i Czechosłowacji, podobnie zresztą, jak Niemiec i Anglii, co już wynika z faktu głównego skupienia się produkcji jajczarskiej w tych województwach. Województwa centralne i wschodnie wywoziły głównie do Anglii, a następnie do Austrii, Czechosłowacji i Holandji. Województwa zachodnie wyeksportowały swój towar prawie wyłącznie do Niemiec (w czerwcu 1929 r. — 93·40% swego wywozu jaj).

Z jednej strony na rozwój akcji standaryzacyjnej, a z drugiej strony na ustrój kontroli nad wykonywaniem przepisów standaryzacyjnych wywarła i wywiera poważny wpływ struktura handlu jajcarskiego w Polsce. Struktura ta utrudnia szybkie pełne zastosowanie przepisów w handlu i wymaga czujnej, stałej, połączonej z pracą instruktorską kontroli nad ich wykonywaniem.

Na rodzaj struktury rzuca już pewne światło prze-waga drobniejszych ładunków w wywozie: w styczniu 1930 r. podług obliczeń Izby Przemysłowo-Handlowej w Warszawie ładunki o wadze od 4.000 do 6.800 kg stanowiły 61% wszystkich wywiezionych zagranicę ładunków; ładunki jeszcze mniejsze stanowiły 21%, a ładunki, przekraczające powyższe normy — 17% wszystkich ładunków.

Stan powyższy wskazywałby nie tylko na rozdrobnienie składów jajcarskich (zakładów przerobczych) w Polsce, lecz także na brak wspólnych organizacji wywozowych. Dane powyższe nie byłyby jeszcze przekonywające, gdyby wnioski te nie znalazły potwierdzenia w statystyce składów przerobczych i przedsiębiorstw, do których składki należą.

Statystykę taką można sporządzić na podstawie rejestru centralnego, do którego na mocy przepisów standaryzacyjnych, winny być wniesione wszystkie firmy oraz składki, wywożące jaja i zapisane do rejestrów wojewódzkich.

Tablica poniższa podaje rozmieszczenie przedsiębiorstw i składów przerobczych w Polsce okręgami izb przemysłowo-handlowych i okręgami województw w dn. 1 stycznia 1930 r.

Izby	Ilość przedsiębiorstw z główną siedzibą		Ilość składów przerobczych		Województwa
	ogółem	w wojew.	ogółem	w wojew.	
Lwowska	75	27	99	28	Lwowskie
		33		51	Tarnopolskie
		15		20	Stanisławowskie
Krakowska	37	37	43	43	Krakowskie
Lubelska	21	9	25	11	Lubelskie
		12		14	Wołyńskie
Poznańska	14	14	15	15	Poznańskie
Bydgoska	6	6	6	6	Poznańskie
Wileńska	7	3	7	3	Wileńskie
		2		2	Nowogródzkie
		2		2	Białostockie
Sosnowiecka	6	6	6	6	Kieleckie
Katowicka	4	4	4	4	Śląskie
Łódzka	4	4	4	4	Łódzkie
Grudziądzka	3	3	4	4	Pomorskie
Warszawska	2	1	2	1	Warszawskie
		1		1	Warszawa

Ogółem w Polsce jest 179 przedsiębiorstw, posiadających łącznie 215 składów przerobczych, rozdzielonych między poszczególne przedsiębiorstwa, jak następuje:

Ilość przedsiębiorstw	Ilość składów na 1 przedsiębiorstwo
1	19
3	3
12	2
163	1

Dane powyższe wskazują na wielkie rozdrobnienie handlu wywozowego jajami w Polsce, co ma pewne ujemne strony, zarówno pod względem maksimum korzyści, płynących z handlu, jak pod względem samodzielności i inicjatywy kupieckiej. Rzecz szczególna, że handel wywozowy jajami znajduje się prawie wyłącznie w rękach kupców indywidualnych i dopomaga sobie siecią agentur odbiorcy zagranicznego. Przy braku standaryzacji państwowej agentura odbiorcy była jedynym sposobem przekonania się o gatunku jaj, wysyłanych zagranicę i często płaconych z chwilą nadania ładunku do przewozu.

Od przeważającej ilości małych firm odróżnia się jedyne towarzystwo akcyjne z siedzibą w Kołomyji i ze składami, rozrzuconymi po całym kraju.

Na wspomnianych już konferencjach, odbytych w dn. 17 i 18 stycznia r. b. w Ministerstwie Przemysłu i Handlu, na podstawie głosów odbiorców zagranicznych i obserwacji inspektorów jajcarskich skonstatowano postęp w zakresie stanu urządzeń składów przerobczych oraz opakowań jaj, wysyłanych zagranicę. Natomiast zwrócono uwagę na niedostateczne jeszcze zachowywanie przez eksporterów przepisów odnośnie sortowania jaj na ustanowione gatunki wagowe. Jednocześnie podkreślono potrzebę przejścia do bardziej rygorystycznej kontroli po roku akcji, mającej charakter w dużym stopniu instruktorski.

Jednocześnie jednak uznano fakt, że kontrola o tyle może przestrzegać przepisy standaryzacyjne w sposób bezwzględny, o ile przepisy te staną się bardziej praktyczne, a mniej teoretyczne. Przedstawicielom reprezentowanym na konferencjach izb przemysłowo-handlowych i organizacji chodziło głównie o uwzględ-

nienie pewnej tolerancji przy sortowaniu na gatunki wagowe, w rozmiarach dopuszczonych w ustabilizowanym handlu na Zachodzie. Z drugiej zaś strony, po dłuższej dyskusji, uznano za najkorzystniejsze dla marki jaj polskich bliższe sprecyzowanie i ujednostajnienie gatunku jaj w ramach obowiązujących standardów. Obecne standardy dopuszczają w jednym gatunku jaja, różniące się od siebie dość znacznie, bo o 2 do 3 kg na 1.000 sztuk (np. standardy powyżej 51 do 54 kg), przyczem określenie górnej granicy standardu stało się rzeczą iluzoryczną, bo przy sortowaniu przygotowywano ładunki, trzymające się dolnej granicy standardu. Okolice, w których produkuje się jaja większe, np. 52—53—54 kg, są przy obecnym stanie rzeczy pokrzywdzone, ponieważ muszą znaczący swoje ładunki tym samym standardem, jakim są znaczony transporty, trzymające się dolnej granicy standardu (51½, 52 kg). Aby usunąć powyższe braki i nadać standardom ich właściwe znaczenie, przychyłono się do projektu Ministerstwa Przemysłu i Handlu, polegającego na utrzymaniu dotychczasowych standardów z dodatkowym postanowieniem, że w granicach każdego standardu wprowadza się ciśniejsze ramy, w których winna być utrzymana waga prze-

ciętna 1.000 szt. jaj. I tak: w standardzie powyżej 48 do 51 kg winna być zachowana waga przeciętna od 49 do 50 kg włącznie, w standardzie powyżej 51 do 54 kg — waga przeciętna 52 do 53 kg włącznie.

Nadto obowiązywałaby określona norma tolerancji, czyli odchylenia poniżej i powyżej granic standardu. Normę tę zebrani przy pomocy głosów izb przemysłowo-handlowych i organizacji rolniczych i spółdzielczo-rolniczych określili na 12%. To znaczy, że np. w standardzie powyżej 51 do 54 kg włącznie może się znaleźć ogółem 12% jaj, ważących 51 kg i mniej i więcej niż 54 kg.

Zasady powyższe z jednej strony precyzują bliżej gatunek jaj, a z drugiej strony uwzględniają faktyczne możliwości naszych przedsiębiorstw przerobczych, co pozwoli na całkowicie rygorystyczne przestrzeganie państwowych standardów.

Zasady te, po uzyskaniu ostatecznej aprobaty wszystkich czynników właściwych, będą ewentualnie wprowadzone w życie przy pomocy noweli do rozporządzenia z dn. 13 listopada 1928 r. Oczywiście, nowela musiałaby pozostawić odpowiedni czas na zastosowanie nowych przepisów.

S. Fr. Królikowski

Ż Y C I E   G O S P O D A R C Z E

MIĘDZYNARODOWA KONFERENCJA W SPRAWIE UJEDNOSTAJNIENIA PRAWA O WEKSLU I CZEKU.

— Dnia 13 b. m. rozpoczyna się w Genewie konferencja międzynarodowa, która, jakkolwiek zwolana została pod egidą Ligi Narodów w zakresie działania Organizacji Ekonomicznej Sekretariatu, to jednak w znacznej mierze odbiega swym charakterem od innych genewskich konferencyj ekonomicznych. Konferencja wspomniana ma, mianowicie, za zadanie zastanowić się nad możliwością unifikacji prawa czekowego i wekslowego w szeregu państw naszego kontynentu. Łatwo zrozumieć, jaką wagę mogą mieć uchwały tej konferencji dla całokształtu życia gospodarczego Europy, a jednak odbywa się ona w przeciwieństwie do innych zjazdów polityczno-handlowych bez rozgłosu i w spokoju, zamierzając traktować swe studia wyłącznie z punktu widzenia prawnego i ekonomicznego — bez żadnej domieszki politycznej.

Konferencja z dn. 13 maja r. b. nie jest bynajmniej pierwszą próbą uregulowania stosunków międzynarodowych w tej dziedzinie. Raczej przeciwnie — należałoby ją rozpatrywać jako sui generis punkt końcowy dość długo już prowadzonej pracy. Jeśli mówimy o pracy tej, to nie mamy, rzecz prosta, na myśli całej akcji, prowadzonej w tym kierunku jeszcze przed wojną, a zakończonej wypracowaniem konwencji haskiej z 1912 r., ale wyłącznie o pracach powojennych, prowadzonych już pod egidą Ligi Narodów.

Co do owych prac przedwojennych, to rozpoczęły się one już w połowie ub. stulecia i prowadzone były w ciągu całego niemal ostatniego jego czterdziestolecia. Były to tylko próby przygotowawcze, z których wymienić należałoby kongres w Bremie w 1878 r., prace Institut de Droit International w Brukseli

w latach osiemdziesiątych oraz kongresy w Antwerpii, Brukseli, Paryżu i Medjolanie, przyczem te 2 ostatnie odbyły się już na początku XX w. Dopiero jednak w 1910 r. zebrała się w Hadze pierwsza międzynarodowa konferencja w sprawie ujednostajnienia ustawodawstwa wekslowego, która wypracowała projekt prowizoryczny, który poddany następnie badaniom w łonie rządów został ostatecznie przyjęty na drugiej konferencji haskiej w 1912 r.

Projekt haski zasługuje na specjalną uwagę nie tylko ze względu na jego treść merytoryczną, ale na formalne jego ujęcie przez sygnatarjuszy konwencji. Mianowicie ustalono tam, iż projekt ordynacji wekslowej, załączony do konwencji, ma być wprowadzony in extenso, t. j. bez żadnych zmian na terytorjum poszczególnych krajów. Wyjątkiem od tego były z jednej strony t. zw. rezerwy, t. j. wypadki, specjalnie zarezerwowane dla ustawodawstwa poszczególnych krajów, ale wyliczone natomiast dokładnie w samej konwencji, oraz niektóre działy prawa wekslowego, które do ordynacji wogóle nie weszły (jak np. formy protestu i t. d.). Poza temi wyjątkami ordynacja wekslowa międzynarodowa nie dopuszczała żadnych odchyień, t. zn. można było ją przyjąć całkowicie lub całkowicie odrzucić. Jest to bardzo znamieny szczegół wobec nowych, jak zobaczymy zaraz, prądów w tej dziedzinie.

Tyle — co do merytorycznej strony ordynacji haskiej. Jeśli chodzi o jej terytorjalny zasięg działania, to objęła ona ujednostajnieniem tylko prawodawstwa wekslowe systemu „kontynentalnego” z wyłączeniem prawodawstw „anglosaskich”. Pod tym względem zatem nie była ona również zupełna. Pomiedzy systemem wekslowym w Anglii lub Stanach Zjednoczonych a naszym, „kontynentalnym”, istnieją tak znamienne różnice, iż wszelkie próby ujednostajnienia

obu systemów musiały spełzać na niczem. Jeśli bowiem drobne różnice pomiędzy francuskim i niemieckim systemem w łonie systemu „kontynentalnego” dały się względnie łatwo usunąć — właśnie z uwagi na ich trzeciorzędny charakter, umożliwiając bądź opuszczenie w ordynacji haskiej poszczególnych mniej ważnych dziedzin, gdzie porozumienie było niemożliwe, bądź też zastrzeżono wyraźnie pewne kwestje do uregulowania indywidualnego przez ustawodawstwa narodowe, to różnic między anglosaskim systemem, gdzie brak wszelkich wymagań formalnych dla ważności weksla, a „kontynentalnym”, gdzie kwestje formalne właśnie o ważności tej w znacznej mierze decydują, w żadnej mierze, rzecz prosta, rozstrzygnąć polubownie się nie dało. A trzeba zaznaczyć, iż wspomniana kwestja formalnych wymagań ważności wekslu bynajmniej nie jest jedyną różnicą, dzielącą system kontynentalny od anglosaskiego.

Tak więc zarówno Anglja jak i Stany Zjednoczone nie były sygnatarzami konwencji haskiej z 1912 r., jakkolwiek w przewidywaniu, iż porozumienie będzie, być może, w przyszłości możliwe, oparła się ona w kilku punktach na zasadach anglosaskich (sprawa miejsca wystawienia i miejsca płatności, rozstrzygnięta w myśl zasad anglosaskich, oraz kilka drobniejszych spraw).

Konwencja haska 1912 r. nigdy w życie nie weszła z uwagi przede wszystkim na wybuch wojny europejskiej, jakkolwiek już przed wojną odzywały się w niektórych krajach (zwłaszcza we Francji, gdzie przywiązanie do dawnych instytucji prawnych jest szczególnie zakorzenione) pewne głosy jej przeciwne. Niemniej jednak jako wyjątkowo dobry produkt badań i prac najtęższych prawników świata, została ona (a właściwie załączona do niej ordynacja) użyta powielokrotnie jako podstawa do opracowania ustawodawstw wekslowych poszczególnych krajów. Do krajów tych należy i Polska, która swoją ustawę wekslową z 1924 r. oparła całkowicie niemal na zasadach haskich. Toż samo tyczy się i naszego prawa czekowego.

Po wojnie, gdy rozpoczęto próby nad wybrnięciem z chaosu gospodarczego i finansowego, w jaki została wtrącona Europa, przypomniano sobie m. in. i o sprawie ujednostajnienia prawa czekowego i wekslowego. W tych niebywale płynnych i nieuregulowanych warunkach, jakie cechowały pierwsze lata powojenne, myśl taka z natury rzeczy musiała wypłynąć nawierzchni jedna z pierwszych w szeregu projektów reform międzynarodowych w Europie. I już w 1920 r. na konferencji finansowej w Brukseli przyjęta została uchwała, iż „Liga Narodów mogłaby korzystnie rozwinąć swą działalność w kierunku zainicjowania pewnych reform oraz zapewnienia metodycznych publikacji pewnych informacji, mogących ułatwić operacje kredytowe”. Równocześnie z tem konferencja wyraźnie już zwróciła uwagę na „korzyść, jaka wynikłaby ze zrealizowania postępu w dziedzinie ujednostajnienia poszczególnych ustawodawstw w sprawie wekslowej”.

Innymi słowy, rozwój powojenny unifikacji prawodawstwa wekslowego poszedł inną drogą od przedwojennych poczynań. Konwencji haskiej z 1912 r. nie podjęto na nowo (traktat wersalski nie wymienił jej w swym art. 282, mówiącym o obowiązku przez jego sygnatarzyszy ratyfikowania szeregu konwencji międzynarodowych), a całość zagadnienia przekazana została nowoutworzonej podówczas Lidze Narodów. Komitet Ekonomiczny Ligi wyznaczył komisję, zło-

żoną z 4 rzeczoznawców, którzy opracowali główne wytyczne całego zagadnienia, raport zaś wspomnianych ekspertów rozesłany został państwom do wypowiedzenia się. Na tem sprawa jakgdyby chwilowo ucichła, gdyż konkluzje rzeczoznawców bynajmniej nie wypowiedziały się za jej natychmiastowem forsowaniem. Inicjatywa Międzynarodowej Izby Handlowej, ujawniona na jej kongresie w 1925 r. w Brukseli, sprawę tę wznowiła. Jednocześnie sama Liga Narodów zwołała w 1926 r. zebranie rzeczoznawców finansowych dla przekonania się, o ile brak ujednostajnienia w ustawodawstwach wekslowych poszczególnych państw oddziaływa ujemnie na międzynarodowe stosunki gospodarcze. Rzeczoznawcy ci wypowiedzieli się, rzecz prosta, za ujednostajnieniem prawa wekslowego, nie czuli się jednak kompetentnymi do wysunięcia jakichkolwiek pozytywnych projektów, zasłaniając się brakiem odpowiedniej wiedzy prawniczej. W rezultacie zaszła konieczność zwołania jeszcze trzeciej komisji przygotowawczej, a mianowicie komisji rzeczoznawców prawnych, którzyby przyoblekli dezyderaty świata gospodarczego w kierunku ujednostajnienia prawa wekslowego i czekowego w odpowiednie szaty prawnicze. Odpowiednia komisja więc, składająca się z 9 rzeczoznawców, działała od listopada 1927 r. do kwietnia 1928 r., wypracowując zarówno sprawozdanie o swej działalności, jak też już i konkretne propozycje ustawowe w celu osiągnięcia właściwego celu.

Odtąd procedura już poszła normalnie. Liga Narodów rozesłała projekt do poszczególnych państw dla oceny i wypowiedzenia się, a odpowiednia konferencja międzynarodowa w celu zadecydowania o jego losach miała zostać zwołana na dz. 17 lutego r. b. Z uwagi na kolidującą z tym terminem projektowaną konferencję w sprawie t. zw. rozejmu celnego przesunięty on został na dz. 13 maja r. b.

Cóż zawarte jest zatem w sprawozdaniu rzeczoznawców prawniczych i jakie są do tego sprawozdania załączniki, mające stanowić substrat obrad majowej konferencji? Oto pytanie, na które musimy jeszcze odpowiedzieć, i które nam uprzytomni, jak daleko zaszła obecnie praca unifikacyjna w dziedzinie ustawodawstwa wekslowego i czekowego, i czego możemy oczekiwać od przyszłej konferencji.

Opierając się, rzecz prosta, na wynikach konferencji haskiej z 1912 r., lecz biorąc jednocześnie pod uwagę wnioski Międzynarodowej Izby Handlowej oraz wspomnianego powyżej komitetu rzeczoznawców finansowych, eksperci prawni doszli do wniosku, iż wprawdzie konferencja międzynarodowa „kontynentalna” jest w dziedzinie ujednostajnienia ustawodawstwa wekslowego i czekowego możliwa i rokuje nadzieje dojścia do konkretnych rezultatów, lecz z drugiej strony, iż warunkiem powodzenia jest ujęcie formalne całej sprawy, odmienne od tego, jakie cechowało konwencję haską z 1912 r.

Konwencja haska, jak powiedzieliśmy, zawierała w załączniku ordynację, którą państwa miały przyjąć in extenso bez prawa robienia zmian z wyjątkiem owych „rezerwatów”. Obecnie eksperci prawni nie znaleźli dość odwagi, aby na takim przymusie oprzeć swe nowe projekty. W sprawozdaniu swem piszą oni dosłownie:

„Wypracowali oni (eksperci) więc teksty, które proponują jako podstawę dyskusji dla wyszukania reguł, mogących być przyjętymi na przyszłej konferencji wspólnie przez wszystkie państwa, biorące w niej

udział. Sądził jednak, iż jedynym zobowiązaniem, o które należałoby prosić rządy tych państw, byłoby to, aby zobowiązały się one do przedłożenia w określonym terminie do przyjęcia przez ich parlamenty projektu ustawy, któryby uświęcał jako przepisy prawodawstwa krajowego wyniki przyjęte na konferencji”.

Innymi słowy, eksperci uznali, iż nie należy w chwili obecnej żądać przyjęcia przez państwa jednolitych ordynacji wekslowych, a raczej natomiast trzeba dążyć do tego, aby w poszczególnych ordynacjach były zagwarantowane jedne i te same zasady. I właśnie co do tych zasad porozumienie między państwami jest możliwe. Wynika z tego, iż zamiast jednolitej ordynacji eksperci opracowali zarówno dla weksłu, jak i dla czeku, (który na konferencji haskiej znalazł miejsce tylko w nieobowiązujących rezolucjach wytycznych) po 2 dokumenty. Pierwszy — to porozumienie w zakresie kilku podstawowych zasad prawa czekowego i wekslowego, drugi — to konwencja międzynarodowa, mająca na celu wprowadzenie tych zasad do ustawodawstw krajowych. W rezultacie prace teoretyczne na konferencji toczyły się będą nad „regulaminami” wekslowym i czekowym, prace formalne zaś o charakterze formalno-układowym — nad odpowiednimi konwencjami, otwartymi do podpisu i ratyfikacji, a regulującymi w szczególności kwestię ewentualnych konfliktów norm prawnych w wypadku, gdyby okazały się jakieś niezgodności między poszczególnymi ustawodawstwami — nawet mimo częściowej unifikacji.

Projekt „regulaminu”, tyżącego się weksłu, zawiera 77 artykułów. Podzielone są one na 12 rozdziałów, z których pierwszy mówi o „powstaniu i formie weksłu”, drugi — o „indosie”, trzeci — o „akceptie”, czwarty — o „poręce”, piąty — o „terminie”, szósty — o „zapłacie”, siódmy — o „rekursie w braku akceptu lub zapłaty”, ósmy — o „interwencji”, dziewiąty — o „większej liczbie egzemplarzy lub kopii”, dziesiąty — o „fałszowaniu i zmianach”, jedenaście — o „przedawnieniu”; dwunasty wreszcie zawiera przepisy ogólne.

„Regulamin” pokrywa się naogół z ordynacją haską 1912 r. z wyjątkiem kilku uzupełnień lub zmian. Tak samo, jak i ona, nie zawiera on postanowień w sprawie protestu, amortyzacji i postępowania wekslowego, które w tym wypadku również pozostaną poza obrębem porozumienia.

Konwencja do wspomnianego regulaminu zawiera artykułów 20. Tutaj właśnie mamy postanowienia, regulujące wspomniane luki oraz wszelkie inne wypadki, gdzie okazałaby się niezgodność między poszczególnymi ustawami. Poza specjalnie ważnym w dziedzinie stosunków międzynarodowych postanowieniem co do opłat stemplowych (a mianowicie, iż zobowiązanie wekslowe ma być ważne, choćby dokonane zostało w kraju, gdzie opłata ta nie obowiązuje, a weksel był zaskarżalny w kraju, gdzie bez opłaty takiej zobowiązanie nie powstaje), mamy tam postanowienia w sprawie zdolności do wystawienia weksłu, formy zobowiązania wekslowego, częściowej spłaty, formy oraz terminu protestu oraz zagubienia weksłu i t. d. Te postanowienia są natury raczej formalnej. Nie rozstrzygają one wyżej wymienionych kwestyj w sposób merytoryczny, jak to czyni w poruszanymi przez siebie zagadnieniami regulamin, a dają natomiast tylko wytyczne praktyczne, które państwa zobowiązują się spełniać w wypadku, gdyby tego za-

szła potrzeba. Jest to konieczne uzupełnienie regulaminu.

„Regulamin”, tyżący się czeku, jest mniejszy od wekslowego, bo zawiera tylko 29 artykułów. Opiera się on, jak powiedzieliśmy już, na t. zw. rezolucjach haskich z 1912 r., stanowi zatem wzmocnienie tego, co uchwalono w Hadze. Mówi on również o formie i powstaniu czeku, indosie, gwarancji zapłaty, rekursie w wypadku niepłatności, większej liczbie egzemplarzy, przedawnieniu i t. d. i t. d. Odpowiednia konwencja, składająca się z 16 artykułów, ma umożliwić zastosowanie w ustawodawstwach poszczególnych państw też, przyjętych ewentualnie w regulaminie.

Nie sposób, rzecz prosta, przejść nawet w krótkości treści obu wspomnianych grup dokumentów ani nawet zwrócić uwagę na „nowości”, jakie wprowadzili eksperci do postanowień haskich, tworząc w rezultacie obecny substrat dyskusji. Przykładowo tylko przytoczymy tutaj, iż np. projekt ordynacji wekslowej przewiduje na wzór ordynacji haskiej 8 warunków formy weksłu (nazwa „weksel” na dokumencie, zlecenie „bezwarunkowe” zapłaty określonej sumy, nazwisko wystawcy, termin płatności, określenie miejsca zapłaty, nazwisko mającego zapłatę otrzymać, data i miejsce wystawienia oraz podpis wystawcy). Innymi słowy, widać, iż przepis ten nie odbiega od ustawodawstwa, obowiązującego w Polsce, co nie jest bynajmniej dziwne, zważywszy, iż, jak powiedzieliśmy, nasze ustawodawstwo oparło się niemal całkowicie na ordynacji haskiej z 1912 r., którą projekt obecny znowu z lekkimi tylko zmianami powtarza.

Dla Polski więc ujednostajnienie obowiązującego w poszczególnych krajach Europy ustawodawstwa czekowego i wekslowego może być tylko korzystne, gdyż nie nakłada na nas żadnych obowiązków zmian, a natomiast zbliża zasady ustawodawstw innych państw do naszych. Z tego względu też odpowiedź Rządu polskiego na zapytanie, skierowane w tej mierze doń przez Ligę Narodów, musiała być bezwzględnie pozytywna i deklarująca wszelką naszą współpracę w tej dziedzinie.

Nie należy jednak przypuszczać, iż obrady konferencji potoczą się bez żadnych trudności. Wspominaliśmy już o pewnym „konserwatyzmie” Francji, która np. jakoby wzdraga się przed przyjęciem do swego ustawodawstwa „narzuconych” jej drogą międzynarodową też. Gdyby nawet jednak pokonać te i tym podobne trudności, nie oznaczałoby to jeszcze w pełni triumfu unifikacji prawa wekslowego i czekowego. Nie mówiąc już o krajach anglosaskich, dla których, jak to wyraźnie widać z odpowiedzi np. Wielkiej Brytanji, jest „niemożliwe przyjęcie tej ordynacji”, należy jeszcze zapamiętać zasadniczą różnicę między zaleceniami haskimi a projektem procedury obecnej. Przecież w myśl tego projektu tezy „regulaminów” mają tylko wejść do poszczególnych ustawodawstw, a raczej — rządy mają się po uzgodnieniu swych poglądów na te regulaminy zobowiązać do przedstawienia parlamentom odpowiednich projektów zmian ustawodawstw krajowych... Czy to nie za mało, a raczej — czy przy takim systemie warto będzie ponosić takie trudy przy uzgadnianiu poglądów co do „meritum”, skoro rezultaty praktyczne tego mogą być tak nikłe? . . .

RYNEK PRACY W MARCU 1930 R. — Położenie na rynku pracy w marcu było nadal ciężkie; liczba bezrobotnych, zarejestrowanych w Państwowych Urzędach Pośrednictwa Pracy, zwiększyła się w ciągu miesiąca z 282.568 do 295.612. Tem nie mniej stwierdzić można, że moment krytyczny najwyższego napięcia bezrobocia już minął. Liczba bezrobotnych, rosnąca w pierwszej połowie miesiąca, osiągnęła swe maksimum w dn. 22 marca, stanowiąc 296.526; następne tygodnie przynoszą już spadek bezrobocia, oczywiście, ilościowo nieznaczny, znamieny jednak jako wyraz tendencji. Na poprawę stanu zatrudnienia wskazuje również zmniejszanie się liczby częściowo-zatrudnionych; było ich mianowicie w początku marca 117.973, gdy w początku kwietnia 109.519.

Z uwagi na zbieg depresji koniunkturalnej z depresją sezonową położenie rynku pracy w początku kwietnia r. b. było trudniejsze niż w analogicznych okresach lat ubiegłych. W drugiej połowie marca rozpoczął się — jak zazwyczaj na wiosnę — spadek bezrobocia, tempo tego spadku wskazuje, czy spowodowany on został tylko przez momenty sezonowe.

Liczby bezrobotnych, zarejestrowanych w P. U. P. P., podaje poniższe zestawienie (w początkach miesięcy):

	1926	1927	1929	1930
Styczeń	251.326	165.268	126.429	186.427
Luty	301.457	179.602	160.843	249.462
Marzec	302.179	178.403	177.462	282.568
Kwiecień	295.529	167.022	170.494	295.612
Maj	272.414	154.656	149.093	
Czerwiec	256.934	132.453	122.771	
Lipiec	243.302	116.719	106.622	
Sierpień	223.474	103.451	97.191	
Wrzesień	205.393	94.177	91.512	
Październik	285.207	79.885	83.063	
Listopad	167.826	79.689	93.800	
Grudzień	168.008	94.132	126.644	

Następujące zestawienie podaje liczby częściowo zatrudnionych (w początkach miesięcy):

	1928	1929	1930
Styczeń	33.190	21.726	36.663
Luty	31.465	15.847	88.712
Marzec	25.565	16.554	117.973
Kwiecień	48.878	16.967	109.519
Maj	54.385	21.791	
Czerwiec	27.461	26.343	
Lipiec	28.728	30.299	
Sierpień	32.996	36.044	
Wrzesień	25.911	38.837	
Październik	28.147	35.067	
Listopad	25.189	34.572	
Grudzień	26.143	36.111	

Z powyższej liczby częściowo-zatrudnionych 538 pracowało 1 dzień w tygodniu, 1.515 — 2 dni, 46.928 — 3 dni, 31.146 — 4 dni i 29.392 — 5 dni w tygodniu. Średnio więc każdy z częściowo-zatrudnionych pracował 3'8 dni w tygodniu wobec 3'7 dni w lutym.

Poniższe zestawienie podaje liczby bezrobotnych według zawodów:

	Marzec	Kwiecień	+ wzrost — zmniejszenie
Górnicy	5.821	8.610	+ 2.789
Hutnicy	870	1.010	+ 140
Metalowcy	19.602	20.352	+ 750
Włókiennicy	33.977	33.846	— 101
Budowlani	43.786	42.982	— 804
Umysłowi	15.748	16.805	+ 1.057
Pozostałe zawody i niefachowi	162.764	172.007	+ 9.243
Razem:	282.568	295.612	+ 13.044

W marcu nastąpiło dalsze zmniejszenie się wytwórczości w górnictwie węglowym. Obniżenie się zbytu węgla na rynkach wewnętrznych u głównych europejskich wytwórców węgla spowodowało ponowne zaostrenie się walki konkurencyjnej na rynkach eksportowych, wskutek czego w ostatnich tygodniach warunki eksportu pogorszyły się. Zbyt węgla w kraju w marcu był nieco większy niż w lutym, nie zdołał jednak wyrównać ubytku w eksporcie, skutkiem czego było dalsze ograniczenie wydobycia kopalń i obniżenie zatrudnienia rąk roboczych, głównie przez zaprowadzenie liczniejczych świętówek przy równoczesnym zmniejszeniu załogi o przeszło 4 tys. osób. W górnictwie naftowym wystąpił dalszy spadek urobku ropy, a równocześnie obniżenie się zbytu krajowego i wywozu produktów naftowych. Bezrobotni górnicy stanowili ok. 5% zatrudnionych;

Dzięki zwiększeniu się wywozu wytworów hutniczych wytwórczość hut żelaznych w marcu nieco wzrosła. Zbyt krajowy utrzymuje się nadal na niskim poziomie. Pomimo spadku cen eksportowych wytwórczość hut cynkowych i ołowianych nie wykazała zmniejszenia. Bezrobotni hutnicy stanowili ok. 1'5% zatrudnionych.

W przemyśle metalowym — mimo rozpoczęcia się sezonu — ogólny stan zatrudnienia utrzymał się na poziomie ostatnich miesięcy. Pewne ożywienie dało się zauważyć w dziale maszyn i narzędzi rolniczych, nie spowodowało ono wszakże wyraźnej poprawy w tej dziedzinie; perspektywy na przyszłość układają się jednak pomyślnie. Przemysł elektryczny, wytwórnice maszyn włókienniczych oraz śrub, nitów, gwoździ i t. p. odczuwają brak zamówień. Pewna poprawa wystąpiła w odlewniach i walcowniach. Bezrobotni metalowcy stanowili ok. 26% zatrudnionych.

W przemyśle włókienniczym sytuacja wykazała lekką poprawę. Przedewszystkiem więc w wielkich zakładach bawełnianych okr. łódzkiego przy nieznacznej zmniejszeniu się liczby zatrudnionych robotników — z 50.489 do 49.691 — zwiększyła się liczba zakładów, pracujących 6 i 5 dni w tygodniu (robotnicy, pracujący 4 i więcej dni w tygodniu stanowili w marcu 63%, gdy w lutym 53% ogółu zatrudnionych). Jednakże liczba zatrudnionych było o 25% niższa niż przed rokiem. Zbyt przędzy poprawił się, natomiast zbyt tkanin utrzymywał się nadal na niskim poziomie. W wielkich zakładach wełnianych okr. łódzkiego również liczba zatrudnionych została obniżona (z 15.005 do 13.825), przy równoczesnym zwiększeniu czasu pracy pozostałych robotników (ponad 4 dni w tygodniu pracowało 90% robotników wobec 72% w lutym). Obroty materiałami wełnianymi wzrosły. W okręgu bielskim produkcja artykułów letnich została zakończona. Sprzedaż była dość ożywiona. Z powodu braku zamówień dodatkowych część fabryk została unieruchomiona do czasu rozpoczęcia produkcji zimowej. Z uwagi na niedostateczny zbyt, pogorszyło się położenie fabryk w okręgu białostockim. W przemyśle dzianym dała się odczuć pewna poprawa, w przemyśle konfekcyjnym i kapeluszniczym sezon zapowiada się mniej pomyślnie niż w r. ub. Bezrobotni włókiennicy stanowili ok. 26% zatrudnionych.

W przemyśle budowlanym rozpoczęto niektóre roboty, dotychczas jednak w szczupłym zakresie.

W dziale płac zarobkowych — w związku ze znaczną podażą rąk roboczych — tendencja zwykła płac została zahamowana. Jedyne w przemyśle naftowym podwyższono zarobki robotników o 5%.

GÓRNICCTWO I PRZEMYSŁ

GÓRNICCTWO WĘGLOWE

WYWÓZ WĘGLA KAMIENNEGO W KWIETNIU 1930 R. — przedstawiał się — według danych tymczasowych — następująco (w tys. tonn):

Kraje	Kwiecień:			Ma- rzec 1930	Kwie- cień 1930	Wzrost (+) lub spadek (-) w stos. do marca 1930 r.
	1927	1928	1929			
Kraje północne:						
Szwecja	232	238	226	181	221	+ 40
Norwegja	19	69	54	67	53	- 14
Dania	93	105	161	106	99	- 7
Finlandja	20	39	27	6	36	+ 30
Łotwa	27	37	39	52	66	+ 14
Litwa	2	2	1	4	3	- 1
Estonja	—	1	—	—	—	—
Kłajpeda	1	3	9	1	1	—
Razem:	394	494	517	417	479	+ 62
Państwa sukcesyjne:						
Austria	144	188	235	143	133	- 10
Węgry	24	26	58	16	18	+ 2
Czechosłowacja	40	75	75	47	49	+ 2
Razem:	208	289	368	206	200	- 6
Inne kraje:						
Francja	15	25	64	65	45	- 20
Włochy	99	38	78	33	34	+ 1
Algier	4	5	5	—	—	—
Jugosławja	25	19	15	1	6	+ 5
Rumunja	8	10	10	3	6	+ 3
Szwajcaria	16	11	11	11	11	—
Holandja	—	—	9	1	—	- 1
Belgja	16	9	3	5	6	+ 1
Niemcy	2	1	4	—	—	—
Z. S. R. R.	—	—	—	6	5	- 1
Brazylja	—	—	4	—	6	+ 6
Islandja	—	—	2	1	5	+ 4
Marokko	—	3	—	—	—	—
Razem:	185	121	205	126	124	- 2
Gdańsk	21	17	26	16	17	+ 1
Węgiel okrętowy	21	36	89	70	55	- 15
Ogółem:	829	957	1.205	835	875	+ 40

Przeładunek węgla w portach:

w Gdańsku	329	401	461	360	380	+ 20
„ Gdyni	63	136	218	187	213	+ 26
„ innych	14	—	—	—	—	—
Razem:	406	537	679	547	593	+ 46

Eksport węgla kamiennego w kwietniu pomimo mniejszej niż w poprzednim miesiącu o 1 ilości dni roboczych (25 wobec 26) uległ zwiększeniu o 40 tys. t, t. j. o 479%, wynosząc 875 tys. t.

Zwiększenie się eksportu miało miejsce we wszystkich rejonach węglowych, przyczem z rejonu śląskiego wywieziono zagranicę 742 tys. t, t. j. o 29 tys. t więcej niż w marcu, z rejonu dąbrowskiego wyeksportowano 132 tys. t, a zatem o 11 tys. t więcej, eksport z rejonu krakowskiego utrzymał się na poziomie poprzedniego miesiąca, wynosząc 1 tys. t.

Z wyżej wymienionych ilości wyeksportowano w kwietniu na rynki północne 479 tys. t, t. j. o 62 tys. t więcej, niż w miesiącu poprzednim, do państw sukcesyjnych 200 tys. t, a zatem o 6 tys. t mniej, do innych krajów łącznie z węglem okrętowym 179 tys. t, czyli o 17 tys. t mniej niż w marcu.

Wysyłka do W. M. Gdańska zwiększyła się o 1 tys. t, wynosząc 17 tys. t.

Udział wymienionych rynków w ogólnym eksporcie węgla w kwietniu w porównaniu z poprzednim miesiącem procentowo przedstawiał się następująco:

	Marzec 1930	Kwiecień 1930
Rynki północne	49.94	54.74
Państwa sukcesyjne	24.67	22.86
Inne kraje	15.09	14.17
Gdańsk	1.92	1.94
Węgiel okrętowy	8.38	6.29
Razem:	100.00	100.00

Przeciętna dzienna wysyłka węgla kamiennego zagranicę wynosiła w kwietniu około 35 tys. t, t. j. o ok. 3 tys. t więcej niż w miesiącu poprzednim.

Wysyłka ta ze Śląska wynosiła ok. 30 tys. t, a zatem o ok. 3 tys. t więcej niż w marcu, w rejonie dąbrowskim eksport utrzymał się na poziomie z poprzedniego miesiąca, wynosząc ok. 5 tys. t.

Przeładunek węgla w portach w miesiącu sprawozdawczym zwiększył się o 46 tys. t, wynosząc 593 tys. t, przyczem w Gdańsku stanowił 380 tys. t, t. j. o 20 tys. t więcej, w Gdyni 213 tys. t, a zatem o 26 tys. t więcej w porównaniu z marcem.

PRZEMYSŁ NAFTOWY

STAN PRZEMYSŁU NAFTOWEGO W MARCU 1930 R.

Sytuacja w przemyśle naftowym w marcu pogorszyła się nieco. Spadek przeciętnej dziennej produkcji ropy w Borysławiu w stosunku do miesiąca poprzedniego wynosił około 16 t. Ruch przerobczy w rafinerjach osłabł w porównaniu z miesiącami poprzednimi (luty i styczeń). Konsumpcja produktów naftowych w kraju oraz eksport wykazują również zmniejszenie w porównaniu z miesiącami poprzednimi i danymi przeciętnymi z r. ub.

Wydobycie ropy w marcu r. b. wynosiło (według danych tymczasowych — w tonnach):

Okrag	Marzec 1930	Luty 1930	Styczeń 1930	Marzec 1929
Jasło	6.700	5.993	6.579	5.922
Drohobycz	43.460	39.522	44.987	47.763
Stanisławów	3.980	3.518	3.950	3.405
Razem:	54.140	49.033	55.516	57.090

Z tych ilości przypadalo w okręgu drohobyckim (dane za marzec przybliżone):

	Marzec 1930	Luty 1930	Marzec 1929
Ropa marki Borysław	36.400	33.308	40.775
„ marek specjalnych	7.060	5.213	6.988

Przeciętne dzienne wydobycie ropy w Borysławiu wynosiło zatem w marcu 1.174 t (w lutym 1.190 t, w styczniu 1.232 t). Obniżenie się produkcji spowodowane zostało naturalnym spadkiem wydobycia w wielu otworach, którego nie zdołały wyrównać nieliczne dowiercenia.

Zapasy ropy marki borysławskiej w towarzystwach magazynowych i na kopalniach okręgu drohobyckiego wynosiły w dn. 31/III ogółem 3.363 t, czyli zmniejszyły się o 1.682 t w porównaniu z końcem lutego (5.045 t). Zapasy ropy w okręgu stanisławowskim wynosiły w końcu miesiąca 2.105 t, czyli w porównaniu z miesiącem poprzednim zmniejszyły się o 70 t.

Wyniki nowych dowieczeń w miesiącu sprawozdawczym nie pokryły całkowicie naturalnego spadku wydajności starych otworów. Naogół jednak były pomyślniejsze niż w miesiącu poprzednim. Szczególnie dodatnim objawem jest nawierzenie w kilku otworach dwóch horyzontów ropy w Mrażnicy.

Horyzont w warstwach górnolecieńskich o produkcji 7,5—10 t dziennie na głęb. 1.495—1.550 m uzyskano w otworach „Standard VIII” i „Gustaw I”. Horyzont ropy płytkiej, na głębokości 687 — 482 m w wysokości 7 — 7,5 t dziennie nawiercono w otworach „Zygmunt IV” i „Mina II” z nasuniętych warstw inoceramowych. Te dwa ostatnie dowieczenia, sądząc z iden tycznych pokładów w otworach „Zuzanna I”, „Nr. IV Bitumen” i „Bitumen III”, dzięki swojej wydajności i przy niskich cenach eksploatacji zachęcają do nowych wierzeń na niezbadanych polach południowej Mrażnicy.

Niemniej ciekawe jest też dowieczenie ropy w Borystawiu. Tu w otworze „Ekwiwalent III” na znacznej wprawdzie głębokości (1.743 m) przyszła dość żywotna produkcja z piaskowca jamceńskiego w wysokości 25 t dziennie.

Zainteresowanie terenami naftowymi było naogół słabe. Zgłoszono zaledwie dwie nowe kopalnie: w Starej Wsi i Ropicy Ruskiej. Ponadto zgłoszono kilka nowych otworów, wyłączenie w rejonach marek specjalnych.

Ruch wiertniczy osłabł. W rejonie marki podstawowej nie uruchomiono żadnego nowego otworu. W rejonach marek specjalnych przystąpiono do wierzenia otworów: w Schodnicy, Ropience, Dubie, Rypnem, Lipinkach, Harkłowej, Bitkowie, Pasiecznej i Rosulnej.

Z wierzeń poszukiwanych otwór „Ropa I” w Mrażnicy osiągnął głębokość 1.214 m, wierząc nadal w warstwach nasuniętych. Również w tych warstwach, dochodząc do głęb. 728 m, wiercono otwór „Minister Kwiatkowski”. Otwór „Pionier I” w Jankowcach doszedł do głębokości 164 m w oligocenie. W Monastercu w otworze „Helena” po kilkumiesięcznej instrumentacji rozpoczęto dalsze wierzenie, dochodząc do głębokości 535 m. W Staruni otwór „Nadzieja I” był w częściowej likwidacji, a otwór „Nadzieja III” osiągnął głębokość 305 m w warstwach miocenijskich.

Również wiercono w warstwach miocenijskich otwór Nr. II kopalni „Przyszłość” w sąsiedniej gminie Mołotkowie, dochodząc do głębokości 560 m.

Płace robotników w przemyśle naftowym na czas od dn. 1 marca do 30 września r. b. zostały ustalone na podstawie porozumienia między pracodawcami a delegatami związków robotniczych, osiągniętego na wspólnym posiedzeniu w dn. 26 marca we Lwowie. Płace zostały podniesione o 5% i wynoszą obecnie w Borystawiu (dla I kat. robotników) zł 8,44 dziennie oraz ryczałt miesięczny w wysokości zł 37,02.

Oprócz kilkudniowego strajku robotniczego na jednej z mniejszych kopalń w okręgu jasielskim, żadnych zatargów między przemysłowcami a robotnikami nie było.

Według raportu Państwowego Urzędu Pośrednictwa Pracy w Drohobyczu znajdowało się w końcu marca na terenie tegoż Urzędu ogółem 6.438 bezrobotnych (o 557 więcej niż w końcu lutego), z tego 2.021 w zagłębiu borysławskim (o 145 więcej).

Liczba robotników na kopalniach wynosiła w końcu marca (podług danych tymczasowych):

Okrag Jasło	2.336
„ Drohobycz	7.351
„ Stanisławów	1.098
Razem:	10.785

Cena ropy marki Borysław wynosiła dla ropy bruttoj, zakupywanej przez „Polmin”, zł 1.894 za cysternę 10-tonnową, a więc pozostała bez żadnych zmian.

Ceny produktów naftowych pozostały bez zmian. Przemysł gazów ziemnych przedstawiał się w marcu następująco (dane tymczasowe):

	Marzec 1930	Luty 1930	Marzec 1929
Wydobycie gazów ziemn. — tys. m ³	41.000	39.620	39.554
Ilość przerobionego gazu — tys. m ³	23.677	21.794	23.736
Wydobycie gazoliny — tonn	3.323	2.956	2.778
Zbyt gazoliny w kraju — tonu	3.326	3.042	2.768
Eksport gazoliny — tonn	—	—	—
Liczba robotników w gazoliniarniach	231	232	198

W lutym było czynnych w dalszym ciągu 21 zakładów gazolinowych.

Za 100 m³ gazu wyrabiano w marcu przeciętnie 1403 kg gazoliny (w lutym 1366 kg, przeciętnie w 1929 r. 1245 kg).

Przeciętna cena gazu ziemnego, na podstawie faktycznie uskuteczonych dostaw w zagłębiu borysławskim, została ustalona w wysokości zł 5,25 za 100 m³.

Cena gazoliny wynosiła \$ 74 — 77 za tonnę.

Produkcja gazu w Borystawiu i na innych terenach nie uległa w marcu żadnym znaczniejszym zmianom.

Stan przemysłu rafineryjnego w marcu przedstawia zestawienie następujące (dane tymczasowe — w tonnach):

	Marzec 1930	Luty 1930	Marzec 1929
Przeróbka ropy	48.460	54.820	59.461
Wytwórczość produktów naftowych	44.312	49.960	53.723
Rozchód prod. naftowych w kraju	28.454	30.216	32.337
Eksport produktów naftowych	13.922	16.845	19.418
Zapas produktów w końcu miesiąca	198.723	193.321	226.984
Liczba robotników w rafineriach	3.909	4.048	4.697

Przeróbka ropy była zatem mniejsza niż w miesiącu poprzednim i znacznie mniejsza w stosunku do przeciętnej przeróbki w 1929 r. (54.680 t).

Państwowa Fabryka Olejów Mineralnych w Drohobyczu przerobiła w marcu 8.169 t ropy (w lutym 8.287 t).

Konsumpcja produktów naftowych obniżyła się tak w stosunku do miesiąca poprzedniego, jak i w stosunku do przeciętnych danych miesięcznych w roku zeszłym (34.460 t).

Szczegółowy stan przemysłu rafineryjnego w marcu przedstawia zestawienie następujące (dane tymczasowe — w tonnach):

	Benzyna	Nafta	Ol. gaz. i opał.	Ol. smar.	Parafina	Ogółem
Wytwórczość	9.411	13.543	9.524	7.351	3.564	44.312
Spożycie w kraju	6.607	9.645	6.033	3.622	737	28.454
Eksport	2.135	2.747	3.497	2.637	1.291	13.922
Zapasy w dn. 31/III	27.259	17.794	20.716	36.810	5.023	198.723

Eksport produktów naftowych obniżył się i był znacznie mniejszy niż dane przeciętne miesięczne w r. ub. (20.730 t).

Eksport produktów naftowych według krajów przedstawiał się w marcu następująco (dane tymczasowe — w tonnach):

PRODUKT	Austria	Czechosłowacja	Niemcy	Węgry	Szwajcaria	Inne kraje	Gdańsk	Razem
Benzyna	36	1.013	27	—	28	259	772	2.135
Nafta	74	1.083	—	—	428	310	852	2.747
Olej gazowy	698	31	59	—	935	1.112	662	3.497
Oleje smarowe	155	700	139	75	15	210	1.343	2.637
Parafina i świece	40	—	173	70	—	128	880	1.291
Inne produkty	120	208	1.129	—	21	115	22	1.615
Razem:	1.123	3.035	1.537	145	1.427	2.134	4.531	13.922

HUTNICTWO CYNKOWE I OŁOWIANE

KOPALNICTWO RUD CYNKOWO-OŁOWIANYCH W LUTYM 1930 R.

— Ciągłe pogarszanie się położenia na międzynarodowym rynku cynkowym i ołowianym w bardzo ujemnym stopniu odbija się na stanie naszych towarzystw cynkowych, a w szczególności tych, które posiadają gorszą rudę i nie są dostatecznie zorganizowane dla przetrzymania wielkich deficytów. Kwestja rentowności kopalń staje na porządku dziennym, a z tem oczywiście i kwestja zaopatrzenia naszych hut cynkowych w rudę, co przybiera tem ostrzejszą formę im bardziej zbliża się termin zakończenia umów na otrzymywanie rudy niemieckiej. Huty zaczynają się już poważnie nad tem zagadnieniem zastanawiać, tem bardziej że nie brak jest rozmaitych ofert poza znanymi domami niemieckimi, handlującymi rudą. Kwestja, oczywiście, nie może być decydowana naprędce i musi znaleźć rozstrzygnięcie, odpowiadające całokształtowi naszego hutnictwa cynkowego. Nie są również zaniedbywane i prace nad poszukiwaniami rud krajowych, lecz narazie nie są one jeszcze dostatecznie posunięte, żeby można było sądzić o ich praktycznym wyniku.

Działalność kopalń nie uległa w lutym żadnej zasadniczej zmianie, praca odbywała się normalnie, i wydobyte pozostało na dotychczasowym poziomie.

Wydobycie masy rudnej, po ręcznym jedynie odrzuceniu kamienia, przedstawiało się, jak następuje (w tonnach):

W województwie:

		kieleckiem	krakowskiem	śląskiem	Ogółem w Polsce	Liczba robotników
1929 — przec. mies.		6.354	8.307	79.802	94.463	6.590
IV kwart. 1929—		6.354	8.471	79.088	93.913	6.588
Styczeń 1930		5.709	8.363	78.383	92.445	6.406
Luty		5.674	8.522	76.200	90.396	6.331
Styczeń - luty		11.383	16.885	154.573	182.841	—
" " 1929		11.119	15.480	154.987	181.586	—

Jak widać więc, ogólne wydobyte w lutym zmniejszyło się o 2.049 t, jeżeli jednak przyjąć na uwagę, że w lutym był o jeden dzień pracy mniej niż w styczniu, to się okazuje, że faktycznie wydobyte wzrosło cokolwiek.

Zmniejszenie miesięcznego wydobywania nastąpiło na Śląsku i w b. Kongresówce, natomiast Małopolska wykazała zwiększenie; wydobyte dzienne wzrosło we wszystkich dzielnicach.

W poniższym zestawieniu podane są procentowe zmiany wydobywania lutowego w porównaniu z poprzednimi okresami:

	Zmiana wydobywania lutowego w stosunku do:			Zmiana wydob. za 2 mies. r. b.	
	stycznia 1930: lutego przec. mies.			mies. r. b.	
	mies. dzien.	1929	1913	r. ub.	
Ogółem w Polsce	- 2'2	+ 1'9	+ 8'8	- 20'3	+ 0'7
B. Kongresówka	- 0'6	+ 3'5	+ 15'2	- 14'9	+ 2'4
Małopolska	+ 1'9	+ 6'1	+ 45'6	+ 352'0	+ 6'6
Górny Śląsk	- 2'8	+ 1'3	+ 5'4	- 29'6	+ 0'3

Dla fabrykacji tlenku cynkowego używane są rozmaite biedne rudy i odpadki o małej zawartości metalu i w tym celu eksploatowane są dawne hałdy, z których w lutym wydobyto 3.237 t, wobec 3.771 t wydobytych w styczniu; wydobyte lutowe z hałd wyniosło 3'6% ogólnego wydobywania z kopalń.

Liczba kopalń uruchomionych zmniejszyła się o jedną, gdyż roboty poszukiwawcze na kopalni „Paulina” dały zbyt nikłe rezultaty, żeby się opłacało prowadzić je dalej, tak że w ciągu lutego pracowało 10 kopalń, mianowicie 3 w b. Kongre-

sówce, 2 w Małopolsce i 5 na Górnym Śląsku, z których wydobyte, podobnie jak i w styczniu, dało 9 kopalń. Udział poszczególnych dzielnic w ogólnym wydobywaniu wynosił: b. Kongresówka 6'3% (w styczniu 6'2%), Małopolska 9'4% (9'0%) i Górny Śląsk 84'3% (84'8%).

Liczba robotników, zatrudnionych w kopalniach rudy cynkowo-ołowianej łącznie z zakładami, dla wzbogacania, zmniejszyła się o 75 ludzi, t. j. o 1'2%. W porównaniu z lutym r. ub. liczba robotników w lutym r. b. była o 194 mniejsza. Podział robotników na poszczególne dzielnice był następujący: w b. Kongresówce pracowało 706 robotników, t. j. 11'1% (w styczniu 11'1%), w Małopolsce — 849, t. j. 13'4% (13'3%) i na Górnym Śląsku 4.776, t. j. 75'5% (75'6%).

Wydatność pracy robotnika miesięczna i dzienna w tonnach podana jest w poniższym zestawieniu; w obrachunku tym uwzględnieni byli tylko robotnicy, zatrudnieni przy wydobywaniu:

		Wojew. śląskie:	Ogółem w Polsce:		
		liczba wydajność:	liczba wydajność:		
		robot. mies. dzien.	robot. mies. dzien.		
Listopad	1929	3.757	19 90 0'796	5.322	16'75 0'670
Grudzień	"	3.653	19 80 0'824	5.164	16'92 0'705
Styczeń	1930	3.580	21 85 0'875	5.036	18'35 0'734
Luty	"	3.557	21'41 0'893	5.002	18'05 0'752
"	1929	3.714	19'50 0'850	5.277	15'75 0'685

Wytwórczość tlenku cynku zmniejszyła się nieco w lutym, pozostawała jednak jeszcze wyższą od przeciętnej zeszłorocznej. Wytworzono tlenku cynkowego w lutym 3.653 t, wobec 4.032 t w styczniu, co stanowi spadek 9'4%. Liczba robotników, zatrudnionych w dwóch zakładach tlenku cynku, zmniejszyła się nieco, gdyż wynosiła 479 wobec 492 w styczniu.

Przywóz rudy cynkowej wzrósł dosyć znacznie w stosunku do stycznia i w niewielkim tylko stopniu w porównaniu z rokiem ub. Przywóz zaś rudy ołowianej zmniejszył się w porównaniu do stycznia, wzrósł natomiast w znacznym stopniu w porównaniu do r. ub.

Liczbowo przywóz rudy według Gł. Urz. Stat. oraz stosunek jego do wydobywania przedstawiał się, jak następuje (w tonnach):

	Przywóz rudy cynkowej ołowianej	Wydobywanie rudy	Stosunek ilości rudy do ilości przywiez.
1929 — przec. mies.	16.395	2.081	29.200 1'58
IV kwart. 1929—przec. m.	16.218	2.136	28.600 1'56
Styczeń 1930	14.630	3.549	28.700 1'58
Luty	18.292	2.280	28.000 1'36
Styczeń-luty	32.922	5.829	56.700 1'47
" " 1929	31.407	3.961	56.300 1'58

Przywóz rudy cynkowej zwiększył się w porównaniu do stycznia o 3.662 t, t. j. o 25%, natomiast przywóz rudy ołowianej obniżył się o 1.269 t, t. j. o 35'7%.

W ciągu dwóch miesięcy w roku bież. przywieziono rudy cynkowej o 1.515 t, t. j. o 4'8% więcej niż w tymże okresie czasu r. ub.; rudy ołowianej przywieziono w tymże czasie więcej o 1.868 t, t. j. o 4'7%.

Według danych Gł. Urz. Stat., wartość przywiezionej rudy cynkowej wyniosła zł 4.157 tys. i rudy ołowianej zł 896 tys.

HUTNICTWO CYNKOWE I OŁOWIANE W LUTYM 1930 R.

— Po chwilowej lekkiej poprawie pod koniec stycznia, w lutym rynek międzynarodowy cynku wykazywał stopniowe lecz stałe pogarszanie się. Skutkiem tego miała miejsce stała w ciągu lutego zniżka ceny cynku, tak, że różnica na ultimo stycznia i lutego wyniosła minus £ 1.11.2. Przeciętna cena lutowa wyniosła £ 19.4.0 wobec £ 19.12.6 w styczniu i £ 20.1.3 w grudniu. W stosunku do ceny ołowiu była ona ciągle niższa początkowo o ok. £ 2, pod koniec zaś miesiąca, naskutek spadku ceny ołowiu, o ok. £ 1½.

Pod wpływem tak ujemnych warunków światowych, polskie hutnictwo cynkowe napotyka w swoim rozwoju na coraz poważniejsze przeszkody. Zbyt staje się coraz bardziej utrudniony, tem więcej, że i zbyt krajowy kurczy się. Coprawda wywóz cynku wzrósł w lutym dosyć znacznie, lecz jest to likwidacja dawnych obstalunków, natomiast już i tak niewielki zbyt krajowy zmniejszył się w lutym jeszcze bardziej. Pomimo jednak tych niekorzystnych warunków wytwórczość cynku utrzymuje się stale na jednym poziomie. Tłumaczy się to tem, że zmniejszenie produkcji bardzo ujemnie wpływa na koszt własny. Wymownie świadczą o tem zapasy, które, niestety, zwiększają się z miesiąca na miesiąc, jak o tem można sądzić z następującego zestawienia zapasów różnych wytworów hut cynkowych (w tonnach):

		Zapasy cynku:			%owy stosunek zapasów	
		surowego	elektrol. i rafin. blachy	ogólny	tem do wytwórcz.	
Listopad	1929	4.329	3.187	7.870	57·6	
Grudzień	"	5.273	3.444	9.231	67·0	
Styczeń	1930	6.873	4.669	12.253	85·3	
Luty	"	9.247	4.496	14.478	106·5	
"	1929	5.297	6.024	12.379	100·0	

Jak widać więc, ogólne zapasy cynku przekroczyły już miesięczną produkcję i wynosiły w końcu lutego liczbę, jakiej nie było w ciągu całego 1929 r. Najwięcej wzrosły zapasy cynku surowego, gdyż o 34·4%, natomiast zapasy cynku rafinowanego, t. j. gotowego do sprzedaży, zmniejszyły się dzięki wzmożonemu wywozowi. Zapasy cynku elektrolitycznego wzrosły o 663 t, t. j. o 89%.

Rynek ołowiu wyraźnie pogorszył się w lutym. Skutkiem spadku zapotrzebowania i zwiększenia dowozu metalu do Europy ceny wykazywały tendencję wybitnie niżkową, skutkiem czego różnica ich na ultimo stycznia i lutego wyniosła minus £ 1.139. Przeciętna cena ołowiu wynosiła w lutym £ 21.39 wobec £ 21.10.0 w styczniu. Pomimo ogólnych trudności w zbyciu wywóz nasz zwiększył się jednak znacznie, co było zresztą wypełnieniem zobowiązań dawniejszych. Zato zbyt w kraju przedstawiał się bardzo słabo, gdyż obniżył się jeszcze w porównaniu do stycznia, wynosząc zaledwie 7·5% wytwórczości. Zapasy ołowiu wzrosły z 5.295 t w styczniu do 5.901 t, t. j. o 11·5%. W lutym r. ub. zapasy wynosiły 3.122 t.

Wytwórczość hut cynkowych i ołowianych przedstawiała się w następujący sposób (w tonnach):

		Kwas siark. 50° Bé	Cynk: mull.	Blacha cynk. krol.	Ołów surowy	Liczba rob. w hutach w cynk. i ołow.
a) w województwie kieleckim						
1929 —	przec. mies.	—	508	—	—	514
IV kw. 1929 —	przec. mies.	—	474	—	—	411
Styczeń	1930	—	124	—	—	121
Luty	"	—	121	—	—	119
Stycz.-luty	"	—	245	—	—	—
"	" 1929	—	828	—	—	—
b) w województwie krakowskim						
1929 —	przec. mies.	3.373	1.305	—	212	1.063
IV kw. 1929 —	przec. mies.	3.090	1.234	—	183	1.000
Styczeń	1930	2.612	1.220	—	63	903
Luty	"	1.980	1.103	—	—	900
Stycz.-luty	"	4.592	2.323	—	63	—
"	" 1929	7.472	2.701	—	229	—
c) w województwie śląskim						
1929 —	przec. mies.	24.598	11.175	1.098	1.356	2.982
IV kw. 1929 —	przec. mies.	25.062	10.877	1.405	1.544	3.257
Styczeń	1930	26.748	11.565	1.441	1.687	3.584
Luty	"	17.867	10.788	1.581	1.207	3.658

Stycz.-luty 1930	44.615	22.353	3.022	2.894	7.242	—
" " 1929	47.294	22.019	1.297	2.626	3.370	—
d) ogółem w Polsce						
1929 —	przec. mies.	27.971	12.988	1.098	1.568	2.982
IV kw. 1929 —	przec. mies.	28.152	12.585	1.405	1.727	3.257
Styczeń	1930	29.360	12.909	1.441	1.750	3.584
Luty	"	19.847	12.012	1.581	1.207	3.658
Stycz.-luty	"	49.207	24.921	3.022	2.957	7.242
" " 1929	"	54.766	25.548	1.297	2.855	3.370

Jak widać z powyższych liczb, wytwórczość cynku mufłowego zmniejszyła się w porównaniu ze styczniem o 897 t, jednakże wytwórczość dzienna zwiększyła się z powodu mniejszej ilości dni pracy w lutym niż w styczniu. Zmniejszenie wytwórczości nastąpiło we wszystkich dzielnicach. Porównanie dwumiesięcznej produkcji w r. ub. i w r. b. wykazuje ogólne zmniejszenie, przyczem tylko na Śląsku nastąpił lekki wzrost.

W poniższym zestawieniu podana jest zmiana wytwórczości lutowej cynku mufłowego w stosunku do poprzednich okresów:

	Zmiana wytwórczości lutowej w stosunku do:		Zmiana wytwórcz. za 2 mies. r. b. w stos. do r. ub.	
	stycznia 1930: miesięcz. dzien.	lutego 1929	przec. mies. 1913	r. b.
Ogółem w Polsce	— 6·9	+ 2·7	+ 2·2	— 24·9
B. Kongresówka	— 2·4	+ 8·0	— 70·5	— 81·0
Małopolska	— 9·6	0	— 11·0	— 11·5
Górny Śląsk	— 6·3	+ 3·2	+ 6·7	— 23·6

Wytwórczość cynku elektrolitycznego wzrosła o 140 t, t. j. o 8·7%, przyczem wytwórczość dzienna zwiększyła się o 21·5%. W porównaniu z rokiem ubiegłym wytwórczość dwóch pierwszych miesięcy r. b. wzrosła o 1.725 t, czyli o 133%.

Ogólny zbyt cynku w kraju zmniejszył się z 1.407 t w styczniu do 1.172 t, t. j. o 235 t, czyli o 16·7%. W ogólnej ilości zbytu cynku elektrolitycznego wyniósł zaledwie 62 t, wobec 45 t. w styczniu. Zbyt cynku w kraju wyniósł w lutym 8·6% wobec 9·2% w styczniu. W ogólnym zbyciu krajowym huty poszczególnych dzielnic brały następujący udział: b. Kongresówka 19·2% (w styczniu 6·4%), Małopolska 26·8% (26·4%) i Górny Śląsk 54·0% (67·2%).

Liczba zakładów cynkowych, wytwarzających cynk sposobem mufłowym, pozostawała bez zmiany, t. j. po jednym w b. Kongresówce i w Małopolsce i 8 na Śląsku. Udział poszczególnych dzielnic w wytwórczości cynku mufłowego wynosił: b. Kongresówka 1% (w styczniu 0·9%), Małopolska 9·2% (9·5%) i Górny Śląsk 89·8% (89·6%).

Wytwórczość kwasu siarkowego została ponownie obniżona dosyć znacznie, gdyż o 9.513 t, co stanowi 32·4%, przy niższej dziennej wytwórczości 25·2%. Ze zbytem kwasu siarkowego jest ciągle kłopot, gdyż fabryki nawozów sztucznych biorą go w minimalnych rozmiarach. Zbyt w lutym obniżył się w dalszym ciągu, gdyż zbyt krajowy spadł z 19.706 t w styczniu do 14.806 t, wywóz zaś z 2.202 t w styczniu do 1.805 t w lutym. Wobec jednak zmniejszenia wytwórczości zapasy wzrosły niewiele, gdyż z 39.482 t w styczniu do 39.948 t, t. j. tylko o 1·2%. Natomiast w porównaniu z zapasami zeszlatorcznymi w tym samym miesiącu wzrost jest bardzo duży, gdyż wynosi 120%.

Wytwórczość blachy cynkowej zmniejszyła się w lutym o 543 t, przyczem Małopolska z powodu braku zbytu fabrykacji blach w lutym zawiesiła. W porównaniu z rokiem 1913 wytwórczość lutowa wyniosła 29·4%. W ciągu 2 miesięcy wytwórczość tegoroczna wykazała niewielki wzrost.

Poniższe zestawienie wykazuje procentowe zmiany lutowej wytwórczości blachy w porównaniu z poprzednimi okresami

	Zmiana wytwórczości lutowej w stos. do:			Zmiana wytw. za 2 mies. r. b. w stos. do r. ub.
	stycznia 1930: miesięcz. dzien.	lutego 1929	przec. mies. 1913	
Ogółem w Polsce	— 31'0	— 28'1	+ 3'3	— 70.6
Małopolska . . .	—	—	—	— 72.5
Górny Śląsk . . .	— 28'4	— 25'4	+ 3'3	— 65.8
				+ 10.2

Zbyt blachy cynkowej zmniejszył się: w kraju spadł z 200 t w styczniu do 155 t, t. j. o 22.5%, wywóz zaś zagraniczny obniżył się z 1.351 t w styczniu do 1.024 t, t. j. o 24.2%. Zbyt blachy w kraju stanowił w lutym 12.8%, wywóz zaś 84.8%. Zapasy blachy wzrosły o 24 t.

Powyższe liczby odnoszą się wyłącznie do blachowni, połączonych z hutami. Walcownie, nie należące do hut, wytworzyły poza tem w ciągu lutego 218 t wobec 239 t w styczniu.

Wytwórczość ołowiu wzrosła w lutym o 74 t, przy czem wytwórczość dzienna powiększyła się dosyć znacznie. Porównanie dwumiesięcznej wytwórczości wykazuje w roku bieżącym silny wzrost.

Poniższe zestawienie podaje procentowe zmiany lutowej wytwórczości ołowiu w porównaniu z poprzednimi okresami:

	Zmiana wytwórczości lutowej w stos. do:			Zmiana wytw. za 2 mies. r. b. w stos. do r. ub.
	stycznia 1930: miesięcz. dzien.	lutego 1929	przec. mies. 1913	
Górny Śląsk . . .	+ 2'1	+ 13'0	+ 98'8	+ 9'9
				+ 115

Jak widać więc, wytwórczość ołowiu już drugi miesiąc trzyma się ponad poziomem 1913 r. Zbyt ołowiu wewnątrz kraju obniżył się z 360 t w styczniu do 273 t, t. j. o 24.2%, natomiast wywóz wzrósł bardzo silnie, gdyż z 490 t w styczniu do 1.626 t, czyli prawie 3½ raza. Zapasy ołowiu, włączając w to i blachę, podniosły się z 5.295 t w styczniu do 5.901 t, t. j. o 11.5%.

Wytwórczość srebra zmniejszyła się z 1.719 kg w styczniu do 1.582 kg, t. j. o 8%; w porównaniu zaś z r. ub. wytwórczość w ciągu dwóch miesięcy była większa o 126%. Zbyt srebra wynosił: w kraju 90 kg i zagranicę 1.644 kg. Zapasy zmniejszyły się z 758 kg w styczniu do 606 kg.

Liczba robotników, zatrudnionych w przemyśle cynkowo-ołowianym, zmniejszyła się w lutym o 67 ludzi, t. j. o 0.6%, w tem w cynku zmniejszyła się o 77 ludzi, w ołowiu zaś wzrosła o 10. Poszczególne dzielnice zatrudniały: b. Kongresówka 1% (w styczniu 1.1%), Małopolska 7.8% (8.3%) i Górny Śląsk 91.2% (90.6%).

Wywóz wytworów hutnictwa cynkowego podawany był dotąd według danych Głównego Urzędu Stat., na przyszłość zaś w liczbach, wyrażających tonnaż, opierać się będziemy na danych, zbieranych i opracowywanych przez Departament Górniczo-Hutniczy Min. Przem. i Han., d'a przyczyn, wskazanych w zesz. 18/1930, str. 794 w sprawozdaniu z hutnictwa żelaznego. Dane o wartości wysyłki będziemy nadal czerpali z publikacji Gł. Urz. St.

Wywóz wytworów hutnictwa cynkowego i ołowianego podany jest w ilości (w tonnach) i w wartości (w tys. zł) w poniższym zestawieniu:

	1 9 3 0		1929	
	Styczeń tonn	tys. zł	Luty tonn	tys. zł
Cynk surowy . . .	4.865	8.990	5.895	4.467
" rafinowany . . .	2.100		3.126	8.510
" elektrolit. . .	1.188		849	1.075
Pył cynkowy . . .	620	544	276	223
Blacha cynkowa . . .	1.336	1.582	1.024	1.235
Ołów rafinowany . . .	490	453	1.626	1.525
Razem:	10.599	11.569	12.496	11.493
Kwas siarkowy . . .	2.202	254	1.805	174
Srebro	1.133	170	1.644	235

Jak widać z powyższego zestawienia, wywóz lutowy wzrósł w porównaniu do stycznia o 1.897 t, t. j. o 17.9%, pod względem zaś wartości obniżył się nawet o zł 76 tys., t. j. o 0.65%. W porównaniu z lutym r. ub. wywóz tegoroczny zwiększył się o 2.555 t, t. j. o 25.6%, pod względem zaś wartości znacznie mniej, gdyż tylko o zł 583 tys., czyli zaledwie o 5.4%.

PRZEMYSŁ CHEMICZNY

NARADA W SPRAWIE SALETRY WAPNIOWEJ — p. str. 845.

ROLNICTWO

POD REDAKCJĄ MINISTERSTWA ROLNICTWA

RAK ZIEMNIACZANY W POLSCE. — Wystąpienie raka ziemniaczanego (*Synchytrium endobioticum* Perc.) stwierdzono w granicach Państwa Polskiego po raz pierwszy w 1917 r. Choroba ukazała się w jednym z majątków, położonych w pow. Chodzież, woj. poznańskiego. Dzięki środkom zaradczym, zastosowanym przez ówczesne władze zaborcze, ognisko to zostało zlikwidowane, tak, że w latach następnych choroba nie ponowiła się.

Drugi wypadek pojawienia się raka ziemniaczanego skonstatowano w 1922 r. w pow. Leszno na obszarze około 0.5 ha.

W 1924 r. ujawniono 3 ogniska raka ziemniaczanego w woj. śląskiem. Ponieważ w tym okresie rak ziemniaczany rozpowszechnił się silnie w czeskiej i niemieckiej części Śląska, władze polskie oraz organy służby ochrony roślin zwróciły baczną uwagę na tę dzielnice, jako najbardziej narażoną na przenikanie infekcji z zewnątrz. W wyniku lustracji upraw ziemniaczanych w woj. śląskiem wykryto do 1928 r. ogółem w 9 powiatach 84 miejscowości, dotknięte chorobą, o łącznej powierzchni gruntów zarażonych około 223 ha.

W woj. poznańskim po stłumieniu dwóch wyżej wspomnianych ognisk ukazał się rak ziemniaczany w 1925 r. w pow. Chodzież w 4 miejscowościach. W następnych latach wykryto nowe ogniska w powiatach Wyrzysk, Wągrówiec i Kościan, tak, że ogółem do 1928 r. ujawniono w woj. poznańskim 9 ognisk raka ziemniaczanego o łącznym obszarze zarażonych gruntów dworskich i gminnych, nie przekraczającym 50 ha.

W woj. pomorskiem wykryto raka ziemniaczanego w 1926 r. w 3 miejscowościach pow. Chojnice na obszarze około 3.5 ha. W 1927 r. nowych ognisk na Pomorzu nie ujawniono. Stwierdzono natomiast jeden wypadek wystąpienia raka ziemniaczanego w woj. kieleckim na pograniczu pow. będzińskiego ze Śląskiem.

Poniższa tablica ilustruje rozpowszechnienie się raka ziemniaczanego na ziemiach polskich do 1927 r. włącznie:

	Województwo	Powiatów	Miejscowości	Obszar ha
Śląskie	6	84	223	
Poznańskie	5	9	50	

Pomorskie	1	3	3·5
Kieleckie	1	1	0·5
Razem:	16	101	277

W omawianym okresie uwaga władz oraz czynników fachowych była zwrócona głównie na dzielnice zachodnie, jako najbardziej narażone na infekcję, mogącą przenikać z silnie porażonych rakiem ziemniaczanym nadgranicznych prowincyj państw ościennych. Bezpośrednią walkę z chorobą prowadziły właściwe zakłady ochrony roślin pod nadzorem fachowym Wydziału Chorób Roślin Państwowego Instytutu Naukowego Gospodarstwa Wiejskiego w Bydgoszczy, jako instytucji, powołanej do czuwania nad całokształtem akcji przeciwrakowej.

Jako główne wytyczne w walce z rakiem ziemniaczanym przyjęto:

- 1) umiejscawianie zarazy przez stworzenie dokoła jej ognisk obszarów ochronnych z zakazem wywożenia i wnoszenia z ich obrębu wszelkich roślin okopowych;
- 2) zapobieżenie zawleczeniu zarazy z innych krajów przez zaostrożenie przepisów fitosanitarnych przy imporcie ziemniaków z zagranicy;
- 3) tłumienie choroby drogą przymusowego wprowadzania do uprawy na gruntach zarażonych i zagrożonych ziemniaków odmian rakoodpornych.

W urzeczywistnieniu powyższych zasad zostało wydane rozporządzenie Ministra Skarbu z dn. 31 maja 1924 r. w przedmiocie postępowania celnego („Dz. Ust. R. P.” Nr. 50, poz. 516), zakazujące przywozu ziemniaków bez świadectw zdrowotności, wydanych przez organy oficjalnej służby fitosanitarnej kraju eksportującego, a także zakazujące przywozu liści, obierzyn i odpadków ziemniaczanych.

W 1926 r. weszło w życie rozporządzenie Ministra Rolnictwa z dn. 12 listopada („Dz. Ust. R. P.” Nr. 117, poz. 679), określające postępowanie na wypadek ujawnienia raka ziemniaczanego i obowiązujące na terenie województwa poznańskiego i pomorskiego. W woj. śląskim sprawy te zostały uregulowane rozporządzeniem wojewody śląskiego z dn. 15 lipca 1927 r.

Do chwili wydania powyższych rozporządzeń obowiązywało na obszarze byłego zaboru niemieckiego rozporządzenie Ministra Rolnictwa, Domen i Lasów Rzeszy Niemieckiej z dn. 18/II 1918 r., weryfikowane zarządzeniem Ministra Rolnictwa z dn. 17/XII 1922 r. Nr. 4783-R. I., przewidujące obowiązek zgłaszania władzom administracyjnym wypadków, nasuwających podejrzenie wystąpienia raka ziemniaczanego.

W celu uświadomienia szerokich mas rolniczych co do potrzeby oraz środków walki z rakiem ziemniaczanym wydano szereg plakatów w języku polskim, niemieckim i ukraińskim, tudzież druków ulotnych i broszur, które zostały rozpowszechnione w całym kraju.

Wykazy ognisk raka ziemniaczanego, stwierdzonych oficjalnie przez zakłady ochrony roślin, były opublikowane w Monitorze Polskim Nr. 97/1926, Nr. 106/1927 oraz Nr. 6/1928.

Od 1928 r. datuje się nowy etap walki z rakiem ziemniaczanym w Polsce. W roku tym ogłoszono rozporządzenie Ministra Rolnictwa z dn. 9 lutego o zwalczaniu raka ziemniaczanego („Dz. Ust. R. P.” Nr. 18, poz. 162), zmienione częściowo rozporządzeniem z dn. 14 kwietnia 1928 r. („Dz. Ust. R. P.” Nr. 51, poz. 491) oraz z dn. 21 maja 1929 r. („Dz. Ust. R. P.” Nr. 41, poz. 348), obowiązujące na obszarze całego Państwa, z wyjątkiem województwa

śląskiego, gdzie pozostaje nadal w mocy rozporządzenie wojewody śląskiego z dn. 15 lipca 1927 r., które, między innymi, powierza prowadzenie walki z rakiem ziemniaczanym na terenie województwa Śląskiej Stacji Ochrony Roślin w Cieszynie.

W myśl rozporządzenia służbę fitosanitarną w Polsce (z wyłączeniem Śląska) pełni 8 zakładów ochrony roślin z następującym podziałem terytorjalnym:

- 1) Wydział Ochrony Roślin Państwowego Instytutu Naukowego Gospodarstwa Wiejskiego w Puławach — dla woj. lubelskiego i wołyńskiego;
- 2) Stacja Botaniczno-Rolnicza Państwowego Instytutu Naukowego Gospodarstwa Wiejskiego we Lwowie — dla woj. lwowskiego, tarnopolskiego i stanisławowskiego;
- 3) Pomorska Izba Rolnicza w Toruniu — dla woj. pomorskiego;
- 4) Wielkopolska Izba Rolnicza w Poznaniu — dla woj. poznańskiego;
- 5) Stacja Ochrony Roślin Towarzystwa Ogrodniczego Warszawskiego w Warszawie — dla woj.: bieloostockiego, łódzkiego i warszawskiego;
- 6) Stacja Ochrony Roślin Wileńskiego Towarzystwa Rolniczego w Wilnie — dla woj.: wileńskiego i nowogródzkiego;
- 7) Stacja Ochrony Roślin Małopolskiego Towarzystwa Rolniczego w Krakowie — dla woj.: krakowskiego i kieleckiego;
- 8) Stacja Doświadczalna Uprawy Torfowisk w Sarnach — dla woj. poleskiego.

W zakres kompetencji powyższych zakładów wchodzi również kontrola fitosanitarna wywozu i przywozu materiału roślinnego oraz — w szczególności — wydawanie świadectw zdrowotnych przy eksporcie ziemniaków zagranicę.

W wyniku lustracji upraw ziemniaczanych tudzież ziemniaków, zgromadzonych w kopcach i wszelkiego rodzaju przechowalniach, przeprowadzonej w 1928 r. w zachodnich i centralnych województwach, ujawniono szereg nowych ognisk zarazy, przyczem do liczby województw, w których wykryto raka ziemniaczanego, weszło województwo łódzkie.

Zestawienie wyników lustracji w 1928 r. podaje poniższe zestawienie:

Województwo	Ilość nowych powiatów z ujawnionym rakiem	Ilość nowych ognisk raka	Obszar porażony rakiem ha
Śląskie (pow. Będzin)	1	11	90
Poznańskie (pow. Jarocin, Kępno i Gostyń)	3	13	19
Pomorskie	—	4	16
Kieleckie (pow. Częstochowa)	1	4	2
Łódzkie (pow. Koło, Komin, Łask i Radomsko)	4	12	37
Razem:	9	44	164

W celu przyjęcia z pomocą rolnikom, posiadającym grunty, uznane przez władze kompetentne za zarażone lub zagrożone rakiem ziemniaczanym, Ministerstwo Rolnictwa wyasygnowało w 1928 r. kwotę około 220.000 tytułem zasiłku na obniżenie ceny sadzonek odmian ziemniaków, zaliczonych przez Państwowy Instytut Naukowy Gospodarstwa Wiejskiego do rzędu rakoodpornych.

W 1929 r. dokonano powszechnej lustracji plantacji ziemniaczanych we wszystkich województwach, ze

szczególnem uwzględnieniem województw zachodnich i centralnych, jako najbardziej narażonych na infekcję, oraz 3 województw południowo - zachodnich (wojew. lwowskie, tarnopolskie i stanisławowskie), jako biorących duży udział w eksporcie ziemniaków zagranicę.

Akcję prowadziły poszczególne zakłady ochrony roślin, dokonywając oględzin upraw w okresie sadzenia ziemniaków oraz w okresie wegetacji i wykopu, przy czym badaniom były również poddane ziemniaki, zgromadzone w kopcach, piwnicach i innych przechowalniach.

Prócz personelu fachowego zakładów ochrony roślin, zatrudnionego stale walką z rakiem ziemniaczanym, wzięli w powyższej akcji również udział w charakterze lustratorów instruktorzy rolni, personel nauczycielski szkół rolniczych, personel pomocniczy rolniczych zakładów doświadczalnych oraz kół doświadczalnych, wreszcie sezonowi pracownicy, zaangażowani wyłącznie na okres lustracji.

Koszty lustracji były pokryte częściowo z funduszu Ministerstwa Rolnictwa, częściowo z sum, przewidzianych na ten cel w budżetach izb rolniczych i sejmików powiatowych.

Poniższa tablica podaje w zestawieniu wyniki lustracji w 1929 r.

Województwo	Ilość nowych powiatów z ujawnionym rakiem ziemn.	Ilość nowych ognisk raka	Obszar porażony rakiem ziemn. ha
Śląskie	—	21	30
Poznańskie	—	7	11
Pomorskie	2	4	1·5
Kieleckie	—	3	2
Krakowskie	2	2	0·5
Razem:	4	37	45·0

Jak wynika z powyższego zestawienia, do liczby województw, do których infekcja zdołała przeniknąć, przybyło woj. krakowskie (pow. Wadowice i graniczący bezpośrednio ze Śląskiem pow. Chrzanów), poza tem w woj. pomorskiem ujawniono zarazę w 2 dotychczas nienotowanych powiatach (Kartuzy i Kościerzyna). W woj. łódzkim natomiast nowych ognisk nie wykryto wcale. Również nie wykryto raka ziemniaczanego na terenie dziesięciu pozostałych województw, wolnych dotychczas od tej choroby.

Jednocześnie stwierdzono, że w Wielkopolsce i na Pomorzu na gruntach, zarażonych grzybką Synchronium endobioticum Perc. w latach poprzednich, objawy chorobowe w roku sprawozdawczym nie wystąpiły. W woj. kieleckim zarejestrowano ponowne wystąpienie choroby w 2 wypadkach, a w łódzkim — w 5 wypadkach.

Na podstawie omawianej lustracji można przyjąć, jako wschodnią granicę zasięgu raka ziemniaczanego powiaty Łask i Radomsko woj. łódzkiego.

Poniższe zestawienie podaje ogólne zestawienie ognisk raka ziemniaczanego, wykrytych do 1930 r.

Województwo	Ogólna ilość powiatów w województwach	Ilość powiatów z ujawnionym rakiem ziemn.	Ogólna ilość ognisk raka ziemn.	Ogólny obszar porażony ha
Śląskie	10	10	116	343
Poznańskie	35	8	29	80
Pomorskie	17	3	11	21
Kieleckie	16	2	8	4·5
Łódzkie	13	4	12	37
Krakowskie	23	2	2	0·5
Razem:	114	29	178	486

Tak więc do 1930 r. zarejestrowano na obszarze Polski w 6 województwach zachodnich i centralnych 178 ognisk raka ziemniaczanego o łącznej powierzchni około 486 ha.

Wszystkie ogniska, względnie kompleksy ognisk raka ziemniaczanego, w miarę ich ujawniania, były otaczane obszarami ochronnymi, granice których określano w myśl obowiązujących przepisów w promieniu od 5 do 15 km dokoła gruntów zarażonych. Granice te były każdorazowo ustalane przez organy służby ochrony roślin w porozumieniu z właściwymi władzami administracyjnymi i ogłaszane w wojewódzkich dziennikach urzędowych.

Ilość oraz rozmieszczenie ognisk tudzież stopień porażenia upraw ziemniaczanych grzybką Synchronium endobioticum Perc., zarówno co do nasilenia choroby, jak i powierzchni porażonej w poszczególnych wypadkach na terenie powyższych województw z wyjątkiem Śląska, gdzie rak ziemniaczany musiał szerzyć się jeszcze przed przyłączeniem tej dzielnicy do Państwa Polskiego, wskazuje na to, że infekcja przeniknęła do pozostałych województw stosunkowo niedawno i nie zdążyła się jeszcze rozpowszechnić.

Wskazuje na to również fakt, że w ciągu 2 lat ostatnich wszystkie ujawnione ogniska zarazy dały się umiejscowić i w większości wypadków stłumić. Należy zaznaczyć, że walkę z rakiem ziemniaczanym w Polsce ułatwia znakomicie ta okoliczność, iż poza uprzemysłowionym Śląskiem, we wszystkich pozostałych województwach gospodarka rolna, z małymi wyjątkami, jest prowadzona dość ekstensywnie, dzięki czemu można bez trudu stosować daleko idące ograniczenia w zakresie uprawy roślin okopowych, zmniejszając niebezpieczeństwo szerzenia infekcji do minimum.

Znacznie silniej natomiast jest rozpowszechniony rak ziemniaczany w woj. śląskiem, gdzie zarejestrowano dotychczas dotkniętych chorobą 116 miejscowości o łącznej powierzchni około 343 ha.

Powyższy stan rzeczy tłumaczy się z jednej strony zawlečeniem zarzków w okresie poprzedzającym podział Śląska z silnie porażonych prowincji nadodrzańskich, a z drugiej — stosunkowo gęstym zaludnieniem tej dzielnicy kraju, jako ośrodka przemysłowego, skutkiem czego ziemniaki, będące jednym z podstawowych środków żywnościowych ludności robotniczej, są bardzo intensywnie uprawiane, co sprzyja kultywowaniu zarazy. Dane statystyczne, dotyczące występowania raka ziemniaczanego na Śląsku, wykazują, że choroba ogniskuje się głównie na gruntach, położonych przy osiedlach robotniczych, gdzie ziemniaki były dotychczas uprawiane niemal rok rocznie bez żadnego zmianowania.

Mimo stosunkowo znacznego rozpowszechnienia się infekcji raka ziemniaczanego w woj. śląskiem nie przedstawia to niebezpieczeństwa dla sąsiednich dzielnic kraju, ponieważ Śląsk jest całkowicie bierny pod względem obrotu ziemniakami i sprowadza stale znaczne ich ilości z innych województw dla pokrycia potrzeb konsumpcji. Poza tem istniejące ogniska raka ziemniaczanego zostały ujawnione i odgródzone strefą bezpieczeństwa od obszarów, dotychczas nieporażonych. Dalsza akcja, zmierzająca do całkowitego opanowania choroby na Śląsku, idzie w kierunku wprowadzenia do uprawy w gospodarstwach położonych w granicach obszarów ochronnych ziemniaków odmian odpornych.

W 1930 r. Ministerstwo Rolnictwa wyasygnowało tytułem zasiłku na obniżenie ceny ziemniaków odmian

rakoodpornych dla gospodarstw, położonych w granicach obszarów ochronnych, kwotę około zł 200.000.

Wykaz wszystkich miejscowości, w których stwierdzono wystąpienie raka ziemniaczanego w okresie do 1929 r., został ogłoszony w „Monitorze Polskim” Nr. 45 z dn. 24/II 1930 r., wykaz zaś miejscowości z 1929 r. — w Nr. 53 z dn. 3/III 1930 r.

Inż. J. Jackowski

WYWÓZ MASŁA Z POLSKI. — Współczesne tendencje rolnictwa zostały sprecyzowane przez ekonomistów jako dążenie rolników do wytwarzania tych produktów, za które szersze masy spożywców zapłacą cenę, zadowalającą większość producentów rolnych. Zgodnie z powyższym określeniem, w ostatnim dziesięciu lat nastąpiło poważne przesunięcie się produkcji rolnej z kierunku czysto roślinnego na hodowlany — ponieważ ceny nabiału, jaj i mięsa od dłuższego czasu wykazywały korzystniejsze kształtowanie się.

Do ogólnej tendencji rolnictwa, szczególnie krajów północnych dostosowała się również i Polska, zwiększając z roku na rok swoje pogłowie hodowlane.

Chów zwierząt gospodarskich stanowił oddawna w naszym kraju ważną dziedzinę gospodarstwa wiejskiego i, pomimo nie sprzyjających warunków, stwarzanych przez Rząd rosyjski, poważnie się rozwinął.

Pierwsze lata niepodległości państwowej i zniszczenia wojenne wniosły pewien zamęt w tę dziedzinę, jednakże w niedługim czasie hodowla zaczęła powracać do norm przedwojennych, i ostatnie spisy statystyczne bydła rogatego wykazały ilość przeszło 86 milionów sztuk, którą stanowczo uznać możemy za zbyt skromną.

Mleczarstwo posiada w Polsce dogodne warunki naturalne i gospodarcze, a otaczane należyłą opieką ze strony czynników rządowych, organizacji rolniczych i samorządowych, już przed pięciu laty zdołało osiągnąć rozmiary, wystarczające na pokrycie własnych potrzeb. Od 1926 r. produkty mleczarskie, których wywóz stale wzrastał, stają się poważną pozycją w bilansie handlowym Państwa. Ilustruje to poniższe zestawienie:

Rok	Tys. zł	Wskaźnik	% ogólnego wywozu
1926	28.903	100	1.29
1927	43.275	150	1.72
1928	70.351	243	2.80
1929	91.066	315	3.24

Powyższe zestawienie wykazuje silną tendencję wzrostu wywozu polskiego nabiału w kolejnych latach. Eksport nabiału wzrastał w szybszym tempie aniżeli ogólny wywóz z kraju, zwiększając z roku na rok swój udział w bilansie handlowym. Dynamika zwiększania się tego eksportu wykazuje, iż największy jego wzrost przypadł na 1928 r., kiedy to wywóz osiągnął przeszło 160% ilości roku poprzedniego.

W ciągu 4 lat wartość wywozu nabiału z Polski wzrosła przeszło trzykrotnie.

Na eksport produktów mlecznych składa się wywóz masła, twarogu, bryndzy, różnych serów i mleka, jednak dominujące znaczenie w tym eksporcie ma masło; wynika to z poniższego zestawienia:

Rok	w tys. zł	Masło:		Inne produkty mleczarskie:	
		wskaźnik	w %-ach ogólnego wywozu produktów mlecznych	w tys. zł	w %-ach ogólnego wywozu produktów mlecznych
1926	23.623	100	81.7	5.280	18.3
1927	39.562	167	91.4	3.713	8.6
1928	66.372	281	94.3	3.979	5.7
1929	88.068	372	96.7	2.998	3.3

Wywóz masła, jak to uwidacznia powyższa tabela, wzrasta w stosunku do innych produktów mlecznych znacznie szybciej.

Pomimo stałego wzrostu ilościowego eksportu masła polskiego, nie byłby on korzystnym zjawiskiem gospodarczym, o ileby ceny kształtowały się odwrotnie proporcjonalnie; jednakże i ta sprawa przedstawia się pomyślnie, ponieważ przeciętne ceny wykazują wzrost. Jakość masła polskiego, aczkolwiek w stosunku do produktów innych państw pozostawia dużo do życzenia, to jednak w ciągu ostatnich kilku lat znacznie się poprawiła, co znalazło m. in. swój wyraz w odpowiednim kształtowaniu się cen. Uwidocznione to jest w następującym zestawieniu (w zł za 1 q):

1926	425
1927	536
1928	603
1929	584

Esport masła z Polski jest kierowany do Niemiec, Anglii, Danii, Francji, Belgii, Austrii, Czechosłowacji i Szwecji — jednakże najpoważniejszymi odbiorcami naszego produktu są Niemcy i Anglia. Zdawać by się mogło rzeczą dziwną, iż Danja, będąca najpoważniejszym eksporterem masła, wwozi jednocześnie masło polskie. Wypływa to z niezwykle oszczędnej polityki gospodarczej Danii, która pomimo znacznej produkcji własnej nabiału spożywa margarynę i gorsze masło importowane, przeznaczając całą produkcję własną na eksport.

Udział głównych rynków odbiorczych w polskim eksporcie masła w latach 1926 — 1929 ilustruje poniższe zestawienie:

Rok	Ogółem	Do Niemiec		Do Anglii		Do innych państw	
		q	%	q	%	q	%
1926	55.484	42.399	76.4	3.450	6.2	9.635	17.4
1927	73.761	58.719	79.6	7.451	10.1	7.591	10.3
1928	109.744	88.639	80.7	12.802	11.6	8.303	7.7
1929	150.813	110.035	73.0	35.394	23.5	5.384	3.5

Wynika z niego, jak poważne ilości masła są wywożone na rynek niemiecki. Badając bliżej kierunki eksportu masła z Polski, spostrzeżemy tendencję centralizowania się naszego wywozu nabiału. Masło polskie od pewnego czasu wycofuje się z rynków drugorzędnych, zwiększając swój udział w dowozach na rynkach niemieckim i angielskim. W 1926 r. wywóz masła na pozostałe rynki wyniósł 17.4% ogólnego wywozu, w 1929 r. zaś udział ten spadł do 3.5%.

W produkcji i wywozie masła nie wszystkie dzielnice naszego kraju biorą jednakowy udział. Przeważną część eksportu pokrywają województwa zachodnie.

Co do swego pochodzenia, to masło dostające się na rynek polski, dzieli się na:

1) masło, wyprodukowane w mleczarniach prywatnych bądź spółdzielczych,

2) masło wiejskie, wyrabiane sposobem domowym w mniejszych warsztatach rolnych, i wreszcie

3) masło, wyrabiane przy pomocy ręcznych wirówek w gospodarstwach średnich i większych.

T. zw. masło wiejskie, wyrabiane prymitywnie, żadnego znaczenia jako produkt eksportowy nie posiada. Również i masło, wyrabiane przy pomocy ręcznych wiórów w gospodarstwach średnich i większych, idzie prawie wyłącznie na pokrycie wewnętrznego zapotrzebowania.

Jako towar eksportowy, występuje prawie wyłącznie masło mleczarniane.

Wywóz masła spoczywa w ręku 3 następujących grup: 1) spółdzielczych central handlowych, 2) przedsiębiorstw prywatnych, 3) poszczególnych mleczarni.

Poszczególne mleczarnie, zajmujące się eksportem, posługują się przeważnie agentami firm zagranicznych. Przedsiębiorstwa prywatne prowadzą handel masłem na rachunek własny lub w formie kupna i sprzedaży komisowej; przedsiębiorstwa prywatne w większej części są w tym lub innym stopniu uzależnione od zagranicznych firm importowych. Spółdzielcze centrale handlowe zwykle utrzymują na rynkach zbytu swych przedstawicieli, przy pomocy których uskuteczniają sprzedaż towaru.

Obecne wymagania światowego rynku nabiałowego zmierzają w kierunku: 1) ujednostajnienia klasyfikacji i standaryzacji towaru, 2) usprawnienia transportu chłodniczego, 3) szybkiego dostosowywania się do koniunktury rynkowych, oraz 4) właściwej organizacji handlowej.

Na tle powyższych postulatów rynku międzynarodowego produkcja i eksport masła polskiego — pozostawiają sporo do życzenia. Jakość produktu polskiego niejednokrotnie nie odpowiada wymaganiom rynku angielskiego, szczególnie jednak brak ujednostajnienia produkcji poszczególnych mleczarni obniża zdolność konkurencyjną naszego towaru. Niedostateczny stopień pasteryzacji w połączeniu z brakiem należytego transportu chłodniczego powoduje, iż nasze masło traci na wartości podczas przewożenia i uchodzi za nietrawne.

Usunięcie powyższych niedomagań przy jednoczesnym usprawnieniu organizacji handlowej eksportu masła z Polski powinno przyczynić się do znacznego wzrostu opłacalności mleczarstwa krajowego.

E. S.

NARADA W SPRAWIE SALETRY WAPNIOWEJ. — Ograniczone zapotrzebowanie na rynku wewnętrznym na nitrofos, będący głównym produktem Państwowej Fabryki Związków Azotowych w Mościcach,

spowodowało dyrekcję tej fabryki do wysunięcia projektu częściowej zmiany dotychczasowego kierunku produkcji, przyczem — ze względów natury finansowej i technicznej oraz z uwagi na potrzeby rynku — dyrekcja tej fabryki uznała za najbardziej celowe podjęcie produkcji saletry wapniowej z domieszką azotanu amonowego o łącznej zawartości 15% azotu.

Na życzenie dyrekcji fabryki w Mościcach odbyła się w Ministerstwie Rolnictwa w dn. 14 kwietnia r. b. specjalna narada z udziałem przedstawicieli nauki rolniczej w celu ustalenia miarodajnej opinii, czy powyższy projekt odpowiadałby postulatowi rolnictwa, i czy obserwowane w ostatnich latach znaczne zapotrzebowanie na saletrę wapniową w Polsce można uważać za trwałą kierunek konsumpcji, który wskazywałby na celowość rozpoczęcia w kraju produkcji saletry wapniowej.

Narada wyjaśniła, że projekty dyrekcji fabryki w Mościcach oparte są na słusznych założeniach i idą całkowicie po linii potrzeb polskiego rolnictwa. Według opinii, wyrażonej przez znawców w dziedzinie nawożenia, właściwa saletra wapniowa jest nawozem dostatecznie zbadanym, który pod względem działania nie ustępuje saletrze chilijskiej, a w pewnych wypadkach nawet ją przewyższa, gdyż saletra chilijska przyczyniać się może do niekorzystnego zaskorupiania gleby. Ujemną natomiast stroną saletry wapniowej jest jej nadmierna hygroskopijność, która utrudnia przechowywanie i użytkowanie tego nawozu. Produkt mieszany o zawartości 15% azotu mniej jest znany i wymagać będzie bliższych badań, jednak niekorzystnych wyników nie należy oczekiwać. O ile zatem, stosownie do zamierzeń dyrekcji fabryki w Mościcach, saletra wapniowa mogłaby być wytwarzana w postaci granulowanej o małej hygroskopijności — to saletra ta, przy niewygórowanej cenie, będzie dla rolnictwa najzupełniej odpowiednim nawozem i może znaleźć w kraju znaczny zbytek, zwłaszcza, że jest to produkt już obecnie znany szerokim warstwom rolników.

Podjęcie produkcji saletry wapniowej uznano na naradzie za pożądane również z tego względu, że obecnie stosowane są w Polsce głównie nawozy fizjologicznie kwaśne, zatem szersze wprowadzenie do rolnictwa polskiego fizjologicznie zasadowej saletry wapniowej przyczyni się do przywrócenia równowagi w stosowaniu nawozów obu tych grup.

J. W.

H A N D E L

TRAKTATY I KONWENCJE

PODPISANIE UMOWY HANDLOWEJ POLSKO-HISZPAŃSKIEJ. — Dn. 7 maja podpisana została w Madrycie Konwencja Handlowa między Polską a Hiszpanją, oparta na ogólnej klauzuli największego uprzywilejowania bez zniżek celnych konwencyjnych. Ze strony polskiej konwencję podpisali: Poseł R. P. w Madrycie, P. Perłowski, oraz delegowany z Warszawy Podsekretarz Stanu w Min. Przemysłu i Handlu, P. Dr. Doleżał.

HANDEL ZAGRANICZNY

ROLA POŚREDNICZĄCA HAMBURGA, A POLSKI HANDEL ZAGRANICZNY. — Podpisana w dn. 17/III 1930 r. umowa gospodarcza polsko-

niemiecka sankcjonuje w praktyce rolę Niemiec jako pośrednika w handlu zagranicznym, a w pierwszym rzędzie zamorskim, Polski.

Cel ten osiągnięty został przez wprowadzenie całego szeregu opartych na wzajemności postanowień, przede wszystkim zaś zasady, iż towary krajów trzecich, które przez obszar jednej ze stron umawiających się wprowadzone bywają do obszaru drugiej strony, nie mogą w przywozie podlegać żadnym innym lub wyższym cłom lub opłatom aniżeli w razie wprowadzenia ich bezpośrednio z kraju pochodzenia lub przez jakikolwiek inny kraj. Dotyczy to zarówno towarów, bezpośrednio przewożonych, jak i takich, które podczas przewozu zostały przeładowane, przepakowane lub złożone na skład.

Pośrednictwo to faworyzuje również klauzula wzajemnego największego uprzywilejowania w dziedzinie nacjonalizacji towarów, sporządzonych na obszarze jednej ze stron zarówno w uprzywilejowanym jak i w wolnym obrocie celnym, przyczem w odróżnieniu od stosowanej dotąd przez Polskę zasady—szereg wymienionych w protokole końcowym towarów (przeważnie pochodzenia kolonialnego) uznawany będzie za pochodzący z Niemiec, nawet gdy mniej niż 50% ich wartości przypadłoby na koszty robocizny, wykonanej w Niemczech, lub na surowce niemieckie, użyte dla ich wytworzenia.

Jeżeli dodamy do tego obustronne zapewnienie wolności tranzytu towarów, zarówno bezpośrednio przewożonych jak i przeładowywanych, przepakowanych lub złożonych na skład podczas przewozu, wolności ograniczonej tylko względami bezpieczeństwa publicznego, sanitarno-policyjnymi oraz potrzeb wojennych, jako też możliwość wystawiania świadectw pochodzenia na obszarze kraju przychodzenia odnośnie do towarów, pochodzących z krajów trzecich, a wprowadzanych tranzytem przez obszar jednej strony do obszaru drugiej — będziemy mieli pełny obraz ułatwień, jakie traktatem tym poczyniono na rzecz wzajemnego pośredniczenia sobie obu kontrahentów w handlu zagranicznym.

Czynniki takie, jak specyficzna organizacja handlu zagranicznego Z. S. R. R, niski stopień wyrobienia i brak inicjatywy u naszego kupiectwa w dziedzinie handlu światowego, obok tego zaś wysoko postawiona, na długoletniej tradycji oparta, technika eksportowa Niemiec, rozporządzająca przytem doskonałym aparatem i zdawna utartymi drogami bezpośredniej penetracji handlowej na Wschód Europy, — są przyczyną, dla której trudno spodziewać się, aby rola Polski jako pośrednika handlowego Niemiec mogła przybrać znaczniejsze rozmiary.

Liczyć się musimy raczej z tem, że wejście w życie tego traktatu otworzy dla kupiectwa niemieckiego duże pole do działania w dziedzinie naszego handlu zagranicznego, i to zarówno importowego, jak i eksportowego.

Wśród głównych ośrodków handlowych Niemiec najważniejsze zadanie przypadnie tu ni wątpliwie do spełnienia Hamburgowi, którego udział w naszym handlu zamorskim jest bardzo poważny.

Można w rozmaity sposób zapatrywać się na kwestję użyteczności pośrednictwa obcego dla rozwoju naszego handlu zagranicznego, można dążyć do wyeliminowania go bądź wogóle z poszczególnych dziedzin tego handlu, w pierwszej linii zaś z naszego importu, bądź też pewnych tylko, specjalnie dla naszego eksportu niepożądanych lub wręcz szkodliwych form pośrednictwa tego, a w szczególności t. zw. pośrednictwa materialnego, które zachodzi wtedy, gdy pośrednik zagraniczny nabywa towar polski celem dalszego dysponowania nim, przyczem sprzedawca polski traci wszelki wpływ na dalsze losy towaru, — w każdym jednak razie wzrost pośrednictwa niemieckiego po wejściu w życie traktatu uważać musimy za pewnik, za czynnik ponieważ nieunikniony w obecnym stadium organizacji naszej ekspansji gospodarczej, czynnik, który w pewnych formach będzie mógł być narazie nawet pożyteczny dla dalszego jej rozwoju.

Powyższe uwagi dowodzą, iż w związku ze zbliżaniem się wejściem w życie traktatu z Niemcami eksporterzy nasi, zwłaszcza zaś zamorscy, będą musieli

więcej niż kiedykolwiek uwagi poświęcić obserwacji rynku pośredniczącego Hamburga i jego metodom pracy.

Wiadome jest, iż istniejące w Hamburgu, odgrywające główną rolę w pośrednictwie, wielkie domy handlu zagranicznego, pracujące również towarem polskim i innych krajów środkowo-europejskich, a interesujące się zarówno eksportem jak i importem, są zorganizowane jako samodzielne firmy prywatne, będące bądź zwykłymi spółkami handlowymi, bądź też spółkami handlowymi z ograniczoną poręką lub spółkami akcyjnymi.

Niektóre z tych firm, w ostatnich zwłaszcza latach, wyspecjalizowały się ogromnie pod względem towarów, będących przedmiotem ich działalności eksportowej, tak iż jedne z nich skupiają w ręku swem np. tylko eksport produktów tekstylnych, papierowych, galanterji, zabawek i t. p., inne zaś specjalizują się wyłącznie w eksporcie żelaza, wyrobów żelaznych, maszyn, naczyń i t. p. Zaopatrują się one w potrzebne im na eksport artykuły częścią bezpośrednio u producentów lub u większych dostawców z zagranicy, częścią zaś za pośrednictwem reprezentantów handlowych, t. zw. „Exportvertreter”, których rola sprecyzowana będzie poniżej.

Jasne jest, iż tego rodzaju hamburskie firmy eksportowo-importowe, mające za sobą długoletnią tradycję kupiecką, doskonałą znajomość zagranicznych rynków zbytku, wyrobione osobiste stosunki z zamorskimi sferami kupieckimi i rządowymi, poważne własne kapitały i szeroki kredyt bankowy, bez trudności opanują eksport małego producenta polskiego, występując wobec niego poprostu jako importer towaru zagranicznego.

Przechodząc zkolei do ogólnej charakterystyki sytuacji hamburskiego rynku pośredniczącego w handlu zagranicznym, stwierdzić musimy, iż rok 1929 był niepomysłny dla hamburskich firm eksportowych; wielka liczba ich znalazła się w trudnościach finansowych, niektóre zostały zaabsorbowane przez większe domy, wiele zaś znikło zupełnie.

Ruch koncentracyjny, który daje się zauważyć w bankach, w przemyśle i w towarzystwach okrętowych, objął również i handel.

Ponadto, w okresie, następującym bezpośrednio po wojnie, dzięki inflacji marki i ogólnemu niedostatkowi towaru, powstało w Hamburgu zbyt wiele domów eksportowych, które nie posiadały warunków do utrzymania się, a w szczególności własnych kapitałów, odpowiednio nawiązanych, a koniecznych w handlu zamorskim bezpośrednich stosunków osobistych z krajami importującymi, a wreszcie znajomości panujących na rynkach tych zwyczajów handlowych, języka używanego, jakości zapotrzebowanych towarów oraz sposobów ich prezentowania.

Tymczasem powstanie tych nowych domów, jakkolwiek ustosunkowanych tylko z drugorzędnymi firmami zamorskimi, wpłynęło na zwiększenie się konkurencji i na obniżenie się zysków.

Niezależnie od tego, dawniej istniejące firmy niemieckie poniosły duże straty z powodu obłożenia ich dóbr sekwestrem w czasie wojny w krajach aljantów i w Ameryce; brakło im skutkiem tego kapitałów w momencie najsilniejszego ich zapotrzebowania.

Jeśli dodamy do tego nieproporcjonalnie wysoką stopę procentową, wynoszącą 10—12%, a niejednokrotnie i więcej, nadto zaś poważne w stosunku do

czasów przedwojennych zwiększenie się podatków i ciężarów społecznych, nie można się dziwić, iż wiele nawet starych firm eksportowych znalazło się w sytuacji krytycznej.

Spotkały się one w ostatnich latach z konkurencją nietylko ze strony nowych, świeżo powstałych firm tego samego typu, lecz także ze strony podobnie zorganizowanych firm eksportowych, tworzonych w Niemczech przez zrzeszenia szeregu różnych producentów, a mających właśnie na celu uniezależnienie się w dziedzinie handlu zagranicznego od pośrednictwa wyżej wymienionych firm eksportowych.

Poważną konkurencję stanowią wreszcie również tworzone zagranicą przez wielkie przedsiębiorstwa przemysłowe niemieckie, własne kantory sprzedaży, wyłączające wszelkie pośrednictwo, — akcja zapoczątkowana z końcem ubiegłego stulecia przez Siemens'a, za którego przykładem poszła A. E. G. i Bergman.

Do tych trudności wewnętrznych dołączyły się też i trudności charakteru zewnętrznego: niepokój polityczny w Indiach Brytyjskich, wojna domowa w Chinach, spadek wartości srebra, niewyjaśniona sytuacja polityczna w Hiszpanji i Jugosławji, kryzys kawowy w Brazylii i zniżka cen wielkich produktów handlu światowego, jak kakao, nasiona oleiste, cukier, wełna, kauczuk, skóry i futra; zniżka ta spowodowała obniżenie się siły nabywczej odnośnych krajów produkujących.

Ponadto nabywca zamorski zdradza również tendencję do wyeliminowania pośredników i nabywania bezpośrednio u producenta, co również choć w nieznacznej mierze odbija się ujemnie na zyskach domów eksportowych. W tej dziedzinie — nawiasem mówiąc — system ubezpieczenia kredytów eksportowych może dać ujemne wyniki dla eksportera, sprzyjając poniekąd nawiązywaniu interesów niedostatecznie przestudjowanych albo też z firmami drugorzędnymi lub wprost niepewnymi.

Powyżej wspomnieliśmy o roli t. zw. „Exportvertreter” hamburskich w dziedzinie zaopatrywania się domów eksportowych w potrzebne im na eksport artykuły. Rola ta wymaga sprecyzowania. Agent ten nie pozostaje w stosunkach z nabywcami zamorskimi, lecz jest pośrednikiem, który odwiedza regularnie domy eksportowe, informując się o ich zapotrzebowaniu na towary, stara się uzyskać oferty po cenach, zadowalających równocześnie swojego mandanta i swojego nabywcę, a wreszcie dba o należyte wykonanie zamówienia i o zapłatę ceny kupna.

Ponieważ większość agentów tych nie rozporządza własnymi kapitałami, nie jest wskazane powierzać im inkasowanie wierzytelności.

Wielka ilość fabrykantów niemieckich, austriackich, czeskosłowackich, belgijskich i innych posiada swoich „reprezentantów eksportowych” w Hamburgu; olbrzymia większość reprezentantów tych jest narodowości niemieckiej.

Praktyczne rezultaty handlowe stwierdzają, iż z małymi załędwo wyjątkami nie leży bynajmniej w interesie fabrykantów sprzedawać produkty swoje bezpośrednio domom eksportowym hamburskim z pominięciem „reprezentantów eksportowych”. Domy te chcą mieć możliwość porównania cen i warunków umowy oraz ewentualnego przedyskutowania ich; jeżeliby w tym celu musiały one wszczynać korespondencję bezpośrednią z przemysłowcami niemieckimi, czeskimi, belgijskimi czy polskimi, strata czasu uniemożliwiłaby

przyjście do skutku większości interesów. Przeciwnie, jeżeli domy te mają możliwość porozumienia się od razu na miejscu z kilkoma „reprezentantami eksportowymi” poszczególnych producentów, zawarcie interesu następuje daleko sprawniej i przy minimalnej stracie czasu.

Wkońcu ogólna uwaga co do warunków płatności:

Nie jest wskazane udzielać domom eksportowym hamburskim kredytu miesięcznego lub kilkomiesięcznego; domy poważne uzyskują w bankach zaliczki na podstawie dokumentów, z innymi zaś, które takim kredytem nie rozporządzają, lepiej nie wchodzić w stosunki. Nie jest rzeczą producenta odgrywać rolę bankiera tych firm eksportowych. Producenci polscy, którzy czują się na siłach, aby udzielać długoterminowych kredytów, powinni raczej zorganizować swe własne biura eksportowe, lub też przystąpić z udziałem swym do jednej z istniejących już firm eksportowych w Hamburgu. Pożądane jest nadto z reguły zarezerwować sobie własność towaru sprzedanego aż do chwili efektywnej zapłaty, co umożliwi specjalny przepis ustawodawstwa niemieckiego.

Dr. T. N.

WYWÓZ MASŁA Z POLSKI — p. str. 844.

OKAZJE DO HANDLU Z ZAGRANICĄ

Życzący poznać szczegóły któregośkolwiek z wymienionych niżej interesów oraz otrzymać adres odnośnej firmy zagranicznej winni podać Redakcji odpowiedni numer kolejny, umieszczony przy danej wzmiance, oraz załączyć na kosztą odpowiedzi sumę 1— w znaczkach pocztowych (od każdego poszczególnego numeru).

Redakcja Tygodnika „Polska Gospodarcza” nie przyjmuje na siebie odpowiedzialności za konsekwencje handlowe zawartych tą drogą interesów.

ZAPYTANIA Z ZAGRANICY:

Nr. 114/A: Firma perska interesuje się importem z Polski wyrobów włókienniczych.

OFERTY FIRM ZAGRANICZNYCH:

Nr. 100/B: Amerykańska wytwórnia urządzeń przeciwpożarniczych dla przemysłu naftowego poszukuje odbiorców.

TARGI I WYSTAWY

TARGI ŚLĄSKIE. — Z inicjatywy śląskich sfer gospodarczych została założona spółka z ograniczoną odpowiedzialnością pod nazwą: „Śląskie Towarzystwo Wystaw i Propagandy Gospodarczej”, której siedziba obecna mieści się w Katowicach, ul. Słowackiego 24.

Celem spółki jest urządzenie na obszarze województwa śląskiego wystaw, targów i pokazów z dziedziny przemysłu, rolnictwa, handlu i komunikacji, jakoteż organizowanie akcji propagandowej, mającej na celu bliższe zapoznanie Śląska z przejawami życia gospodarczego innych dzielnic Rzeczypospolitej Polskiej oraz zaznajamianie tych dzielnic z życiem Śląska.

W wykonaniu swoich zadań spółka zamierza urządzać corocznie w terminie wiosennym „Targi Śląskie”.

Pierwsze „Targi Śląskie” odbędą się w Katowicach w czasie od dn. 17 maja do dn. 3 czerwca r. b.

KRAJOWE RYNKI TOWAROWE

NA PODSTAWIE DANYCH MIN. PRZEM. I HANDLU I MIN. ROLNICTWA, DONIESIEN WYDZIAŁÓW PRZEM. WOJEWÓDZTW, ORGANIZACJI SPOŁECZNO-GOSPODARCZYCH, WŁASNYCH KORESPONDENTÓW, DEPE-SZ „PATA” I „AGENCJI WSCHODNIEJ” I T. D.

ZIEMIOPŁODY

RUCH CEN ZBÓŻ

w okresie od 16 do 30 kwietnia 1930 r.

(za kwintal)

	16 — 22/IV		23 — 30/IV		Różnica w % cen z 23 — 30/IV w stos. do cen z 16 — 22/IV
	zł	\$	zł	\$	
Pszenica					
Warszawa . . .	39.25	4.41	40.83	4.58½	+ 4.0
Poznań . . .	37.50	4.21	41.10	4.61½	+ 9.6
Lwów . . .	38.00	4.27	40.20	4.51½	+ 5.7
Średnia giełd krajowych	38.25	4.30	40.71	4.57	+ 6.4
Żyto					
Warszawa . . .	22.37½	2.51	20.16	2.26½	- 9.8
Poznań . . .	20.50	2.30	21.19	2.38	+ 3.3
Lwów . . .	20.12½	2.26	19.50	2.19	- 3.1
Średnia giełd krajowych	21.00	2.35½	20.28	2.27½	- 3.4
Owies					
Warszawa . . .	19.75	2.21½	18.66	2.09½	- 5.5
Poznań . . .	20.25	2.27	20.15	2.26	- 0.4
Lwów . . .	17.25	1.93½	17.25	1.93½	—
Średnia giełd krajowych	19.08	2.14½	18.68½	2.09½	- 2.0
Jęczmień browarowy					
Warszawa . . .	25.25	2.83½	25.25	2.83½	—
Poznań . . .	24.50	2.75	24.50	2.75	—
Lwów . . .	—	—	—	—	—
Średnia giełd krajowych	—	—	—	—	—
Jęczmień zwykły					
Warszawa . . .	22.50	2.53	22.16½	2.49	- 1.5
Poznań . . .	23.25	2.61	23.25	2.61	—
Lwów . . .	—	—	—	—	—
Średnia giełd krajowych	—	—	—	—	—

NOTOWANIA GIEŁDOWE

za okres od 28 kwietnia do 2 maja 1930 r.

WARSZAWA. — Okres sprawozdawczy przyniósł dalszą poważniejszą niżkę żyta i jego przetworów oraz jęczmienia browarowego, przemiałowego i owsa. Jedynie dla pszenicy panowała nadal tendencja mocna. Ceny orientacyjne — w zł za 100 kg franco stacja Warszawa (w nawiasach podane są notowania końcowe z okresu, poprzedzającego sprawozdawczy): pszenica 42.00 — 43.00 (40.00 — 41.00), żyto 17.50 — 18.00 (20.00 — 21.00), jęczmień brow. 24.00 — 25.00 (24.50 — 26.00), — przemiałowy 20.50 — 21.50 (22.00 — 23.00), owies jednolity 17.50 — 18.00 (18.00 — 19.00), otręby pszenne szale 17.00 — 19.00 (17.00 — 19.00), — średnie 15.00 — 16.00 (15.00 — 16.00), — żytnie 10.00 — 11.00 (10.00 — 11.00).

— Cena mąki żytniej zniżkowała, mąka pszenna bez zmiany. Ceny orientacyjne — w zł za 100 kg franco stacja Warszawa (jak wyżej): mąka pszenna luksusowa 72.00 — 77.00 (72.00 — 77.00), — pszenna 4/0 62.00 — 67.00 (62.00 — 67.00), — żytnia (typ przepisowy) 34.00 — 35.00 (36.00 — 37.00).

POZNAŃ. — Na rynku zbóż chlebowych panowała w okresie sprawozdawczym dla większości zbóż tendencja spokojna; wyjątkiem jest żyto i owies, które — jak i na pozostałych giełdach — wykazują silną niżkę. W ostatnim dniu okresu notowano następujące ceny orientacyjne — w zł za 100 kg parytet Poznań (jak wyżej): pszenica 41.50 — 42.50 (41.50 — 42.50), żyto 18.50 — 19.25 (22.00 — 22.50), jęczmień brow. 23.50 — 25.50 (23.50 — 25.50), — przemiałowy 23.00 — 23.50 (23.00 — 23.50), owies 18.50 — 19.50 (19.75 — 20.75), mąka pszenna 65%-owa łącznie z workiem 63.00 — 67.00 (63.00 — 67.00), — żytnia 70%-owa łącznie z workiem 34.50 (36.50), otręby pszenne

15.00 — 16.00 (15.00 — 16.00), — żytnie 12.50 — 13.50 (12.50 — 13.50).

LWÓW. — Dla zbóż chlebowych tendencja słabsza, podaż duża. Ceny orientacyjne — w zł za 100 kg parytet Podwoleńskie (jak wyżej): pszenica dworska 38.50 — 39.50 (38.75 — 39.75), — zbiorowa 35.50 — 36.50 (35.50 — 36.50), żyto małopolskie jednolite 17.25 — 17.75 (18.00 — 18.50), — zbiorowe 16.25 — 16.75 (17.25 — 17.75); jęczmień przemiałowy 15.50 — 16.00, — pastewny 14.50 — 15.00; loco Lwów: otręby pszenne 13.25 — 13.75 (13.50 — 14.50), — żytnie 10.50 — 11.00 (11.00 — 11.50).

WILNO. — Zainteresowanie małe, ceny kształtowały się zniżkowo. Ceny orientacyjne — w zł za 100 kg franco stacja Wilno (jak wyżej): żyto 19.00 — 20.00 (21.00 — 22.00), jęczmień brow. 21.00 — 22.00 (21.00 — 22.00), — przemiałowy 19.00 — 20.00 (20.00 — 21.00), owies 18.00 — 19.00 (18.00 — 19.00), otręby pszenne 15.00 — 16.00 (16.00 — 17.00), — żytnie 12.00 — 13.00 (13.00 — 14.00), makuchy lniane 37.00 — 38.00.

GDAŃSK. — Dla pszenicy tendencja mocna; ceny pozostałych zbóż zniżkowały. Notowano — w guld. gd. za 100 kg (jak wyżej): pszenica 24.25 (23.25), żyto 12.75 (13.25), jęczmień brow. 13.50 — 14.00 (14.50 — 16.00), — pastewny 11.50 — 12.50, owies 11.00 — 12.50 (12.50 — 13.25), otręby pszenne 10.50 (11.50), — żytnie 10.00 (10.50).

PASZA

LUBLIN. — Usposobienie naogół spokojne, podaż dostateczna. Ceny orientacyjne — w zł za 100 kg: siano słodkie luzem 10.00 — 10.50, — półsłodkie 8.00 — 8.50, — kwaśne 6.00 — 6.50, — koniczynowe 10.50 — 11.00, słoła prosta 7.00 — 7.50, — targana 5.00 — 5.50.

POZNAŃ. — Tendencja utrzymana. Ceny orientacyjne — w zł za 100 kg parytet Poznań: siano luzem 7.40 — 8.40, — prasowane 9.00 — 10.00, słoła prasowana 3.30 — 3.50, otręby pszenne 15.00 — 16.00, — żytnie 12.50 — 13.50.

LWÓW. — Ceny orientacyjne — w zł za 100 kg parytet Podwoleńskie: siano słodkie krajowe prasowane 6.50 — 7.50, słoła prasowana 5.00 — 6.00, otręby pszenne netto bez worka 12.50 — 13.00, — żytnie netto bez worka 10.00 — 10.50, makuchy lniane 30.00 — 31.00.

WARSZAWA. — Ceny orientacyjne — w zł za 100 kg: siano koniczynowe 14.00 — 16.00, — zwykłe, średnie gat. 11.00 — 12.00, słoła prosta (przeważnie żytnia) 9.00 — 11.00; franco wagon stacja załadowania: siano słodkie I gat. 7.25 — 7.75, słoła prasowana 4.00 — 4.50; za 1 tonnę loco cukrownia w Poznańskim: wytloki buraczane \$ 15.00; za 100 kg franco stacja Warszawa: kuchy lniane 34.00 — 35.00, — rzepakowe 26.00 — 27.00, otręby pszenne średnie 15.00 — 16.00, — żytnie 10.00 — 11.00; kuchy zagraniczne — za 100 kg franco skład Warszawa: mączka arachidowa (z orzecha ziemnego) 50% białka i tłuszczu w workach brutto za netto 46.00 — 47.00, kuchy sojowy śrutowy 46% w workach brutto za netto 43.00, kuchy słonecznikowe w taflach 30.00, — mielone 31.00, — lniane w taflach 37.00 — 38.00, — mielone 39.00.

WARZYWA

WARSZAWA. — Notowania Hurtowego Targu Warzywnego — w zł za 100 kg: brukiew 3.00 — 3.50, buraki 3.00 — 3.50, cebula twarda I gat. 12.00 — 14.00, — II gat. 8.00 — 10.00, kapusta biała 21.00 — 24.00, marchew 4.00 — 5.00, seler 18.00 — 21.00, pietruszka 12.00 — 18.00, ziemniaki jadalne (transport wozowy) 5.00 — 6.00; za 1 kg: chrzan 1.00 — 1.50, rabarbar 0.50 — 0.60, szczaw 0.20 — 0.25, szparagi 2.00 — 3.00, szpinak 0.25 — 0.30; za 60 sztuk względnie pęczków: botwina w pęczkach 24.00 — 56.00, cebula młoda 10.00 — 12.00, kapusta biała w główkach 40.00 — 48.00, — włoska 24.00 — 40.00, — czerwona 40.00 — 60.00, koper w pęczkach 24.00 — 40.00, pory 12.00 — 15.00, pietruszka młoda 24.00 — 40.00, sałata w główkach 6.00 — 12.00, szczypior 6.00 — 8.00, ogórki (za 1 sztukę) 1.50 — 2.50, rzodkiewka (4 pęczki po 15 sztuk) 1.00 — 1.50.

NASIONA

WILNO. — Przy mocnej tendencji ceny nasion zwyżkowały. Ceny orientacyjne — w zł za 100 kg: koniczyna czerwona 200.00 — 220.00, — biała 275.00 — 300.00, — szwedzka 300.00 — 320.00, łubin 28.00 — 30.00, seradela 35.00 — 36.00, wyka 33.00 — 36.00, owies siewny zależnie od gatunku 24.00 — 27.00, peluska 25.00 — 27.00, tymotka 100.00 — 120.00, przelot 140.00 — 180.00,

LUBLIN. — Ceny orientacyjne — w zł za 100 kg loco stacja woj. lubelskiego: koniczyna czerwona 98% czystości gwar. bez kianianki 200 00 — 250 00, — biała 96% czystości 240 00 — 320 00, rzepak siewny 90 00, wyka 37 00 — 39 00, łubin 21 00 — 22 00, mak siewny 300 00, seradela 23 00 — 24 00, gorczyca siewna 65 00 — 70 00.

LWÓW. — Ceny orientacyjne — w zł za 100 kg parytet Podwołoczyska: fasola biała 45 00 — 55 00, — groch półwiktorja 24 75 — 26 75, — polny 22 25 — 23 25, bobik 23 00 — 24 00, wyka czarna 27 75 — 28 75, — szara 26 00 — 27 00, łubir niebieski 24 00 — 25 00, proso krajowe 26 75 — 27 75, koniczyna czerwona krajowa naturalna 130 00 — 150 00.

POZNAŃ. — Ceny orientacyjne — w zł 100 kg parytet Poznań: wyka letnia 27 00 — 29 00, peluszka 23 00 — 25 00, groch polny 26 00 — 29 00, — Victoria 30 00 — 35 00, — Folgera 26 00 — 29 00, łubin niebieski 21 00 — 23 00, — złoty 23 00 — 25 00, seradela 24 00 — 28 00, koniczyna czerwona 150 00 — 170 00, — biała 200 00 — 240 00, — szwedzka 170 00 — 200 00, — żółta odłuszczone 120 00 — 135 00, — żółta w łuskach 55 00 — 60 00, przelot 100 00 — 120 00, inkarnatka 200 00 — 220 00, tymotka 42 00 — 50 00, rajgras ang. 130 00 — 150 00, tatarska 25 00 — 27 00.

BYDŁO I MIĘSO

Oczekiwana bezpośrednio po świętach Wielkanocy zwykła cen bydła rogatego całkowicie zawiodła. Zarówno dość znaczna podaż późnych opasów, jak i mniejsze zapotrzebowanie konsumentów — złożyły się w II połowie kwietnia na dalsze niższe kształtowanie się cen materiału rzeźnego. Ponadto znaczne ocieplenie się wpłynęło na osłabienie tendencji handlu hurtowego mięsem ze względu na trudności konserwacji.

W silniejszym stopniu niż inne kategorie obniżyły się ceny buhajów ze względu na zmniejszenie się eksportu do Czechosłowacji.

W stosunku do cen, płaconych za cielęta w połowie miesiąca, nastąpiła w końcu kwietnia nieznaczna poprawa.

Znacznie pomyślniejszy stan rzeczy, panował przez cały okres sprawozdawczy na rynku trzody chlewnej. Od szeregu tygodni ceny nierogacizny utrzymują się na niezmiennym wysokim poziomie, co bezsprzecznie posiada znaczne korzyści gospodarce.

Obecne ceny trzody, zapewniające znaczną opłacalność tej hodowli, będą jednak musiały ulec w przyszłości niższe, ponieważ, wobec zwiększenia się ogólnego pogłowia trzody, spadek cen na rynku światowym nierogacizny staje się nieuniknionym. Zniżka cen w kraju pozwoli Polsce zwiększyć eksport trzody zagranicę, który obecnie ze względu na wysokie ceny wewnętrzne nie przybrał większych rozmiarów.

WARSZAWA. — Przy umiarkowanym spędzie notowano na targowisku żywca trzodę chlewną — w zł za 1 kg żywej wagi loco targowica 2 45 — 2 65.

POZNAŃ. — Płacono — w zł za 100 kg żywej wagi (ceny loco targowica Poznań łącznie z kosztami handlowymi): woły pełnom. wytucz. nieoprzęgane 132 — 136, — mięsiste tuczone młodsze do 3 lat 120—124, buhaje wytucz. pełnom. 126—130, — tuczone mięsiste 114 — 118, — nietuczone dobrze odżyw. starsze 100—106, — miernie odżyw. 96—100, krowy wytuczone pełnom. 124—128, — tuczone, mięsiste 110—114, — nietuczone, dobrze odżywione 96—100, — miernie odżywione 76—80, jałowice wytucz. pełnom. 128—134, — tucz., mięsiste 114—120, — nietuczone, dobrze odżywione 100—106, — miernie odżyw. 94—96, młodziź dobrze odżywiona 100—104, — miernie odżyw. 96—100, cielęta najprzedniejsze wytucz. 160—166 — tucz. 150—158, — dobrze odżywione 130—140, — miernie odżyw. 116—126; wytucz. pełnom. jagnięta i młodsze skopy 144—154, tucz. starsze skopy i maciorki 120—124, — dobrze odżyw. 110; świnię pełnom. od 120 do 150 kg żywej wagi 236—240, — pełnom. od 100 do 120 kg żywej wagi 230 — 234, — pełnom. od 80 do 100 kg żywej wagi 222—228, mięsiste ponad 80 kg 210—216, maciory i późne kastraty 204—208, świnię bekonowe 222—228. Przebieg targu spokojny, część bydła niewyprzedana.

MASŁO

— W II połowie kwietnia na rynku wewnętrznym tendencja utrzymana na poziomie cen z końca poprzedniego okresu sprawozdawczego łomaczy się większym zapotrzebowaniem okresu przedświątecznego, natomiast po skończonych świętach już 28 b. m. Komisja Cennikowa obniżyła notowania gatunku masła o 60 na 1 kg. Ze wszystkich rynków kra-

jowych sygnalizują zwiększone dowozy masła. Ostatnio ciepłe dni wpłynęły na powiększenie produkcji.

Ceny masła na rynkach krajowych w dalszym ciągu kształtują się stosunkowo pomyślnie w porównaniu do cen na rynkach zagranicznych, i tak ceny masła w przeliczeniu na zł są następujące: Berlin I gat. 5 55, Kopenhaga 5 28, Londyn duńskie 5 90. Wpływa to hamująco na kształtowanie się eksportu.

Notowano — w zł za 1 kg w hurcie:

WARSZAWA. — I gat. 5 60—5 00, II gat. 4 70, solone 5 00, osełkowe 4 30.

LWÓW. — Deser. 5 40—5 60, detal. 5 80—6 00.

LUBLIN. — I gat. 5 40, II gat. 5 00 przy tendencji zniżkowej.

KATOWICE. — I gat. 5 60, II gat. 5 20, niesolone 5 00.

POZNAŃ. — Detal, wiejskie 5 00—5 20, mleczarniane 5 60.

WILNO. — Detal. niesol. 5 00—5 50.

W marcu r. b. wywieziono z Polski masła 6.635 q za sumę zł 3.621 tys., z tego większe ilości: do Niemiec 4.961 q za sumę zł 2.715 tys., do Belgii 732 q za sumę zł 403 tys., do Francji 100 q za sumę zł 60 tys., do Anglii 32 q za sumę zł 32 tys. i pozostałe drobne ilości do innych krajów.

W marcu 1929 r. wywieziono 7.512 q za sumę zł 4.416 tys. W marcu r. b. wybitnie wzrósł eksport do Belgii oraz Francji.

JAJA

Na krajowych rynkach jajczarskich w II połowie kwietnia cena towaru oryginalnego ustabilizowała się na poziomie zł 125—140 za skrzynię 24-kopową. Produkcja osiągnęła już punkt kulminacyjny. Dowozy zupełnie wystarczające. Zapotrzebowanie na towar, przeznaczony do konserwacji, dość znaczne. Tendencja na ogół utrzymana. Widoki na przyszłość niewyraźne. Poważne ilości towaru, przeznaczonego na eksport, kierowane są obecnie do Anglii. W Niemczech z dniem 25 kwietnia weszło w życie rozporządzenie odnośnie podwyższenia cła od 100 kg wwozonych jaj do wysokości RM 30. Rozporządzenie to dotyczy krajów, z którymi Niemcy nie mają traktatów z klauzulą największego uprzewilejowania. Ponieważ traktat z Polską nie wszedł jeszcze w życie, to wobec Polski zamiast dotychczasowego cła bojowego, które wynosiło RM 25 od 100 kg, zastosowane jest obecnie to nowe cło w wysokości RM 30.

W poszczególnych ośrodkach produkcji sytuacja przedstawia się następująco (cena — w zł za skrzynię 24-kopową):

BOCHNIA. — Dowozy bardzo duże, ceny utrzymują się na niezmiennym poziomie; notowano: jaja oryginalne 136, jaja eksportowe franco granica \$ 17 50.

KRAKÓW. — Dowozy nie są zbyt duże, popyt ożywiony, kampanja konserwacji w pełnym toku.

LWÓW. — Na rynku jaj ruch ożywiony, dowozy nieco mniejsze, płacono za towar oryginalny loco stacja załadowcza \$ 14 50—15 00, za towar eksportowy loco granica \$ 17 00—18 00.

LUBLIN. — Podaż duża, zapotrzebowanie nikłe, tendencja słabsza, płacono: jaja świeże gwarantowane 140, niesortowane 125—130.

RZESZÓW. — Ceny ustabilizowały się na poziomie 130—135.

STANISŁAWÓW. — Na rynku jaj położenie bez zmian, dowozy dostateczne, popyt na towar, przeznaczony do magazynowania w chłodniach, ożywiony; notowano towar oryginalny 125—130.

TARNOPOL. — Dowozy dostateczne, położenie bez większych zmian, ożywiony popyt na jaja, przeznaczone do magazynowania w chłodniach, za towar oryginalny płacono 130.

TARNÓW. — Tendencja utrzymana, położenie bez zmian.

WARSZAWA. — Tendencja spokojna, Związek Spółdz. Mlecz. i Jajczarskich notuje za 1 kg zł 2.

SKÓRY

LUBLIN. — Na rynku skór surowych nastąpiła niewielka poprawa. Zainteresowanie dotyczy głównie skór cielęcych, zakupowanych na eksport. Ceny orientacyjne — w zł za 1 kg: skóry

bydlące lekkie 1'75 — 1'90, — ciężkie 1'75 — 1'90; za 1 sztukę: skóry cielęce 12'50 — 16'00, — końskie (zależnie od wielkości i jakości) 28'00 — 35'00.

— Zapotrzebowanie na skóry gotowe wzrosło. Ceny orientacyjne — w zł za 1 kg (w hurcie): krupony podeszwowe 9'30, skóry brandzlowe 8'20, boki podeszwowe 5'20, karki podeszwowe 6'30, skóry juchtowe 12'50.

KRAKÓW. — Usposobienie spokojne. Notowania skór surowych Centralnej Targowicy — w zł za 1 kg: skóry wołowe 1'60 — krowie 1'50, — z jałówek 1'55; za 1 sztukę: skóry cielęce 11'50 — 12'00.

LWÓW. — Tendencja utrzymana. Notowania skór surowych Centralnej Targowicy — w zł za 1 kg: skóry bydlące lekkie 1'90 — ciężkie 1'80, — cielęce 4'70, — cielęce prowincjonalne 3'50; za 1 sztukę: skóry końskie duże 24'90, — małe 12'45.

WEŁNA

BYDGOSZCZ. — Obroty niewielkie, tendencja spokojna. Ceny orientacyjne — w \$ za 50 kg loco Bydgoszcz: wełna brudna jednolita „Merino” 17'00 — 18'00, — brudna zbierana 13'00 — 14'00.

RYBY

WARSZAWA. — Zapotrzebowanie mniejsze. Notowano — w zł za 1 kg franco wagon Warszawa: karpie żywe 4'50; orientacyjne ceny detaliczne: karpie żywe 4'80 — 5'20, — śnięte 3'00 — 3'50, liny żywe 4'50 — 5'50, — śnięte 3'00 — 4'00, łososi 8'00 — 10'00, jesiotry 10'00, węgorze 5'00 — 6'00, sandacze jeziorowe 5'00 — 6'00, — rosyjskie na lodzie 2'75 — 3'50, leszcze rosyjskie 3'00 — 3'50, sumy krajane 5'00 — 6'00, ślisy 4'00 — 4'50, szczupaki śnięte 3'00 — 4'00, sielawy 4'00 — 4'50, certy 4'00, średnica 1'80 — 2'00, drobnica 1'00 — 1'30.

DRZEWO

RYNEK DRZEWNY W MARCU 1930 R. — Sezonowa niżka cen drewna wystąpiła w roku bieżącym ze specjalną wyrazistością po bardzo słabej kulminacji cen w listopadzie. Ma ona tem większe znaczenie, że w roku bieżącym niesprzedany dotychczas remanent wyrąbanego drzewa przypuszczalnie większy jest niż o tej samej porze w latach ubiegłych, gdy gros zapasów sprzedawane było w miesiącach zimowych przy stosunkowo pomyślnych cenach. Wpływ tegorocznej depresji cen ma przeto dla gospodarki leśnej znaczenie znacznie poważniejsze niż w innych latach.

Jeden tylko sortyment drzewny nietylko skutecznie opiera się tendencji niżkowej, lecz wykazuje nawet poważnąwyżkę cen, jest to olsza dyktowa. Administracja lasów państwowych dokonała lub przygotowała w miesiącu sprawozdawczym kilka poważnych transakcyj olszą na poziomie cen zł 130 za I kl. i zł 120 za II kl. loco wagon stacja załadowca. Wobec zesłorocznej orientacyjnej ceny zł 95 za I klasę jest to rezultat zastanawiający, zwłaszcza, że nie brak było pogłosek o niechybnym spadku cen olszy w związku ze słabnącą koniunkturą na dyktę. Rzeczywistość zadała kłam tym przewidywaniom; o ile nawet osiągnięte ceny traktować będziemy jako objaw zupełnie wyjątkowy, to i tak normalny poziom cen rynkowych na olsę niechybnie znacznie przekroczy zł 100 za 1 m³ w klasie I.

Ceny orientacyjne innych sortymentów według notowań dyrekcji lasów państwowych w transakcjach hurtowych loco wagon stacja załadowania przedstawiały się w miesiącu sprawozdawczym i poprzednim następująco (w zł za 1 m³ wzgl. 1 mp):

	Luty 1930	Marzec 1930
Kłody i dłużyce sosnowe tartaczne:		
Warszawa	53'—	48'—
Radom	45'—	44'—
Siedlce	47'—	45'—
Wilno	38'—	36'—
Białowieża	42'—	42'—
Poznań	50'—	49'80
Bydgoszcz	56'—	50'—
Toruń	58'—	54'—

Kłody sosnowe budowl.:	Siedlce	44'—	42'—
	Białowieża	37'—	37'—
Kłody świerk. tartaczne:	Siedlce	40'—	36'—
	Lwów	37'—	33'—
Kłody dęb. stolarskie:	Łuck	155'—	155'—
Kłody dęb. tartaczne:	Białowieża	76'—	76'—
Kopalniaki sosnowe:	Warszawa	34'—	30'—
	Radom	32'—	31'—
	Siedlce	29'50	28'50
	Poznań	32'50	32'50
	Bydgoszcz	33'—	33'—
	Toruń	30'—	30'—
Papierówka okrągła:	Siedlce	28'15	26'60
	Wilno	25'—	25'—
	Białowieża	26'45	26'45
Szczapy opałowe sosn.:	Warszawa	16'—	16'—
	Radom	16'—	16'—
	Siedlce	13'—	13'—
	Wilno	11'—	11'—
	Białowieża	16'—	15'50
	Poznań	17'80	17'50
	Bydgoszcz	20'—	17'50
	Toruń	17'—	17'—
Szczapy opał. świerk.:	Lwów	10'50	9'50
Szczapy opał. bukowe:	Lwów	13'50	11'50

Zbyt drewna zagranicę doznał osłabienia w porównaniu z lutym, z wyjątkiem kłód i dłużyc, które w marcu stale wykazują kulminację wywozu. Zastanawia zwłaszcza osłabienie wywozu papierówki. Wprawdzie objaw ten jest o tyle pomyślny, że redukuje wywóz papierówki do granic, współmiernych z jej przyrostem, z drugiej jednak strony wskazuje to na rozszerzenie się depresji koniunkturalnej i na ten sortyment, dotychczas nią nieobjęty. Spadek cen eksportowych papierówki oraz wzmagający się tranzyt sowieckiej papierówki przez Polskę, wynoszący około 2/3 całego tranzytu drewna sowieckiego przez nasz kraj, wskazuje na to, że przyczyny tego zjawiska szukać należy prawdopodobnie w konkurencji rosyjskiej.

Inż. B.

NAWOZY SZTUCZNE

KATOWICE. — Państwowa Fabryka Związków Azotowych w Chorzowie notuje — w zł franco fabryka: azotniak mielony 20 — 22% za 1 kg%; za gotówkę 1'80, na kredyt 1'88, azotniak granulowany 23% za 1 kg%; za gotówkę 2'00, — na kredyt 2'09, saletra sodowa chorzowska 16'3% za 1'000 kg 415'00, saletra „Nitrofos” za 1.000 kg na kredyt 402'00.

MATERJAŁY BUDOWLANE

POZNAŃ. — Zapotrzebowanie małe, Ceny orientacyjne — w zł za 1.000 sztuk loco wagon fabryka wraz z opakowaniem: cegła 65'00 — 85'00, — tonówka I kl. 70'00 — 85'00, — licówka 90'00 — 110'00, dachówka 125'00 — 150'00, klinkiery czarne 350'00, — budowlane 175'00, sączki 1¹/₂ cala 70'00, — 2 cale 100'00, — 3 cale 180'00, — 4 cale 280'00, — 5 cali 475'00, — 6 cali 650'00.

WARSZAWA. — Ceny orientacyjne — w zł za 1 tonnę franco wagon stacja załadowania: cegła ogniotrwała zwyczajna 135'00, cegła kopalakowa 150'00, glina mielona 60'00, mączka szamotowa 80'00, zaprawa szamotowa 70'00.

RYNEK AKCYJNY

za okres od 28 kwietnia do 2 maja 1930 r.

— Pierwsze dni okresu sprawozdawczego minęły na giełdzie warszawskiej przy tendencji nieco słabszej i zmniejszonych obrotach, koniec natomiast tygodnia przyniósł silny wzrost zainteresowania, tak iż w porównaniu z notowaniami końcowymi okresu poprzedniego większość kursów wykazuje poprawę. Do najbardziej ożywionych należała grupa akcji metalurgicznych, odzyskując swe niegdyś przodujące pod tym względem stanowisko.

Obroty nie przybrały naogół poważniejszych rozmiarów, głównie wskutek niedostatecznej podaży i rozbieżności kursów popytu i podaży.

Z pośród akcji bankowych jedynie Bank Polski uzyskał wielką poprawę kursową; nieco wyżej ceniony był również rzadziej ostatnio notowany Powszechny Bank Kredytowy. Pozostałe akcje tej grupy utrzymały się na dotychczasowym poziomie, względnie, jak Bank Dyskontowy, nieznacznie się obniżyły. Akcje Banku Zachodniego notowane są z dn. 1 b. m. bez kuponu za 1929 r., wartości 8%.

Akcje przedsiębiorstw chemicznych i elektrycznych nie były w okresie sprawozdawczym zupełnie notowane. Z tych ostatnich akcje Siły i Światła notowane są z dn. 1 b. m. bez kuponu 1928/29 r., wartości 12%.

Zainteresowanie akcjami przedsiębiorstw cukrowniczych było nadal dość znaczne. Notowane były akcje Częstocice i Warsz. T-wa Fabryk Cukru, wykazując niewielką zwyżkę.

Akcjami przedsiębiorstw cementowych nie interesowano się zupełnie.

Dla akcji Warsz. Tow. Kopalń Węgla panowała tendencja nieco mocniejsza; obroty niewielkie. Akcjami przedsiębiorstw naftowych nie dokonywano nadal żadnych transakcji.

Grupa akcji przedsiębiorstw metalurgicznych miała tendencję mocną. Przy ożywionych obrotach kursy Lilpopa, Modrzejowa, Parowozów i Starachowice kształtowały się zwyklowo. Na dotychczasowym poziomie utrzymały się akcje Cegielskiego, niewielkie zaś straty poniosły: Ostrowiec, Rudzki i Zieleniowski.

W grupach akcji przedsiębiorstw włókienniczych, spożywczych, handlowych i innych notowane były tylko akcje Haberbuscha i Schielego, zyskując 200 na akcji; z dn. 2 b. m. notowane są one bez kuponu za 1929 r., wartości 11%.

Na giełdach prowincjonalnych zainteresowanie rynkiem akcyjnym uległo dość znacznemu zmniejszeniu. Kursy kształtowały się niskowo, obroty ograniczone.

GIEŁDA WARSZAWSKA

	Wartość nominalna	Kurs najwyższy	Kurs najniższy	Kurs w dn. 2/V
Bank Polski	zł 100	174'00	170'50	173'00—174'00
" Dyskontowy	zł 100	116'00	116'00	—

Bank Handlowy w Warszawie	zł 100	118'00	118'00	118'00
Powszechny Bank Kredytowy	zł 100	115'00	112'50	112'50—115'00
Bank Zachodni	zł 100	79'50	79'50	— ¹⁾
" Zw. Sp. Zarobk.	zł 100	71'50	71'50	—
Częstocice	zł 100	29'50	29'50	—
Warsz. T-wo Fabryk Cukru	zł 100	33'25	31'00	33'00
Warsz. T-wo Kopalń Węgla	zł 100	48'00	48'00	—
Cegielski	zł 100	47'00	47'00	—
Lilpop	zł 25	27'50	24'75	27'50
Modrzejów	zł 50	11'75	10'00	11'75
Ostrowiec — serja B I — III em.	zł 50	65'00	65'00	—
Parowozy I—II em.	zł 25	22'50	20'75	22'50
Rudzki	zł 50	21'00	21'00	—
Starachowice	zł 50	20'75	19'00	20'00—20'75
L. Zieleniowski i Fitzner-Gamper	zł 100	54'00	53'00	53'00
Haberbusch i Schiele	zł 100	110'00	110'00	— ¹⁾

GIEŁDA KRAKOWSKA

Akcje (w dn. 1/V — w zł; w nawiasach podane są notowania końcowe z okresu, poprzedzającego sprawozdawczy): Zieleniowski — 55'00 (56'90), Chybie — 31'00.

GIEŁDA LWOWSKA

Akcje (w dn. 1/V — jak wyżej): Bank Polski — 170'00, Gazy Wschodnie — 23'00 (23'00), Zieleniowski — 56'00.

GIEŁDA POZNAŃSKA

Akcje (w ostatnim dniu okresu sprawozdawczego — jak wyżej): Cegielski — 49'00.

KOMUNIKACJA I TRANSPORT

POD REDAKCJĄ MINISTERSTWA KOMUNIKACJI

CHARAKTERYSTYKĘ PRZEWOZÓW TOWAROWYCH W 1929 R. daje następujące zestawienie przeciętnej ilości wagonów (15-tonnowych), zajętych dziennie przewozem poszczególnych ładunków:

	1929		1928	
	ilość wagonów	%	ilość wagonów	%
Drobnica	1.347	8'5	1.327	8'74
Zwierzęta domowe żywe, wewnątrz	178	1'3	147	1'19
" " " na wywóz	29	0'2	34	0'26
Przesyłki pośpieszne całowagonowe	21	0'1	26	0'17
" " " drobnicowe	118	0'8	128	0'84
Drobń żywy, wewnątrz	6	0'04	7	0'05
" " " na wywóz	4	0'03	5	0'04
Przetwory naftowe w cystern. wewn.	157	1'1	162	1'1
" " " na wywóz	38	0'2	41	0'2
" " " w beczkach wewn.	19	0'1	18	0'1
" " " na wywóz	6	0'04	7	0'05
Buraki cukrowe	534	3'8	494	3'5
Ładunki wojskowe	188	1'3	167	1'2
" " " kolejowe gospodarcze	937	6'7	976	7'0
Węgiel i koks górnośląski, wewnątrz	2.631	18'9	2.264	16'6
" " " na wywóz	2.096	15'2	1.884	14'1
" " " dąbrowski, wewnątrz	876	6'4	767	5'7
" " " na wywóz	450	3'3	378	2'8
" " " krakowski, wewnątrz	385	2'8	369	2'7
" " " na wywóz	11	0'08	8	0'06
" " " cieszyński, wewnątrz	21	0'1	25	0'1

Surowce dla przemysłu fabrycz. (opr. drzewa)	283	1'8	267	1'7
Wyroby przemysłowe	1.004	7'4	1.075	7'8
Sól kuchenna z kopalni	84	0'6	78	0'5
Zboże w ziarnie	289	2'1	270	1'9
Ziemiaki	81	0'6	101	0'7
Cukier z cukrowni, wewnątrz	82	0'6	77	0'5
" " " na wywóz	32	0'2	16	0'1
Pozostała aprowizacja	423	3'1	457	3'3
Nawozy sztuczne	264	1'9	210	1'5
Narzędzia i maszyny rolnicze	20	0'1	24	0'1
Drzewo kopalniane, wewnątrz	122	0'9	126	0'9
" " obrobione	231	1'7	276	2'0
" " nieobrobione	321	2'3	382	2'8
" " opałowe	274	2'0	253	1'8
Wywóz zagranicę przez Gdańsk:				
materiałów drzewnych	113	0'8	131	0'9
ładunków zbożowych	31	0'2	11	0'08
pozostałych (oprócz węgla, cukru, nafty)	49	0'3	64	0'4
Wywóz zagranicę przez inne punkty:				
materiałów drzewnych	475	3'5	599	4'4
ładunków zbożowych	133	0'9	15	0'1
pozostałych (oprócz węgla, cukru, nafty)	187	1'4	180	1'3
Materiały budowlane, opr. drzewa	478	3'5	565	4'1
Pozostałe ładunki wagonowe	830	6'1	769	5'6

Ogółem naładowano na P.K.P.: 15.755 100 15.180 100

¹⁾ Bez kuponu 1929 r.

Naładowano w obrębie W. M. Gdańska	455	459
Przyjęto ładownych z zagranicy . . .	604	643
Przeszło tranzytem	1.176	1.131
Ogółem praca wagonów towarowych:	17.990	17.413
Z ogólnej ilości załadowanego węgla		
kierowano przez: Gdańsk	977 69'3	954 75'06
Gdynię	429 30'4	315 24'78
porty rzeczne	4 0'3	2 0'16

Z zestawienia powyższego widać, iż pierwsze miejsce co do ilości zajętych przewozem wagonów zajmuje — jak się należało spodziewać — węgiel, wykazujący 41,1% zajętego taboru, drugie po nim miejsce przypada materiałom drzewnym — 9,7%, trzecie — drobnicy — 8,5%. Niestety, te ostatnie przewozy, zajmując wielką ilość taboru, dają ładunku na wagę bardzo mało z powodu niedostatecznego wyzyskania ładowności wagonów.

W porównaniu z rokiem poprzednim widzimy ogólne zwiększenie ładunku, z 15.180 do 15.755 wagonów dziennie, przyczem zwiększenie to przypada głównie na węgiel. Drzewo wykazuje zmniejszenie przewozów.

J.

SPRAWA ZABEZPIECZENIA PRZEJAZDÓW KOLEJOWYCH. — W gospodarce kolejowej niemało uwagi zwraca sprawa przejazdów kolejowych i związana z tem sprawa bezpieczeństwa, nabierająca aktualności i rozgłosu za każdym wypadkiem przejechania przez pociąg na przejeździe samochodu, konia z wozem, lub człowieka.

Według statystyki, posiadamy w Polsce 5.796 przejazdów strzeżonych, czyli zamkniętych, a 10.660 niestrzeżonych, czyli otwartych. Obsłużenie jednego przejazdu kosztuje zł 6.500 rocznie. Zaopatrzenie wszystkich przejazdów otwartych w mechaniczne zapory, poza olbrzymim jednorazowym kosztem, pociągnęłoby za sobą wydatek zł 70 miljn. rocznie. Wobec tak olbrzymich kosztów, zarządy kolejowe przystępują do szczegółowych badań tej sprawy.

Praktyka kolejowa polska, poparta praktyką kolei zagranicznych, wykazuje, że strzeżenie wszystkich przejazdów kolejowych jest zbędne, co zresztą uznano na międzynarodowym kongresie kolejowym w Londynie. Naogół statystyka polska wykazuje, że ilość wypadków na przejazdach strzeżonych jest

stosunkowo większa niż na przejazdach niestrzeżonych, przyczem zdarzają się często wypadki wyłamania zapory.

Statystyka wypadków na drogach kołowych w Stanach Zjednoczonych Am. świadczy, że ilość wypadków na skrzyżowaniach dróg z liniami kolejowymi stanowi tylko 10% ogólnej ilości wypadków na skrzyżowaniach wszelkich dróg. Z liczby 250.000 przejazdów w Stanach Zjednoczonych 91% tych przejazdów jest niestrzeżonych, a zaopatrzonych jedynie w tarcze i znaki ostrzegawcze.

Wyniki badań i doświadczeń gospodarki kolejowej w tej dziedzinie zmierzają w tym kierunku, aby w wypadkach, jeśli pozwolą na to warunki lokalne, na przejazdach kolejowych umieszczono tylko tarcze i inne znaki ostrzegawcze, zamiast instalowania mechanicznych zapór.

WYNALAZKI I ULEPSZENIA KOLEJOWE. — Od 5 lat odbywają się w Ministerstwie Komunikacji doroczne konkursy dla pracowników Polskich Kolei Państwowych na wynalazki, wnioski i projekty, zmierzające do osiągnięcia lepszych wyników pracy i większego bezpieczeństwa na kolejach.

Ostatni, piąty z rzędu, konkurs został już rozstrzygnięty. Z pośród 184 rozpatrzonych prac nagrodzono piędziennie 48.

Do najwybitniejszych prac zaliczyć należy:

1) projekt elektroautomatycznego urządzenia do pompowania wody na kolejowych stacjach wodociagowych Inż. Gieleżyńskiego, już z wielką korzyścią zastosowany w Warszawskiej Dyrekcji Kolejowej;

2) przyrząd do badania wytrzymałości haków i wkrętów oraz podkładów do szyn Inż. Ryszarda Wisznickiego oraz opracowany przez niego nowy sposób umocowania szyn do podkładów.

Poza tem wspomnieć należy o projektach, nadesłanych przez Inż. Klemensa Weina ze Stanisławowa, dotyczących sygnalizacji i hamowania wagonów na stacji, o całym szeregu udoskonalień konstrukcji taboru lub toru kolejowego, rozmaitych urządzeń warsztatowych i sygnalizacyjnych.

ZNIŻKI KOLEJOWE NA WYSTAWĘ KOMUNIKACYJNO-TURYSTYCZNĄ. — W związku z Wystawą Komunikacyjno-Turystyczną, która odbędzie się w Poznaniu, przystąpiło Ministerstwo Komunikacji szeregi ulg taryfowych tak dla przewoźu osób, jak i towarów. Osoby pojedyncze korzystają

mogą z t. zw. biletów powrotnych, które dają zniżkę 66% w drodze powrotnej. Poza tem na podstawie zaświadczeń Dyrekcji Wystawy można po zwiedzeniu Wystawy korzystać z 50% zniżki w dowolnym kierunku, tak, że bilety te mają duże znaczenie, jeżeli chodzi o odbycie podróży turystycznej po Polsce. Grupy, składające się co najmniej z 25 osób, korzystają z 50% zniżki, grupy zaś młodzieży szkolnej z 66% zniżki. Przy przewozie eksponatów na Wystawę korzystają wystawcy z 50% ulgi w taryfie towarowej.

ŻEGLUGA I SPRAWY MORSKIE

RUCH PORTOWY W MARCU 1930 R. — Ruch okrętowy w porcie gdańskim w marcu był większy aniżeli w miesiącu poprzednim i oczywiście znacznie większy aniżeli w marcu r. ub., ponieważ, jak wiadomo, w miesiącu tym w r. ub. surowa zima utrudniała żeglugę na Bałtyku. Weszło do portu 440 okrętów o pojemności 326.179 n. r. t. (277.299 n. r. t.¹⁾, wyszło 421 okrętów o pojemności 303.442 n. r. t. (278.096 n. r. t.). Wykorzystanie tonnażu okrętowego przy imporcie wyniosło 17%, przy eksporcie 99%.

Narodowość statków, które odwiedziły w marcu port gdański, była następująca:

	Przybyło		Odeszło	
	statków	n. r. t.	statków	n. r. t.
Polska i Gdańsk	19	24.436	23	26.554
Niemcy	160	88.159	154	77.369
Finlandja	11	10.452	9	9.601
Estonja	3	1.258	2	825
Łotwa	26	32.257	24	28.449
Litwa	1	392	—	—

¹⁾ W nawiasach podane są liczby za miesiąc poprzedni.

Szwecja	91	41.118	79	36.987
Norwegja	20	18.452	18	14.679
Danja	78	67.216	84	67.139
Anglja	16	27.622	14	24.513
Holandja	8	4.670	6	4.031
Belgia	1	2.275	2	6.313
Francja	2	2.288	2	2.288
Grecja	2	5.008	3	4.434
Austrja	1	260	1	260
Czechosłowacja	1	316	—	—

Razem: 440 326.179 421 303.442

Na 17 bander, reprezentowanych w ruchu portowym, bandera polska zajmuje szóste miejsce za Niemcami, Danją, Szwecją, Łotwą i Anglią.

Obroty towarowe portu gdańskiego mają w pierwszych miesiącach r. b. tendencję zniżkową, co się tłumaczy trudnościami gospodarczemi w obszarze ciężenia tego portu. W każdym razie suma obrotów towarowych utrzymuje się na poziomie niższym od przeciętnej miesięcznej r. ub. W marcu przywieziono do portu, według danych tymczasowych, 96.367 t, z czego na rudy

przypada 41.580 t, na złom 1.015 t, na żelazo — 355 t, na nawozy sztuczne — 33.347 t i na pozostałe towary 20.070 t. Eksport w marcu osiągnął 521.307 t, z czego na węgiel przypada 360.338 t, na zboże — 28.029 t, na cukier — 11.571 t, na drzewo — 94.941 t, na cement — 4.405 t, na żelazo—997 t, na produkty naftowe — 3.179 t i na pozostałe artykuły—17.847 t.

Przeważna część artykułów tak importowych, jak i eksportowych, wykazuje zmniejszenie w porównaniu z r. ub. W eksporcie wyjątek stanowi w marcu drzewo, którego, jak to wyżej wspomnieliśmy, wywieziono prawie 100 tys. t, a więc ilość dwukrotnie większą od przeciętnej miesięcznej r. ub. Wzrost w porównaniu do analogicznych miesięcy r. ub. wykazuje również zboże. W imporcie w marcu rudy i nawozy sztuczne utrzymują się na stosunkowo wysokim poziomie, złom natomiast przestał całkowicie grać w przywozie przez Gdańsk poważniejszą rolę.

Eksport węgla, bez węgla bunkrowego, przedstawiał się w marcu pod względem geograficznym następująco (w tonnach):

Dania	88 937
Szwecja	60.214
Francja	51.397
Włochy	38.322
Norwegia	47.257
Łotwa	28.000
Niemcy	3.100
Belgia	2.995
Finlandja	2.738
Holandja	2.272

Razem: 323.232

W Gdyni ruch okrętowy i obrót towarowy w marcu przedstawiały się następująco. Przybyło do portu 139 statków o pojemności 128.358 n. r. t., z czego 42 z ładunkiem oraz 97 bez ładunku. Wyszło z portu 130 statków o pojemności 127.686 n. r. t., w tem z ładunkiem 95 statków, próżnych 35. Odnośne liczby wynosiły w lutym: na wejściu 125 statków o pojemności 131.875 n. r. t., na wyjściu 130 statków o pojemności 133.112 n. r. t. Jakkolwiek więc liczba statków wzrosła w porównaniu do lutego, tonnaż jednak wykazuje spadek.

Narodowość statków, które odwiedziły w lutym oraz marcu 1930 r. port gdyński, była następująca:

	L u t y		M a r z e c	
	statków	n. r. t.	statków	n. r. t.
	P r z y b y ł o			
Polska i Gdańsk	12	12.050	15	18.528
Szwecja	46	30.580	48	32.062
Niemcy	18	16.310	35	23.781
Dania	19	16.055	10	5.542
Norwegia	14	12.716	7	7.581
Łotwa	11	11.550	7	7.098
Francja	3	15.815	5	15.042
Stany Zjedn. Am.	4	12.293	5	15.468
Finlandja	—	—	1	600
Estonja	3	2.128	1	433
Litwa	—	—	3	1.562
Holandja	—	—	1	96
Włochy	1	2.378	—	—
Anglja	—	—	1	565
Razem:	125	131.875	139	128.358

	W y s z ł o			
	statków	n. r. t.	statków	n. r. t.
Polska i Gdańsk	15	15.303	12	14.129
Szwecja	46	34.644	41	27.864
Niemcy	20	17.199	33	25.273
Dania	18	15.190	8	4.828
Norwegia	11	9.895	9	9.044
Łotwa	11	11.907	8	9.142
Francja	3	15.815	5	15.042
Stany Zjedn. Am.	4	12.293	5	15.468
Finlandja	—	—	1	600
Estonja	2	866	2	1.695
Litwa	—	—	3	1.562
Anglja	—	—	1	505
Holandja	—	—	1	96
Włochy	—	—	1	2.378
Razem:	130	133.112	130	127.686

Polska bandera zajmowała w marcu zarówno co do ilości statków, jak i co do pojemności trzecie miejsce — po banderze szwedzkiej i niemieckiej.

Ogólny obrót towarowy portu gdyńskiego wynosił w marcu 230.102 3 t (w lutym 258.878 4 t), z czego na przywóz przypadało 29.494 7 t (25.252 1 t), na wywóz zaś 200.607 6 t (233.623 9 t). Obrót towarowy wykazuje więc w porównaniu do lutego poważny spadek w eksporcie.

Poszczególne pozycje obrotu towarowego przedstawiały się w lutym i marcu następująco (w tonnach):

	Luty	Marzec
P r z y w ó z		
Złom żelazny	5.580 8	22.710 5
Ruda żelazna	2.800	2.800
Tomasyna	1.000	3.150
Żelazo	—	347 4
Saletra	5.245	—
Fosforyty	4.000	—
Piryty	6.080	—
Tytoń	121 2	—
Trawa morska	97 3	—
Drzewo dębowe (m ³)	—	169 3
Drobnica	322 2	486 8

Razem: 25.255 5 29.494 7

	W y w ó z	
Węgiel eksportowy	211.587 1	174.633 7
Węgiel bunkrowy	9.498	8.643 5
Cukier	11.014 7	15.449 5
Wytłoki buraczane	946 7	975 1
Mąka ryżowa	190	529 8
Ryż polerowany	165	203 2
Otręby pszenne	120	—
Drobnica	101 4	172 8

Razem: 233.622 9 200.607 6

Poza tem obrót pocztowy wyniósł 1.799 worków poczty (w lutym 3.091).

Ruch pasażerski przedstawiał się następująco: przyjechało 22 (w lutym 42) pasażerów, wyjechało 1.348 (1.827), ogółem 1.370 (1.869).

PRACA P. P. „ŻEGLUGA POLSKA” W KWIETNIU 1930 R. — W miesiącu kwietniu statki P. P. „Żegluga Polska” przewiozły ogółem 33.602 5 t różnych towarów, z czego 23.219 5 t przypada na wywóz z Polski, 4.650 5 t na przywóz do Polski i 5.732 5 t na przewóz między portami obcemi.

Wśród przewiezionych w kwietniu przez statki przedsiębiorstwa towarów znajduje się: 26.888 5 t węgla (21.581 5 t w wywozie z Polski i 5.307 t w przewozie między portami zagranicznymi), 4.100 t fosforytów i 2.614 t drobnicy (1.638 t w wywozie z Polski, 550 5 t w przywozie do Polski i 425 5 t w przewozie między portami zagranicznymi).

Statki przedsiębiorstwa odwiedziły w kwietniu następująco porty: Gdynia, Gdańsk, Rouen, Rotterdam, Korsoer, Methil Vejlle, Dieppe, Kopenhaga, Caen, Odense, Gefle, Stockholm, Sousse, Bone, Oran, Casablanca, Szczecin, Ryga, Tallinn, Helsingfors i Libawa.

Za frachty zainkasowało przedsiębiorstwo w kwietniu r. b. zł 10.901.18.11.

SIEĆ ORGANIZACYJNA „POLSKIEGO TRANS-ATLANTYCKIEGO TOW. OKRĘTOWEGO”. — Świeżo powstałe „Polskie Transatlantyczne Towarzystwo Okrętowe — Linja Gdynia — Ameryka” utrzymuje stałą, regularną, bezpośrednią, bez przesiadania, komunikację pomiędzy Polską (Gdynia — Gdańsk) a Kanadą (Halifax) i Stanami Zjednoczonymi Ameryki (New-York). Nowa linja przejeła — jak wiadomo — wszystkie dotychczasowe urządzenia swej poprzedniczki — Bałtycko-Amerykańskiej Linji.

Oddziały Polskiego Transatlantycznego Towarzystwa Okrętowego, S. A. „Linja Gdynia — Ameryka” (dawniej Bałtycko-

Amerykańskiej Linji) są rozrzucone po całej Polsce. Znajdują się one w następujących miastach:

Warszawa, Marszałkowska 116.
Gdynia, P. P. „Żegluga Polska”.
Gdańsk, Hundegasse 67/78,
Brześć n/Bugiem, Dąbrowskiego 117.
Kowel, Kolejowa 65.
Kraków, Lubicz 3,
Lublin, Zamojska 27,
Lwów, Na Błonie 2,
Łuck, Jagiellońska 91-a,
Równe, 3-go Maja 87,
Rzeszów, Grottgiera 1004,
Tarnopol, Piłsudskiego 19.

Wymienione wyżej biura i oddziały udzielają wszelkich informacji i wyjaśnień bezpłatnie.

Oddziały nowej linji w Ameryce znajdują się w następujących miejscowościach:

w Stanach Zjednoczonych Ameryki:
New-York, 8/10 Bridge Street,
Chicago, Ill., 315 South Dearborn Street,
Pittsburg, Pa, Union Trust Building.
w Kanadzie:
Montreal, Que, 616 Saint James Street,
Winnipeg, Man, 676 A. Main Street,
Edmonton, Alta, 10350-101-st Street,
Saskatoon, Sask., 207 Mac Millan Building Second Avenue,
Toronto, Ont., 72 Queen Street.

POCZTA I TELEGRAF

POD REDAKCJĄ MINISTERSTWA POCZT I TELEGRAFÓW

OBRÓT PIENIĘŻNY Z ZAGRANICĄ ZA POŚREDNICTWEM P. K. O. — Wszyscy właściciele kont czekowych i oszczędnościowych P. K. O. mogą przekazywać dowolne kwoty zagranicę do wszystkich krajów (z wyjątkiem Z. S. R. R.).

W tym celu należy nadesłać odpowiednio wypełniony czek przekazowy, używany w obrocie krajowym P. K. O., pod adresem tego oddziału P. K. O., w którym prowadzone jest konto zleceniodawcy, przyczem zlecenia z kont warszawskich należy adresować bezpośrednio do P. K. O. — Warszawa, *Biuro przekazów zagranicznych*. Zlecenia powinny być wpisywane czytelnie (najlepiej maszynowo) i dokładnie, przyczem kwoty mogą być podawane w obcej walucie.

Przerachowywanie kwot, przekazywanych zagranicę, odbywa się podług urzędowego kursu „sprzedaż” giełdy warszawskiej z dnia, poprzedzającego przerachowanie.

Zlecenia jednak ponad zł 10.000 przerachowywane są podług kursu „transakcyjnego” giełdy warszawskiej z dnia, poprzedzającego przerachowanie.

Ponieważ P. K. O. posiada korespondentów bankowych prawie we wszystkich państwach oraz własne konta czekowe we wszystkich zagranicznych urzędach czekowo-pocztowych, przeto może według życzenia zleceniodawcy załatwiać przekazy na zagranicę w dwojaki sposób:

1) na drodze bankowej (czek na bank zagraniczny przesłany do adresata, polecenie bankowi wypłat i t. p.).

2) za pośrednictwem zagranicznych urzędów czekowo-pocztowych, (przekazy czekowo-pocztowe, wypłacane adresatom w domu, przelewy na wskazane konta w zagranicznych urzędach czekowo-pocztowych).

O ile zleceniodawca chce, aby zlecenie jego wykonane było na drodze czekowo-pocztowej, powinien wyraźnie to zaznaczyć.

Prowizja od przekazów bankowych na zagranicę, pobierana przez P. K. O., wynosi: zasadnicza prowizja — $\frac{1}{2}\%$ kwoty przekazywanej, minimum zł 1'50 od czeków, wydawanych na rękę zleceniodawcy, a zł 2'50 od czeków, przesyłanych listami poleceniami bezpośrednio adresatom zagranicznym.

Od przekazów ponad zł 4.000 prowizja $1\frac{1}{100}$ — minimum zł 10. Przy zleceniach bankom wpłat lub wypłat zagranicznych — prowizja $\frac{1}{2}\%$, minimum zł 2'50, plus koszty korespondenta.

Zasadnicza prowizja od przekazów czekowo-pocztowych wynosi $\frac{1}{2}\%$ kwoty przekazywanej, minimum zł 2, plus koszty własne korespondenta (urzędu czekowo-pocztowego), minimum zł 50.

Prowizja od przelewów na konta czekowo-pocztowe w Austrii, Belgii, Czechosłowacji, Danii, Holandji, Francji, Łotwie, Szwecji i Szwajcarii wynosi $1\frac{1}{100}$ (promille), minimum zł 40, plus zł 10 opłaty manipulacyjnej.

Od przelewów na konta czekowo-pocztowe w pozostałych krajach (zanim Polska nie zawarze z niemi specjalnej umowy) zasadnicza prowizja wynosi $\frac{3}{4}\%$ kwoty przekazywanej, minimum zł 1'50. Od przelewów jednak ponad zł 4.000 $1\frac{1}{100}$ (minimum zł 10).

Pocztowa Kasa Oszczędności posiada pod własną firmą i w polskim brzmieniu konta czekowe w następujących zagranicznych urzędach czekowo-pocztowych:

Austria: Oesterreichische Postsparkasse — Wien, konto Nr. 79.500.

Belgia: Office des chèques postaux — Bruxelles, konto Nr. 244.200.

Czechosłowacja: Postovní Urad Sekovy — Praha, konto Nr. 89.600.

Dania: Postgirokontoret — Kjøbenhavn, konto Nr. 14.972.

Francja: Bureau de chèques postaux — Paris, konto Nr. 600.12.

Holandja: Bestuur Postcheque-en Girodients — s'Gravenhage, konto Nr. 146.510.

Jugosławja: Postamska Stedionica — Beograd, konto Nr. 65.049.

Łotwa: Latvijas Pasts, Pasta Ceks — Riga, konto Nr. 4.080.

Niemcy: Postscheckamt — Berlin, konto Nr. 11.000.

Szwajcaria: Office des chèques postaux — Bern, konto Nr. III. 6.500.

Szwecja: Postgirokontoret — Stockholm, konto Nr. 4.312.

Włochy: Officio dei Conti Correnti Postali — Roma, konto Nr. 1/10110.

Wyjątkowo w Szwajcarii konto nasze brzmi: „Caisse d'Epargne Postale — Varsovie”, w pozostałych zaś krajach: „Pocztowa Kasa Oszczędności” — Warszawa.

Na konta te mogą za pomocą zwykłych zagranicznych blankietów nadawczych lub czeków przelewowych wpłacać wszyscy zagranicą dowolne kwoty, celem przekazywania ich do Polski, byleby na dowodzie wpłaty zaznaczyli wyraźnie, w jakim celu została wpłata uskuteczniiona (otwarcia konta, dopisu na konto — Nr., brzmienie konta; przekazu do adresata, nie posiadającego konta — imię, nazwisko, adres).

Blankiety nadawcze na zagraniczne konta czekowo-pocztowe P. K. O. można zamawiać również i w samej P. K. O. w Warszawie, celem późniejszego przesłania ich osobom, przebywającym zagranicą dla dokonywania przez nie wpłat na odnośne konta zagranicą.

Kwoty, wpłacone w zagranicznej walucie na zagraniczne konta P. K. O., przerachowywane są podług urzędowego kursu „kupna” giełdy warszawskiej z dnia, poprzedzającego otrzymanie zagranicznego wyciągu kontowego.

Kwoty, wpłacone na konta P. K. O. w urzędach czekowo-pocztowych w Belgii, Holandji, Francji, Łotwie, Niemczech, Szwecji i Włoszech, po przeliczeniu ich na złote, dopisywane są na konta czekowe w Polsce bezprocentowo.

Natomiast od kwot, powstałych z wpłat na konta P. K. O. w Austrii, Czechosłowacji, Danii, Jugosławji i Szwajcarii, odtrąca się opłacane przez samą P. K. O. zagranicznym urzędem czekowo-pocztowym drobne opłaty manipulacyjne.

Jest to najtańszy i najwygodniejszy sposób otrzymania pieniędzy z zagranicy.

Kwoty, wpłacone na konta P. K. O. we wszystkich zagranicznych urzędach czekowo-pocztowych z przeznaczeniem przekazania ich do Polski dla osób, nie posiadających kont w P. K. O., po przerachowaniu na złote, przesyłane są pod wskazaniami adresami w Polsce zwykłymi przekazami czekowo-pocztowymi P. K. O.

Za czynności swoje P. K. O. pobiera następujące opłaty: od przekazów do zł 150 włącznie — stałą opłatę zł 50, od przekazów ponad zł 150 — $3\frac{1}{100}$ (promille) kwoty przekazywanej, plus zł 5 za blankiet przekazowy.

Za inkaso czeków zagranicznych (tylko od właścicieli kont) pobiera się prowizję w wysokości $1\frac{1}{100}$ kwoty zainkasowanej, minimum zł 2'50, plus własne koszty korespondenta.

PRAWO I SĄD W ŻYCIU GOSPODARCZYM

ORZECZNICTWO SĄDOWE

KOMISJA ODWOŁAWCZA DO SPRAW PODATKU OBROTOWEGO WINNA WYDAĆ DECYZJĘ NA TEM POSIEDZENIU, NA KT REM PRZESŁUCHIWAŁA PŁATNIKA. — Przepis art. 90 ustawy o podatku przemysłowym zapewnia płatnikom, którzy wyrazili w tym względzie życzenie, możliwość bezpośredniego zetknięcia się z komisją i przedstawienia jej wyjaśnień w danej sprawie. Postanowienie to jednak nie miałoby praktycznej wartości, gdyby stanąć na stanowisku, że komisja uczyniła zadość powołanemu przepisowi art. 90 także w tym wypadku, gdy wprawdzie płatnik został przesłuchany przez komisję, lecz ostateczna decyzja wydana została na innym posiedzeniu i przy zmienionym składzie komisji. Należy więc dojść do wniosku, że ustawa, dając płatnikom możliwość składania na wyrażone w odwołaniu życzenie ustnych wyjaśnień na posiedzeniu, wyznaczonym do rozpatrzenia odwołania, stworzyła w tym względzie na korzyść płatników zasadę bezpośredniości w tem rozumieniu, że decyzję winna wydać komisja na tem samym posiedzeniu, na którym przesłuchiwała płatnika.

W konkretnym wypadku, jak dowodzą akta, wymiarowa Komisja odwoławcza rozpatrywała sprawę po raz pierwszy na posiedzeniu w dn. 25 października 1928 r. Na posiedzeniu tem, na którym został przesłuchany przedstawiciel skarżącej firmy, Komisja zarządziła ponowne zbadanie ksiąg handlowych firmy, natomiast decyzja na odwołanie zapadła dopiero na posiedzeniu w dn. 9 czerwca 1929 r. O tem ostatnim posiedzeniu skarżąca zawiadomienia nie otrzymała i udziału w niem nie wzięła. Najwyższy Trybunał Administracyjny w konkretnym wypadku przyjął już choćby ze względu na to, iż obydwie te posiedzenia dzielił tak znaczny okres czasu, że nie może być tu mowy o powzięciu decyzji na „tem samym” posiedzeniu, które oczywiście nie musi czasowo ograniczać się do tego samego dnia, to znaczy, że nie będzie ten wymóg wykluczał powzięcia decyzji na posiedzeniu odroczonym jedynie na inny dzień.

Ponadto, w niniejszym wypadku potrzeba zawiadomienia płatniczki o terminie posiedzenia komisji w dn. 9 czerwca 1929 r.

zachodziła również i z tego względu, ponieważ komisja rozprządzała na tem posiedzeniu dalszym materiałem faktycznym, t. j. protokołami ponownej rewizji ksiąg, którego na posiedzeniu w dn. 25 października 1928 r. jeszcze nie było, zatem odnośnie do tego materiału faktycznego skarżąca firma nie miała wogóle możliwości udzielenia komisji swych wyjaśnień, a tem samem nie mogła wyczerpać prawa, przysługującego jej na zasadzie art. 90 ustawy o podatku przemysłowym. (Wyciąg z wyroku Najwyższego Trybunału Administracyjnego L. 2.886/27).

WYRAZ „KUPIECKI” W FIRMIE SPÓŁDZIELNI. — Bank Kupiecki, Spółdzielnia z ogr. odp., wystąpił do Sądu Okręgowego przed sędzię rejestrowego o zmianę dotychczasowej firmy na Bank Kupiecki Spółdzielczy z ogr. odp., a to zgodnie z brzmieniem firmy, uchwalonem na walnem zgromadzeniu członków spółdzielni. Sędzia rejestrowy odmówił wciągnięcia do rejestru zmienionej firmy, wobec czego zainteresowana spółdzielnia założyła skargę incydentalną do Sądu Apelacyjnego w Warszawie, który (sprawa l. C. 232/29) zaskarżoną decyzję uchylił, i nakazał wniesienie do rejestru zmienionej firmy, motywując postanowienie swoje w sposób następujący:

Wstawienie wyrazu „kupiecki” między wyrazem „Bank” a wyrazem „Spółdzielczy z ogr. odp.” ma na celu orientowanie szerokiej mas publiczności co do tego, jakim celom gospodarczym dana instytucja bankowa służy, t. j. jakie dziedziny życia gospodarczego popiera. Wyraz „kupiecki” oznacza, że działalność instytucji bankowej polega na popieraniu interesów gospodarczych kupiectwa. Sąd Apelacyjny bynajmniej nie dopatruje się sprzeczności pomiędzy prowadzeniem przedsiębiorstwa po kupiecku i przymiotnikiem „spółdzielczy”, albowiem w myśl ustawy o spółdzielniach podlegają one przepisom prawa handlowego i są prowadzone na ogólnych zasadach kupieckich. Skoro w danym wypadku w firmie banku był zamieszczony poprzednio wyraz „kupiecki”, to wobec braku wyraźnego w tym względzie przepisu w prawie bankowem dojść należy do wniosku, że bank ten nabył prawo używania w firmie swojej przymiotnika „kupiecki”. Gdy ponadto jeszcze zważyć, że wymieniony bank należy do związku rewizyjnego zgodnie z wymaganiami ustawy o spółdzielniach, to ostatecznie nie można znaleźć uzasadnienia decyzji sędziego rejestrowego.

KRONIKA BIEŻĄCA

PRZEGLĄD USTAW I ROZPORZĄDZEŃ

ROZPORZĄDZENIA RADY MINISTRÓW:

Rozszerzenie granic miasta Gdyni w województwie pomorskiem — rozp. z dn. 29/IV 1930 r. („Dz. Ust. R. P.” Nr. 34, poz. 277).

ROZPORZĄDZENIA MINISTRÓW:

Szacowanie nieruchomości ziemskich, przymusowo wykupowanych przy przeprowadzeniu reformy rolnej — rozp. Ministra Reform Rolnych w porozumieniu z Ministrami: Skarbu i Rolnictwa z dn. 20/III 1930 r. („Dz. Ust. R. P.” Nr. 32, poz. 272).

Tryb i zasady postępowania przy szacowaniu ciężących na przymusowo wykupionych nieruchomości ziemskich praw — rozp. Ministrów: Sprawiedl., Rolnictwa i Ref. Roln. z dn. 22/III 1930 r. („Dz. Ust. R. P.” Nr. 32, poz. 273).

Podwyższenie wysokości emisji 5% pożyczki konwersyjnej z 1924 r. — rozp. Ministra Skarbu z dn. 31/III 1930 r. („Dz. Ust. R. P.” Nr. 32, poz. 274).

Komunalny fundusz pożyczkowo-zapomogowy — uzupełniając rozp. Ministra Spr. Wewn. z dn. 8/IV 1930 r. („Dz. Ust. R. P.” Nr. 32, poz. 275).

Postępowanie celne — rozp. Ministra Skarbu z dn. 14/II 1930 r. („Dz. Ust. R. P.” Nr. 33, poz. 276).

Zwrot cła przy wywozie ceraty — rozp. Ministrów: Skarbu, Przem. i Han. oraz Rolnictwa z dn. 14/III 1930 r. („Dz. Ust. R. P.” Nr. 34, poz. 278 — szczegóły p. zesz. 18/1930, str. 806).

Zwrot cła przy wywozie bieli cynkowej — rozp. Ministrów: Skarbu, Przem. i Han. oraz Rolnictwa z dn. 14/III 1930 r. („Dz. Ust. R. P.” Nr. 34, poz. 279 — szczegóły p. zesz. 18/1930, str. 806).

Poręka państwowa za listy zastawne i obligacje meljoracyjne Państw. Banku Rolnego — rozp. Ministra Skarbu z dn. 16/IV 1930 r. („Dz. Ust. R. P.” Nr. 34, poz. 280).

Ustalenie kosztów własnych spirytusu, opłaty skarbowej od spirytusu oraz cen sprzedażnych — rozp. Ministra Skarbu w porozumieniu y Ministrem Przem. i Han. z dn. 30/IV 1930 r. („Dz. Ust. R. P.” Nr. 34, poz. 281).

Częściowa zmiana taryfy telefonicznej — rozp. Ministra Pocz. i Telegr. z dn. 2/IV 1930 r. („Dz. Ust. R. P.” Nr. 34, poz. 283).

Nadzór państwowy nad buhajami — rozp. Ministra Rolnictwa z dn. 16/IV 1930 r. („Dz. Ust. R. P.” Nr. 34, poz. 283).

NOWE SPÓŁKI AKCYJNE

— „Polsko-Szwajcarska Spółka Drzewna” S. A. z siedzibą w Warszawie, ul. Krucza Nr. 38 m. 4—kap. zakładowy Z 250.000; założyciele: 1) Ferdynand Kaiser, Smolna 25, w biurze Poselstwa Szwajcarskiego, działający w imieniu i na rzecz Szwajcarskiego Banku Ludowego w Bernie; 2) Teodor Renfer, ul. Smolna 25, w Biurze Poselstwa Szwajcarskiego, działający w imieniu i na rzecz Spółki Akcyjnej pod firmą: Związkowa Centrala Drzewna w Glarus; 3) Karol Litterer, adwokat, ul. Trębacka 4; 4) Jan Hejman, adwokat, Al. Jerozolimskie Nr. 11; 5) Edward Litterer, przemysłowiec, ul. Trębacka 4; 6) Julusz Saski, handlowiec, ul. Złota 39, i 7) Robert Clerc,

handlowiec, Krak. Przedm. 13; akt notarialny zeznany przed notariuszem Wacławem Dominikiem Paszkowskim dn. 25 stycznia 1930 r. za N. Rep. 154.

NOWE EMISJE W SPÓLKACH AKCYJNYCH zatwierdzone w dniu:

29 kwietnia.

— „Polska Akcyjna Spółka Telefoniczna” z siedzibą w Warszawie: powiększono wymieniony w § 5 statutu kapitał zakładowy Spółki o zł 824.740, czyli do zł 28.318.080, drogą VI emisji akcji, nom. wart. zł 860; cena emisyjna zł 860.

TERMINY OGÓLNYCH ZEBRAŃ W SPÓLKACH AKCYJNYCH

11 maja:

— „Bank dla Spółdzielni”, S. A.: zebra. zwyczaj. (zm. stat.) — o godz. 12 w lokalu Banku w Warszawie, ul. Senatorska 42.

12 maja:

— „Karbid Wielkopolski”, S. A. w Bydgoszczy: zebra. zwyczaj. — o godz. 15 w sali posiedzeń Banku M. Stadthagen, S. A. w Bydgoszczy, ul. Jagiellońska 64.

— „Bracia Kobylańscy”, S. A.: zebra. zwyczaj. — o godz. 17 w lokalu S-ki w Warszawie, ul. Widok 24.

13 maja:

— „Wschodnio-Galicyskie Koleje Żelazne”, S. A.: zebra. nadzwyczaj. — o godz. 12 we Lwowie, ul. Andrzeja Potockiego 11, parter.

— „Stowarzyszenie Rolnicze Płockie”, S. A.: zebra. zwyczaj. (pow. kap. zapas.) — o godz. 12 w lokalu Okręgowego Towarzystwa Rolniczego w Płocku, ul. Kościuszki 8.

— „Towarzystwo Budowy i Eksploatacji Teatru w Częstochowie”, S. A.: zebra. zwyczaj. — o godz. 17 w gmachu teatru w Częstochowie, ul. Kilińskiego 15 (ew. II termin — dn. 27 maja).

14 maja:

— „Grodzieckie Towarzystwo Kopalń Węgla i Zakładów Przemysłowych”, S. A.: zebra. zwyczaj. (II termin) — o godz. 10 w lokalu S-ki w Grodźcu.

— Pabjanicka Fabryka Papieru „Rob. Saenger”, S. A.: zebra. zwyczaj. (fuzja z S. A. „Steinhagen, Wehr i S-ka”, Fabryka Papieru w Myszkowie, zm. stat.) — o godz. 10 w lokalu S-ki w Warszawie, ul. Smolna 17.

— „Steinhagen, Wehr i S-ka”, Fabryka Papieru w Myszkowie, S. A.: zebra. zwyczaj. (fuzja z S. A. Pabjanickiej Fabryki Papieru „Rob. Saenger”) — o godz. 17 w lokalu S-ki w Warszawie, ul. Szpitalna 1.

— Zakłady Mechaniczne i Odlewnia „Rohn, Zieliński i S-ka”, S. A.: zebra. zwyczaj. (zm. stat.) — o godz. 17 w lokalu S-ki w Warszawie, al. Jerozolimskie 105.

16 maja:

— Drukarnia „Lech”, S. A.: zebra. zwyczaj. — o godz. 17 w lokalu S-ki w Gnieźnie, ul. Chrobrego 2.

— „Powszechny Bank Kredytowy”, S. A.: zebra. zwyczaj. (zm. stat.) — o godz. 11 w sali posiedzeń Banku w Warszawie, ul. Moniuszki 10.

17 maja:

— Towarzystwo Akcyjne Browaru Parowego Sukcesorów „K. Anstadta”, S. A.: zebra. zwyczaj. — o godz. 16 min. 30 w lokalu S-ki w Łodzi, ul. Pomorska 34/36 (ew. II termin — dn. 31 maja).

— Zjednoczone Zakłady Wapienne „Wapnorud” w Rudnikach, S. A.: zebra. zwyczaj. — o godz. 13 w lokalu S-ki w Warszawie, ul. Trębacka 15.

— Zakłady Przemysłowe „Guma-Rubber”, S. A.: zebra. nadzwyczaj. (II termin) — o godz. 20 w lokalu S-ki w Warszawie, ul. Gęsia 20.

19 maja:

— „Mundus”, Międzynarodowe Transporty i Katowickie Domy Składowe w Katowicach (dawniej Emil Tücking, S. A. i Kattowitzer Lagerhaus und Produkten-

bank, S. A.), S. A.: zebra. zwyczaj. (zm. stat.) — o godz. 18 w lokalu S-ki w Katowicach, ul. Gliwicka 24.

20 maja:

— Towarzystwo Ubezpieczeń „Vita”, S. A.: zebra. zwyczaj. — o godz. 17 w lokalu S-ki w Warszawie, ul. Fredry 2 (ew. II termin — dn. 4 czerwca).

— „Towarzystwo Wydawnicze w Warszawie”, S. A.: zebra. zwyczaj. (II termin) — o godz. 19 w mieszkaniu Prezesa w Warszawie, ul. Okólnik 5.

— Spółka Akcyjna Handlu Ziemiołodami „K. Grabowski i S-ka”, zebra. zwyczaj. — o godz. 11 w lokalu Banku Zachodniego, S. A., Oddział w Poznaniu, ul. 27 Grudnia 1.

— „Pétroles de Boryslaw”, S. A.: zebra. zwyczaj. — o godz. 11 w lokalu S-ki w Antwerpii, 10, rue Kipdorp.

21 maja:

— „Towarzystwo Teatrów Społecznych”, S. A.: zebra. zwyczaj. — o godz. 12 w lokalu S-ki w Warszawie, ul. Bieleńska 5.

— „Towarzystwo dla Handlu Tytoniem”, S. A.: zebra. zwyczaj. — o godz. 12 w lokalu S-ki w Warszawie, ul. Marszałkowska 134 (ew. II termin — dn. 4 czerwca).

22 maja:

— Karolewska Manufaktura „Karol Kroening i S-ka”, S. A.: zebra. zwyczaj. — o godz. 17 w lokalu S-ki w Łodzi, ul. 6 sierpnia 5.

— Spółka Akcyjna Handlu Towarami Włóknistymi „Tkanina”, zebra. zwyczaj. — o godz. 18 w lokalu S-ki w Warszawie, ul. Foksal 18.

— Przędzalnia i Tkalnia Juty „Warta”, S. A.: zebra. zwyczaj. — o godz. 17 min. 30 w lokalu S-ki w Warszawie, ul. Mazowiecka 3.

— „Istniejący od 1869 roku Browar Parowy Ciechanowski”, S. A.: zebra. zwyczaj. (pow. kap. zakł.) — o godz. 16 w mieszkaniu B. Engemana w Warszawie, ul. Chłodna 36.

— „Spółka Akcyjna dla Handlu Rurami”, zebra. zwyczaj. (zm. stat.) — o godz. 18 min. 30 w lokalu S-ki w Warszawie, ul. Leszno 25.

— Zakłady Włókiennicze „Adolf Horak”, S. A.: zebra. zwyczaj. — o godz. 17 w lokalu S-ki w Rudzie Pabjanickiej pod Łodzią, ul. Staszica 20/22.

— „Mikulczyn”, Zakłady dla Przemysłu Drzewnego, S. A.: zebra. zwyczaj. — o godz. 16 w sali posiedzeń Towarzystwa Kredytowego Ziemińskiego we Lwowie, ul. Kopernika 4.

— „Polska Foresta”, S. A. w Nadwórnej: zebra. zwyczaj. — o godz. 17 w sali posiedzeń Towarzystwa Kredytowego Ziemińskiego we Lwowie, ul. Kopernika 5.

23 maja:

— „Towarzystwo Budowy i Eksploatacji Dróg Żelaznych Dojazdowych w Państwie Polskiem”, S. A.: zebra. zwyczaj. (zm. stat.) — o godz. 17 w Warszawie, ul. Zielna 45, m. 2 (ew. II termin — dn. 6 czerwca).

— Zakłady Mechaniczne „Ursus”, S. A.: zebra. nadzwyczaj. — o godz. 19 w lokalu S-ki w Warszawie, ul. Skierniewicka 27/29.

— „Syndykat Rolniczy Warszawski”, S. A.: zebra. zwyczaj. (zm. stat.) — o godz. 13 w lokalu S-ki w Warszawie, ul. Kopernika 30 (ew. II termin — dn. 11 czerwca).

— „Krakowska Miejska Kolej Elektryczna”, S. A.: zebra. zwyczaj. — o godz. 10 w sali posiedzeń Magistratu m. Krakowa.

— Zakłady Przemysłu Drzewnego i Chemiczno-Drzewnego „Karpina”, S. A.: zebra. zwyczaj. — o godz. 11 w sali posiedzeń Polskiego Banku Przemysłowego we Lwowie, ul. 3 Maja 9.

— Górnośląska Fabryka Czekolady i Cukrów „Hanka”, S. A.: zebra. zwyczaj. (zm. stat.) — o godz. 15 w lokalu S-ki w Siemianowicach (ew. II termin — o godz. 16).

24 maja:

— Towarzystwo Akcyjne Manufaktury Wełnianej „Hugo Wulffson” w Łodzi: zebra. zwyczaj. (zm. stat.) — o godz. 17 w lokalu S-ki w Łodzi, ul. Piotrkowska 78 (ew. II termin — dn. 7 czerwca).

— „Spółka Pedagogiczna”, S. A.: zebra. zwyczaj. — o godz. 17 min. 30 w lokalu „Pod Strzechą” w Poznaniu, pl. Wolności 7.

— „Powszechne Domy Składowe”, S. A. we Lwowie: zebr. zwyczaj. — o godz. 18 w sali posiedzeń Magistratu m. Lwowa.

— Wydawnictwa i Księgarnia „Trzaska, Evert i Michalski”, S. A.: zebr. zwyczaj. — o godz. 19 min. 30 w lokalu S-ki w Warszawie, ul. Krakowskie Przedmieście 13.

— „Fabryka Wyrobów Szmatowych i Fajansowych”, S. A. w Skawinie: zebr. zwyczaj. (pow. kap. zakł., zm. stat.) — o godz. 17 w biurze adwokata Dr. Ludwika Merza w Krakowie.

— Fabryka Chemiczna „M. Leszczyński i S-ka”, S. A.: zebr. zwyczaj. (zm. stat.) — o godz. 17 w lokalu S-ki w Warszawie, ul. Ogrodowa 32.

— „Polskie Towarzystwo Elektryczne” (P. T. E.), S. A.: zebr. zwyczaj. — o godz. 17 w lokalu „Zjednoczonych Polskich Przemysłowców Metalowych”, S. A. w Warszawie, ul. Traugutta 4.

— Fabryka Mydeł Toaletowych, Perfum i Kosmetyków „Fornarina”, S. A.: zebr. zwyczaj. (pow. kap. zakł., zm. stat.) — o godz. 17 w lokalu S-ki w Warszawie, ul. Belwederska 2.

— „Centrala Handlowa Młynarzy Polskich”, S. A.: zebr. zwyczaj. (zm. stat.) — o godz. 17 w lokalu S-ki w Warszawie, ul. Nowy Świat 70.

— „Mleczarnia Opatowska”, S. A.: zebr. zwyczaj. (likwid.) — o godz. 11 w lokalu S-ki w Opatowie.

— Spółka Akcyjna Fabryki Sukna „H. Landsberg”: zebr. zwyczaj. — o godz. 17 w lokalu S-ki w Tomaszowie Mazowieckim, ul. Gustowna 46 (ew. II termin — dn. 14 czerwca).

— „Rolnik”, S. A.: zebr. zwyczaj. (likwid.) — o godz. 16 w lokalu S-ki w Lublińcu.

25 maja:

— Spółka Akcyjna Wydawniczo-Edukacyjna „Rom”: zebr. zwyczaj. (pow. kap. zakł.) — o godz. 18 w lokalu S-ki w Wilnie, ul. Cerkiewna 2.

26 maja:

— Dom Towarowy „Bracia Jabłkowscy”, S. A.: zebr. zwyczaj. — o godz. 16 w lokalu S-ki w Warszawie, ul. Bracka 25, IV p.

— Zakłady Przemysłowo-Budowlane „Bracia Horn i Rupiewicz”, S. A.: zebr. zwyczaj. — o godz. 19 w lokalu S-ki w Warszawie, ul. Mazowiecka 7.

— „Związek Nadluczkańskich Przemysłowców Leśnych”, S. A.: zebr. nadzwyczaj. — o godz. 18 w lokalu S-ki w Warszawie, ul. Marszałkowska 81.

— „Bielsko-Bialska Spółka Elektryczna i Kolejowa”, S. A.: zebr. zwyczaj. — o godz. 17 w lokalu S-ki w Bielsku, ul. Blichowa 64.

27 maja:

— Przemysł Włókienniczy „Bracia Zajbert”, S. A.: zebr. zwyczaj. — o godz. 18 w lokalu S-ki w Łodzi, ul. Piotrkowska 175 (ew. II termin — dn. 17 czerwca).

— Przemysł Włókienniczy „Herman Faust i S-ka”, S. A.: zebr. zwyczaj. — o godz. 16 w lokalu S-ki w Łodzi, ul. Piotrkowska 73.

— Polskie Towarzystwo dla Handlu Węglem „Węgl-oblok”, S. A.: zebr. zwyczaj. — o godz. 18 w lokalu S-ki w Warszawie, ul. Ordynacka 11.

— Towarzystwo Akcyjne Kopalń Węgla „Flora”: zebr. zwyczaj. — o godz. 17 w lokalu S-ki w Warszawie, ul. Senatorska 30 (ew. II termin — dn. 16 czerwca).

— Towarzystwo Ubezpieczeń „Europa”, S. A.: zebr. zwyczaj. — o godz. 19 w lokalu S-ki w Warszawie, ul. Królewska 18.

— Włókiennicza Spółka Akcyjna „Ponizowski”: zebr. zwyczaj. — o godz. 17 w lokalu S-ki w Warszawie, ul. Gęsia 14 (ew. II termin — dn. 27 czerwca).

— Hurtownia Zrzeszonych Papierników „Sami Sobie”, S. A.: zebr. zwyczaj. — o godz. 20 w lokalu Stowarzyszenia Kupców Polskich w Warszawie, ul. Szkolna 10.

— „Rudzka Przędzalnia Bawełny”, S. A.: zebr. zwyczaj. (zm. stat.) — o godz. 17 w lokalu S-ki w Łodzi, ul. Piotrkowska 111 (ew. II termin — dn. 15 czerwca).

— Towarzystwo Akcyjne Pabjanickich Fabryk Wyrobów Bawełnianych „Krusche i Ender”: zebr. zwyczaj. (zm.

stat.) — o godz. 10 w lokalu S-ki w Pabjanicach, ul. Zamkowa 3 (ew. II termin — dn. 12 czerwca).

28 maja:

— Kujawskie Towarzystwo Handlowo-Przemysłowe w Włocławku, „Lech”, S. A.: zebr. zwyczaj. (uzupełnienie kap. akc.) — o godz. 16 w sali Towarzystwa Krajoznawczego we Włocławku.

— Zgierska Fabryka Maszyn „Juliusza Hoffmana”, S. A.: zebr. nadzwyczaj. — o godz. 15 w lokalu S-ki w Zgierzu, ul. Jen. Dąbrowskiego 18 (ew. II termin — dn. 7 czerwca).

— Towarzystwo Handlu Papierem „Bracia Turkeltaub”, S. A.: zebr. zwyczaj. (zm. stat.) — o godz. 18 w lokalu S-ki w Warszawie, ul. Przejazd 5 (ew. II termin — dn. 12 czerwca).

— Towarzystwo Akcyjne Fabryki Portland-Cementu „Kłucze”: zebr. zwyczaj. — o godz. 12 w lokalu S-ki w Kłuczych, pow. olkuski (ew. II termin — dn. 11 czerwca).

— „Stowarzyszenie Rolniczo-Handlowe w Radomsku”, S. A.: zebr. zwyczaj. (zm. stat.) — o godz. 13 w lokalu S-ki w Radomsku, ul. Reymonta 12, II p.

— Fabryka Wag „W. Hess”, S. A.: zebr. zwyczaj. (zm. stat.) — o godz. 17 w lokalu S-ki w Lublinie, ul. Lubartowska 50 (ew. II termin — dn. 11 czerwca).

29 maja:

— Towarzystwo Przemysłowe „K. Wasilewski i S-ka”, S. A.: zebr. zwyczaj. (zm. stat.) — o godz. 12 w lokalu S-ki w Warszawie, ul. Elekoralna 5.

30 maja:

— Chemiczno-Farmaceutyczne Zakłady Przemysłowe „Fr. Karpiński w Warszawie”, S. A.: zebr. zwyczaj. — o godz. 18 w lokalu S-ki w Warszawie, ul. Wolność 9 (ew. II termin — dn. 7 czerwca).

— Towarzystwo dla Handlu Aptecznymi i Perfumeryjnymi Towarami „I. B. Segall”, S. A.: zebr. zwyczaj. (zmniejszenie kap. zakł., zm. stat.) — o godz. 12 w lokalu S-ki w Wilnie, ul. Trocka 7.

— „Dunlop Rubber Company”, S. A.: zebr. zwyczaj. (zm. stat.) — o godz. 18 w lokalu S-ki w Warszawie, Aleje Ujazdowskie 49.

— „Polska Fabryka Ekstraktów Garbarskich”, S. A.: zebr. zwyczaj. (zm. stat.) — o godz. 11 w lokalu S-ki w Warszawie, ul. Smocza 43 (ew. II termin — dn. 13 czerwca).

— Fabryka Narzędzi Chirurgicznych, Weterynaryjnych i Wyrobów Stalowych Ostrych „Alfons Mann”, S. A.: zebr. zwyczaj. (pow. kap. zakł., zm. stat.) — o godz. 18 w lokalu S-ki w Warszawie, plac Małachowskiego 2.

— „Bank Cukrownictwa”, S. A.: zebr. zwyczaj. — o godz. 17 w lokalu Banku w Poznaniu, ul. Sew. Mielżyńskiego 7.

— Bydgoska Fabryka Maszyn „Herman Löhnert”, S. A.: zebr. zwyczaj. — o godz. 13 w lokalu S-ki w Bydgoszczy, ul. Gen. Bema 10.

— „Syndykat Rolniczy Częstochowski”, S. A.: zebr. zwyczaj. (zm. stat.) — o godz. 12 min. 30 w lokalu S-ki w Częstochowie, ul. Piłsudskiego 15 (ew. II termin — dn. 13 czerwca).

— Polskie Towarzystwo Samochodowe „Saint-Didier”, S. A.: zebr. zwyczaj. (zm. stat.) — o godz. 17 w lokalu S-ki w Warszawie, ul. Mazowiecka 9.

— „Bank Naftowy”, S. A.: zebr. zwyczaj. (zm. stat.) — o godz. 12 w lokalu S-ki we Lwowie, ul. L. Sapięhy 3.

— „Europejskie Towarzystwo Ubezpieczeń Towarów i Pakunków Podróżnych”, S. A.: zebr. zwyczaj. — o godz. 12 w lokalu S-ki w Warszawie, ul. Krakowskie Przedmieście 59 I p.

— Wileński Dom Towarowo-Przemysłowy „Bracia Jabłkowscy”, S. A.: zebr. zwyczaj. — o godz. 17 w lokalu firmy Dom Towarowy „Bracia Jabłkowscy”, S. A. w Warszawie, ul. Bracka 25.

— Fabryka Odzieży „Vestis”, S. A.: zebr. zwyczaj. (likwid.) — o godz. 18 w lokalu S. A. „Bracia Jabłkowscy” w Warszawie, ul. Bracka 25.

— „Spółka Stolarska”, S. A.: zebr. zwyczaj. (zm. stat.) — o godz. 11 w lokalu S-ki w Poznaniu, Stary Rynek 46/47.

31 maja:

— „Przetwórnia Olejów Roślinnych”, S. A.: zebr. zwyczaj. (zm. stat.) — o godz. 15 w lokalu S-ki w Radomiu, ul. Piłsudskiego 14 (ew. II termin — dn. 21 czerwca).

— **Towarzystwo Zakładów Chemicznych „Strem“**, S. A.: zebr. zwycz. — o godz. 17 w lokalu S-ki w Warszawie, ul. Mazowiecka 7.

— **Fabryka Maszyn i Odlewnia Żelaza „Müller i Seidel“**, S. A.: zebr. zwycz. (zm. stat.) — o godz. 17 w w lokalu S-ki w Łodzi, ul. St. Żeromskiego 96.

— **Zakłady Przemysłu Bawełnianego „Ludwik Geyer“**, S. A.: zebr. zwycz. — o godz. 16 w lokalu S-ki w Łodzi, ul. Piotrkowska 282 (ew. II termin — dn. 13 czerwca).

— **Towarzystwo Akcyjne Sukiennej Manufaktury „Leonhardt, Woelker i Girbardt“**: zebr. zwycz. — o godz. 16 w lokalu S-ki w Łodzi, ul. Leonhardta 1.

— **Towarzystwo Ubezpieczeń „Piast“**, S. A.: zebr. zwycz. (zm. stat.) — o godz. 18 w lokalu S-ki w Warszawie, ul. Mniuszki 10.

2 czerwca:

— **Przemysł i Handel Elektrotechniczny „Woltar“**, S. A.: zebr. zwycz. — o godz. 16, zebr. nadzwycz. (zm. stat.) — o godz. 17 w lokalu S-ki w Warszawie, ul. Królewska 27.

3 czerwca:

— **„M. Arct“ Zakłady Wydawnicze**, S. A.: zebr. zwycz. (zm. stat.) — o godz. 19 w lokalu S-ki w Warszawie, ul. Nowy Świat 35.

4 czerwca:

— **„Kościańska Kolej Powiatowa“**, S. A.: zebr. zwycz. — o godz. 17 w sali posiedzeń gmachu Wydziału Powiatowego w Kościanie.

5 czerwca:

— **Towarzystwo Przemysłowe „Kabel“**, S. A.: zebr. zwycz. (zm. stat.) — o godz. 18 w lokalu S-ki w Warszawie, ul. Mazowiecka 4 (ew. II termin — dn. 14 czerwca).

— **„Łódzkie Towarzystwo Elektryczne“**, S. A.: zebr. zwycz. (zm. stat.) — o godz. 17 w lokalu S-ki w Łodzi, ul. Przejazd 58.

— **„Terenowo-Budowlane Towarzystwo“**, S. A.: zebr. nadzwycz. (zm. stat.) — o godz. 10 w lokalu S-ki w Łodzi, ul. Kilińskiego 78.

6 czerwca:

— **„H. Cegielski“**, S. A.: zebr. zwycz. — o godz. 12 w lokalu Banku Związku Spółek Zarobkowych w Poznaniu, pl. Wolności 15.

SPRAWY SAMORZĄDOWE

UBEZPIECZENIA KOMUNALNE W POLSCE. — Związki komunalne są wysoce zainteresowane w racjonalnej organizacji i funkcjonowaniu ubezpieczeń majątkowych. Szczególnie, jeśli chodzi o zapobieżenie niebezpieczeństwu ognia, związek komunalny skupia w swem ręku już obecnie środki zapobiegawcze i ratownicze, więc dozór policyjno-budowlany i organizację straży ogniowych; słuszne jest tedy ześrodkowanie w ręku samorządowym także środków ekonomicznych, więc ubezpieczeń szkód, wywołanych pożarami, piorunami i t. d. Chodzi tu o ubezpieczenia nietylko obiektów i majątku samorządu terytorjalnego, lecz ogółu budynków, należących do osób fizycznych i prawnych. Miasta są zainteresowane w ubezpieczeniach majątkowych z punktu widzenia przede wszystkim dobra publicznego i ogólnej administracji, mającej na celu jak najżywotniejszy rozwój gospodarczy danego okręgu samorządowego, a więc i zabezpieczenie przeciwko niebezpieczeństwu ognia; dopiero na dalszem miejscu pozostaje interes majątkowy związków komunalnych, które we własnych instytucjach ubezpieczeniowych znaleźć mogą korzystniejsze warunki. Udział samorządu terytorjalnego, a specjalnie miast, w ubezpieczeniach majątkowych jest w Polsce bardzo ważki, aczkolwiek za wyjątkiem Warszawy nie wytworzyliśmy odrębnych ubezpieczeń wielkomiejskich. W szczególności nie mamy w polskich stosunkach do czynienia z wyłącznym ubezpieczeniem obiektów i majątku miejskiego we własnych ubezpieczalniach komunal-

nych, specjalnie w tym celu powołanych do życia, a więc nie przyjmujących ubezpieczeń obiektów prywatnych. Pod tym względem zachodzi różnica ze stosunkami zachodnimi.

Według danych niemieckiego i pruskiego związku miast (Städte Tag) z 1923 r., 66 miast było ubezpieczonych w publicznych ubezpieczalniach ogniowych, 95 w prywatnych i publicznych, 20 miast objęło ubezpieczenia obiektów miejskich we własny zarząd, tworząc specjalne fundusze drogą zaoszczędzonych premij lub wzmoczonych rezerw, przyczem chodziło tu tylko o część majątku komunalnego, a nie o całość. Nadto daje się w miastach niemieckich stwierdzić zanik jednostkowych ubezpieczeń przez poszczególne miasta, przy równoczesnym zwiększeniu ubezpieczeń przez zrzeszenia szeregu miast i gmin na drodze celowych związków międzykomunalnych. Powstały w 1923 r. w Baden publiczno-prawny związek celowy obejmuje miasta: Nauheim, Karlsruhe, Freiburg, Heidelberg i szereg mniejszych, w prowincji nadreńskiej i westfalskiej miasto przystąpiło do istniejących prowincjonalnych ubezpieczalni ogniowych, tworząc z niemi wspólną instytucję ubezpieczeniową, obejmującą ruchomości i objekty nieruchome. Naogół jednak w stosunkach niemieckich, które cechuje wysoki stopień komunalizacji, idea odrębnych ubezpieczeń komunalnych, zwłaszcza co do nieruchomości, nie wydała poważniejszych rezultatów, tak, iż szereg miast ubezpiecza się na ogólnych warunkach publicznych w towarzystwach ubezpieczeniowych, tembardziej, że do powołania do życia komunalnych ubezpieczalni niezbędne byłoby bardzo poważne sumy, których zebranie w obecnym stanie finansowym miast nie jest możliwe, ani prawdopodobne. Pomijamy tu nadto fakt, iż miasta są związane umowami z prywatnymi i publicznymi instytucjami ubezpieczeniowymi, terminy zaś nie są bynajmniej jednolite, umożliwiając przejście ku komunalizacji dopiero w dalszej przyszłości.

W polskich stosunkach jednolitość zasad i urzędów ubezpieczeniowych, pomimo różnic, jakie wynikają z polityki państw zaborczych, jest obecnie po odzyskaniu niepodległości, daleko posunięta. W b. zaborze pruskim przy braku ubezpieczeń od ognia, ubezpieczeniowe instytucje są w ręku samorządu wyższego stopnia, na terenie pozostałych ziem polskich, a w szczególności w b. zaborze austriackim, rosyjskim i na ziemiach wschodnich działa Powszechny Zakład Ubezpieczeń Wzajemnych, korzystający z ustawowego przymusu ubezpieczeń, który jednak nie jest instytucją samorządową, aczkolwiek samorząd terytorjalny odgrywa tu poważną rolę, biorąc daleko idący udział we władzach zakładu i funkcjach wykonawczych. Jedyne Warszawa, a częściowo i Poznań prowadzą własny odrębny zakład ubezpieczeń od ognia na terenie miasta, przyczem Warszawa korzysta z przymusu ubezpieczeń. Ten stan rzeczy należy uznać za wyrobiony historycznie przy uwzględnieniu postulatów przedewszystkiem publicznych. Z punktu widzenia interesów samorządu terytorjalnego w Polsce należy dążyć do tego, by dość już znaczny wpływ w obecnych warunkach samorządu terytorjalnego na politykę ubezpieczeń majątkowych, został wydatnie zwiększony, co szczególnie dotyczy Powszechnego Zakładu Ubezpieczeń Wzajemnych. Z uruchomieniem samorządu wojewódzkiego w Polsce wpływ samorządu terytorjalnego na politykę ubezpieczeniową ulegnie istotnemu zwiększeniu i pogłębieniu, sprawy ubezpieczeniowe wymagają bowiem z natury rzeczy zwartej okręgu terytorjalnego o większym obszarze, co znajduje swój najlepszy wyraz na terenie wielkich miast i samorządu wyższych stopni. Podobnie miasta i organizacje, reprezentujące interesy miast muszą mieć ustawodawczo i administracyjnie poręczony udział w polityce ubezpieczeniowej; zwłaszcza, jeśli chodzi o składki ogniowe, są one obecnie ze względu na dotkliwy kryzys i osłabienie sił płatniczych ludności, zbyt wysokie, nadto niezupełnie zastosowane do różnic palności na terenie poszczególnych grup związków komunalnych, szczególnie miast.

Rozwój ubezpieczeń majątkowych w Polsce uwypuklił w niewątpliwie wyższym stopniu, niżli dotąd to miało miejsce, pełne znaczenie udziału w ubezpieczeniach majątkowych czynnika samorządowego, powołanego z natury rzeczy, jako związku, opartego na sąsiedzkich i miejscowych węzłach, do zabezpieczenia i zapobieżenia, oraz wynagrodzenia z tytułu szkód ogniowych i elementarnych.

W sprawie ubezpieczeń komunalnych rozesłał Międzynarodowy Związek Miast kwestionariusz do poszczególnych związków miast. Kwestionariusz dotyczy rodzaju odpowiedzialności i odszkodowania związków komunalnych. W odpowiedzi na powyższą ankietę Związek Miast Polskich stwierdził, co następuje: odpowiedzialność gmin ze stanowiska cywilnego, jak i rozwój poszczególnych ubezpieczeń od pożaru, piorunów, kradzieży, wypadków i t. d., przedstawiała się w Polsce inaczej w poszczególnych b. zaborach. Osiągnięcie niepodległości pozwoliło, jak dotąd, na szczęście tylko ujednostajnienie ustawodawstwa i administracji, oraz polityki ubezpieczeń majątkowych. Specjalna ustawowa odpowiedzialność gmin za szkody, wynikłe z publicznych niepokojów (rozmachów), istnieje w b. zaborze pruskim, gdzie gmina odpowiada za szkody, wynikłe z tego tytułu w majątku i zdrowiu osób. Poza tem gminy podlegają ogólnym ustawom o odpowiedzialności za szkody. Przymus ubezpieczeń w Polsce istnieje dla b. zaboru rosyjskiego i austriackiego oraz ziem wschodnich. Na terenie b. zaboru pruskiego przymus ten nie istnieje. Inne ubezpieczenia są dowolne. Samorząd terytorjalny wyższych stopni, w szczególności sejmik powiatowy, może jednak uchwalić przymus ubezpieczenia nieruchomości od ognia na swym terenie. Wszelkie inne ubezpieczenia są dowolne. Gminy ubezpieczają się zarówno w prywatnych towarzystwach ubezpieczeniowych, jak i gminnych oraz publicznych (ogólnokrajowych). Jedynie, jeśli chodzi o przymusowe

ubezpieczenie od ognia na terenie b. zaboru pruskiego i austriackiego samorząd terytorjalny, będący właścicielem obiektów, winien je, zgodnie z istniejącym przymusem ubezpieczenia, ubezpieczyć od ognia w P. Z. W. U. w Warszawie. Jedynie Warszawa, posiadająca własny „Zakład Ubezpieczeń M. Warszawy”, ubezpiecza nieruchomości i objekty miejskie w tym zakładzie zgodnie z przymusem ubezpieczenia, przysługującym temuż zakładowi.

Prywatne Towarzystwa ubezpieczeniowe udzielają miastom pewnych rabatów taryfowych, zwłaszcza o ile ubezpieczenia są zawarte na dłuższy okres. Dla braku jednak materiałów statystycznych trudno jest mówić o jakimś systemie w tej dziedzinie. Towarzystwa ubezpieczeniowe miejskie mają charakter przedsiębiorstw komunalnych, wyodrębnionych z centralnej administracji miejskiej. Przedsiębiorstwa te mają odrębny statut (jak Zakład Miasta Warszawy) uchwalony przez magistrat i radę miejską. Zakładom tym może być przyznana osobowość prawna.

Krajowe ubezpieczenia ogniowe w b. zaborze pruskim, jako instytucje samorządu najwyższego stopnia, opierają się na statutach, ujmujących prawa i obowiązki władz tych instytucji w stosunku do władz krajowych i państwowych. Mamy więc tu do czynienia z zakładami korporacji prawa publicznego. Ubezpieczenia spółdzielcze nie istnieją na ziemiach polskich. Natomiast forma samorządowa nie wyklucza charakteru ubezpieczeń wzajemnych. Ubezpieczeń mieszanych, t. j. przy udziale kapitału prywatnego i publicznego, nie mamy na ziemiach polskich. Racjonalność formy i organizacji pozostaje w ścisłym związku z historycznym układem stosunków, w każdym razie forma zarządu własnego ubezpieczeń, jak widzimy w Warszawie i Krajowym Ubezpieczeniu Ogniowym w Poznaniu, okazała się w całej pełni korzystna zarówno dla samorządu, jak i ubezpieczonych.

SKARBOWOŚĆ I FINANSE

SPRAWY BUDŻETOWE

DOCHODY I WYDATKI BUDŻETOWE W MARCU 1930 R. — Według danych tymczasowych dochody i wydatki w marcu 1930 r. przedstawiają się następująco (w tys. zł):

	Docho- dy	Wy- datki
A. — ADMINISTRACJA:		
Prezydent Rzeczypospolitej	31	427
Sejm	24	938
Senat	4	291
Kontrola Państwowa	—	820
Prezydjum Rady Ministrów	4	290
Min. Spraw Zagranicznych	881	1.480
„ „ Wojskowych	592	79.815
„ „ Wewnętrznych	1.910	22.105
„ Skarbu	161.310	27.681
„ Sprawiedliwości	5.455	11.830
„ Przemysłu i Handlu	1.058	4.130
„ Komunikacji	113	1.860
„ Rolnictwa	1.068	6.563
„ Wyzn. Rel. i Ośw. Publ.	582	41.552
„ Robót Publicznych	4.039	14.926
„ Pracy i Opieki Społecznej	63	30.047
„ Reform Rolnych	224	7.554
„ Poczt i Telegrafów	1	896
Emerytury	2.072	3.326
Renty inwalidzkie i pensje	—	3.885
Długi państwowe	—	18.611
Razem:	179.433	279.027

B. — PRZEDSIĘBIORSTWA:

Prezydjum Rady Ministrów:		
a) Polska Agencja Telegraf.	—	59
b) Drukarnie Państwowe	11	—
c) Wydawnictwa Państwowe	77	—
Ministerstwo Spraw Wojsk.:		
a) Państwowe Wytwornie		
Uzbrojenia	—	800
b) Państw. Wytw. Prochu		
i Materiałów Kruszących	—	200
c) Państw. Zakłady Umundur.	17	—
Ministerstwo Spraw Wewn.:		
Państwowe Zakłady Przemysło-Zboż. w Lublinie	—	—
Zdrojowiska Państwowe	—	—
Ministerstwo Przem. i Handlu:		
Przedsięb. przemysłowe, handlowe i górn.-hut.	1.820	1.000
Ministerstwo Komunikacji:		
P. K. P.	—	—
Ministerstwo Rolnictwa:		
Polskie Lasy Państwowe	11.538	—
Ministerstwo Poczt i Telegraf.:		
Polska Poczta, Telegraf i Telefon oraz przedsiębiorstwa pomocn.	5.070	—
Razem:	18.532	2.059

C. — MONOPOLE:

Monopol solny	3.164	—
„ tytoniowy	43.003	—

Monopol spirytusowy	31.690	—
" zapałczany	4.012	—
Loterja państwowa	1.800	—
Razem:	83.668	—
Ogółem:	281.634	281.085

Jak z powyższego zestawienia wynika, marzec — podobnie jak pierwsze 8 miesięcy roku budżetowego 1929/30, a odmiennie niż ostatnie 3 miesiące, t. j. grudzień — luty (kiedy wstrzymana była uprzednia polityka możliwie pełnego wykorzystywania dochodów — ze względu głównie na to, że z nadwyżek budżetowych 1929/30 r. miał być wypłacony zaległy dodatek mieszkaniowy za 1928 r.), — wykazuje bardzo nieznaczną nadwyżkę budżetową. Zaznaczyć należy, że przez cały 1929/30 r. nadwyżki budżetowe utrzymywane były na poziomie znacznie niższym niż nadwyżki 1928/29 r., jak to wykazuje poniższe zestawienie (w miljn. zł):

	1928/29	1929/30
Kwiecień	9'3	5'6
Maj	13'7	4'7
Czerwiec	10'4	0'5
Lipiec	8'2	0'8
Sierpień	3'2	1'3
Wrzesień	10'3	2'5
Październik	5'0	3'5
Listopad	21'4	3'1
Grudzień	30'9	14'3
Styczeń	29'4	8'0
Luty	45'9	15'0
Marzec	12'5	0'6
Razem:	200'2	59'9

Dochody budżetowe w marcu r. b., jak zwykle w ostatnim miesiącu roku budżetowego, znacznie podniosły się mianowicie o zł 44'4 miljn., osiągając poziom najwyższy w roku 1929/30 i wyższy niż w marcu 1929 r. W marcu w stosunku do lutego wzrosły zarówno dochody administracji (ze zł 168'9 miljn. do zł 179'4 miljn.), przy zem dochody Min. Skarbu, stanowiące przeważną część dochodów tej grupy, zwiększyły się ze zł 152'6 miljn. do zł 161'3 miljn., jak i wpłaty przedsiębiorstw (ze zł 2'1 miljn. do zł 18'5 miljn.) oraz monopolów (ze zł 66'2 miljn. do zł 83'7 miljn.). W dochodach grupy przedsiębiorstw poważniejszą wpłatę skutecznili w miesiącu sprawozdawczym przedsiębiorstwa, podległe Min. Przemysłu i Handlu (zł 1'8 miljn. wobec zł 0'3 miljn. w poprzednich 11 miesiącach łącznie), Lasy Państwowe, które w lutym nic nie wnosiły, dały wpłatę zł 11'5 miljn., wreszcie wpłata Poczty i Telegrafu ze zł 2'0 miljn. (w lutym) podniosła się do zł 5'1 miljn.

Wydatki budżetowe w marcu r. b. wzrosły w stosunku do lutego silnie jeszcze niż dochody, bo o zł 58'9 miljn. Wzrosły przedewszystkiem wydatki administracji — ze zł 220'5 miljn. do zł 279'0 miljn., co tłumaczy się wzmożeniem wykorzystywaniem kredytu z powodu końca okresu budżetowego i co jest jawiskiem, powtarzającym się co roku. W nieznacznym stopniu zwiększyły się również dopłaty do przedsiębiorstw — ze zł 1'8 miljn. do zł 2'1 miljn.

Zestawienie dochodów i wydatków budżetowych w marcu 1930 r. z $\frac{1}{12}$ kwot. preliminowanych w budżecie na cały 1929/30 r., oraz z rzeczywistymi dochodami i wydatkami w marcu 1929 r. przedstawia się, jak następuje (w miljn. zł):

	$\frac{1}{12}$ bud- żetu na 1929/30	Marzec 1930	Marzec 1929
Dochody:			
Administracja	157'2	179'4	174'2
w tem:			
Ministerstwo Skarbu	142'2	161'3	152'7
Przedsiębiorstwa	13'7	18'5	21'4
w tem:			
Lasy Państwowe	6'7	11'5	13'8
Poczta i Telegraf	1'3	5'1	7'0
Monopole	75'3	88'7	82'5
Ogółem:	246'2	281'6	278'0

Wydatki:

	252'2	279'0	265'6
Administracja	252'2	279'0	265'6
w tem:			
Min. Spraw Zagran.	4'9	1'5	2'7
" " Wojsk.	70'9	79'8	87'0
" " Wewn.	21'4	22'1	30'4
" Skarbu	14'5	27'7	14'7
" Sprawiedliwości	11'1	11'8	13'1
" Przem. i Handlu	5'6	4'1	3'2
" Rolnictwa	5'1	6'6	11'9
" W. R. i Ośw. Publ.	39'7	41'6	40'8
" Robót Publ.	13'9	14'9	14'5
" Pracy i Op. Społ.	8'7	30'0	11'5
" Reform Rolnych	6'4	7'6	6'4
Emerytury	10'5	3'3	3'1
Renty	12'7	3'9	5'4
Długi	21'6	18'6	14'5
Przedsiębiorstwa	2'8	2'1	0'3
Ogółem:	225'0	281'1	265'6

Jak widzimy, dochody w marcu 1930 r. były o zł 35'4 miljn. większe od miesięcznej normy budżetowej ($\frac{1}{12}$ dochodów, przewidzianych w budżecie na cały rok). Przewyższyły normę miesięczną zarówno dochody administracji (o 14%), jak i wpłaty przedsiębiorstw (o 35%), oraz monopolów (o 11%). Wydatki w marcu 1930 r. były nieco mniej niż dochody wyższe od normy budżetowej (licząc już z 15%-owym dodatkiem do uposażeń, emerytur i zasiłkiem dla inwalidów), a mianowicie o zł 26'1 miljn., t. j. o 10%.

W stosunku do marca 1929 r. dochody w marcu 1930 r. wykazały zwykłą zł 3'6 miljn., a wydatki były większe o zł 15'5 miljn. W dochodach wzrost wykazuje administracja oraz wpłaty monopolów.

W ciągu całego roku budżetowego 1929/30 dochody budżetowe wyniosły zł 3.030'7 miljn., a więc przewyższyły dochody, osiągnięte w 1928/29 r. (zł 3.008'6 miljn.). Wydatki budżetowe w 1929/30 r. wyniosły zł 2.970'7 miljn., gdy w 1928/29 r. zł 2.808'5 miljn.

Stosunek rzeczywistych dochodów i wydatków w 1929/30 r. do sum. ustalonych w budżecie, przedstawia się następująco

	%
Dochody	102'6
Administracja	107'8
Przedsiębiorstwa	67'5
Monopole	98'0
Wydatki	97'1
Administracja	97'2
Przedsiębiorstwa	91'1

Jak widzimy, dochody w 1929/30 r. przewyższyły przewidywania budżetowe, wydatki zaś ¹⁾ prawie osiągnęły kwotę, preliminowaną w budżecie ²⁾.

Dochody administracji dały silną przewyżkę ponad budżet, wpłaty monopolów były bardzo bliskie kwoty preliminowanej, a jedynie wpłaty przedsiębiorstw były poważnie niższe od sumy, przewidzianej w budżecie, a to tylko z powodu nieuskutecznienia wpłat przez Polskie Koleje Państwowe, gdyż inne przedsiębiorstwa wpłaciły znacznie więcej, niż ustalono w budżecie.

Obok wydatków inwestycyjnych, uskutecznianych z budżetu administracji na rok 1929/30, oraz przez przedsiębiorstwa — wydatkowano też w marcu dalsze kwoty na nadzwyczajne inwestycje z rezerw skarbowych (ustawa z dn. 31 marca 1928 r.), a mianowicie (w tys. zł):

¹⁾ Bez wydatków okresu ulgowego.

²⁾ Łącznie z kredytami dodatkowymi.

	Wydatki (netto)
Prezydium Rady Ministrów	77'5
Ministerstwo Spraw Wewnętrznych	64'0
" Skarbu	55'4
" Sprawiedliwości	170'0
" Wyznań Religijnych i Oświece- nia Publicznego	848'5
" Robót Publicznych	944'6
Razem:	2.159'9

W okresie do marca 1930 r. włącznie wydatkowano z kredytów na nadzwyczajne inwestycje, ustalonych w ustawie z dn. 31/III 1928 r. w sumie ogólnej zł 88'2 miljn., kwotę zł 83'4 miljn., t. j. niecałe 95%.

Obroty kasowe w lutym 1930 r. przedstawiały się następująco (w miljn. zł):

	Dochody	Wydatki
Pozostałość na dz. 1/III	455'2	—
Rachunek specjalny pożyczki stabilizacyjnej w Banku Polskim na dz. 1/III	100'2	—
Obroty budżetowe	281'6	281'1
Część zaległego dodatku mieszkaniowego za 1928 r.	—	16'1
Autonom. obroty budżetowe Województwa Śląskiego	14'2	35'4
Nadzwyczajne wydatki inwestycyjne	—	2'2
Pożyczki państwowe (wewnętrzne) — obroty gotówką	—	0'0
Pożyczki zagraniczne	2'0	4'0
Sumy obrotowe	707'3	815'6
" obce	220'1	252'8
Pozostałość na dz. 31/III	—	275'4
Rachunek specjalny pożyczki stabilizacyjnej w Banku Polskim na dz. 31/III	—	98'1
Ogółem:	1.780'6	1.780'6

WPŁYWY Z DANIN ORAZ MONOPOLÓW W MARCU 1930 R. — Według danych tymczasowych wpływy z danin publicznych i monopolów państwowych w marcu 1930 r. przedstawiały się następująco (w tys. zł):

1. — PODATKI BEZPOŚREDNIE	
Podatki gruntowe	4.874
" od nieruchomości miejskich i nie- których wiejskich	5.661
Podatek przemysłowy	20.014
" dochodowy	19.812
" wojskowy	151
" od kapitałów i rent	1.424
Zaległości podatków zniesionych	2
Odsetki zwłoki, kary, należności egzekucyjne i grzywny	4.388
R A Z E M:	56.326
2. — PODATEK MAJĄTKOWY 3.267	
3. — PODATKI POŚREDNIE	
Podatek od wina	426
" " piwa	781
" " cukru	12.120
" " drożdży	681
" " olejów mineralnych	2.616
" " zapalniczek	5
" " kwasu octowego	14
Akcyzowe opłaty patentowe	43
Opłaty od kart do gry	23
Odsetki zwłoki, kary i grzywny	383
Podatki zniesione	—
R A Z E M:	17.092
4. — CŁO	
Cło przywozowe	28.863
Wpływy uboczne od cła przywozowego	2.615
Cło wywozowe	239
Wpływy uboczne od cła wywozowego	12
R A Z E M:	31.729

5. — OPŁATY STEMPLOWE I DANINY POKREWNE 17.096	
6. — NADZWYCZ. DODATEK DO DANIN 9.047	
7. — MONOPOLE	
Monopol solny	3.164
" tytoniowy	43.003
" spirytusowy	31.689
" zapalczany	1.800
Loterja państwowa	4.012
R A Z E M:	83.668
O G Ó Ł E M:	218.225

Marzec, jako ostatni miesiąc roku budżetowego, wykazuje zazwyczaj silną zwyżkę wpływów skarbowych. Zwyżka ta w roku bieżącym była prawie analogiczna do zeszlórocznej, a ponieważ już w lutym r. b. wpływy z danin i monopolów były nieco niższe od wpływów w lutym r. ub., wpływy marcowe były w r. b. również trochę mniejsze od zeszlórocznych. Należy zaznaczyć, że wpłaty monopolów były w r. b. większe niż w r. ub., a jedynie wpływy z danin (a głównie z podatków bezpośrednich) okazały się w marcu r. b. mniejsze niż w marcu r. ub.

Wpływy z danin i monopolów, faktycznie osiągnięte w marcu r. b., okazały się zarówno w sumie ogólnej jak i w poszczególnych pozycjach znacznie wyższe od preliminowanych na ten miesiąc przez Ministerstwo Skarbu. Stosunek wpływów do preliminarza przedstawia poniższe zestawienie (w miljn. zł):

	Preliminowano	Wpłynęło
Podatki bezpośrednie	46'6	56'3
w tem:		
podatki gruntowe	3'0	4'9
podatek od nieruchomości	4'5	5'7
" przemysłowy	19'5	20'0
" dochodowy	16'0	19'8
Podatek majątkowy	2'5	3'3
Podatki pośrednie	16'7	17'1
Cło	25'0	31'7
Opłaty stempłowe	17'0	17'1
Nadzwycz. dodatek do danin	6'8	9'0
Monopole	81'1	83'7
w tem:		
monopol spirytusowy	32'0	31'7
" tytoniowy	43'0	43'0
Ogółem daniny i monopole:	195'7	218'2

Podatki bezpośrednie zwyczajne (a więc bez majątkowego) dały w marcu w zł 56'3 miljn., czyli bardzo niewiele więcej niż w lutym (zł 56'2 miljn.), a o zł 9'0 miljn. mniej niż w marcu r. ub. W stosunku do lutego wzrosły w marcu (wobec przypadającego terminu płatności) wpływy z podatków gruntowych — z zł 2'8 miljn. do zł 4'9 miljn., oraz wpływy z płatnego w ub. m. podatku od nieruchomości — z zł 3'1 miljn. do zł 5'7 miljn.; stosunkowo bardzo nieznaczny wzrost wykazały wpływy z podatku przemysłowego — z zł 19'4 miljn. do zł 20'0 miljn.; spadek w marcu wykazały wpływy z podatku dochodowego (z zł 24'8 miljn. do zł 19'8 miljn.) oraz z podatku od kapitałów i rent. Zniżka w marcu r. b. w stosunku do marca r. ub. sprowadza się prawie wyłącznie do silnego skurczenia się wpływów z podatków gruntowych, które w marcu r. ub. wyniosły zł 15'4 miljn.; wszystkie inne pozycje (za wyjątkiem jeszcze podatków od kapitałów i rent) wykazują wzrost wpływów.

Dochód z podatku majątkowego podniósł się w marcu do zł 3'3 miljn. (w lutym zł 2'6 miljn.), przyczem był wyższy również od dochodu, osiągniętego w marcu 1929 r. (zł 2'7 miljn.).

Wpływy z podatków pośrednich w marcu obniżyły się w stosunku do lutego bardzo nieznacznie — z zł 17'4 miljn. do zł 17'1 miljn.; z ważniejszych podatków zniżkę wykazały: podatek od piwa (z zł 0'9 miljn. do zł 0'8 miljn.), od drożdży (z zł 0'9 miljn. do zł 0'7 miljn.) oraz od olejów mineralnych

(z zł 2'9 miljn. do zł 2'6 miljn.), natomiast wpływy z podatku od cukru nieznacznie wzrosły (z zł 12'0 miljn. do zł 12'1 miljn.). W stosunku do marca r. ub. wpływy w marcu r. b. dały silnąwyżkę, bo o zł 3'4 miljn. (bardzo silny wzrost dochodu od cukru przy spadku dochodów z podatku od olejów mineralnych i od piwa.).

Wpływy z ceł, które od grudnia do lutego stałe spadały, w marcu podniosły się do zł 31'7 miljn. (w lutym tylko zł 21'9 miljn.), zbliżając się bardzo do dochodu, osiągniętego w marcu r. ub. (zł 32'9 miljn.). Wzrost dochodu z ceł tłumaczy się głównie większą wpłatą W. M. Gdańska: zł 12'1 miljn. w marcu wobec zł 5'1 miljn. w lutym; wpływy z ceł — bez te wpłaty — wyniosły w marcu zł 19'4 miljn. wobec zł 16'6 miljn. w lutym.

Dochód z opłat stempłowych — po przejściowej niżce w lutym (do zł 16'1 miljn.) — w marcu znowu podniósł się, osiągając jednak poziom nieco niższy niż w marcu 1929 r. (zł 17'1 miljn. wobec zł 17'9 miljn.).

Wpływy z nadzwyczajnego dodatku do danin — wobec wzrostu w marcu wpływów z samych danin — podniosły się z zł 8'4 miljn. (w lutym) do zł 9'0 miljn., były jednak niższe od wpływów w marcu r. ub. (zł 9'7 miljn.).

Dochód z monopolów w marcu znacznie podniósł się (z zł 66'2 miljn. w lutym do zł 83'7 miljn.), osiągając poziom wyższy niż w marcu r. ub. (zł 82'5 miljn.). W stosunku do lutego wzrosła w marcu zarówno wpłata monopolu tytoniowego — z zł 34'0 miljn. do zł 43'0 miljn., jak i wpłata monopolu spirytusowego — z zł 27'1 miljn. do zł 31'7 miljn.

Dochód z danin i monopolów w ciągu całego roku budżetowego 1929/30 wyniósł zł 2.622'2 miljn., a więc prawie tyleż, co dochód, uzyskany w 1928/29 r. (zł 2.628'1 miljn.), a znacznie więcej od kwoty, przewidzianej w budżecie (zł 2.506'2 miljn.). Przy porównaniu dochodów w 1929/30 r. z dochodami w 1928/29 r. stwierdzamy wzrost wpływów z danin zwyczajnych przy minimalnej niżce wpływów z danin nadzwyczajnych oraz z monopolów.

Zestawienie wpływów w okresie całego 1929/30 r. z wpływami, osiągniętymi w 1928/29 r., oraz budżetem na 1929/30 r. przedstawia się następująco:

	1928/29		1929/30	
	miljn. zł		%, budżetu	
Daniny	1.737'8	1.736'1	108'4	
Podatki bezpośrednie	766'2	785'7	126'5	
w tem:				
podatki gruntowe	64'4	50'9	84'8	
podatek od nieruchomości	46'7	46'0	109'6	
" przemysłowy	350'5	346'6	138'6	
" dochodowy	242'6	277'8	118'2	
Podatek majątkowy	48'9	39'8	44'2	
Podatki pośrednie	181'8	192'2	111'6	
w tem:				
podatek od cukru	117'4	127'0	110'0	
Cło	425'2	395'3	93'0	
Opłaty stempłowe	198'9	203'6	104'1	
Nadzwycz. dodatek do danin	116'9	119'5	122'0	
Monopole	890'3	886'0	98'0	
w tem:				
monopol tytoniowy	384'5	390'0	96'3	
" spirytusowy	433'2	419'8	98'4	
 Ogółem daniny i monopole:	2.628'1	2.622'2	104'6	

Z pośród danin wzrost wpływów w r. b. wykazują i te źródła, które są niezależne od ewentualnego nacisku skarbowego, a wiążą się z rozmiarami obrotów gospodarczych, a mianowicie podatki pośrednie i opłaty stempłowe.

W zestawieniu z budżetem osiągnięte w ciągu 1929/30 r. wpływy okazały się wyższe o blisko 5%; zwłaszcza silna była nadwyżka w zakresie podatków bezpośrednich oraz nadzwyczajnego dodatku do danin.

Zestawienie wpływów z danin i monopolów w marcu 1930 r. z przeciętną miesięczną wpływów, przewidzianych na rok 1929/30, oraz z wpływami w marcu 1929 r. przedstawia się następująco (w miljn. zł):

	$\frac{1}{12}$ budżetu na 1929/30 r.	Marzec 1930	Marzec 1929
Podatki bezpośrednie	51'7	56'3	65'3
Podatek majątkowy	7'5	3'3	2'7
Podatki pośrednie	14'4	17'1	13'7
Cło	35'4	31'7	32'9
Opłaty stempłowe	16'3	17'1	17'9
Nadzwycz. dod. do danin	8'2	9'0	9'7
Monopole	75'4	83'7	82'5

Jak widzimy, wpływy marcowe przewyższają teoretycznie obliczoną miesięczną normę budżetową we wszystkich pozycjach za wyjątkiem jedynie podatku majątkowego oraz ceł. W stosunku do dochodów w marcu 1929 r. dochody w marcu 1930 r. wykazują wyżkę w zakresie podatków pośrednich, podatku majątkowego oraz monopolów.

K.

PODATKI I OPŁATY

KALENDARZYK PODATKOWY NA MAJ 1930 R. — W maju r. b. płatne są następujące podatki:

1) w ciągu maja — państwowy podatek od nieruchomości miejskich i niektórych wiejskich za kwartał I r. b., tudzież podatek od lokali i placów niezabudowanych za II kwartał r. b.;

2) do 15 maja — państwowy podatek przemysłowy od obrotu, osiągniętego w kwietniu r. b. przez przedsiębiorstwa handlowe I i II kat. i przemysłowe I—V kat., prowadzące prawidłowe księgi handlowe, oraz przez przedsiębiorstwa sprawozdawcze;

3) do 15 maja — I rata państwowego podatku przemysłowego od obrotu za rok 1929 (II rata płatna będzie do 15 czerwca) z tytułu różnicy pomiędzy kwotą wymierzonego podatku za 1929 r. a kwotą przypisanych zaliczek na tenże rok przez wszystkie przedsiębiorstwa handlowe i przemysłowe;

4) w ciągu 7 dni po dokonaniu potrącenia — podatek dochodowy od uposażeń służbowych, emerytur i wynagrodzeń za najemną pracę.

Nadto w maju płatne są zaległości odroczone i rozłożone na raty z terminem płatności w tym miesiącu, tudzież podatki, na które płatnicy otrzymali nakazy płatnicze również z terminem płatności w tymże miesiącu.

OPŁATY STEMPLOWE OD UMÓW NAJMU. — Ministerstwo Skarbu okólnikiem z dn. 15 kwietnia r. b. L. D. V 10.710/6/29 upoważniło urzędy skarbowe, aby w razie przedstawienia do wymiaru doraźnego umów najmu, wymienionych w pierwszych 2 ustępach okólnika z dn. 30/IX 1929 r. L. D. V 6.075/6¹⁾, albo umowy najmu, nie wymieniającej czasu, do którego ona ma obowiązywać niewątpliwie (a zatem stwierdzającej wyraźnie, że umowę zawarto na czas nieograniczony, i że stosunek najmu ustaje naskutek wypowiedzenia), zezwalały na uiszczenie opłaty ratami — według zasad następujących:

1. — Zezwolenie na spłatę ratalną nie może dotyczyć tej części opłaty, która należy się za czas trwania stosunku najmu, który w umowie jest ściśle określony (przez który stosunek najmu będzie trwał niewątpliwie). Zezwolenie, o którym mowa, może więc dotyczyć tylko tej części opłaty, która należy się za resztę pierwszego okresu 5-letniego. Jeżeli np. umowę zawarto na 2 lata, z zastrzeżeniem, że w razie niewypowiedzenia na pewien czas przed upływem owego okresu 2-letniego, umowa przedłuży się pod temi samymi warunkami, to w terminie, przewidzianym w art. 20 ustawy o opłatach stempłowych, musi być uiszczona kwota, obliczona według stawki 1% (z dodatkiem 10%-owym) od komornego za 2 lata; można więc zezwolić na ratalną spłatę jedynie reszty, obliczonej według stawki 1% (z dodatkiem 10%-owym) za dalsze 3 lata.

2. — Odroczenie płatności nie może trwać dłużej niż jeden rok od dnia zawarcia umowy. W jakich terminach w ciągu tego okresu rocznego mają być uiszczone raty opłaty stempłowej oraz czy raty mają być równe, lub czy początkowo mają być niższe, a następnie wyższe — pozostawia Ministerstwo Skarbu uznaniu urzędu skarbowego.

3. — Podatników w przypadkach, o których mowa, zwalnia się od obowiązku uiszczenia odsetek za odroczenie.

¹⁾ P. tyg. „Przemysł i Handel” zes. 43/1929, str. 1.849.

RYNEK DEWIZ I PAPIERÓW PROCENTOWYCH

GIEŁDA WARSZAWSKA

za okres od 28 kwietnia do 2 maja 1930 r.

— Na rynku w alut minął okres sprawozdawczy przy tendencji słabszej. Olbrzymia większość notowań, a więc funtów szterlingów, belgów, szylingów austriackich, florenów holenderskich, koron szwedzkich i duńskich oraz guldenów gdańskich w porównaniu z notowa iami końcowymi okresu poprzedniego wykazuje niżkę; na dotychczasowym poziomie utrzymały się dolary, franki szwajcarskie i korony czeskosłowackie, a jedynie franki fra cuskie i liry włoskie uzyskały niewielką poprawę.

Dolarami gotówkowemi obracano niewiele; kurs ich kształtował się zniżkowo, wynosząc w końcu okresu zł 8'88 za \$ 1. W obrotach prywatnych kurs ich również spadł — do zł 8'8825 za \$ 1.

Wysokość dziennego zapotrzebowania była — w związku z ultimo miesiąca — dość znacznie mniejsza niż w ostatnich tygodniach.

		Kurs najwyż- szy	Kurs najniż- szy	Kurs w dn. 2/V
Dolary St. Zjedn.	\$ 1	8'905	8'903	8'905
" " " telegr.	\$ 1	8'917	8'915	—
Funty szterlingów	£ 1	43'35½	43'33½	43'34½
Franki francuskie	100 fr.	34'99	34'97	34'99
Franki szwajcarskie	100 fr.	172'88	172'82	172'88
Belgi	100 blg.	124'50	124'50	—
Korony czeskosłowackie	100 kor.	26'41½	26'41	26'41½
Szylingi austriackie	100 szyl.	125'73	125'68	125'70
Liry włoskie	100 lir.	46'78	46'74	46'78
Floreny holenderskie	100 fl.	358'90	358'80	—
Korony szwedzkie	100 kor.	239'69	239'63	239'63
Korony duńskie	100 kor.	238'65	238'63	—
Guldeny gdańskie	100 gld.	173'38	173'31	173'33

Zainteresowanie papierami lokacyjnymi państwo wemi było w okresie sprawozdawczym bardzo niewielkie. Nieznaczną poprawę uzyskała jedynie 5% Pożyczka Konwersyjna, bez zmiany pozostały kursy 7% Pożyczki Stabilizacyjnej oraz 10% Pożyczki Kolejowej, natomiast obie pożyczki premjowe — wskutek dużej podaży — poniosły poważniejsze straty. Pozostałymi papierami tej grupy nie obracano.

Dział listów zastawnych był nadal bardzo ożywiony. przy tendencji mocnej większość papierów tej grupy wykazuje poprawę, w nielicznych względnie wypadkach utrzymała się bez zmiany na dotychczasowym poziomie. Obroty listami zastawnymi w walucie obcej uległy ograniczeniu, przyczem 8% L. Z. T-wa Kredytowego Przemysłu Polskiego nieznacznie się obniżyły.

Z pośród obligacji notowane były jedynie 6% Obligacje Pożyczki Konwersyjnej m. Warszawy 1926 r., zyskując niewielką poprawę kursu.

	Wartość nominalna	Kurs naj- wyż- szy	Kurs naj- niż- szy	Kurs w dn. 2/V
5% Pożyczka Konwersyjna	zł 100	55'50	55'00	55'50
7% " Stabilizacyjna ¹⁾	\$ 100	88'00	88'00	—
10% " Kolejowa	fr. w zł. 100	102'00	102'00	102'00
7% L. Z. Państ. Banku Roln.	zł w zł. 100	83'25	83'25	83'25
8% " " " " " "	zł w zł. 100	94'00	94'00	94'00
7% L. Z. Banku Gosp. Kraj.	zł w zł. 100	83'25	83'25	83'25
7% Obl. " " " " " "	zł w zł. 100	83'25	83'25	83'25
8% Obl. Bud. " " " " " "	zł w zł. 100	93'00	93'00	93'00
8% L. Z. Banku Gosp. Kraj.	zł w zł. 100	94'00	94'00	94'00
8% Obl. " " " " " "	zł w zł. 100	94'00	94'00	94'00
8% Obl. Polsk. Bank. Komunal.	zł w zł. 100	93'00	93'00	—

8% L. Z. T-wa Kredytowego Przemysłu Polskiego ¹⁾	£ 1	84'00	84'00	—
7% L. Z. T-wa Kredytowego m. Warszawy, serja 1928 r.	\$ 1	75'00	75'00	75'00
4% Poż. Inwestycyjna	zł w zł. 100	120'00	115'00	116'50
5% " Premjowa	\$ 5	75'00	71'00	71'50
4% L. Z. T-wa Kred. Ziems.	zł 100	46'25	45'50	46'25
4½% " " " " " "	zł 100	56'75	55'00	56'25
8% " " " " " "	zł 100	76'75	76'75	—
4½% " " " " " m. Warsz.	zł 100	56'50	56'25	56'25
5% " " " " " "	zł 100	60'00	59'00	60'00
8% " " " " " "	zł 100	77'25	76'75	76'75
8% L. Z. T-wa Kred. Częstochowy	zł 100	67'50	67'00	—
8% " " " " " Kielc	zł 100	67'00	67'00	—
8% " " " " " Łodzi	zł 100	70'75	70'50	70'75
8% " " " " " Piotrkowa	zł 100	68'00	67'75	—
10% " " " " " Radomia	zł 100	82'00	81'50	—
10% " " " " " Siedlec	zł 100	80'50	79'50	80'25
6% Obl. Pożyczki Konwersyjnej m. Warszawy 1926 r.	zł 100	58'40	57'00	57'75

ZŁOTY ZAGRANICĄ

1930 r.	Gdańsk ²⁾	Berlin ²⁾	Wiedeń ²⁾	Paryż ²⁾	Zurych ²⁾
28/IV	57'57—57'71	46'875—47'075	79'32—79'60	—	57'85
29/ "	57'58—57'73	" "	" "	—	" "
30/ "	57'59—57'73	46'85—47'05	79'35—79'63	—	" "
1/V	57'60—57'74	46'875—47'075	—	—	57'80
2/ "	" "	46'825—47'025	—	—	57'85
3/ "	ś w i ę t o				

1930 r.	Londyn ³⁾	Praga ²⁾	New-York ²⁾	Amsterdam ²⁾
28 IV	43'37	—	11'23	—
29/ "	43'36	377'75	11'24	—
30/ "	" "	" "	11'23	—
1/V	" "	" "	" "	—
2/ "	" "	377'75	" "	—
3/ "	ś w i ę t o			

POŻYCZKI POLSKIE NA GIEŁDACH ZAGRANICZNYCH

	Kurs najwyż- szy	Kurs najniż- szy	Kurs ultimo	Obroty

(w %/o-ach nominalu)

Giełda w New-York'u

6% pożyczka dolarowa z 1920 r. \$				
14—19/IV	80	78½	80	18.000
21—26/IV	78¾	78	78	43.000
28/IV—3/V	79	78	79	7.000
8% pożyczka z 1925 r. (Dillon, Read & Co.)				
14—19/IV	96½	95½	96½	33.000
21—26/IV	96½	94	94	66.000
28/IV—3/V	95	94	94	35.000
7% pożyczka stabilizacyjna z 1927 r.				
14—19/IV	86½	85¼	86½	16.000
21—26/IV	86½	84	86½	77.000
28/IV—3/V	86½	83	85½	147.000
7% pożyczka m. Warszawy z 1928 r.				
14—19/IV	81½	80	80½	39.000
21—26/IV	80¾	79	79	44.000
28/IV—3/V	79	77½	78	30.000
7% pożyczka śląska z 1928 r.				
14—19/IV	79	78¾	78¾	67.000
21—26/IV	78	77	77	22.000
28/IV—3/V	77	75	76½	45.000

¹⁾ Gwarantowane przez Skarb Państwa.

²⁾ Za zł 100.

³⁾ Za £ 1.

¹⁾ Z wyłączeniem transzy francuskiej.

Giełda w Londynie

7% pożyczka stabilizacyjna z 1927 r.

14—19/IV	—	—	—
21—26/IV	89:35	88:10	88:35
28/IV—3/V	89:35	88:40	88:65

Giełda w Zurychu

7% pożyczka stabilizacyjna z 1927 r.

14—19/IV	90:10	89:70	
21—26/IV	90:00	89:70	
28/IV—3/V	89:90	89:00	

Giełda w Sztokholmie

7% pożyczka stabilizacyjna z 1927 r.

Luty 1930	84	—	83	14.000
Marzec "	87½	83	87	25.000

Giełda w Paryżu

7% pożyczka stabilizacyjna z 1927 r.

14—19/IV	109:30	102:05
21—26/IV	106:10	105:30
28/IV—3/V	106:00	105:30

Giełda w Medjolanie

7% pożyczka włoska z 1924 r.

				Liry
14—19/IV	99:10	98:80	99:00	130.000
21—26/IV	99:50	99:20	99:40	175.000
28/IV—3/V	99:05	99:50	99:60	52.000

Z BANKU POLSKIEGO**STAN RACHUNKÓW BANKU POLSKIEGO W DN. 30 KWIETNIA 1930 R.**

— Podobnie jak w marcu, pierwsze 2 dekady kwietnia były w obrotach walutowych Banku deficytowe i dopiero trzecia przyniosła nadwyżkę skupu walut i dewiz nad ich sprzedaż przez Bank. Nadwyżka ta była w dekadzie ultimowej kwietnia — dzięki głównie wpływowi walut z kredytu, uzyskanego przez Państw. Bank Rolny — znacznie większa niż w ostatniej dekadzie marca, mimo to i kwiecień wykazał deficyt walutowy, choć blisko 5 razy mniejszy niż w marcu, bo wynoszący niespełna £ 7 miljn.

Skup walut i dewiz w kwietniu utrzymał się na poziomie marcowego, lecz sprzedaż zmniejszyła się o przeszło 15%, a przedewszystkiem sprzedaż bankom.

Rezerwy walutowe Banku pod wpływem nadwyżki skupu zwiększyły się w III dekadzie o £ 6'0 miljn. do £ 409'6 miljn., lecz w ciągu całego miesiąca wykazały spadek o £ 31'8 miljn. Część rezerw, przyjęta do pokrycia złoto-walutowego obiegu banknotów i natychmiast płatnych zobowiązań, wzrosła w ostatniej dekadzie kwietnia z £ 292'6 miljn. do £ 297'7 miljn., a w całym kwietniu zmniejszyła się o £ 27'4 miljn. Część zaś rezerw, niezaliczona do pokrycia, wzrosła w dekadzie sprawozdawczej z £ 111'0 miljn. do £ 111'8 miljn., a w okresie miesiąca spadła o £ 4'4 miljn.

Rezerwy złote zwiększyły się w kwietniu jedynie dzięki drobnemu skupowi (głównie w monetach), dokonywanemu przez oddziały Banku. Zwyżka w dekadzie ultimowej wyniosła £ 0'1 miljn., a w ciągu kwietnia £ 0'3 miljn. (z £ 701'9 miljn. do £ 702'2 miljn.). Zapas złota, znajdujący się zagranicą, pozostawał przez cały miesiąc niezmienny, a tylko zapas złota w skarbcach Banku zwiększył się: w III dekadzie z £ 483'0 miljn. do £ 483'1 miljn., a w ciągu miesiąca — jak z powyższego wynika — o wspomniane £ 0'3 miljn.

Zmiany w stanie rezerw złoto-walutowych, stanowiących pokrycie obiegu banknotów i natychmiast płatnych zobowiązań Banku, w ciągu III dekady i w ciągu całego kwietnia ilustruje następujące zestawienie (w tys. £):

	31/III	20/IV	30/IV
Złoto	701.906	702.075	702.185
Waluty i dewizy netto	325.188	292.555	297.744
Razem: 1.027.095	994.631	999.929	

W stosunku do sumy obiegu banknotów i natychmiast płatnych zobowiązań powyższe pokrycie złoto-walutowe stanowiło w dn. 30/IV 61'43%, gdy w dn. 20/IV 61'66% i w dn. 31/III 61'83% (statutowe minimum 40%). Samo pokrycie złotem wynosiło: w dn. 31/IV 43'14%, w dn. 20/IV 43'53% w dn. 31/III 42'25% (statutowe minimum 30%).

Spadek w ostatniej dekadzie kwietnia procentu pokrycia, mimo wzrostu sumy pokrycia (rezerw) — tłumaczy się jednocześnie zwiększeniem się sumy obiegu biletów i natychmiast płatnych zobowiązań Banku, mianowicie z £ 1.613'0 miljn. do £ 1.627'7 miljn. Właściwie wzrósł, i to gwałtownie, tylko jeden ze składników tej sumy — obieg biletów bankowych — z £ 1.248'8 miljn. do £ 1.326'0 miljn., podczas gdy drugi składnik — natychmiast płatne zobowiązania — silnie zmniejszył się — z £ 364'2 miljn. do £ 301'7 miljn. W ciągu całego miesiąca kwietnia obieg biletów wzrósł o £ 2'0 miljn., a natychmiast płatne zobowiązania zmniejszyły się o £ 35'4 miljn.

Spadek zobowiązań w III dekadzie kwietnia dotyczy wyłącznie pozostałości na rachunkach żywych, które zmniejszyły się z £ 334'3 miljn. do £ 267'7 miljn.; z pozostałych pozycji natychmiast płatnych zobowiązań rachunek zakupu srebra wykazywał niezmiennie saldo £ 13'0 miljn., rachunek państwowego funduszu kredytowego powiększył swe saldo z £ 5'4 miljn. do £ 6'3 miljn., a pozycja „różne rachunki” wzrosła z £ 11'5 miljn. do £ 14'7 miljn. Z lokat żywych zmniejszyły się zarówno lokaty kas państwowych — z £ 153'2 miljn. do £ 121'1 miljn., jak i lokaty prywatne — z £ 181'2 miljn. do £ 146'5 miljn. W ciągu całego miesiąca kwietnia lokaty żywe zmniejszyły się z £ 303'1 miljn. do £ 267'7 miljn., przyczem salda rachunków prywatnych prawie nie uległy zmianie (£ 146'5 miljn. wobec £ 147'6 miljn.), a obniżyły się głównie salda rachunków kas państwowych (o £ 34'3 miljn.).

Wzrost obiegu banknotów na ultimo kwietnia o przeszło 6% stanowi przedewszystkiem odpowiednik spadku lokat na rachunkach żywych, poza tem zaś wiąże się z dopływem walut do Banku. Działalność kredytowa Banku wpłynęła na obieg deflacyjny, wykazując normalnie nienotowany na ultimo i to dość poważny spadek.

Suma kredytów dyskontowych wykorzystanych (weksle w portfelu), która już zniżkowała w pierwszych 2 dekadach, wykazała w III dekadzie — podobnie zresztą jak w lutym i marcu — dalszy spadek, mianowicie o £ 16'5 miljn. do £ 590'6 miljn.; suma pożyczek zastawowych natomiast pokaźnie wzrosła — o £ 6'3 miljn. do £ 78'7 miljn. W ciągu całego kwietnia kredyty dyskontowe wykorzystane zmniejszyły się o £ 33'0 miljn. (mimo że jednocześnie kredyty przyznane pozostały prawie niezmiennione), pożyczki zaś zastawowe wzrosły o £ 5'6 miljn.

Z innych pozycji bankowego pokrycia obiegu i zobowiązań — zapas monet srebrnych i bilonu, skupionych przez Bank na własność, zmniejszył się w III dekadzie kwietnia z £ 0'4 miljn. do £ 0'3 miljn., zapas papierów procentowych własnych spadł z £ 9'1 miljn. do £ 8'2 miljn., dług Skarbu Państwa (kredyt bezprocentowy) pozostał niezmienny w wys. £ 25 miljn.

Zmiany w pokryciu bankowym obiegu i zobowiązań w ostatniej dekadzie i w ciągu całego kwietnia przedstawia następujące zestawienie (w tys. £):

	31/III	20/IV	30/IV
Weksle	623.593	607.038	590.565
Polskie monety srebrne i bilon	531	722	283
Pożyczki, zabezpieczone zastawami	73.114	72.388	78.718
Papiery proc. własne	8.105	9.090	8.242
Zobowiązanie Skarbu Państwa	25.000	25.000	25.000
Razem:	730.343	714.237	702.808

Obieg pieniędzy skarbowych w dekadzie sprawozdawczej w przeciwieństwie do silnego wzrostu obiegu biletów Banku, zmniejszył się z £ 230'0 miljn. do £ 229'8 miljn. Na sumę tę składa się: 1) obieg biletów państwowych (5-złotowych)

w wys. zł 27,2 miljn. (w dn. 20/IV zł 30,6 miljn.), 2) obieg biletów zdawkowych (5- i 2-złotowych) w wys. zł 1,8 miljn. (w dn. 20/IV zł 1,8 miljn.), 3) obieg monet srebrnych (5-, 2- i 1-złotowych) w wys. zł 130,8 miljn. (w dn. 20/IV zł 127,9 miljn.), 4) obieg bilonu niklowego i srebrnego w wys. zł 69,9 miljn. (w dn. 20/IV zł 69,7 miljn.). W ciągu całego miesiąca obieg skarbowy spadł o zł 4,3 miljn.

AKTYWA

ZŁOTO w skarbcu . . .	zł 483.139.086'98	
" za granicą . . .	" 219.045.501'15	
	<u>zł 702.184.588'13</u>	
PIENIĄDZE I NALEŻN.		
ZAGRAN.	zł 297.744.370'83	zł 999.928.958'96
PIENIĄDZE I NALEŻN. ZAGR., niezaliczone do pokrycia	" 111.844.556'52	
POLSKIE MONETY SREBRNE I BILON	" 283.465'01	
PORTFEL WEKSŁOWY	" 590.565.328'62	
POŻYCZKI ZASTAWOWE	" 78.717.638'79	
PAPIERY PROCENTOWE WŁASNE	" 8.241.800'79	
PAPIERY FUNDUSZU ZAPASOWEGO	" 83.171.279'10	
DŁUG SKARB. PAŃSTWA	" 25.000.000'—	
NIERUCHOMOŚCI	" 20.000.000'—	
INNE AKTYWA	" 140.561.886'84	
	<u>zł 2,058.314.914'63</u>	

PASywa

KAPITAŁ ZAKŁADOWY	zł 150.000.000'—
FUNDUSZ ZAPASOWY	" 110.000.000'—
NATYCHM. PŁATNE ZOBOWIĄZANIA:	
a) rachunki żyrowe kas państwowych . . .	zł 121.148.787'96
b) pozostałe rachunki żyrowe	" 146.511.971'04
c) rachunek zakupu srebra	" 13.000.000'—
d) rachunek państw. funduszu kredyt. . .	" 6.327.705'51
e) różne rachunki . . .	" 14.749.040'80
	<u>zł 301.737.505'31</u>
OBIEG BILETÓW BANKOWYCH	zł 1,325.984.720'—
RACHUNEK SPECJALNY SKARB. PAŃSTWA	" 75.000.000'—
INNE PASywa	" 95.592.689'32
	<u>zł 2,058.314.914'63</u>

PRZEGLĄD ZAGRANICZNY

SOWIECKA EKSPANSJA GOSPODARCZA W AZJI ŚRODKOWEJ¹⁾

DO PERSJI na wschodzie przylega Afganistan¹⁾ który dzięki swemu położeniu geograficznemu i stosunkom geopolitycznym już prawie od stulecia jest widownią krzyżowania się i zmagania wpływów i tendencji rosyjsko-brytyjskich. Zastępuje na uwagę, że do zapoczątkowania tej odwiecznej emulacji nie mało przyczynił się Polak J. Witkiewicz²⁾. Otóż, z zaświaniem na Wschodzie nowej ery, za jaką uważa się bolszewizm, można było oczekiwać, że stosownie do zasad, głoszonych stale przez Rosję Sowiecką i wyrażonych w umowie, zawartej z Afganistanem (28 lutego 1921 r. w Moskwie), polityka gospodarcza tego kraju wolna będzie od wpływów sowieckich, że postanowienia umowy będą ściśle dotrzymane³⁾, oraz że wysiłki sowieców będą mieć na widoku jedynie odnowienie stosunków gospodarczych. Tymczasem, korzystając z sytuacji w kraju, dążącym do usamodzielnienia i rozwoju, oraz napiętych stosunków anglo-afgańskich, akcja sowiecka zaczęła zmierzać do całkowitego zredukowania wpływów anglo-indyjskich i opanowania terenu pod względem politycznym i gospodarczym. Sowiety obiecują więc Afganistanowi pomoc materialną i zwrot bliżej nieokreślonych terenów, wysyłają specjalistów i instruktorów technicznych oraz bardzo liczną misję handlową, dostarczają instruktorów wojennych i robotników do zakładów państwowych,

zakładają i eksploatują linię lotniczą Kabul—Taszkient uzyskują koncesję na budowę drogi bitej z Kabulu do Amu-Darji, ofiarują Amanullahowi stację radiową, budują telegraf, zawierają traktat o neutralności i nieagresji (dn. 31 sierpnia 1926 r.) i, w rezultacie, uzyskują dominujące wpływy w całym północnym Afganistanie i Kabulu. Jednocześnie, dzięki spadkowi waluty sowieckiej, obniżeniu sowieckiej taryfy celnej, niestosowaniu licencji i innym ułatwieniom powstaje możliwość rozwoju sowiecko-afgańskich stosunków handlowych, które stają się dość ożywione, jak to widzimy z niżej przytoczonych zestawień (w tys. rb.):

	Eksport do Afganistanu	Import z Afganistanu
1909 — 1913	5.149	5.109
1919 — 1924	44	715
1927/28	6.849	6.698
1928/29 (I połowa)	3.703	7.020

Twierdzenie sowieckich autorów, że sowiecko-afgańskie obroty handlowe w 1927/28 r. przekroczyły poziom przedwojenny, jest jednak błędne, gdyż według tegoż źródła w pierwszych 2 okresach obroty wyrażone są w rublach złotych, a w 2 ostatnich — w rublach sowieckich. W każdym razie postęp i w tej dziedzinie jest również dosyć poważny. Głównymi artykułami handlu sowiecko-afgańskiego (1927/28) są (w tys. rb. sow.):

	Eksport do Afganistanu	Import z Afganistanu
Cukier	1.936	Skórki futrzane 1.426
Tkaniny bawełn.	3.834	Wełna 3.562
Wyroby metal.	219	Bawełna 586
Przetwory naft.	236	Zwierz. domowe 777
Razem z innymi artykułami:	6.849	6.698

¹⁾ P. artykuły tegoż autora w zesz. 17/1930 (str. 770) i 18/1930 (str. 814).

²⁾ W. Massalski: „Pierwszy Polak w Afganistanie” („Przegląd Geograficzny” t. VIII, 1928 r.).

³⁾ Postanowienie (art. 8) wymienionego traktatu o niepodległości Buchary i Chiwy (Choresm) było złamane przez Sowiety, i kraje te zostały włączone do Z. S. R. R.

Handel z Z. S. R. R. prowadzą w Afganistanie zreszenia kupców i poszczególni kupcy, przeważnie z Heratu i północnej części kraju, towarzystwa mieszczańskie (Afganorus i t. p.) i instytucje sowieckie (Gostorg, Tow. „Szerst” etc.). W handlu przestrzega się, jak i w Persji, zasada t. zw. „bilansu netto”, polegającego na tem, że kupcy afgańscy, wwożąc swe towary do Rosji Sowieckiej, obowiązani są wywieźć z niej na równą sumę towarów sowieckich. Dzięki tej zasadzie rynki północnego Afganistanu łatwo zostały opanowane przez towary sowieckie. W porównaniu do czasów przedwojennych obniżył się eksport do Afganistanu tkanin bawełnianych, wzrósł zaś wywóz cukru, szkła, fajansu i przetworów naftowych. Import bawełny do Rosji Sowieckiej obniżył się wobec rozwoju produkcji tkanin domowych przez tubylców. Rozwijając się planowo i pomyślnie, akcja sowiecka wrosła na przyszłość wielkie triumfy tak w Afganistanie jak i w Indjach, gdy rewolta i upadek Amanullaha zupełnie zmieniły sytuację. Oczywiście, że Sowiety przy pierwszej możliwości wznowią swą działalność. Możliwie, że projekt powrotu Amanullaha do kraju, o którym niedawno pisały gazety, jest pierwszym krokiem do odzyskania tego niezmiernie ważnego dla ekspansji Sowieców terenu.

W prawie niedostępnych czeluściach Hindu-Kusza styka się granica sowiecko-afgańska z granicą sowiecko-chińską, ciągnącą się na tysiące kilometrów z zachodu na wschód, przez cały ląd azjatycki. Całą zachodnią część Chin zajmuje prowincja Siń-Cian (około 1,426.000 km² z 3 miljn. ludności), granicząca na zachodzie z Rosją Sowiecką (t. zw. republiki autonomiczne: Kazakstan, Kirgizstan, Tadzykstan, inaczej wschodnia część Turkiestanu sowieckiego) na północy i północo-zachodzie z Mongolją, na Wschodzie z prowincją Gań-su Chin właściwych, a na południu z Indjami i Tybetem. Kraj ten, przewyższający obszarem czterokrotnie Polskę, przedstawia olbrzymią dość wysoko położoną kotlinę, otoczoną z zachodu i południa potężnymi górami, otwartą zaś ku wschodowi w stronę pustyni Gobi; pasmo Trań-Szania przecina kotlinę, dzieląc ją na 2 części: północną — Dżungarję i południową — Kaszgarję (Turkiestan Wschodni czyli Chiński). Klimat bardzo suchy, nieliczne rzeki, bezkresne obszary stepowe (Dżungarja) lub pustynne (Kaszgarja), nie wyłączając typowych pustyń piaszczystych — stanowią najbardziej charakterystyczne cechy tego kraju. Kulturę osiadłą z uprawą roli, sadownictwem, jedwabnictwem, bawełnictwem etc. spotkać można tylko tu i owdzie w oazach, w pobliżu gór na rzekach, dostarczających wody do irygacji; reszta są to obszary, nadające się tylko do życia koczowniczego i ekstensywnej hodowli zwierząt, przedewszystkiem owiec. Przemysłu w europejskim znaczeniu brak zupełny; eksploatacja węgla, nafty, miedzi, ołowiu, złota i t. p. jest dopiero w zarodku. W skład wielce różnorodnej ludności wchodzi: Uzbekowie, Kirgizi, Mongołowie, Tadzykowie, Chińczycy, Rosjanie i t. p. Stosunki komunikacyjne są fatalne. Od Tybetu, Indyj i Rosji Sowieckiej prowincję dzielą wysokie góry, przez które wiodą ścieżki juczne; tylko z Dżungarji, a mianowicie z bogatej doliny rzeki Ili żnośne drogi kołowe prowadzą do Turkiestanu Sowieckiego. Komunikacja z innymi częściami, a szczególnie z ośrodkami handlowymi Chin właściwych jest jeszcze bardziej utrudniona, gdyż potrzebuje miesięcy uciążliwej drogi kołowej i karawanowej przez kraj przeważnie pustylny. Wobec

tych okoliczności Turkiestan chiński pozostawał zawsze w ożywionych stosunkach handlowych z Turkiestanem rosyjskim, zamieszkanym przez ludność pokrewną tak pod względem narodowościowym jak i wyznaniowym (muzułmanie). Otóż na ten to kraj odosobniony, różnoplemienny i stosunkowo słabo związany z rdzennymi Chinami, Rosja Sowiecka zwróciła szczególną uwagę, nie tylko dążąc do zajęcia tam dawnych rosyjskich placówek, lecz i zdradzając ponadto inne dalej idące aspiracje. Mimo swe odosobnione położenie geograficzne, Siń-Cian prowadzi dość ożywiony handel z właściwymi Chinami, Indjami, Afganistanem, Rosją Sowiecką i nawet z Europą i Ameryką. Handel z Chinami, przeważnie z sąsiednią prowincją Gań-su, znajduje się w ręku firm chińskich, szanghajskich i tencińskich; artykułami eksportu są: neryt, rogi jelenie, owoce suszone, złoto; przedmiotami importu — herbata, porcelana, galanterja, przedmioty kultu i t. p.; wysokość obrotów nie daje się ustalić. Handel z Europą i Ameryką rozwinął się w latach 1918 — 1926, kiedy wskutek chaosu w Rosji i zamieszek w Turkiestanie rosyjskim, Siń-Cian był odcięty od tego kraju. Za pośrednictwem paru firm (1 amerykańska i 1 niemiecka), których przedstawiciele usadowili się w Urumczy, Kaszgarze, Kuldży i Czuguczaku, eksportowano przez Chiny futra, jelita i wełnę, oraz importowano tkaniny, galanterję, towary kolonialne etc.; obrót ogólny wynosił około 7 miljn. rubli złotych rocznie. Z wznowieniem stosunków z Rosją Sowiecką, handel ten począł chylić się do upadku i obecnie tylko część skór futrzanych i jelit eksportuje się na wschód i dalej za morze. Handel z Indjami prowadzą Indusi przez Iarkend i Chotan — z jednej strony, i Lech — z drugiej; w 1925 r. wartość eksportu (dywany i t. p.) z Kaszgarji do Indyj wynosiła 1.824 tys. rupij¹⁾, importu zaś (herbata, indygo, pieprz etc.) 2.356 tys. rupij. Handel z Indjami wraz z rozwojem stosunków z Rosją Sowiecką również uległ redukcji. Obecnie dominującym krajem w handlu z Siń-Cianem jest Z. S. R. R., przyczem wpływy sowieckie, wobec bliskiego sąsiedztwa i systematycznych zabiegów oraz propagandy, wciąż się rozwijają i rosą. Obroty handlowe z Rosją przedstawiają się jak następuje (w tys. rb.):

	<i>Eksport z Rosji</i>	<i>Import do Rosji</i>	<i>Obrót ogólny</i>
1913	8.427	9.846	18.273
1925/26	6.092	10.331	16.423
1927/28	10.647	13.528	24.175

Głównymi artykułami handlu (1927/28) z Rosją Sowiecką są (w tys. rb. sow.):

	<i>Eksport z Rosji do kraju</i>		<i>Import do Rosji z kraju</i>
Tkaniny bawełnian.	7.041	Wełna	6.504
Cukier	612	Bawełna	2.724
Wyroby metalowe	620	Zwierzęta żywe	2.132
Metale	445	Skóry futrzane	1.809
Przetwory naftowe	199	Skóry surowe	187
Fajans, szkło	300		
Zapałki	193		

Ogółem wraz z innymi artykułami: 10.647 13.528

Handel prowadzą firmy miejscowe: siańciańskie oraz organizacje sowieckie, wśród których główną rolę odgrywa Towarzystwo „Szerst”, zajmujące się handlem nie tylko wełną, lecz i innymi towarami. Na przywóz

¹⁾ 1 rupja = zł 3¼.

do Z. S. R. R. wymagane są licencje¹⁾). Opanowanie rynków przez Rosję Sowiecką odbywa się szybko; obroty handlowe niektórymi artykułami (wełna, cukier, wyroby metalowe i t. p.) już są większe niż za dawnych czasów. Ale przyszłość rokuje jeszcze lepsze nadzieje. Budująca się obecnie kolej żelazna, mająca połączyć Syberję z Turkiestanem rosyjskim, przechodzi na odcinku Sergjopol-Ałmtata (Wierny) w odległości około 100—150 km od chińskiej granicy, co w związku z projektem pobudowania linii dojazdowych da możliwość połączenia kolejowego Kuldży i Czuguczaka, wybitnych ośrodków handlowych Sińciańskiej prowincji z sowiecką siecią kolejową, a co zatem idzie — zupełnego opanowania gospodarczego Chin Zachodnich. Zapoczątkowana w 1927 r. przez administrację prowincji organizacja transportu automobilowego (50 wozów) na szlaku Urumczy (stolica prowincji) — Czuguczak ma również na widoku ułatwienie komunikacji z Sowiecami, i zapewne odbyła się nie bez ich udziału. Ale na tem nie koniec; z wiadomości, podanych w moskiewskiej „Prawdzie”, łatwo wywnioskować, że Rosja Sowiecka dąży do oderwania Zachodnich Chin i przyłączenia do Turkiestanu Sowieckiego.

W rejonie źródeł i górnego biegu rzeki Eniseja, okrążony górami, należącymi do potężnych systemów azjatyckich, Sajanskiego, Ałtajskiego i Tannu-Oła, leży mało znany kraj Urianchów (Urianchaj), zajmujący około 170.000 km² powierzchni, a więc obszar, równający się łącznie obszarowi Bułgarii i Łotwy. Wschodnia część kraju, graniczącego na północy z Z. S. R. R., a na południu z Mongolją, jest górzysta i obfituje w lasy; w zachodniej dominują tereny stepowe. Ludność tubylcza (wyznające lamaizm szczepy tureckie, pokrewne sąsiadom tatarom minusińskim) wynosi zaledwie 58.000; ponadto zamieszkuje tu około 15 tys. Rosjan i niewielka liczba Chińczyków. Rolnictwem zajmują się przeważnie Rosjanie-osadnicy, uprawiający około 15 tys. ha (proso, jęczmień, owies, pszenica); tubylcy, zasiewając zaledwie kilka tysięcy ha, zajmują się hodowlą, stanowiącą podstawę dobrobytu całego kraju. Poważne znaczenie posiada też i łowiectwo. Eksploatacja bogactw mineralnych (węgiel, złoto, miedź, srebro, nafta, żelazo, ołów), jak i przemysł — nie istnieją. Urianchaj jest więc krajem pierwotnym; napół koczownicza ludność prowadzi prawie wyłącznie gospodarstwo naturalne, oparte na ekstensywnej hodowli i łowiectwie. Poza produktami, dostarczającymi przez obie gałęzie, ludność zależy od krajów ościennych — Z. S. R. R. i Mongolji, które są jedynymi odbiorcami produkcji miejscowej i importarami mnóstwa niezbędnych dla ludności artykułów. Otóż, ten zapadły wśród gór, wielki, lecz prawie bezludny kraj przed chińską rewolucją (1911 r.) należał do Chin, po rewolucji zaś pozostawał w pewnym, dość luźnym związku z niezależną Mongolją. Wobec znacznego napływu do kraju osadników rosyjskich i stosunkowo dogodnej komunikacji, Urianchaj podtrzymywał ożywione stosunki z Rosją, przyczem na jego obszarze ustaliło się coś w rodzaju cichego kondominium mongolsko-rosyjskiego. Imperjum rosyjskie mogło w każdej chwili pochłoniąć Urianchaj, ale tego kroku nie uczyniło. Rosja Sowiecka, dążąc planowo do wprowadzenia w życie „proletarjackiej syntezy” postanowiła zrobić porządek z Urian-

chajem i w 1921 r. utworzyła z Urianchaju w zupełności zależną od niej „republikę narodową Tannu-Tuwa”¹⁾, jednocześnie całkowicie opanowując go pod względem ekonomicznym. W 1927/28 r. obroty handlu zewnętrznego nowej republiki przedstawiały się, jak następuje:

	Tonn	Tys. rub.
Eksport	1.239	1.303
Import	1.942	1.375
Razem	3.181	2.678

W I połowie 1928/29 r. wartość obrotu handlowego republiki z Z. S. R. R. wynosiła 1.638 tys. rb., z czego na import przypadło 1.225 tys. rb. Wywóz składa się z skórek futrzanych (popielica, sobol, gro-nostaj, lis, ryś, wydra i t. p.), bydła, skór niewyprawionych, wełny, rogów marałów (jeleń), włosia etc. Wszystkie te artykuły, z wyjątkiem rogów, części skór baranich i mąki²⁾, eksportowanych do Mongolji i nawet Chin (rogi — jako środek leczniczy), wywożą się do Rosji Sowieckiej. Do artykułów importowanych należą: herbata cegielkowa, tkaniny bawełniane i jedwabne, cukier, mąka pszenna, przetwory naftowe, wyroby metalowe i szklane, fajans, papierosy, zapalki, galanterja, artykuły łowieckie, wyroby cukiernicze i t. p. Artykuły wymienione, z wyjątkiem herbaty i części tkanin, dostarczane są przez Z. S. R. R. Cały obrót handlowy zmonopolizowany został przez sowieckie organizacje (Sibgostorg, Tuwinbank, Tuwincenkoop, Raspotrebsojuz i t. p.), które już zredukowały do minimum dominujący tu od wieków kapitał chiński. Stolicą kraju jest miasteczko Kyzył-choto (czerwone miasto, dawniej osiedle Biełocarsk), połączone telegrafem z Minusinskiem i liczące 3 tys. mieszkańców.

Na południe od sowieckiej republiki Tannu-Tuwa, i Syberji, na wschód od prowincji Sińcian i na północ od wewnętrznej Mongolji Chińskiej leży również sowiecka republika Mongolja, której obszar (1.422.000 km²) prawie czterokrotnie przewyższa Polskę. Północna część Mongolji jest krajem górzystym, stosunkowo obfitującym w rzeki (zlewisko Selengi wpadającej do Bajkału zajmuje około 30% Mongolji) i jeziora, południowa — wcale pozbawiona rzek stanowi słonawy step lub pustynię (Gobi). Klimat kraju, położonego na znacznej wysokości (1.300—1.700 m nad poziomem morza) w północnej części wyżu centralno-azjatyckiego — suchy i surowy, z nikłymi opadami i dużymi wahaniami temperatury (od -47° do +35° C). Słowem, jest to kraj wybitnie kontynentalny, w znacznej części stepowy, nadający się przeważnie do życia pierwotnego pastersko-koczowniczego. Ludność, składająca się poza szczepami mongolskimi, z setki tysięcy Buriatów i Chińczyków, oraz kilku tysięcy Rosjan, wynosi zaledwie około 700.000 i trudni się ekstensywną hodowlą owiec (12·7 miljn.), kóz (2·5), rogacizny (2), koni (1·5) i wielbłądów (0·5 miljn.). Uprawa roli (pszenica, proso, owies, żyto) rozwinięta bardzo słabo (obszar uprawny 40 tys. ha), przeważnie wśród Chinczyków, Buriatów i t. p. Poza hodowlą poważniejsze znaczenie posiada łowiectwo, dostarczające około 2½ miljn. skórek futrzanych (popielice, lisy, wilki, rosomaki, świstaki etc.). Lasy, zajmujące niewielkie obszary w górach w północnej części kraju i już znacznie podniszczone, nie posiadają poważniejszego znaczenia. Z bogactw kopalnych znane są pokłady węgla brunatnego, żelaza,

¹⁾ Polityka licencyjna ulega ustawicznym wahaniom i zmianom.

¹⁾ Tubylcy nazywają siebie „Tuwa”.

²⁾ Importowanej z Rosji Sowieckiej.

miedzi, srebra, ołowiu, złota i soli, lecz przemysł górniczy ogranicza się eksploatacją kopalni węgla i złota. Produkcja węgla wyniosła w 1927 r. 8.520 t; w 1929 r. oczekiwano 16.600 t. Poważniejsze znaczenie miała dawniej eksploatacja piasków złotodajnych przez Towarzystwo „Mongolor”, które w okresie 1902—1919 wyprodukowało 10 t złota na sumę 10,500.000 rb.; przy obecnego rządu wznowienia eksploatacji nie powiodły się i obecnie poszczególne kopalnie oddane są w dzierżawę; przewidywany w 1927 r. dochód z tego tytułu miał wynieść zaledwie 125.000 tuhryków¹⁾, co położyć należy na karb nieudolności nowych rządów mongolskich. Przemysł, poza drobnym domowym, którym zajmują się przeważnie Chińczycy, w dawnej Mongolji wcale nie istniał; obecnie usilnie popierany zaczyna się rozwijać, ześrodkowując się w kilku przedsiębiorstwach rządowych. Handel zewnętrzny stopniowo monopolizuje Rosja Sowiecka, a handel wewnętrzny — rządowe organizacje sowieckie i sowiecko-mongolskie. Powstają też przemysłowe przedsiębiorstwa rządowe, jak garbarnie, cegielnie, pralnie wełny, fabryki sukna, mydła, gorzelnie i t. p.; istniejące w Altyn-Bułaku 2 garbarnie mają produkować skór przeszło na 1,700.000 tuhr. i około 100.000 par obuwia. W kraju pierwotno-pasterskim, jakim była i pozostaje dotychczas, mimo prób uprzemysłowienia, Mongolja, handel był zawsze w rękach elementu obcego, przeważnie Chińczyków, którzy trudnili się tak skupem surowców i eksportem do Chin lub zagranicę, jak i importem towarów chińskich i zagranicznych, którymi opłacali nabywane od Mongołów produkty surowe. Handel, wobec braku w kraju środków pieniężnych, nosił charakter wymienny; przodowali w nim kupcy chińscy, którzy i w chwili obecnej jeszcze odgrywają w tej dziedzinie rolę dość poważną. Według danych sowieckich, na rynku mongolskim operują obecnie kapitały państwowe i prywatne, a mianowicie:

	Kapitał miljn. tuhr.
Moncenkop ²⁾	4
Mongolbank ³⁾	1
Stormong, Sowieckie tow. akc.	1'5
41 firm prywatnych rosyjskich	2
260 firm chińskich	7
5 firm angielskich	4'5
4 firmy amerykańskie	0'4
1 firma niemiecka	0'2
Razem:	20

W ten sposób na rynku mongolskim toczy się walka pomiędzy państwowymi kapitałami, sowieckim i mongolskim z jednej strony, a prywatnymi, przeważnie chińskimi — z drugiej, przyczem te ostatnie, wobec presji i szykan ze strony rządów bolszewickich, wycofywają się z Mongolji. Liczba operujących tam firm prywatnych, wynosząca w 1924 r. 524, zmniejszyła się w roku następnym do 347, a w 1926 r. spadła poniżej 300. O zaszyłych w tej dziedzinie zmianach świadczą wymownie dane następujące (w %):

	Eksport		Import		Obrót ogólny	
	S. ⁴⁾	P. ⁴⁾	S.	P.	S.	P.
1924	10'1	89'9	17'8	82'8	13'8	86'2
1926	55'8	44'2	41'6	58'4	48'6	51'4

¹⁾ Tuhryk — nowa mongolska jednostka pieniężna = około 1 rb. sowieckiego.

²⁾ Mongolska centralna kooperatywa narodowa.

³⁾ Z kapitałem mieszanym — sowieckim i mongolskim.

⁴⁾ S — kapitał sowiecki i państwowy mongolski. P — kapitał prywatny.

Jednocześnie coraz to większą rolę w handlu tak wewnętrznym jak i zewnętrznym odgrywają nowopowstałe organizacje sowieckie i mongolsko-sowieckie: wyżej wymieniony Moncenkop (1921 r.), Mongolski Bank Przemysłowo-Handlowy (1924 r.) i Tow. Akcyjne „Stormong” (1927 r.), które zjednoczyło wszystkie operujące na terenie Mongolji gospodarcze organizacje sowieckie. Centrale wymienionych instytucyj mają siedzibę w stolicy Mongolji Ułan-Bator-Choto (miasto czerwonego bohatera, dawna Urga), oddziały i przedstawicielstwa znajdują się w kilkunastu znaczniejszych ośrodkach kraju oraz w Moskwie, Wierchniudinsku i Chinach. W 1927/28 r. obrót pieniężny Moncenkopa wynosił 10.174 tys. tuhr., z czego 5.896 tys. przypada na zakupy materiałów surowych w Rosji Sowieckiej (3.520 tys.), Mongolji (1.929 tys.) i Chinach (426 tys.), a 4.278 tys. tuhr. na sprzedaż towarów. Towarzystwo Akcyjne dla Handlu Z. S. R. R. z Mongolją, inaczej Stormong, jest typową organizacją sowiecką, (akcjonariuszami jej są: Tow. Akc. „Szerst”, wszechzwiązkowe syndykaty: tekstylny i garbarski, Gostorg Z. S. R. R. i Promeksport), która łącznie z Moncenkopem zmonopolizowała cały obrót handlowy pomiędzy Rosją Sowiecką a Mongolją, posiada kilkanaście pralni wełny i utrzymuje w stolicy magazyn uniwersalny, sprzedający towarów dziennie jakoby za 3 tys. tuhr. Mongolja prowadzi handel z Z. S. R. R. i Chinami; stosunki handlowe z innymi krajami wyglądają bardzo skromnie i odbywają się za pośrednictwem Chin. Handel zewnętrzny w dobie przedwojennej wynosił 32'5 miljn. rb. (import 18'8 miljn., eksport 13'7 miljn.), przyczem handel z Rosją wynosił (1915 r.) około 13 miljn. rb. (eksport 8'5 miljn. rb., import 4'5 miljn. rb.), z Chinami zaś 19'5 miljn. rb. W ostatnich latach obrót handlowy zewnętrzny przedstawia się, jak następuje (w tys. rb.):

	1922	1925	1927
Eksport	13.700	19.765	25.253
Import	18.800	19.647	24.608
Obrót ogólny	32.500	39.412	49.861

Obroty handlowe z Chinami, szczególnie w dziedzinie eksportu, ulegają stopniowemu zmniejszeniu, co widać z następującego zestawienia ilościowego¹⁾ obiektów handlu (w %):

	Eksport	Import	Obrót
1924	86'3	86'6	85'7
1926	60'7	77'6	68'7
1927	50'0	77'5	63'6

Zmniejszenie wywozu do Chin dotknęło wszystkie surowce (wełna, skóry surowe, futra, włosie); przywóz z Chin artykułów, zajmujących na rynku mongolskim stanowisko monopolowe lub bardzo mocne (herbata, tytoń, tkaniny jedwabne, galanterja, niektóre tkaniny bawełniane, ryż, ubrania, naczynia etc.), zmniejszył się nieznacznie; natomiast import innych towarów uległ obniżeniu. Miejsce Chin w handlu mongolskim stopniowo zajmuje Rosja Sowiecka, o rozwoju handlu mongolsko-sowieckiego świadczą dane następujące:

	Eksport		Import		Obrót ogólny	
	tys. tuhr.	%	tys. tuhr.	%	tys. tuhr.	%
1924	2.663	100	2.443	100	5.100	100
1926	9.747	366	4.961	203	14.708	288
1927	12.608	473	5.547	227	18.155	356

Wzrost eksportu do Rosji Sowieckiej objął prawie wszystkie surowce (wełna, skóry surowe, włosie,

¹⁾ Wartość towarów ulega częstym wahaniom i w ostatnich latach, wskutek wzrostu cen w Mongolji i Chinach, stale wzrasta.

skórki futrzane), wzrost zaś importu z Z. S. R. R. — przetwory naftowe, cukier, tkaniny, wyroby metalowe, zapalki, kosmetykę, materiały kancelaryjne etc. W 1927/28 r. głównymi artykułami eksportu mongolskiego do Rosji Sowieckiej były (w tys. rb.): skóry surowe (1.074), skóry futrzane (3.083), wełna (5.488), bydło (1.819), głównymi zaś artykułami importu z Z. S. R. R. — mąka pszenna (1.723), cukier (612), przetwory naftowe (319), wyroby metalowe (580), tkaniny bawełniane (2139). W obrocie sowiecko-mongolskim lincencje nie są stosowane. Mongolia nie posiada wcale kolei żelaznych. Szlakami komunikacyjnymi są zwykle gruntowe drogi stepowe, na których odbywa się ruch kołowy lub karawanowy. Od 1925 r. istnieje parowa żegluga sowiecka na rzekach Selendze i Orchonie (3 parostatki i 4 kropy). W ostatnich latach przy pomocy Sowietów zorganizowany został transport samochodowy, łączący stolicę z Ałtan-Bułakiem (360 km), Kałganem (1.060 km), Sanbejse (720 km) i Kobdo (1.500 km). Transport towarów zmonopolizowały 3 organizacje: Mongolski

Dzielnicowy Kantor Sowtorgfloty; Tow. Akc. Transport i Mongoltransport; pierwsze 2 transportują ładunki sowieckie, ostatnia—sowieckie i inne; wszystkie posiadają liczne agentury w ośrodkach handlowych. Pomiędzy szeregiem punktów kraju funkcjonuje poczta i telegraf. Wreszcie na linii Werchniudinsk (st. kolej. syberyjskiej) Ałtan—Bułak i Ułan—Bator—Choto (stolica) od 1926 r. istnieje komunikacja lotnicza, osobowa i pocztowa, utrzymywana przez sowiecki Dobroliot (aeroplany Junkersa); opłata od osoby za cały odcinek (ok. 700 km) 109 rubli.

Jak widać z przytoczonych danych, akcja bolszewicka na terenie Mongolji osiągnęła jak i w Urianchaju sukces zupełny. Olbrzymi kraj został opanowany przez Rosję Sowiecką tak pod względem ekonomicznym, jak i politycznym, stając się jednym z najpotężniejszych ogniw w szeregu krajów, poddanych próbie „syntezy proletarjackiej”. Próba ta dała w Mongolji nietylko świetne rezultaty, lecz i przekształciła ją faktycznie w jedną z t. zw. republik autonomicznych Z. S. R. R.

W. Massalski

KRONIKA ZAGRANICZNA

M. IN. NA PODSTAWIE RAPORTÓW I DONIESIEŃ POLSKICH PLACÓWEK ZAGRANICZNYCH

OGÓLNE

KONFERENCJA GOSPODARCZA PAŃSTW BAŁTYCKICH.

Trzecia z kolei konferencja gospodarcza państw bałtyckich odbędzie się w Kownie w dn. 16 i 17 czerwca r. b. Porządek obrad konferencji obejmuje sprawy następujące: 1) zasady pokoju celnego a klauzula bałtycka; 2) w jakim kierunku pójść powinna polityka celna Estonji, Łotwy i Litwy; 3) dumping i kontrdumping; 4) nieuczciwa konkurencja i walka z nią w Estonji, Łotwie i Litwie; 5) ochrona marek fabrycznych i patentów; 6) sytuacja portowo-polityczna Litwy; 7) wywiadowanie handlowe; 8) ustawodawstwo konkursowe Estonji, Łotwy i Litwy; 9) stosunki komun do przemysłu w świetle opodatkowania; 10) ustosunkowanie się do referatu o położeniu przedsiębiorcy w obecnych stosunkach politycznych i gospodarczych (w/g uchwały II konferencji); 11) zawody a państwo; 12) standaryzacja i typizacja; 13) polityka tariff kolejowych, oraz 14) referat na tematy dotychczas nieporuszone.

Porządek obrad wspomnianej konferencji państw bałtyckich jest zatem obfity. Wymienione sprawy dotyczą najważniejszych zagadnień, o ile chodzi o życie gospodarcze tych państw oraz o ich wspólną politykę ekonomiczną w stosunku do państw trzecich. Dla Polski obrady kowieńskie nie są obojętne, tem bardziej, że niektóre punkty konferencji obchodzą nas bezpośrednio.

O ile chodzi o meritum konferencji, to ma ona na celu doprowadzenie do uzgodnienia między wspomnianymi państwami tych spraw, które z jednej strony umożliwią im prowadzenie wspólnej na zewnątrz polityki gospodarczej (klauzula bałtycka), a z drugiej doprowadzą do unji celnej Estonji, Litwy i Łotwy. Ta ostatnia sprawa jest zresztą najtrudniejsza do przeprowadzenia ze względu na cały szereg sprzecznych interesów gospodarczych między temi państwami, których

uzgodnienia w najbliższym czasie spodziewać się nie należy.

To też konferencję kowieńską traktować należy raczej jako jeden z bardzo wielu etapów, jakie państwa te mają do przebycia, o ile chodzi o stworzenie całkowicie scharmonizowanej ich współpracy na polu gospodarczym.

W. R.

ANGLJA

„BIG FIVE” W 1929 R. — Ogłoszone niedawno bilanse 5 wielkich banków angielskich, znanych pod nazwą „wielkiej piątki” — „big five” — pozwalają zorientować się co do wpływu sytuacji gospodarczej kraju w r. ub. na bankowość Wielkiej Brytanji, wobec roli jaką „big five” odgrywa na rynku finansowym Londynu. Według statystyki bankowej z koń-

ca 1928 r. z 12 największych banków angielskich (prócz Banku Angielskiego), dysponujących kapitałem w wysokości £ 2.934.500 tys., „wielka piątka”, t. j. Midland Bank, Lloyds Bank, Barclays Bank, Westminster Bank i National Provincial Bank — absorbowała £ 1.993.775 tys., t. j. 87%; 2 z pozostałych banków są ponadto kontrolowane przez członków „wielkiej piątki”.

To stanowisko „wielkiej piątki” wśród banków angielskich, jak również specjalna rola bankowości w życiu gospodarczym kraju — stwarza specjalną wrażliwość bilansów bankowych na wszelkie przejawy życia gospodarczego kraju.

Załączona tablica wypukła te wpływy, jakie pogorszenie się konjunktury, zarówno wewnątrz kraju, jak i zagranicą, wywarło w życiu gospodarczym Wielkiej Brytanji (w tys. £):

	1927	1928	1929
<i>Pozycje bilansowe</i>			
A k t y w a :			
Gotówka w kasie i w Banku Angielskim	208.148	207.679	210.067
Czeki i aktywa w innych bankach . . .	62.382	65.865	62.764
Pożyczki krótkoterminowe	138.511	139.223	124.321
Weksle zdyskontowane	209.715	231.062	196.068
Papiery wartościowe	204.373	208.938	196.547
Inne pożyczki i awanse	839.924	869.449	882.575
Należności klientów na pokrycie indosów, akceptacji i t. d.	118.194	205.758	154.466
Nieruchomości bankowe	24.553	24.950	27.574
Inne aktywa	7.541	9.405	14.478
Ogółem aktywa:	1.842.502	1.993.775	1.901.798
P a s y w a :			
Kapitał akcyjny	63.134	63.901	63.901
Kapitał zapasowy	51.715	52.483	52.483
Rachunki bieżące i inne depozyty . . .	1.603.590	1.665.690	1.625.027
Indosy, akcepty i t. d.	118.194	205.758	154.466
Rachunek zysków i strat	5.849	5.926	5.908
Noty w obiegu	19	18	14
Ogółem pasywa:	1.842.502	1.993.775	1.901.798

Zwiększenie ogólnej liczby bilansowej o przeszło £ 150 mln. w 1928 r. w porównaniu z 1927 r. pozostaje głównie w związku ze wzrostem depozytów z je-

dnej i portfeli wekslowego i sumy udzielonych pożyczek z drugiej strony; był to bowiem rok pewnego polepszenia się sytuacji gospodarczej kraju, które jednak

było utrzymane w stosunkowo skromnych ramach i nie rozwinęło się w okres konjunkturnej poprawy. Rok 1929 był okresem depresji, o stosunkowo łagodnym przebiegu w pierwszej połowie, zaostrowym w drugiej połowie roku pod wpływem pogorszenia się konjunktury międzynarodowej i krachu nowojorskiego. Specjalnie na angielskim rynku finansowym zaciążył krach grupy Hatry'ego, którego skutki nie pozostały bez wpływu na sytuację „wielkiej piątki”. W wyniku tych tendencji liczby bilansowe za 1929 r. wykazują pogorszenie w stosunku do 1928 r. Ogólna suma bilansowa spadła o £ 92 miljn., głównie pod wpływem zmniejszenia depozytów oraz zobowiązań żyrowych i akceptowych w pasywach; odpowiednikiem tego po stronie aktywów było zmniejszenie portfela wekslowego i pożyczek krótkoterminowych, co daje miarę skurczenia się potrzeb kredytowych rynku towarowego i działalności produkcyjnej kraju.

W uszeregowaniu poszczególnych banków w obrębie „wielkiej piątki” nie zaszły w roku bieżącym żadne donioślejsze zmiany. W dalszym ciągu pierwsze miejsce zajmuje Midland Bank aktywami w wysokości £ 445 8 miljn.; następnie idą: Lloyds (£ 431·2 miljn.), Barclays (£ 385·5 miljn.), Westminster (£ 332·6 miljn.), National Provincial (£ 306·7 miljn.). Czynnikiem, który zdecydował o takiej przewadze Midland Bank'u była nie wysokość kapitału akcyjnego, wynoszącego £ 13·4 miljn., wobec £ 15·9 miljn. Barclays Banku i £ 15·8 Lloyds'a — lecz wysokość depozytów, która wynosiła w bilansie na dz. 31 grudnia 1929 r. — £ 379·6 miljn., wobec £ 351·6 miljn. Lloyds'a, £ 336·9 Barclaya'a, £ 285·2 miljn. Westminster'u i £ 271·7 miljn. National Provincial Bank'u. Po stronie aktywów, poszczególne pozycje wykazują decydującą przewagę Midland Bank'u, silną zwłaszcza w portelu wekslowym. Jedyny wyjątek stanowi portfel papierów wartościowych, gdzie pierwsze miejsce zajmuje Barclays Bank, głównie dzięki znacznym sumom, ulokowanym w pożyczkach państwowych; w tej pozycji Midland zajmuje wśród innych banków miejsce ostatnie.

Te stosunkowo znaczne odchylenia bilansów poszczególnych banków nie wywierają znaczącego wpływu na różnice w wysokości czystego zysku, który w każdym z banków „wielkiej piątki” przewyższa £ 2 miljn., wahając się w bilansie za 1929 r. od £ 2.665.042, wykazanych przez Midland Bank, do £ 2.189.704, ujawnionych w bilansie National Provincial Bank'u. W porównaniu z bilansami z lat ubiegłych największy wzrost wykazuje — w zestawieniu z 1928 r. — National Provincial, następnie Westminster. Najskromniejszy wzrost czystego zysku, bo zaledwie o £ 9·5 tys. w zestawieniu z 1928 r. — wykazuje Midland Bank, który jednak utrzymuje stałą tendencję wzrostu od lat kilku, ujawniającą się nawet w bilansie za wyjątkowo niepomyślny 1927 r., kiedy pozostałe 4 banki ujawniały znaczne stosunkowo zmniejszenie czystego zysku.

W ogólnych liczbach wzrost zysków „wielkiej piątki” w 1929 r. utrzymuje się w dość skromnych rozmiarach; ogólny zysk netto wynosił w bilansie r. ub. £ 11.888.794, wobec £ 11.743.054 w 1928 r., £ 11.562.920 w 1927 r. i £ 11.757.360 w 1926 r.

Niewątpliwie, na tak stosunkowo skromny efekt działalności wielkich banków angielskich w r. ub., poza czynnikami

ogólno-gospodarczej natury, wpłynął między innymi krach grupy Hatry'ego. Wprawdzie prezesi tych banków na niedawno odbytych walnych zgromadzeniach akcjonariuszów twierdzili, że bezpośrednie straty utrzymane są w dość skromnych ramach, niemniej jednak prezes Barclays Bank'u oszacował je dla swego banku na £ 330.000, uchwała zaś akcjonariuszów Lloyds'a postanowiła w przewidzianiu w tym zakresie strat, których wysokości w tej chwili określić niepodobna, przeniść z czystego zysku do kapitału rezerwowego £ 500.000. Odpowiednia uchwała walnego zgromadzenia Westminster Bank'u podniosła w roku bieżącym kapitał zapasowy banku o £ 400.000, zamiast o £ 200.000, jak w latach poprzednich. Poza bezpośrednimi skutkami krachu Hatry'ego niewątpliwie istniały również i skutki pośrednie, wywołane zmniejszeniem zaufania publiczności do działalności gryniderskiej banków, co nie pozostało bez wpływu na ostateczny rezultat działalności „wielkiej piątki”. Niemniej wysokie liczby kapitałów rezerwowych, wynoszących 82% kapitałów zakładowych, wskazują na silną pozycję banków w Anglii, zmniejszając do minimum możliwości poważniejszych wstrząsów.

m. i. d.

CZECHOSŁOWACJA

BAT'A. — Znana czeska firma Bat'a konkuruje wyjątkowo niskimi cenami swych produktów w całym szeregu państw z ich rodzimym przemysłem obuwia, czem już oddawna wywołała silne poruszenie na międzynarodowych rynkach w tej dziedzinie produkcji. Niewiele jednak wiadano dotąd o przyczynach gwałtownego rozwoju wspomnianej firmy, a przedewszystkiem — o źródłach możliwości uzyskiwania przez nią tak niskich kosztów produkcji, umożliwiających z kolei utrzymywanie na rynku tak niskich cen. Dowodem tego ogólnego zainteresowania była wizyta, jaką złożył w zakładach Bat'i w Zlinie przedstawiciel Międzynarodowego Biura Pracy w Genewie P. Devinat, który ostatnio ogłosił w organie tegoż biura — „Revue Internationale du Travail”, swoje studia nad systemem produkcji we wspomnianych zakładach.

Wizyta P. Devinat miała na celu właściwie co innego niż zbadanie samego systemu produkcji zlińskiej fabryki, Międzynarodowe Biuro Pracy otrzymało szereg skarg, donoszących, iż „konkurencyjność” Bat'i w znacznej mierze oparta jest na wyzysku pracujących u niego robotników. To właśnie było motorem wycieczki P. Devinat do Zlinu. Badając jednak warunki pracy w fabryce, siłą rzeczy musiał on przedewszystkiem zapoznać się z systemem tego wysoce zrationalizowanego przedsiębiorstwa, produkującego masowo wyroby niewątpliwie gorsze jakościowo od wyrobów szeregu innych fabryk, nie mówiąc, rzecz prosta, o obuwiu ręcznym, i osiągającego wskutek swej racjonalizacji oraz względnie niskiej jakości fabrykatów możliwość utrzymywania niskich cen. Ten właśnie dział spostrzeżeń P. Devinat zajmuje nas w tym wypadku najbardziej.

Naprzód kilka uwag ogólnej natury. Szybki, ale normalny rozwój swego przedsiębiorstwa przed wojną zawdzięcza Tomasz Bat'a, syn zlińskiego szewca, przedewszystkiem swej podróży

do Ameryki i zastosowaniu naskutek tego bardziej udoskonalonych maszyn niż te, które istniały w Europie w tym czasie. Z chwilą wybuchu wojny fabryka rozwinęła się na dostawach dla armii austriackiej tak szybko, iż w 1917 r. zatrudniła 4.000 robotników w (1914 r. 2.000), a dzienna jej produkcja wynosiła 10.000 par.

To wszystko jednak oparte było na konjunkturze przejściowej. Po upadku Austrii nadeszły nowe trudności, m. in. zaś stabilizacja korony czeskiej w 1922 r. i spadek cen na rynku wewnętrznym. Bat'a uniknął tych fatalnych skutków przez to, iż na czas obniżył sam o 50% swe ceny, zniżając jednocześnie zarobki robotnicze o 40%, ale dając z drugiej strony o połowę niższe ceny na środki żywności w kantynach fabrycznych. Korzystając z kryzysu, zreorganizował on fabrykę i w 1924 r. rozpoczął produkcję na nowych, po raz pierwszy zastosowanych przez siebie zasadach. Odtąd dopiero datuje się wielki rozwój jego przedsiębiorstwa, co wykazuje dobitnie następująca tabliczka:

	Liczba robotników	Produkcja dzienna tys. par	Przeciętna cena za parę Kcz.
1923	1.800	8	119
1924	3.000	14	99
1925	4.500	25	79
1926	6.000	35	69
1927	8.000	55	53
1928	12.000	75	55

Widać więc, iż od 1924 r. produkcja dzienna i liczba zatrudnionych robotników stale wzrastają, z tem jednak, iż pierwsza w swym wzroście silnie przewyższa drugą, co wskazuje na zwiększenie się produkcji dziennej na 1 robotnika. Istotnie, przez wspomniane 5 lat produkcja ta wzrosła z 4'5 do 6'5 par dziennie. Samo się przez się rozumie, iż musiało to pociągnąć za sobą zniżkę cen produktu. Lekka zwyżka w 1928 r. objaśniana jest silnym podrożeniem surowców, które odbiłyby się jakoby jeszcze silniej na cenie produktu, gdyby nie zastosowano wówczas odpowiednich „oszczędności” — niewątpliwie, dodajmy tutaj, na niekorzyść jakości produktu. Ceny surowców notabene o tyle mają jeszcze silniejszy wpływ na ceny produktów Bat'i, że wynoszą one wskutek zrationalizowania produkcji w zakładach aż 80% kosztów ogólnych produkcji. Ta kwota decyduje, zdaje się, o tanioci produktu, z drugiej jednak strony nasuwa wiele do myślenia, jeśli chodzi o wykonanie produktu, który, jak widać, powstaje w warunkach zupełnie masowej produkcji, a więc wysoce niekorzystnych dla jakości.

Powiedzieliśmy. Poprzednio, iż od 1924 r., t. j. od chwili, gdy powołanie szło stale śladem Bat'i, produkcja jego opierała się zaczęła na nowych podstawach, będących właśnie źródłem jego rozwoju, jak sądzą jego zwolennicy. Nie pomyliły się zapewne, jeśli powiemy, że organizacja, nadana przed 6 laty przez Bat'ę jego produkcji, odegrała wprawdzie wielką rolę w zwiększeniu wydajności pracy w jego zakładach, a, co za tem idzie, i obniżeniu cen, lecz, że błędem byłoby mniemać, iż tylko ona tutaj odegrała swą rolę. Wydaje się nam, iż tylko i wyłącznie ulepszenia organizacyjne nie mogłyby tutaj zaważyć do tego stopnia, gdyby jednocześnie nie wprowadzono zasadniczych zmian do jakości towaru. Obniżenie przeciętnej ceny sprzedanej w ciągu lat 5

o przeszło 50% jest rzeczą niezrozumiałą technicznie — nawet w wypadku zwiększenia produkcji niemal dziesięciokrotnego.

Zajmijmy się obecnie w krótkości przynajmniej owymi „reformami organizacyjnymi” Ba'ti, które zrobił mu taką sławę. Trzeba powiedzieć przedewszystkiem, iż przedsiębiorstwo jego jest doskonale zorganizowane w normalnym sensie tego słowa. W tej dziedzinie koncentracja pionowa panuje tutaj, rzecz prosta, bezapelacyjnie. Kupowane są tylko skóry surowe, a cała przeróbka na półfabrykat i produkt gotowy następuje już w zakładach. W zakładach własnych przerabia się również gumę, drzewo, a z odpadków materiałów i gumy robi się we własnym zakresie pudełka. Własna fabryka chemiczna daje mu klej, a własna drukarnia — afisze propagandowe.

Co jest już specjalną cechą systemu Ba'ti — to samodzielność filij sprzedażnych i sprzedaż we własnym zakresie. W samej Czechosłowacji posiada on 450 filij z kierownikami, zamianowanymi przez centralę firmy i przez nią kontrolowanymi. Poza tem posiada on, rzecz prosta, zastępców zagranicą. To umożliwiał mu stworzenie t. zw. planu prac na każdy rok. Mianowicie, każdy kierownik filii i każdy przedstawiciel zobowiązany jest umownie donosić o zapotrzebowaniu klientów i możliwościach zbytu na jego odcinku, przysyłając jednocześnie wzory obuwia konkurencyjnego, które „idzie”. Na tej podstawie wypracowują się w centrali nowe modele, które kolei idą do przedstawicieli i kierowników filij dla omówienia. Na ogólnej konferencji przedstawicieli, kierowników filij i kierowników działów produkcji przyjmuje się ostatecznie modele na dany rok. Potem następuje coś w rodzaju przetargu giełdowego między sprzedawcami i przedstawicielami, którzy zamawiają odpowiednie (i możliwe, rzecz prosta, duże) ilości towaru na dany rok. Ilości te są ostatecznie regulowane jeszcze przez samego szefa firmy celem wyrównania odpowiednich dziedzin produkcji. Żąda on, mianowicie, aby np. przy odbiorze pewnego quantum jednego gatunku wziąć odpowiednią ilość innego i t. d. Na tej ostatecznej wreszcie podstawie opiera się plan produkcji rocznej, tak, iż cały rok pracuje się dla wyprodukowania już uprzednio sprzedanych towarów.

Ba'ta unika wszelkiego pośrednictwa przy zakupach. Skóry kupuje wprost w Ameryce Południowej, drzewo — w Karpatach, węgiel — na Górnym Śląsku. Dla zakupów przysyła się mu próbki, które sam szef ocenia i ustala cenę. Oddział zakupów stara się potem o zapłacenie ceny mniejszej. O ile mu się to uda, posiada wtedy udział w zysku na tej transakcji. O ile w warsztatach dokonana się znacznej oszczędności na materiale, kierownictwo daje odpowiednie premje. Odpowiednie wyposażenie maszynowe pozwala mu rozwinąć znaczną szybkość produkcji. Wszelkie zdobycze racjonalizacji skrupulatnie są stosowane i dają naogół dobre wyniki.

Przechodzimy teraz do najważniejszego „novum” produkcji Ba'ti, które, jak zapewniamy, stanowi główny motor jego powodzenia. Chodzi o zainteresowanie personelu fabryki w wydajności pracy i w ogóle w zyskach, jakie wskutek tego mogą powstać dla firmy. Ba'ta rozwiązał ten problem przez t. zw. samodzielność warsztatów, wprowadzoną, jak mówiliśmy już, w 1924 r. Zanim dokładnie wyjaśni-

my, co należy przez to rozumieć, oddajmy na chwilę głos „propagandzie” Ba'ti w osobie P. Cekota¹⁾, który wyjaśnia motywy, jakie popchnęły Ba'tę do tego kroku.

Chodzi tu, mianowicie, o „przeobrażenie robotniczo-zarobkowej psychologii robotnika w psychologię przedsiębiorcy”. Dokonywa się to jednak inaczej niż w tych np. fabrykach Stanów Zjednoczonych, gdzie robotnicy posiadają pewną ilość akcji przedsiębiorstwa, w którym pracują, stając się przez to zainteresowanymi w jego powodzeniu. Cekota słusznie stwierdza, iż czysto zarobkowy duch nie odpowiada „zdrowej podstawie produkcyjnej i korzystnej pracy”. Praca akordowa jest już lepsza, ale i ona „nie daje, zwłaszcza w nowych zakładach pracy, odpowiedzialności za wykonanie gotowego produktu”. Przy pracy akordowej istnieje stosunek między przedsiębiorcą i robotnikiem, oparty na ilości dokonanej pracy, ale nie istnieje stosunek między robotnikiem i klientem. O ten właśnie stosunek — o zainteresowanie bezpośrednie robotnika w powodzeniu całego przedsiębiorstwa chodziło Ba'ti, gdy postanowił usamodzielnic swe warsztaty.

Całe przedsiębiorstwo jest podzielone na 250 zupełnie osobobnych oddziałów, posiadających każdy swoją osobną kasę i buchalterję. Każda taka gałąź produkcji sprzedaje wyżej i kupuje od niższej gałęzi w kolejności procesu produkcyjnego cały materiał produkcji. Odbywa się to na zasadach zwykłego handlu rynkowego, jakkolwiek dzieje się to przecież w jednym i tem samym przedsiębiorstwie. Każdy taki oddział ma prawo np. zwrócić „niższemu stopniowi” nadesłany mu towar do przeróbki z uwagi na jego nieodpowiedniość albo zbyt wysoką cenę sprzedażną, motywując to np. tem, iż gdzie indziej toż samo kupić można i taniej i w lepszym gatunku. W ten sposób działła wewnątrz zakładu zasada wolnej konkurencji, popychając wszystkich do bardziej intensywnej pracy, zwłaszcza, iż wszelki „zarobek” w stosunku do sąsiedniego oddziału idzie na dobro tego oddziału, który zdołał za najlepszy towar możliwie mało zapłacić lub po przerobieniu go możliwie drogo sprzedać — wszystko, rzecz prosta, w ramach ogólnej ceny orientacyjnej za produkt gotowy, ceny, którą, jak powiedzieliśmy, ustala jeszcze przed kampanją produkcyjną kierownictwo firmy.

Tak wygląda w ogólnych zarysach „wynałazek” Ba'ti, o którym możnaby jeszcze powiedzieć wiele szczegółów, ale który z powyższego już zarysowuje się zupełnie jasno. Nie chodzi tu, rzecz prosta, o żadną filantropję, ale poprostu o wyciśnięcie z robotnika maksimum jego wydajności pracy — za odpowiednie, rzecz prosta, dlań korzyści. To — jako by — daje obok omówionej powyżej mocnej organizacji przedsiębiorstwa i odpowiedniego planu sprzedaży jeszcze ową „siłę napędową” dla rozwinięcia przez zakład możliwie szeroko produkcji.

Kilka omówionych głównych rysów cech charakterystycznych produkcji Ba'ti dają podstawy do oceny, jak groźny być musi zeń przeciwnik dla konkurentów. Niemniej jednak okazuje się, iż walka z nim jest nietylko możliwa, ale nawet dająca wszelkie gwarancje powodzenia, o ile tylko oprze się na właściwych podstawach. Ba'ta stworzył wielki warsztat

produkcyjny, wytwarzający masowo i z olbrzymią szybkością, ale z natury rzeczy obliczony na zupełnie masową konsumpcję. Przedewszystkiem więc szwankować musi tutaj materiał, gdyż, koniec końców, na tej oszczędności skupić się musi tendencja do możliwego zmniejszenia kosztów produkcji i ceny. Widzieliśmy, iż Ba'ta swoją doskonałą organizacją pracy i nowymi jej formami zdołał zmniejszyć udział kosztów siły roboczej do 20% ogólnych kosztów produkcji. Interesującą rzeczą byłoby stwierdzić, kiedy mianowicie osiągnął on ten cel. Stale obniżana cena produktu wykazałaby wtedy, od kiedy wespół z udoskonaleniami organizacyjnymi poczęły pracować na tę zniżkę kosztów produkcji owe tak faworyzowane w zakładach zlińskich „oszczędności”, doprowadzające do tego, iż wyrób Ba'ti stanowczo nie cieszy się opinią pierwszorzędnego mechanicznego obuwia na świecie, jakkolwiek, rzecz prosta, niską swą ceną podbijać usiłuje nowe rynki.

l. t.

RUMUNJA

USTAWY PODATKOWE. — Najistotniejsze postanowienia ustawy podatkowej, która z dn. 1 stycznia 1930 r. weszła w życie, są następujące:

1. — Podatek dochodowy od wartości ruchomych. — Dochody z majątku skapitalizowanego lub jemu podobnych źródeł majątkowych podlegają 15%-emu podatkowi, wyjąwszy: 1) dochody, które pochodzą z akcji imiennych i podlegają 12%-owemu podatkowi, 2) dochody z wkładów oszczędnościowych, które są opodatkowane w 10%, 3) dochody z papierów hipotecznych takich instytucji kredytu ziemskiego, które powstają przez korporację majątków i do wydawania obligacji upoważniane są w drodze ustawy, podobnie dochody z renty wyłączeniowej, czyli z papierów wartościowych tych towarzystw, które zostały ustanowione na podstawie ustawy z dn. 13 lutego 1910 r. — które są opodatkowane w wys. 8%, 4) dochody z wkładów bankowych, składanych przez cudzoziemców, mieszkających zagranicą, w krajowych bankach, które podlegają 6%-owemu podatkowi. Podatek oznaczony jest z dochodów brutto, osiągniętych w Rumunii; dochody, uzyskiwane przez krajowców zagranicą, podlegają bez wyjątku podatkowi 15%-owemu.

2. — Podatek dochodowy od przedsiębiorstw handlowych i przemysłowych. — Przy ustalaniu czystego zysku są czynione następujące potrącenia:

a) do 10% zysków netto z rezerw statutowych w spółkach akcyjnych, w wypadku, kiedy rezerwy te nie osiągnęły jeszcze połowy kapitału akcyjnego, 5% zaś w wypadku, gdy granica ta zostanie już osiągnięta; skoro jednak rezerwy dojdą do wysokości kapitału akcyjnego dalsze potrącenia nie są już możliwe; rezerwy matematyczne towarzystw ubezpieczeniowych nie podlegają opodatkowaniu, jeżeli nie obejmują zysków towarzystwa;

b) specjalne rezerwy o niepewnym przeznaczeniu, które jako takie będą wprowadzone w bilansie — tak w towarzystwach akcyjnych, jak w tych prywatnych przedsiębiorstwach handlowych lub przemysłowych, które są opodatkowywane na podstawie należycie prowadzonych ksiąg; rezerwy te jednak nie mogą przekraczać 3% ogólnego budżetu przedsiębiorstwa

¹⁾ Cekota: „Ba'ta, Neue Wege”.

gdyż wówczas podlegają już opodatkowaniu.

Nowozałożone przedsiębiorstwa przemysłowe i górnicze zwolnione są od tego podatku do piątego roku ich prosperowania, jeżeli ich roczny zysk netto nie przekracza 8% włożonego kapitału łącznie z rezerwami, w wypadku zaś, gdy zysk ten obraca się w granicach 8 — 10%, podatek zostaje zredukowany do połowy.

3. — **Podatek obrotowy.** — Nowa ustawa dzieli producentów na 3 kategorie: przedsiębiorstwa o formie towarzystw akcyjnych, firmy indywidualne lub spółki komandytowe i drobnych przemysłowców.

Przedsiębiorstwa przemysłowe o formie spółek akcyjnych płać na podstawie swych faktur 2·20% podatku obrotowego. Należy to tak rozumieć, iż dla każdego gotowego towaru, wysyłanego z fabryki, mają być wystawiane 3 faktury, z których kupiec otrzymuje 2: jeden egzemplarz dla własnej potrzeby, drugi celem wykazania się przy płaceniu podatku i dla równoczesnej kontroli producenta; trzeci egzemplarz pozostaje u producenta jako alegat do specjalnie w tym celu prowadzonego dziennika kasowego.

Dla miesięcznych sprzedaży należy wystawiać 2 notatki (bordereau), wraz z którymi następnie producent składa władzy podatkowej podatek obrotowy w ciągu 30 dni, licząc od pierwszej sprzedaży.

¶ Istotną nowość ustawy stanowi postanowienie, wedle którego fabryki od towarów, które wysyłają do swoich zakładów filjalnych — nie opłacają podatków w siedzibie fabryki, lecz każda filja jest obowiązana płać podatek obrotowy w własnej siedzibie od towarów, nadsyłanych z centrali i fakturowanych.

Za każdą niedokładność, zatajenie, spóźnione wniesienie lub zapłacenie podatku obrotowego przewidziana jest kara od 100 tys. do 5 miljn. lei, za któryh ściąganie odpowiada solidarnie generalny dyrektor (kierownik przedsiębiorstwa) i buchalter. Ta sama kara będzie ustanowiona w wypadku podwójnie prowadzonej księgowości z zamiarem wprowadzenia w błąd władzy.

Do drugiej kategorii należą wielcy producenci jako przedsiębiorcy indywidualni i spółki komandytowe, a płać oni podatek obrotowy — jak dotychczas.

Prowadzą oni specjalny rejestr, w który wciągając swoje sprzedaże, podają wagę odpowiednią i fakty. Podatek obrotowy bywa opłacany w sposób i w czasie podanym wyżej; wytwory winny być, jak dotychczas, rejestrowane w osobnym rejestrze. Przekroczenia karane są grzywną 20 — 100 tys. lei.

Do trzeciej kategorii są zaliczeni mali producenci (drobni przemysłowcy), którzy nie posługują się siłą motorową, a zatrudniają nie więcej niż 10 robotników. Ci płać podatek spauszalizowany, obliczony na 2 lata.

WŁOCHY

WILEKIE BANKI W 1929 R. — Niepomyślny stan działalności gospodarczej, panujący w ciągu roku ubiegłego, nie pozostał bez wpływu na położenie finansowe banków we Włoszech. Skutki stabilizacji lira, wraz ze wszystkimi trudnościami dla życia gospodarczego, jakie tego rodzaju krok za sobą sprząda, uniemożliwiają wyjście z okresu depresji. W związku z polityką deflacyjną insty-

tucji emisyjnej uległo zwiększeniu zapotrzebowanie gotówkowe i kredytowe ze strony życia gospodarczego z innych źródeł, co odbiło się na sytuacji instytucji emisyjnej i banków prywatnych. Emisja banknotów Banku Włoskiego w końcu grudnia 1929 r. wynosiła we wskaźniku (1913 = 100) 633, wobec wskaźnika 653 w końcu grudnia 1928 r.; stan depozytów i rachunków bieżących uległ w tym samym okresie silnemu zmniejszeniu (wskaźnik obliczony przy podstawie koniec 1913 r. = 100) — z 1.981 do 1.405, wskaźnik zaś obrotów izb rozrachunkowych spadł z 1.354 do 1.212. Banko-

wość prywatna mniej ostro odczuła omawiane tendencje życia gospodarczego kraju; i tu jednak suma weksli w portfelu 4 największych instytucji bankowych Włoch uległa zmniejszeniu o 6·9% w zestawieniu grudzień 1929 r. — grudzień 1928 r., dając miarę skurczenia się obrotów handlowych w kraju.

Poniższa tablica daje sumaryczne zestawienie bilansów na ultimo roku 4 najpoważniejszych banków, a mianowicie: Banca Commerciale, Credito Italiano, Banca di Roma i Banca Nazionale di Credito (w miljn. lirów):

	Razem	Banca Comm.	Cred. Ital.	Banca di Roma	Ban. Naz. di Credito
K a s a					
31 grudnia 1927	1.301·5	602·0	404·1	175·2	120·2
" " 1928	1.241·7	540·7	426·0	160·0	115·0
" " 1929	1.256·1	536·9	421·2	182·5	115·5
P a p i e r y					
w a r t o ś c i o w e					
31 grudnia 1927	1.169·0	470·4	315·0	221·2	162·4
" " 1928	1.158·6	437·1	306·9	222·0	192·0
" " 1929	1.242·2	567·3	286·1	215·8	195·0
W e k s l e					
31 grudnia 1927	9.224·6	4.702·8	2.654·3	723·2	1.144·3
" " 1928	9.052·7	4.328·3	2.669·3	828·1	1.227·0
" " 1929	8.425·1	3.928·8	2.444·5	816·4	1.235·4
D ł u ż n i c y					
o g ó ł e m					
31 grudnia 1927	4.973·2	2.386·4	1.881·7	421·4	283·7
" " 1928	5.174·2	2.527·3	1.790·9	550·0	306·0
" " 1929	5.655·6	2.961·1	1.838·4	498·2	357·3
W t e m k r e d y t y					
r e p o r t o w e					
31 grudnia 1927	1.333·1	461·9	345·0	332·0	174·0
" " 1928	1.698·4	667·9	487·7	316·0	226·8
" " 1929	1.692·1	633·6	602·3	203·7	252·5
W i e r z y c i e l e					
o g ó ł e m					
31 grudnia 1927	14.018·0	6.382·5	4.101·4	1.708·2	1.825·9
" " 1928	13.658·8	6.009·5	4.067·7	1.648·1	1.933·5
" " 1929	13.746·7	6.149·9	4.083·6	1.510·2	2.003·0
W t e m					
d e p o z y t y					
31 grudnia 1927	2.617·0	994·5	1.046·5	398·4	177·6
" " 1928	3.010·0	1.148·6	1.169·3	438·9	253·2
" " 1929	3.163·9	1.202·6	1.187·9	460·5	312·9

Poza zmniejszeniem portfela wekslowego, inne pozycje dłużników ujawniają wzrost, zrozumiąły na tle ciasnoty gotówkowej, panującej w kraju, a wywołanej polityką deflacyjną Rządu. Luki, w ten sposób powstałej, nie mógł zapełnić dopływ kredytów zagranicznych, wobec reglamentacji dewizowej we Włoszech i obaw Rządu włoskiego przed nadmiernym zadłużaniem się wobec zagranicy i penetracją zagranicznego kapitału do krajowego przemysłu. Z tych względów pozycja „wierzycieli” w przytoczonych bilansach ujawnia na ultimo 1929 r. wprawdzie wzrost o prawie 90 miljn. lirów w porównaniu z 1928 r., pozostaje to jednak w związku ze wzrostem depozytów o przeszło 150 miljn. lirów; inne więc pozycje wierzycielskie wykazują znaczny stosunkowo spadek. Wysoki naogół poziom kredytów reportowych w roku ubiegłym i wzrost portfeli papierów wartościowych daje miarę niepomyślniej sytuacji, panującej na giełdzie, która w ramach panującej w ciągu roku ubiegłego depresji odczuła dotkliwie skutki jesiennego krachu w New-York'u.

Ten, stosunkowo mniej płynny stan

wielkich banków włoskich nie wpłynął jednak na ostateczny wynik ich działalności gospodarczej; dywidendy wszystkich prawie banków za 1929 r. zostały utrzymane na wysokości 1928 r.; wyjątek stanowią jedynie Banca d'America e d'Italia, który przy kapitale 200 miljn. lirów wydzielił za rok ubiegły 4% dywidendy wobec 5% za 1928 r., oraz Banca Bergamasco, który przy kapitale 30 miljn. lirów podniósł w tym samym czasie wysokość wydzielonej dywidendy z 5% do 6%.

Zniesienie przez Rząd włoski ograniczeń dewizowych oraz zakazu wywozu tytułów, opiewających na złoto, z dniem 13 marca przy jednoczesnym przedłużeniu mocy obowiązującej ulg podatkowych, przyznanych w roku ubiegłym pożyczkom zagranicznym, pozwala liczyć się z możliwością znacznie większego dopływu w roku bieżącym pożyczek zagranicznych do Włoch, tem więcej, że wysoki poziom stopy procentowej wewnątrz kraju i stosunkowo niski na rynkach międzynarodowych stanowi znaczną atrakcję dla kapitału zagranicznego.

SZWAJCARJA

OBNIŻENIE STOPY PROCENTOWEJ. — Z dniem 4 kwietnia 1930 r. Dyrekcja Narodowego Banku w Szwajcarii uchwaliła zniżkę urzędową stopy procentowej z 3½% na 3%, a lombardowej z 4½% na 4%.

Zniżka wspomniana została spowodowana raczej przez czynniki zewnętrzne, nie zaś wewnętrzne, a mianowicie ogólne obniżenie stopy procentowej we wszystkich prawie krajach Europy oraz stałą tendencję potaniaenia pieniądza. Rynek pieniężny w Szwajcarii nadal jest dobry, czego dowodem jest pozaurzędowa stopa procentowa, która o 1% jest niższa od urzędowej. Zniżka stopy procentowej jest wynikiem ogólnej polityki monetarnej dewizowej, nie zaś sytuacji ekonomicznej Szwajcarii.

Utrzymanie dotychczasowej, względnie wysokiej, jak na Szwajcarię, stopy procentowej 3½% spowodowałoby w konsekwencji napływ zagranicznego kapitału, względnie złota, a tem samem wpłynęłoby na wzmocnienie kursu waluty szwajcarskiej, co byłoby przeszkodą do ekspansji eksportowej Szwajcarii, która i tak napotyka na trudności, bądź z powodu drogiej produkcji, bądź też z powodu cel protekcyjnych.

Szwajcarię należy do liczby tych nielicznych państw, gdzie od 22 X 1925 r. nie była zmieniana urzędowa stopa procentowa.

HOLANDJA

TARGI W UTRECHCIE. — Targi tegoroczne, odbywające się między 11 a 20 marca r. b., okazały się więcej ożywionymi niż w latach poprzednich, do czego przyczyniło się rozszerzenie ich terenu; otwarte zostało nowe skrzydło gmachu Vredenburg, o powierzchni 40 m × 37½ m i 5 piętrach wysokości. Liczba zwiedzających okazała się rekordową, wynosząc 120 000 osób, wobec 70—75 tys. notowanych w latach uprzednich. Również liczba wystawców wzrosła poważnie, wynosząc 1 298, z czego 886 z Holandji; eksponowało 19 narodowości obcych z Niemcami, Anglią i Francją na czele; firmy polskie nie wystawiały. Dobry przebieg Targów Utrechckich tem więcej zasługuje na uwagę, że naogół imprezy targowe stały w tym roku pod znakiem miernego powodzenia, w związku ze słabą konjunkturą gospodarczą Europy.

ESTONJA

ROZBUDOWA PORTU W TALLINIE. — Rada Inżynierów Ministerstwa Komunikacji rozpatrywała na ostatnim swem posiedzeniu plany rozszerzenia i rozbudowy portu w Tallinie, opracowane przez zarząd dróg wodnych na podstawie międzynarodowego konkursu. Uzna o projekty te za dobre, jednak zażądano, aby w pewnych kwestiach zarząd dróg wodnych zebrał jeszcze dane dodatkowe. Przyjęto następujące zasady, które muszą być wzięte pod uwagę przy rozbudowie portu: port dla żeglugi przybrzeżnej musi być wyłączony ze starego portu i przeniesiony do przystani rybackiej; stary port winien być rozbudowywany w kierunku wschodnim t. j. w kierunku Katharinentalu. Port węglowy i naftowy winien być przeniesiony do Karlos. Sprawa ulokowania portu drzewnego narazie pozostaje nierozstrzygnięta, gdyż

zależy ona przedewszystkiem od planowanego powstania tartaku państwowego.

Nierozstrzygnięta narazie pozostaje również kwestja portu dawnej rosyjsko-bałtyckiej stoczni.

Z. S. R. R.

OBAWY O EKSPORT NAFTOWY. — W prasie sowieckiej ukazał się ostatnio cały szereg artykułów, omawiających z niepokojem pewne posunięcia, poczynione ostatnio na rynku naftowym państw zachodnio-europejskich, a mogących ujemnie wpłynąć na rosyjski eksport produktów naftowych. Dla uzmysłowienia sobie ważności eksportu naftowego dla gospodarki sowieckiej zważyć należy, że w 1928 29 r. wywóz produktów naftowych stanowił równowartość 132,6 miljn. rb., t. j. 15% całego wywozu, przyczem z sumy powyższej na Anglię przypało 31 miljn. rb., na Niemcy 19,6 miljn. rb., Włochy 14,6 miljn. rb., Francję 14,4 miljn. rb. i Hiszpanję 11,7 miljn. rb., razem więc 5 wymienionych państw odebrało 68% eksportu sowieckiej nafty. Już liczby powyższe przemawiają za poważnym znaczeniem nafty w bilansie handlowym Sowieć, w roku bieżącym zaś znaczenie to jest tem większe, że wedle proj. któw eksport ten oceniono na 1,1 miljard. rb., co jest s. m. niezbędna dla wykonania planu spłat dawniej zaciągniętych kredytów towarowych, skompensowania spadku innych pozycji eksportowych i zwiększonego importu etc. Inne działy eksportu sowieckiego, jak drzewo, produkty rolne, ryby, zapalki, zapowiadają się słabo z racji niekorzystnych warunków meteorologicznych (drzewo) i akcji kolektywistycznej; na eksport zapalek wpływa umocnienie się Kreugera w Niemczech, odbierających dotąd zapalek sowieckich za blisko 3 miljn. rb. rocznie. Okolicznością ujemną jest wreszcie powszechnie zła konjunktura na rynkach odbiorczych, oraz zwolna konkretyzujące się tendencje retorsyjne w stosunku do dumpingu sowieckiego.

Oczywista jest rzeczą, że w tych warunkach eksport naftowy, stosunkowo najłatwiejszy i najlucracyjniejszy, odczany być musi pieczą specjalną. W konsekwencji „Za industrializację” z niepokojem komentuje rozmowy Deterdinga z premierem Tardieu i, opierając się na skąpych informacjach prasy francuskiej, dochodzi do przekonania, że Deterding zagwarantował Francji na tyle dogodne warunki dostaw, że import z Rosji będzie mógł być uchylony. W oświetleniu prasy sowieckiej rozmowy Deterding — Tardieu nabierają charakteru fragmentu jedynie w zasadniczej ofensywie Deterdinga na sowieckie rynki naftowe. Ręki jego dopatrują się mianowicie w prowadzonej obecnie w Hiszpanji kampanji przeciw monopolowi naftowemu, dobru i stale lepszemu odbiorcy Sowieć; podobnie komentowane są pogłoski o zamiarach wprowadzenia monopolu naftowego w Niemczech, co specjalnie uważane jest za objaw stale rosnących w Rzeszy tendencji antisowieckich, pozostający w związku z oddaniem monopolu zapalczanego Kreugerowi; w Anglii zaś miały miejsce i nadal są aktualne próby bojkotu nafty sowieckiej. W konsekwencji więc Sowiety czują się zagrożeni na najważniejszych swych rynkach naftowych, i to w momencie, gdy eksport ten jest dla nich szczególnie cenny, a alarmy prasy wydają się mieć uzasadnione racje.

Rynkiem niezagrożonym w oświetleniu faktów powyższych byłyby tylko Włochy, to też w „Izwestjach” znajdujemy wiadomości o wywiadzie, udzielonym prasie włoskiej przez rzymskiego przedstawiciela handlowego Z. S. R. R., nawołującego do zacieśnienia stosunków gospodarczych włosko-rosyjskich. Refleksem tego wywiadu był artykuł „Stampy” (powtórzony przez „Izwestja”), gdzie znaczenie surowca sowieckiego dla Włoch ocenione jest nader dodatnio, specjalnie zaś co do nafty zaznacza się, że jej import z Rosji uniezależnia Włochy od trustów angielskich i amerykańskich, zabezpieczając je od ewentualnego niepożądanego nacisku z tej strony.

LITWA

MONOPOL ZAPALCZANY. — W połowie kwietnia r. b. zakończone zostały długotrwałe pertraktacje między Rządem litewskim a koncernem Kreugera. Zawarta umowa przewiduje wprowadzenie na Litwie monopolu zapalczanego, który zostaje oddany trustowi szwedzkiemu na przeciąg lat 35 z wyłącznym prawem produkcji i sprzedaży i przy jednoczesnym zakazie importu zapalek, obowiązującym zarówno trust, jak i Rząd. Rząd litewski otrzymuje przytem od trustu pożyczkę w sumie \$ 6 miljn., przy kursie emsyjnym 93, która ma być wpłacona w 4 ratach (ostatnia rata 1/IV 1932 r.), a spłacana w drodze amortyzacji, rozpoczynającej się w 1936 r.

Szczegóły umowy przewidują dalsze korzyści dla Litwy, a mianowicie trust szwedzki zobowiązuje się do wykupienia istniejących obecnie fabryk zapalek i inwestowania kapitału akcyjnego w wysokości 6 miljn. litów, oraz do opłacania akcyzy w wysokości 3,5 ct. od pudełka (dotąd 2 ct.) przy pozostawieniu bez zmiany obecnej ceny rynkowej wynoszącej 10 ct. za pudełko. Poza tem zaś trust zobowiązuje się, po nasyconiu rynku litewskiego, wywozić corocznie 12 miljn. pudełek zapalek i 1 miljn. drewnienek. Zważywszy, że racjonalizacja produkcji, jaka zostanie przeprowadzona, spowoduje redukcję robotników, trust zobowiązuje się zatrudnić ich w innych swych zakładach produkcyjnych, a mianowicie założyć w tym celu w przeciągu 3 lat fabrykę papieru o produkcji minimalnej 4 000 t. rocznie. Wszelkie podatki państwowe i komunalne opłacane będą przez trust normalnie.

Nie jest jeszcze wiadome, na jakie cele zużytkowane będzie \$ 6 miljn., uzyskane z pożyczki, zapewne jednak gros kapitału użyte będzie na założenie banku hipotecznego i stworzenie kredytu długoterminowego, którego brak odczuwa dotkliwie rolnictwo litewskie. Ubocznym przejawem wprowadzenia monopolu zapalczanego będzie opodatkowanie innych przyrządów do zapalania.

PROJEKT ZNIESIENIA CŁA NA WĘGIEL. — „Echo Kowieńskie” podaje, że na Litwie istnieje projekt zniesienia względnie obniżenia cła na węgiel. Projekt ten wysuwany jest podobno przez Izbę Handlową w Kownie, która miała przedłożyć litewskiemu Ministrowi Skarbu memoriał, umotywowany ujemnym wpływem cła węglowego na rozwój przemysłu Litwy. Litewskie Ministerstwo Skarbu odnosi się jakoby przychylnie do wspomnianego projektu i w chwili obecnej rozpatruje meritum samej sprawy.

Z RYNKÓW ZAGRANICZNYCH

ARTYKUŁY SPOŻYWCZE I KOLONJALNE

ZE ŚWIATOWYCH RYNKÓW ZBOŻOWYCH. — Ceny w okresie od dn. 16 do 30 kwietnia 1930 r. kształtowały się następująco (za kwintal):

	16 — 22/IV		23 — 30/IV		Różnica (w %-ach) cen z 23 — 30/IV w stos. do cen z 16 — 22/IV
	w walucie krajowej	w \$	w walucie krajowej	w \$	
Psz en i c a :					
Berlin	26'88	6'41½	27'89	6'65	+ 3'7
Praga	166'00	4'92	166'00	4'92	—
Chicago	—	3'84½	—	3'77½	— 1'8
Buenos Aires	—	4'15	—	4'18	+ 0'7
Liverpool	—	4'49	—	4'42	— 1'5
Wiedeń	31'73	4'45½	31'66	4'44½	— 0'2
Hamburg	10'53	4'23½	10'55	4'24	+ 0'1
Z y t o :					
Berlin	16'75	3'99½	16'56½	3'95	— 1'1
Praga	110'00	3'26	105'00	3'11½	— 4'5
Chicago	—	2'42½	—	2'41	— 0'2
Wiedeń	20'62½	2'90	20'52	2'88	— 0'4
Hamburg	7'84	3'17	7'55	3'04½	— 3'6
O w i e s :					
Berlin	16'60	3'96	16'62½	3'96½	+ 0'1
Praga	104'50	3'10	99'50	2'95	— 4'7
Chicago	—	3'01	—	2'94½	— 2'1
Buenos Aires	—	2'07	—	2'04	— 1'4
Liverpool	—	3'17½	—	3'03	— 4'5
Wiedeń	20'22	2'84	20'10	2'82	— 0'5
Hamburg	5'48	2'21½	5'35	2'15½	— 2'3
J ę c z m i e ń b r o w a r o w y :					
Berlin	19'46	4'64	19'72½	4'70½	+ 1'3
Praga	139'00	4'12	137'00	4'06	— 1'4
Wiedeń	29'50	4'14½	29'50	4'14½	—
Hamburg	5'70	2'30½	5'67½	2'29½	— 0'4
J ę c z m i e ń z w y k ł y :					
Berlin	18'10	4'31	18'26½	4'35½	+ 0'9
Chicago	—	2'76	—	2'73	— 1'1

ANGLJA. — W ostatnich dniach kwietnia i pierwszych maja sytuacja na rynku była następująca:

C u k i e r. — Poczynając od Wielkanocy ceny cukru uległy tylko nieznacznej zmianie. Cena dostaw sierpniowych cukru białego wynosi £ 0.9.6, cukru buraczanego dostaw październikowych £ 0.7.3, podczas gdy nowe kontrakty 96%-owego miały poziom £ 0.8 do £ 0.8.2 za dostawy styczniowe i £ 0.8.6 za majowe 1931 r. Oficjalne notowania cen gatunków typowych cukru trzcinowego (z cłem opłaco-nem) bez zmiany; kosikowy £ 1.6, najlepszy granulowany £ 1.3.3, kryształ zachodnio-indyjski £ 1.2.3 za cwt; buraczany (bez cła) zdrożał; zwyczajny granulowany podniósł się do £ 0.10. 88%-owy typu przedwojennego — do £ 0.7 za cwt.

M ą k a. — Mąka importowana osiągała na rynku ceny następujące: Manitoba patentowana £ 0.17.6, eksportowa kanadyjska £ 0.16.9, piekarniana kanadyjska £ 0.15.9, Kansas £ 0.16 za worek. Najtańsze gatunki w handlu reprezentowała australijska po £ 0.15.9 i francuska po £ 0.14.6 za worek. Oficjalne notowania cen 3 głównych gatunków mąki pszennej bez zmiany; dobra kanadyjska £ 0.18.3, domowa przemiału londyńskiego £ 0.17.3, angielska czysta £ 0.15.3 za worek 140-funtowy.

R y ż. — Oficjalne notowania cen przeważnie bez zmiany; oryginalny Carolina £ 34, Patna £ 25, imitacja Caroliny £ 23, hiszpański spadł do £ 16, a birmański podniósł się do £ 13 za tonnę.

Herbata. — Jawa i Sumatra były nieco mniej poszukiwane. Popyt jest naogół dość dobry. Ceny w porównaniu do cen z r. ub. spadły.

K a w a. — Ceny zwyczajnej kawy w Rio spadły do poziomu ze stycznia i wynoszą obecnie £ 2.5 za cwt. Dobra indyjska osiągała cenę £ 7.10. Mokka dobra £ 6.10, Uganda Robusta £ 3.3, Vera Paz £ 6.10 za cwt — wszystkie poniżej poziomu z przed roku. Oficjalne notowania były następujące: Jamajka bez zmiany £ 9.10, Costa Rica ostabła do £ 6.15, Kenja dobra średnia do £ 6, brazylijska Santos natomiast podniosła się do £ 3.5 za ctn.

K a k a o. — Przednie cejlońskie miało cenę £ 4.15, a zwyczajne £ 2. Trinidad ma tendencję bardzo stałą. Oficjalne notowania cen bez zmiany: Trinidad £ 3.5, Grenada przednie £ 2.13.9, Accra standardowe £ 2 za cwt.

BYDŁO I MIĘSO

— Rynek austriacki trzody chlewnej przedstawiał się w II połowie kwietnia niekorzystnie. Ogólny kryzys gospodarczy i znaczne bezrobocie, panujące w Wiedniu, znalazły swój wyraz z wyraźnym zmniejszeniem się siły nabywczej szerszych mas. Szczególnie obecnie, kiedy ceny trzody chlewnej utrzymują się na wysokim poziomie, zapotrzebowanie rynku austriackiego poważnie zmalało. Ponadto nowym zjawiskiem na miejscowych rynkach jest znaczny dowóz towaru krajowego, którego spedy dochodzą na

targowicy wiedeńskiej do 10% ogólnej ilości trzody. Na dalsze pogorszenie rynku wiedeńskiego wpływa również dowóz trzody niemieckiej dzięki znacznej premji eksportowej, wypłacanej obecnie przez Rząd Rzeszy.

W Czechosłowacji sytuacja rynkowa przedstawiała się korzystniej, szczególnie w odniesieniu do trzody mięsnej. Podobnie jak i w Austrii, dowozy trzody krajowej znacznie tu wzrosły. Zapotrzebowanie na bydło rogate ostatnio zmniejszyło się i odpowiednio do tego zmalał też i eksport z Polski.

Na rynku bekonowym w Anglii w okresie przedświątecznym panował żywszy popyt na towar duński, podczas gdy gorsze prowenjencje doznały niżki. Spadła też cena i na towar polski, mimo to dowozy bekonu polskiego wykazują wzrost. Podobna zniżkowa sytuacja panowała na rynku londyńskim również i w końcu miesiąca.

W Niemczech na rynku berlińskim nastąpiła w ostatnim tygodniu sprawozdawczym znaczna poprawa cen ze względu na mniejsze dowozy. Na innych rynkach panowała nieco słabsza sytuacja.

WIEDEŃ. — W ostatnim tygodniu sprawozdawczym notowano — w szyl. austr. za 1 kg żywej wagi: świnię słoninową prima 1'92, angielskie krzyżówki 2'05—2'30, — chłopskie 1'90—2'15, — stare 1'80—1'90, — mięsne 2'15—2'60, Świnie słoninowe obniżyły się w cenie o parę groszy na 1 kg, podczas gdy trzoda mięsna utrzymała się w poprzednich cenach.

PRAGA. — Przy utrzymanej tendencji notowano na targowicy trzody chlewnej — w Kcz. za 1 kg żywej wagi: świnię krajową 9'00—11'50, — polskie 10'25 do 11'00, rumuńskie 9'50—10'40, jugosłowiańskie 9'60 do 10'30. W jatkach Praga VII płacono — w Kcz. za 1 kg towaru bitego razem z podatkiem miejskim: świnię krajową 13'00—14'00, — polskie 14'00—15'00, cielecia krajowe 10'00—13'00, — polskie 12'00—12'50, — jugosłowiańskie 9'00—12'00, — słowackie 9'00—12'00. Na rynku bydła rogatego płacono za żywca polski: woły 5'75—7'00, buhaje 5'70—6'80, jałówki 5'70—7'30.

LONDYN. — Na rynku bekonów notowano oficjalnie — w sh za 1 cwt: bekony duńskie Nr. 1 sizeable 112, — Nr. 2 108—110, — Nr. 3 104—108, ciężkie Nr. 1 111—112, — Nr. 2 106—108, szóstki Nr. 1 107—109, — Nr. 2 108, szwedzkie Nr. 1 sizeable 103—108, — Nr. 2 97—102, ciężkie Nr. 1 101—106, — Nr. 2 96—100, polskie najchudsze 88—92, — chude 88—91, — prima 80—82, — szóstki 84—88, rosyjskie najchudsze 91, — chude 84—86, ukraińskie najchudsze 91, — chude 89, — szóstki 88. Ceny spadły o sh 2, a na towarze bałtyckim o sh 3—4, jedynie bekon duński i irlandzki utrzymał się na poprzednim poziomie cen. Po poświętej zniżce należy oczekiwać w najbliższym czasie ożywienia popytu i wzrostu cen.

BERLIN. — Notowano — w RM za 50 kg żywej wagi: woły I 55—61, — II 55—58, — III 51—53, — gorsze 47—49, buhaje I 55—57, — II 53—54, — III 50—52, — gorsze 47—49, krowy I 45—50, — II 38—43, — III 28—34, — gorsze 25—27, cielecia I—II 78—85, — III 60—77, — gorsze 40—55, owce I 62—64, — II 48—61, — III 50 do 56, — gorsze 41—47, świnię powyżej 150 kg żywej wagi 65—66, — od 120 do 150 kg 66—67, — od 100 do 120 kg 66—68, —

od 80 do 100 kg 65—67, — od 60 do 80 kg 64—65, maciory 59—60. Przebieg targu spokojny.

METALE

Z RYNKÓW ŚWIATOWYCH. — Ceny wywozowe żelaza większych wytwórców europejskich: Anglii, Belgii wraz z Luksemburgiem i Francji — w £ f. o. b. port — notowane były w dn. 1 m ja 1930 r., jak następuje:

	Wielka Brytania za 1.016 kg	Belgia i Luksemburg za 1.000 kg	Francja
Surowca:			
odlewn. Nr. III (2.5-3.0% Si)	3. 7.6	3. 3.6	3. 3.6
tomasowska	—	3. 0.0	—
hematytowa	3.14.6	—	—
ferromangan	10.15.0	—	—
Półwytwór:			
kęsy	6. 5.0	4.14.0	4.14.0
platyny	6. 2.6	4.14.0	4.14.0
Wytwory gotowe:			
żelazo sztabowe	7. 7.6	5. 7.6	5. 7.6
belki	7. 2.6	5. 1.6	5. 1.6
kątowniki	7. 2.6	5. 7.6	5. 7.6
blacha okrętowa, rezerwoarowa i t. p.	7.12.6	—	—
szyny stalowe	7.15.0	6.10.0	6.10.0
bednarka	8.10.0	5.15.0	5.15.0
drut-walcówka	7.12.6	—	—
blacha tomasowska	8.15.0	6.11.6	6.11.0
blacha czarna (24 gage)	9.15.0	—	—
drut ocynkowany	13. 0.0	8. 1.6	8. 1.6
gwoździe druc.	10. 0.0	6.12.6	6.12.6

Położenie na rynku starego żelastwa przedstawiało się w tygodniu od 26 kwietnia do 2 maja, jak następuje:

W Niemczech stan rynku nie zmienił się prawie wcale. Zaofiarowanie materiału na rynku zwiększyło się trochę po przerwie świątecznej, co od razu wpłynęło na niższą tendencję; pomimo tego ceny oficjalne zmian nie wykazują i opiewają się na ok. RM 48 za tonnę żelastwa I gatunku, w rzeczywistości jednak zaofiarowywane było żelastwo w tymże gatunku po RM 47, a nawet i niżej.

Na rynku środkowym i wschodnio-niemieckim tendencja była utrzymana przy obniżonych cenach. Zapotrzebowanie było bardzo słabe, jednakże część żelastwa wyższych gatunków znalazła zbyt. Ceny utrzymywały się na ostatnim poziomie.

Żelastwo wielkopieczowe napotykało przy umieszczaniu na bardzo wielkie przeszkody. Huty zarzucone są wprost rudą; to też prawie wyłącznie jest ona brana do wielkich pieców, żelastwo zaś stosowane jest w minimalnych rozmiarach. Dostawa tego gatunku żelastwa na rynek była naogół nieznaczna.

Oficjalnie notowane ceny — w RM za 1.000 kg loco huta reńsko-westfalska — przedstawiały się, jak następuje:

	28/IV	1/V
Staliwo	49/50	49/50
Żelastwo I gatunku	46/48	46/47
Pakiety z blachy czarn.	45/46	45/46
Żelastwo wielkopieczowe	35/36	36/37
Otoczki	35/36	35/36
Żelastwo mieszane	35/36	35/36
Żeliwo maszynowe tłucz.	60/62	60/62
" kupne	50/52	50/52

Na rynku francuskim zasadniczych zmian nie było. Po upływie okresu świątecznego ożywienie wzmożło się, ale również zwiększyła się i podaż materiału. Rynek druzgu żeliwnego pozostawał również bez zmian przy dobrym usposobieniu. Zapotrzebowanie było duże, tak, że cały zaofiarowany materiał znajdował zbyt bez trudu.

Oficjalnie notowane ceny — we fr. fr. za 1.000 kg loco Longwy — przedstawiały się, jak następuje:

	18/IV	25/IV
Staliwo	250/260	250/260
Żelastwo I gatunku	230/240	230/240
Odpadki blachy niesort.	100/110	100/110
" " pakiet.	150/160	150/160
Otoczki	180/190	180/190
Żelastwo mieszane	190/200	190/200
Żeliwo maszyn. tłucz.	360/370	360/370

Na rynku belgijskim panował kompletny chaos, gdyż został on wytracony kompletnie z równowagi skutkiem rzuconych na rynek dosyć znacznych ilości żelastwa kolejowego. Znaczniejsze ilości żelastwa zostały zakupione przez huty po nadzwyczaj niskiej cenie dzięki czemu temu, że z przetargów zostały wyeliminowani pośrednicy, którzy na zasadzie odpowiednich umów mają prawo brać udział tylko wtedy, jeżeli występują w charakterze zastępców hut. Zapotrzebowanie było naogół nieznaczne przy dużej dostawie materiału. Ceny były bardzo różne, wykazywały jednak naogół tendencję niższą. Na rynku druzgu żeliwnego położenie było również słabe przy bardzo niskim zapotrzebowaniu.

Oficjalnie notowane ceny — we fr. belg. za 1.000 kg loco miejsce spożycia — przedstawiały się, jak następuje:

	19/IV	30/IV
Staliwo	480/490	470/480
Żelastwo I gatunku	380/385	380/385
Żel. martenowskie	370	370
Odpadki blachy nowe	300/310	300/310
Otoczki	250	250
Żelastwo wielkopiecz.	375	375
Żeliwo maszyn. tłucz.	575/580	575/580

Ceny starych metali kształtowały się, jak następuje (w Niemczech loco Berlin, we Francji i Belgii — loco zakład spożywający, wzgl. loco granica — za 1.000 kg):

	Niemcy 28/IV RM	Francja 25/IV Fr. fr.	Belgia 30/IV Fr. belg.
Miedź—odpadki grube	122	730/740	900
Bronz—odpadki grube	102	640/650	900
Mosiądz—odp.gr.	75	450/460	625
Cynk stary	23	150/160	225
Ołów mięk. stary	31	200/210	260

ANGLJA. — Rynek metali w Londynie znajdował się w tygodniu od 26 kwietnia do 2 maja w dalszym ciągu w silnej depresji. Główna uwaga skoncentrowana jest na miedzi, której spadek nie jest jeszcze zakończony i pociąga za sobą wszystkie inne metale. W tygodniu sprawozdawczym innymi metalami poza miedzią nikt się nie zajmował, to też zapotrzebowanie rynkowe ich było nadzwyczaj niskie i w zupełnej dysproporcji z dostawą. Obecne ceny metali są rekordowo niskie, mianowicie do tego poziomu nie obniżały się już: miedź standardowa od 1914 r., cynk od 1902 r., ołów od 1921 r. i cyna od 1922 r.

Trudno jest przypuszczać, żeby taki stan rzeczy mógł trwać długo.

Rynek miedzi znajdował się pod wpływem ciągłego postępującej niżki i odsunięcia się spóżywców od kupna. Istnieje przypuszczenie, że kartel wkrótce obniży ponownie cenę miedzi, jak mówią do 12'80 ct. wobec dzisiejszej 14'30 ct. Ze jest to narazie możliwe dla przedsiębiorstw skartelizowanych, świadczą ogromne dochody rafinerii amerykańskich, jakie były realizowane przy cenie 18 ct. Pod pokrywką jednak uzdrawiania rynku kryje się prawdopodobnie inne dążenie, znamionujące całą dzisiejszą gospodarczą politykę amerykańską, to jest chęć zawładnięcia rynkiem światowym drogą otrzymania supremacji w całym przemyśle miedzianym, która pozwoliłaby na dowolne w następstwie podniesienie cen i odbicie z nawiązką strat dziś ponoszonych. Przedsiębiorstwa miedziane przygotowują się widocznie do dłuższej walki, gdyż, jak słychać, przystępują już dziś do obniżenia kosztów własnych, narazie drogą redukcji robocizny.

Rynek cynowy wykazał w dalszym ciągu bardzo silną niżkę. Polityka porozumienia, idąca w kierunku ograniczania produkcji, jak dotąd nie wydała jeszcze żadnych rezultatów, sami jednak zainteresowani twierdzą, iż potrzeba będzie na to dłuższego czasu. Przypuszczają, iż w miesiącu kwietniu zapasy światowe cyny znacznie wzrosną ze względu na dużą wysyłkę metalu, jaka miała miejsce ze Straits'u.

Ciągła niżka na rynku cynowym powoduje już zawieszanie działalności wielu kopalń, szczególnie wydobywających uboższą rudę, która przy dzisiejszej cenie metalu zupełnie się już nie kalkuluje. Ze strony spóżywców widoczne jest skrajne powstrzymywanie się od zakupów, co jeszcze bardziej wpływa na obniżanie się cen, tem bardziej, że zaofiarowanie materiału jest ciągle znaczne.

W podobnym położeniu znajduje się i rynek ołowiu, gdzie zbyt metalu natrafia ciągle na ogromne przeszkody. Ceny są wciąż obniżane, ale pomimo to chętnych do nabywania ołowiu niema. Dostawa metalu zamorskiego do Europy jest bardzo duża i ciągle znacznie przekracza zapotrzebowania; wobec tego liczą się ze znacznym zmniejszeniem zapasów w kwietniu.

Ruch cen poszczególnych metali w tygodniu sprawozdawczym przedstawiał się, jak następuje:

Miedź standard straciła po £ 1³/₈ zarówno przy sprzedaży gotówkowej, jak i terminowej. Miedź elektrolityczna straciła £ 3, natomiast miedź rafiowana zyskała £ ½. Blacha miedziana pozostawała bez zmiany.

Cyna przy obu rodzajach transakcji straciła po £ 8⁷/₈.

Ołów wykazał przy zamknięciu tygodniowym stratę £ ¾ przy sprzedaży gotówkowej i £ ½ przy operacjach terminowych.

Cynk poniósł w ciągu tygodnia stratę £ 1⁵/₁₆ przy sprzedaży za gotówkę i £ 1¹³/₁₆ przy operacjach terminowych.

Glin i nikiel pozostawały bez zmiany przy sprzedaży krajowej i zagranicznej. Antymon, blacha biała, rtęć ruda wolframa, platyna i złoto pozostawały bez zmiany.

Srebro straciło przy sprzedaży za gotówkę 1/8 d i przy sprzedaży za termin 1/4 d na uncji.

W poniższym zestawieniu podane są ceny wymienionych metali (w £ za 1.016 kg

z wyjątkiem: rtęci, która notowana jest w za butlę, rudy wolframowej — w sh za 1% w tonnie, platyny — w £ za uncję, srebra — w d za uncję, złota — w sh za uncję i blachy białej — w sh za skrzynkę o 112 arkuszach 24 gage):

Poprzed. Tydz. sprawozdawczy:

Metal	tydz. ultimo	maksy- mum	mini- mum	ulti- mo
M i e d ź:				
standard:				
kasa . . .	52 ³ / ₈ - ¹ / ₂	52 ¹ / ₂	51	51- ¹ / ₈
term. . . .	52- ¹ / ₈	52 ¹ / ₈	50 ³ / ₈	50 ¹ / ₄ - ³ / ₄
elektrol.	64-66	66	60	60-64
rafinow.	59-60 ¹ / ₄	60 ³ / ₄	59	59 ¹ / ₂ -60 ³ / ₄
blacha miedz.	92	92	92	92
C y n a:				
kasa . . .	159 ¹ / ₄ - ¹ / ₄	159 ¹ / ₄	150 ¹ / ₄	150 ¹ / ₄ - ³ / ₈
term. . . .	161 ¹ / ₄ - ³ / ₈	161 ³ / ₈	152 ³ / ₈	152 ³ / ₈ - ¹ / ₂
O ł ó w:				
kasa . . .	18	18	17 ¹ / ₄	17 ¹ / ₄
term. . . .	17 ⁷ / ₈	17 ⁷ / ₈	17 ³ / ₈	17 ³ / ₈
C y n k:				
kasa . . .	17 ⁵ / ₁₆	17 ⁵ / ₈	16 ³ / ₈	16 ³ / ₈
term. . . .	17 ⁷ / ₈	17 ⁷ / ₈	17 ¹ / ₁₆	17 ¹ / ₁₆
G l i n:				
dla kraju .	95	95	95	95
" zagr. . .	100	100	100	100
Antymon	48- ¹ / ₂	48 ¹ / ₂	48	48- ¹ / ₂
B l a c h a				
biała . . .	18 ¹ / ₂	18 ¹ / ₂	18 ¹ / ₂	18 ¹ / ₂
R t ę ć . . .	22 ³ / ₄ - ⁷ / ₈	22 ⁷ / ₈	22 ³ / ₄	22 ³ / ₄ - ⁷ / ₈
N i k i e l:				
dla kraju .	175	175	175	175
" zagr. . .	175	175	175	175
R u d a				
wolfram.	24 ¹ / ₂	24 ¹ / ₂	24 ¹ / ₂	24 ¹ / ₂
P l a t y n a				
"Spong"	8 ³ / ₄	8 ³ / ₄	8 ³ / ₄	8 ³ / ₄

Srebro:

kasa . . .	19 ¹ / ₂	19 ¹¹ / ₁₆	19 ³ / ₈	19 ³ / ₈
term. . . .	19 ⁹ / ₁₁	19 ⁹ / ₁₆	19 ⁵ / ₁₆	19 ⁵ / ₁₆
Z ł o t o . . .	84.11 ¹ / ₂	84.11 ¹ / ₂	84.11 ¹ / ₂	84.11 ¹ / ₂

— W e w n ę t r z n e c e n y ż e l a z a —
w £ za 1.016 kg loco huta wysyłająca—
przedstawiały się w następujący sposób:

	29/IV	22/IV
Surówka odl. Nr. III (2'5—3'0% Si) . . .	3.7.6—3.18.6	3.7.6—3.18.6
Surówka marten. zasadowa . . .	3.5.0—3.12.6	3.5.0—3.12.6
Kęsy	6.0.0—6.10.0	6.0.0—6.10.0
Szyny	8.10.0	8.10.0
Żelazo sztabowe	8.0.0—8.10.0	8.0.0—8.10.0
Żelazokształ. . . .	8.10.0	8.10.0
Blacha okretowa, mostowa i t. p. . . .	8.10.0—8.17.6	8.10.0—8.17.6
Blacha czarna (24 gage)	9.15.0	9.15.0
Blacha ocynkowa. (24 g.)	11.17.6—12.0.0	11.17.6—12.0.0
Drut - walcówka	8.2.0	8.0.0
Bednarka	9.5.0—9.15.0	9.5.0—9.15.0
Koks wielkopiecowy	0.16.6 i wyż.	0.16.6 i wyż.

SUROWCE I PÓLPRODUKTY WŁÓKNISTE

ANGLJA. — W ostatnich dniach kwietnia i pierwszych maja sytuacja na rynku była następująca:

B a w e ł n a. — Jakkolwiek ceny zwłaszcza na dostawy krótkoterminowe były stałe, rynek nie wykazał wyraźniejszej tendencji, a obroty osiągnęły tylko umiarkowane rozmiary. Cena bawełny surowej amerykańskiej „middling” w dn. 3 maja

wynosiła 8'78 d za funt, przędzy bawełnianej: amerykańskiej 12¹/₂ d, egipskiej 21¹/₂ d za funt.

W e ł n a. — Od maja r. ub. spadek cen wełny jest uderzający; najwięcej dotknięta jest spadkiem wełna krótkoronna.

Oficjalne notowania cen gatunków typowych bez zmiany: merynosowa myta Queensland £ 0.7, śnieżno-biała z przylądka Dobrej Nadziei £ 0.2, Victoria tłusta średnia £ 0.1.11, licha £ 0.0.9 za funt. Topsy typ „64” £ 0.2.3 za funt.

J u t a. — Obroty na jutę gatunków przednich z nowego zbioru były dobre przy cenie £ 26.15 za tonnę. W Kalkucie cena juty przedniej z 1929 r. wynosi 50¹/₂ rupij. Daisee 2 po £ 24.10 i Tossa 2 po £ 25.15 cieszyły się niezłym popytem. Natomiast juta heska po £ 1.3 do £ 1.3.6 za 100 jardów dotknięta jest zastojem. Oficjalne notowania cen wykazują zwiększenie: przednia podniosła się do £ 25.15, „lightnings” do £ 24.15, „hearts” do £ 23 za tonnę.

K o n o p i e. — Na konopie z Kenya i filipińskie był zastój, mimo to jednak ceny utrzymały się na poprzednim poziomie. W Indjach sprzedawcy przyjmowali za HJF £ 21, co jest ceną bardzo niską. Oficjalne notowania cen bez zmiany: sisal przedni £ 33.10, manilskie gatunku „J” £ 29, miękkie północno-włoskie Cannabis £ 51 za tonnę.

L e n. — W Courtrai za len przedni żądano £ 125 do £ 170 za tonnę. Kurlandzki po £ 47.10 i BKKO po £ 63 reprezentowały niskie gatunki lnu bałtyckiego. Oficjalne notowania cen bez zmiany: przedni £ 110, średni £ 85, tylko lchy spadł do £ 60 za tonnę.

J e d w a b. — Chiński „extra C¹³/₂₂” jest doskonałym gatunkiem, a cena jego £ 0.17 za funt jest niezwykle niska; przed rokiem wynosiła ona £ 1. Oficjalne notowania cen były następujące: japoński spadł do £ 0.17.9, włoski podniósł się do £ 0.17.3, chiński bez zmiany £ 0.11.6 za funt.

PRZEDRUK DOZWOŁONY, LECZ Z PODANIEM ŹRÓDŁA

REDAKCJA I ADMINISTRACJA:

ELEKTORALNA 2,
pokój 26 (parter);

tel.: 412-66 (Red.), 412-73 (Adm.) i 412-68 (Druk.)

Biura czynne od godziny 9 do 3 po południu.

KONTO CZEKOWE P. K. O. 701.

PRENUMERATA

wynosi w kraju:

kwartalnie—zł 15, półrocznie—zł 30, rocznie—zł 60;

z a g r a n i c ą:

kwartalnie—zł 25, półrocznie—zł 50, rocznie—zł 100.

CENY OGŁOSZEŃ

w zeszytach zwykłych:

IV str. okładki—zł 1.200; II i III str. okł.—zł 900;

½ str.—zł 500; strony zwyczajne—zł 600,

½ str.—zł 350, ¼ str.—zł 200, 1/8 str.—zł 110.

Przy ogłoszeniach kombinacyjnych, petitowych oraz tabelarycznych do cen powyższych dolicza się 30%.

Redakcja Naczelna:

WŁADYSŁAW GIEYSZTOR I CZESŁAW PECHE

Sekretariat Redakcji:

Redaktor WACŁAW SZURIG

Redaktor działu finansowo-skarbowego:

PAWEŁ MICHAŁSKI

Redaktor działu rolniczego:

ADAM ROSE

Redaktor działu komunikacyjnego:

JÓZEF GIEYSZTOR

Redaktor działu zagranicznego:

S. SADOWSKI

Wydawca: **MINISTERSTWO PRZEMYSŁU I HANDLU**

OBWIESZCZENIA SPÓŁEK AKCYJNYCH

BANK DYSKONTOWY WARSZAWSKI

Stan rachunków dn. 31 marca 1930 r.

STAN CZYNNY:	zł	zł	STAN BIERNY:	zł	zł
Kasa i sumy do dyspozycji w Banku Polskim, B-ku Gosp. Krajowego i P. K. O.		8,558.628'95	Kapitały własne:		
Waluty zagraniczne		4,025.139'03	a) zakładowy	10,000.000'00	
Papiery wartościowe własne:			b) zapasowy	4,200.000'00	
a) pożyczki państwowe	586.704'04		c) inne rezerwy	1,750.000'00	
b) papiery hipoteczne	3,979.172'65		d) fundusz amortyzacyjny	426.110'00	16,376.110'00
c) akcje	731.436'00	5,297.312'69	Pozostałość zysków		186.159'04
Udziały i akcje w przedsiębiorstwach konsorcyjnych		6,725.866'93	Wkłady:		
Banki krajowe		3,148.580'78	a) terminowe	56,013.644'61	
Banki zagraniczne		9,065.423'92	b) à vista	11,003.715'42	67,017.360'03
Weksle zdyskontowane		51,727.983'10	Rachunki bieżące (saldo kredytowe)		19,960.009'77
Weksle protestowane		229.887'68	Zobowiązania inkasowe		434.522'85
Rachunki bieżące (saldo debet.):			Redyskonto weksli		2,054.961'16
a) zabezpieczone	41,077.250'99		Banki krajowe		4,110.102'29
b) niezabezpieczone	14,919.710'85	55,996.961'84	Banki zagraniczne		32,544.228'48
Pożyczki terminowe		9.635'03	Różne rachunki		5,647.734'52
Nieruchomości		3,861.600'00	Procenty, prowizje i różne zyski		1,860.032'01
Różne rachunki		488.271'57	Oddziały		7,194.526'69
Koszty		1,322.726'16			
Oddziały		6,927.729'16			
		<u>157.385.746'84</u>			<u>157.385.746'84</u>
Gwarancje				zł 16.636.705'49	
Inkaso				zł 54.985.909'11	

ŚLĄSKI ZAKŁAD KREDYTOWY, S. A. W BIELSKU

Bilans surowy na dzień 31 marca 1930 r.

STAN CZYNNY:	zł	zł	STAN BIERNY:	zł	zł
Kasa i sumy do dyspozycji w Banku Polskim, P. K. O. i B-ku Gosp. Krajow.		811.086'12	Kapitały własne:		
Waluty zagraniczne		183.060'80	a) zakładowy	2,000.000'00	
Papiery wartościowe własne:			b) zapasowy	450.000'00	
a) pożyczki państwowe	99.678'90		c) inne rezerwy	1,150.000'00	3,600.000'00
b) papiery hipoteczne	99.644'51		Wkłady:		
c) akcje	142.761'75	342.085'16	a) terminowe	7,026.437'34	
Banki „Loro”:			b) à vista	9,902.199'81	16,928.637'15
a) krajowe	291.755'86		Rachunki bieżące (saldo kredytowe)		9,213.856'07
b) zagraniczne	53.529'20	345.285'06	Redyskonto weksli		5,027.673'60
Banki „Nostro”:			Banki „Loro”:		
a) krajowe	1,206.364'41		a) krajowe	256.752'37	
b) zagraniczne	709.020'65	1,915.385'06	b) zagraniczne	10,720.303'92	10,977.056'29
Weksle zdyskontowane		21,688.199'14	Banki „Nostro”:		
Weksle protestowane		94.145'83	a) krajowe	1,014.028'36	
Rachunki bieżące (saldo debet.):			b) zagraniczne	2,421.326'70	3,435.355'08
a) zabezpieczone	15,003.237'18		Różne rachunki		569.832'08
b) niezabezpieczone	9,267.779'24	24,271.016'42	Procenty, prowizje i różne zyski		839.560'58
Nieruchomości		214.919'00	Oddziały		3,272.261'40
Różne rachunki		412.160'44	Zysk z lat ubiegłych		119.031'57
Koszty, różnice kursowe etc.		387.828'46			
Oddziały		3,318.092'31			
		<u>53.983.263'80</u>			<u>53.983.263'80</u>
Gwarancje				zł 1.652.028'42	
Inkaso				zł 2,050.492'95	

Tkacko-Gumowa Manufaktura „Emil Wicke”

Sp. Akc. w Łodzi.

Bilans na dz. 31 grudnia 1929 r.

STAN CZYNNY:

Kasa zł 4.624'41; Weksle zł 29.987'10; Papiery Wart. zł 4.575'00; Towary zł 120.048'62; Surowce zł 124.550'32; Korespondenci zł 201.552'92; Nieruchomości zł 329.900'34; Maszyny zł 264.460'76; Utensylja zł 47.972'90; Pasy zł 8.349'17; Urządzenia zł 7.589'74; Sumy Przechodnie zł 3.475'00; Strata za 1928 r. zł 42.471'57; Strata za 1929 r. zł 108.057'11; **Razem zł 1,297.614'96.**

STAN BIERNY:

Kapitał Zakładowy zł 500.000'00; Kapitał Amortyzacyjny zł 28.194'00; Dług hipoteczny zł 356.000'00; Korespondenci zł 309.862'96; Akcepty zł 103.558'00; **Razem zł 1,297.614'96.**

Rachunek Zysków i Strat

WINIEN:

Farbowanie zł 19.063'33; Koszta ruchu zł 73.487'11; Koszta handlowe zł 150.066'02; Opał zł 16.554'00; Oświetlenie zł 3.249'56; Prowizja zł 30.396'01; Podatki zł 40.725'18; Procenty zł 123.018'79; Robocizna zł 109.738'63; Ubezpieczenia zł 11.476'62; Kasa Chorych, Fund. bezrob. etc. zł 14.658'88; Nieściągalne należności zł 38.777'05; Koszta załóż. Sp. Akc. zł 2.800'00; Surowce zł 218.022'12; **Razem zł 852.033'30.**

MA:

Towary zł 736.715'87; Koszta i Wpływy z nieruchomości zł 7.260'32; Strata zł 108.057'11; **Razem zł 852.033'30.**

PRZEDSIĘBIORSTWO WIERTNICZE I ROBÓT GÓRNICZYCH „M. ŁEMPICKI” Sp. Akc.

W SOSNOWCU

Bilans w dn. 31 grudnia 1929 r.

STAN CZYNNY:

Nieruchomości zł 412.473'05; Rygi wiertnicze i maszyny zł 411.304'00; Narzędzia wiertnicze, warsztatowe i rury zł 753.410'26; Ruchomości zł 61.140'07; Materiały i djamenty zł 192.889'78; Inwentarz żywy zł 2.245'50; Kasy i banki zł 8.221'03; Weksle zł 9.000'00; Różni — dłużnicy zł 530.068'16; Kaucje i wadja zł 9.665'37; Papiery procentowe zł 38.361'44; Sumy prz. chodnie zł 4.225'82; **Razem zł 2,433.004'48.**

STAN BIERNY:

Kapitał Zakładowy zł 800.000'00; Kapitał zapasowy zł 19.050'77; Kapitał zasobowy zł 22.063'92; Kapitał amortyzacyjny zł 660.084'14; Zobowiązania hipoteczne zł 142.030'00; Akcepty zł 44.600'00; Różni — wierzyciele zł 626.105'19; Sumy przechodnie zł 3.682'80; Czysty zysk zł 115.387'66; **Razem zł 2,433.004'48.**

Rachunek Strat i Zysków.

STRATY:

Koszty administracyjne zł 402.291'14; Podatki zł 73.882'05; Utrzymanie magazynu głównego zł 49.426'78; Wydatki na nieruchomości zł 27.852'70; Amortyzacja zł 177.999'38; Czysty zysk zł 115.387'66; **Razem zł 846.839'71.**

ZYSKI:

Rezerwa z zysków za 1928 r. zł 10.763'52; Zysk na wykonanych robotach z 1928 r. zł 146.295'00; Zysk na wykonanych robotach z 1929 r. zł 689.781'19; **Razem zł 846.839'71.**

Powyższy bilans oraz rachunek strat i zysków został zatwierdzony przez Walne Zebranie Akcjonariuszów w dn. 9 marca 1930 r.

Warszawska Fabryka Wyrobów Gumowych „WARGUM”, Sp. Akc.

Bilans w dn. 31 grudnia 1929 r.

STAN CZYNNY:

	zł
Kasa, waluty i weksle	174.118'46
Maszyny i Urządzenia	306.593'68
Towary	342.411'58
Dłużnicy	182.338'67
Sumy Przechodnie	1.832'00
	1.007.294'39

STAN BIERNY:

Kapitał Zakładowy	500.000'00
Kapitał Rezerwowy i inne	228.494'45
Wierzyciele	163.622'73
Sumy przechodnie	23.354'58
Zysk z 1928 r.	3.430'19
Zysk Netto za 1929 r.	88.392'44
	1.007.294'39

ZYSKI I STRATY:

Koszty handlowe, Procenty i Różnice Kursu	217.919'58
Podatki	45.033'60
Straty na dłużnikach	35.264'31
Amortyzacje	30.551'45
Zysk z 1928 r.	3.430'19
Zysk Netto za 1929 r.	88.392'44
	420.591'57
Zysk z 1928 r.	3.430'19
Zysk brutto na fabrykacji	417.161'38
	420.591'57

WILEŃSKI PRYWATNY BANK HANDLOWY

SP. AKC.

Bilans Surowy na dz. 31 marca 1930 r.

AKTYWA:

Kasa i sumy do dyspozycji: a) gotowizna w kasie zł 219.817'65; b) pozostałość w B-ku Polskim, P. K. O. i B-ku Gosp. Kraj. zł 182.998'27; Waluty zagraniczne zł 160.833'85; Papiery wartościowe własne: a) pożyczki państwowe zł 10.128'21; b) papiery hipoteczne zł 358.457'03; c) akcje zł 89.399'17; Banki krajowe zł 278.124'54; Banki zagraniczne zł 267.466'25; Weksle zdyskontowane zł 5.115.530'01; Weksle protestowane zł 84.948'40; Rachunki bieżące (saldo debetowe) otwartego kredytu: a) zabezpieczone zł 4.190.551'98; b) niezabezpieczone zł 513.516'72; Pożyczki terminowe zł 282.581'99; Nieruchomości zł 653.000'00; Różne rachunki zł 271.913'04; Koszty, różnice kursowe i t. d. zł 193.040'21; Oddziały zł 715.375'83; **Suma bilansowa zł 13.587.683'15;** Udzielone gwarancje zł 86.775'00; Inkaso zł 2.349.029'34; **Razem zł 16.023.487'49.**

PASYWA:

Kapitały własne: a) zakładowy zł 2.500.000'00; b) zapasowy zł 92.976'52; Wkłady: a) terminowe zł 4.495.579'35; b) à vista zł 2.289.703'74; Rachunki bieżące (saldo kredytowe) otwartego kredytu zł 253.908'03; Zobowiązania inkasowe zł 61.585'58; Redyskonto weksli zł 1.742.143'02; Banki krajowe zł 409.264'49; Banki zagraniczne zł 10.330'66; Różne rachunki zł 571.667'75; Procenty, prowizje i różne zł 381.202'60; Oddziały zł 779.321'41; **Suma bilansowa zł 13.587.683'15;** Zobowiązania z tyt. udział. gwar. zł 86.775'00; Różni za inkaso zł 2.349.029'34; **Razem zł 16.023.487'49.**

ZARZĄD
FABRYKI KAPELUSZY FILCOWYCH
„KAROL GOEPPERT”, S. A.
W ŁODZI

zawiadamia PP. Akcjonariuszów, że

Zwyczajne Walne Zgromadzenie Akcjonariuszów

odbędzie się w dn. 31 maja 1930 r. o godz. 5 po południu w Łodzi, ul. Podleśna 3, z następującym porządkiem dziennym:

- 1) Wybór przewodniczącego Zebrania;
- 2) Sprawozdanie Zarządu z działalności za 1929 r.;
- 3) Sprawozdanie Komisji Rewizyjnej oraz zatwierdzenie bilansu i podział zysków za rok operacyjny;
- 4) Udzielenie absolutorjum Radzie i Zarządowi za 1929 r.;
- 5) Wybór nowego członka Zarządu w miejsce wylosowanego w myśl § 37 oraz wybór 5 członków Komisji Rewizyjnej;
- 6) Budżet i plan działalności za 1930 r.;
- 7) Wolne wnioski.

ZAPROSZENIE

D a
IV Zwyczajne Walne Zgromadzenie
SPÓŁKI AKCYJNEJ
KRAKOWSKIEJ MIEJSKIEJ
KOLEI ELEKTRYCZNEJ

które odbędzie się dn. 23 maja 1930 r. o godz. 10 przed poł. w sali posiedzeń Magistratu miasta Krakowa, z następującym porządkiem dziennym:

- 1) Odczytanie protokołu ostatniego Walnego Zgromadzenia;
- 2) Rozpatrzenie i zatwierdzenie sprawozdania, bilansu oraz rachunku zysków i strat za rok administracyjny 1929;
- 3) Powzięcie uchwały o rozdziale zysków, względnie pokrycia strat;
- 4) Kwitowanie władz Spółki z wykonania przez nie obowiązków;
- 5) Wybór rewizorów rachunkowych i ich zastępców na rok administracyjny 1930, ustalenie wynagrodzenia rewizorów za 1929 r.;
- 6) Wnioski i interpelacje.

Kraków, dnia 5 maja 1930 r.

Inż. Karol Rolle
 Prezes Rady Nadzorczej

POLSKI PRZEMYSŁ KORKOWY, S. A.
 WARSZAWA, UL. SOLEC 59

Bilans na rok obrachunkowy 1929

AKTYWA:		zł
Kasa	9.537.93	
Dłużnicy	268.791.02	
Towary	2.412.260.69	
Weksle	72.184.74	
Ruchomości	279.190.35	
Nieruchomości	112.079.06	
	3,154.043.79	

PASYWA:		zł
Kapitał Akcyjny	250.000.00	
Kapitał Zapasowy	36.846.52	
Kapitał Amortyzacyjny	45.210.79	
Wierzyciele	28.958.07	
Dostawcy	2.743.405.68	
Zysk	49.622.67	
	3,154.043.79	

Rachunek Strat i Zysków

STRATY:		zł
Koszty Handlowe	297.261.03	
Koszty Fabrykacji	167.390.43	
Robocizna	310.059.34	
Podatki i Świadc. Społ.	106.448.36	
Straty na odbiorcach	1.029.67	
Zysk	49.622.67	
	931.811.50	

ZYSKI:		zł
Zysk brutto	931.561.50	
Wpływ sp. anych należności w latach poprzednich	250.00	
	931.811.50	

Zarząd Spółki Akcyjnej
Przemysł i Handel Elektrotechniczny
„WOLTAR” w Warszawie

zawiadamia niniejszem Akcjonariuszów, iż w dn. 2 czerwca r. b. o godz. 4 po poł. odbędzie się w lokalu Spółki, ul. Królewska 27,

Zwyczajne Walne Zgromadzenie

z następującym porządkiem dziennym:

- 1) Rozpatrzenie i zatwierdzenie bilansu i rachunku Zysków i Strat za 1929 r.;
- 2) Rozpatrzenie i zatwierdzenie budżetu wydatków na 1930 rok, jakoteż uchwalenie wynagrodzenia członków Zarządu;
- 3) Wybory Komisji Rewizyjnej;
- 4) Wolne wnioski.

Akcjonariusze, życzący wziąć udział w Zebraniu, winni na zasadzie § 18 statutu Spółki złożyć akcje lub kwity depozytowe na 7 dni przed zebraniem w Zarządzie Spółki.

ZARZĄD SPÓŁKI AKCYJNEJ
PRZEMYSŁ I HANDEL ELEKTROTECHNICZNY
„W O L T A R”
W WARSZAWIE

zawiadamia niniejszem PP. Akcjonariuszów, iż w dn. 2 czerwca r. b. o godz. 5 po poł. odbędzie się w lokalu Spółki, ul. Królewska 27,

Nadzwyczajne Walne Zgromadzenie

z następującym porządkiem dziennym:

- 1) Uzgodnienie Statutu z prawem o spółkach akcyjnych;
- 2) Wolne wnioski.

Akcjonariusze, życzący wziąć udział w Zebraniu, winni na zasadzie § 18 statutu Spółki złożyć akcje lub kwity depozytowe na 7 dni przed zebraniem w Zarządzie Spółki.

SPÓŁKA AKCYJNA CUKROWNI I RAFINERJI „REJOWIEC”

Bilans zamknięcia na dz. 31 marca 1929 r.

STAN CZYNNY:	zł	STAN BIERNY:	zł
Nieruchomości	963.558'50	Kapitał akcyjny	2,900.000'00
Maszyny, aparaty, urządz. techniczne i kolej	2,993.125'44	Kapitał Zapasowy	395.903'38
Ruchomości i magazyn efektów	322.877'59	Kapitał Amortyzacyjny	1,541.410'53
Inwentarz żywy	3.914'95	Członkowie Zarządu za akcje	43.500'00
Depozyty i kaucje	45.665'50	Wierzyciele	202.079'59
Gotówka w kasie	8.881'39	Plantatorzy	2.855'26
Papiery wartościowe	59.833'87	Akcepty	936.546'05
Dłużnicy	358.268'67	Akcyza	732.539'50
Plantatorzy	429.252'28	Kredyt agrarniczny	1,167.277'87
Sumy przechodnie	10.296'17	Bank Cukrownictwa — Kocioł Akcyjowy	446.698'66
Kredyt akcyjowy	732.539'50	Bank Cukrownictwa — za cukier	58.531'44
Banki	174.041'75	Sumy przechodnie	37.240'93
Spółka Handl. Cukrowni Związkowych	4.261'23	Saldo zysków z kamp. 1927/28 r.	1.460'56
Nieukończzone nowe urządzenia	121.766'11	Zysk z kamp. 1928/29 r.	131.333'89
Buraki	2.042'27		
Weksle	2.000'00		
Asekuracja i podatki	25.889'37		
Cukier, melas i wytloki	2.339.163'07		
	<u>8.597.377'66</u>		<u>8.597.377'66</u>

Rachunek Strat i Zysków za 1928/29 r.

WINIEN:	zł	MA:	zł	zł
Saldo zysków	132.794'45	Saldo zysków z kamp. 1927/28 r.		1.460'56
		Dywidenda od posiad. papier. wartościowych	18.674'90	
		Zysk na fabrykacji 1928/29 r.	112.658'99	131.333'89
	<u>132.794'45</u>			<u>132.794'45</u>

Zarząd Spółki

POLSKIE FABRYKI KABLI i WALCOWNIE MIEDZI, S. A.

zawiadamia na zasadzie art. 58 Polskiego Prawa o spółkach akcyjnych („Dz. Ust. R. P.” Nr. 39 z 1928 r.), że dn. 29 kwietnia 1930 r. odbyło się w lokalu Spółki w Warszawie, ul. Królewska 35.

Zwyczajne Walne Zgromadzenie Akcjonariuszów

Walne Zgromadzenie, na którym cały kapitał akcyjny był reprezentowany, zatwierdziło jednogłośnie przedstawione przez Zarząd sprawozdanie — bilans za ubiegły 1929 rok, zbadane przez Radę Nadzorczą Spółki, udzielając Zarządowi pokwitowania z czynności.

Następnie wybrano władze Spółki w następującym składzie: Na Zarządcę Spółki został wybrany ponownie inż. Piotr Bergman, do Rady Nadzorczej Spółki zostali wybrani ponownie: inż. Cyprjan Apanowicz, inż. Stefan Bergman, inż. Franciszek Kobylński, inż. Mieczysław Markiewicz, Franciszek Książę Radziwiłł.

OBWIESZCZENIE

ZARZĄD

„Spółki Akcyjnej Pabjanickiej Fabryki Papieru Rob. Saenger” S. A.

niniejszem zawiadamia o zamierzonej fuzji (połączeniu) „Spółki Akcyjnej Pabjanickiej Fabryki Papieru Rob. Saenger”, S. A. ze „Spółką Akcyjną Steinhagen, Wehr i S-ka, Fabryka Papieru w Myszkowie”, S. A.

Majątek obu spółek powołanych zostanie złączony, przyczem spółką przejmującą będzie „Spółka Akcyjna Pabjanickiej Fabryki Papieru Rob. Saenger”, S. A. (§ 5 rozp. Prezydenta Rzeczypospolitej z dn. 10/XII 1924 r. „Dz. Ust. R. P.” Nr. 107/1924, poz. 968).

Zakłady Chemiczne „KANTORJA” L. Mandelbauma

Sp. Akc.

w Opatowie-Kieleckim

Bilans na dzień 31 grudnia 1929 r.

STAN CZYNNY:

Kasa 7.150'55; P. K. O. 1.624'84; Akcje Banku Polsk. 4.278'85; Nieruchomości i ruchomości 387.766'56; Weksle 556.562'50; Weksle protest. 2.495'36; Zalicz. Kol. 188'50; Inkasa fr. 50.083'13; Zapasy 708.577'30; Ubezpieczenie fabryk 5.071'21; Dłużnicy 322.427'01; Straty wskutek powodzi z 1927 r. 35.011'55; Razem 2,081.237'36.

STAN BIERNY:

Kapitał akc. 250.000'00; Kapitał zapasowy 42.427'32; Fundusz amortyzac. 53.089'60; Wierzyciele 1,735.720'44; Razem 2,081.237'36.

Bank Angielsko - Polski, S. A.

W WARSZAWIE

zawiadamia, że zgodnie z uchwałą Wainego Zgromadzenia Akcjonariuszów, wypłata dywidendy za 1929 r. w stosunku 8%, t. j.

zł 8 od akcji

uskutecznią się w kasie Banku w Warszawie, ul. Krakowskie Przedmieście 47/49, za złożeniem odnośnych kuponów.

„VISTULA”
ALLGEMEINE VERSICHERUNGS-GESELLSCHAFT, S. A.
w Tczewie

Bilans na dzień 31 grudnia 1929 r.

AKTYWA:	<i>zł</i>	<i>zł</i>
Kasa		4.005'14
Instytucje kredytowe:		
a) Kraiowe		
1. Państwowe i Bank Polski	3.547'56	
2. Inne	241.737'27	
b) Zagraniczne	—	245.284'83
Papiery procentowe:		
a) Krajowe	188.326'46	
b) Zagraniczne	—	188.326'46
Posiadłości gruntowe	16.000'00	
— odpisano	15.999'00	1'00
Pożyczki hipoteczne		910.042'91
Dłużnicy:		
a) Oddziały	74.434'15	
b) Agencji i ubezpieczeni	120.100'40	
c) Zakłady ubezpieczeń	5.355'61	
d) Różni	5.012'37	204.902'53
Zakłady reasekuracyjne		50.834'49
Inwentarz	31.166'33	
— odpisano	31.165'33	1'00
Pozostałość w sztydach		287'50
		<u>1.603.685'86</u>

PASYWA:	<i>zł</i>	<i>zł</i>
Kapitały i fundusze gwarancyjne:		
a) Kapitał zakładowy	250.000'00	
b) Kapitał rezerwowy	30.000'00	
c) Rezerwa hipoteczna	4.578'61	284.578'61
Fundusze i rezerwy techniczne:		
a) Przeniesienie składek na własny rachunek	279.790'00	
b) Przenies. składek, wstrzymane reasekuratorom	826.099'08	
	1.105.889'08	
c) Rezerwa szkód na własny rachunek	72.087'75	1.177.976'83
Fundusz amortyzacji nieruch.		2.250'00
Wierzyciele:		
a) Agencji i ubezpieczeni	12.164'49	
b) Zakłady ubezpieczeń	144'19	
c) Różni	37.583'71	49.892'39
Nieuiszczone opłaty skarbowe i podatki: opłaty stemplowe od ubezpieczeń		12.599'59
Zakłady reasekuracyjne		4.232'64
Zysk		72.155'80
		<u>1.603.685'86</u>

Rachunek Zysków i Strat

STRATY:	<i>zł</i>	<i>zł</i>
Niepodzielona część kosztów administracji		28.557'25
Odpisy:		
a) na nieruchomości	15.999'00	
b) na inwentarz	31.165'33	47.164'33
Strata na kursie		7.973'42
Zysk		72.155'80
		<u>155.850'80</u>
ZYSKI:		<i>zł</i>
Pozostałość zysku z roku poprzedniego	4.929'71	
Zysk w dziale ubezpieczeń od ognia	42.321'53	
Czysty dochód z majątku	108.599'56	
		<u>155.850'80</u>

ZARZĄD
TOWARZYSTWA UBEZPIECZEŃ „EUROPA”, S. A.
w Warszawie

zawiadamia PP. Akcjonariuszów, że dn. 27 maja 1930 r. o godz. 7 wieczorem w lokalu Zarządu, ul. Królewska 18, odbędzie się

Zwyczajne Walne Zgromadzenie

z następującym porządkiem dziennym:

- 1) Zagajenie i wybór Przewodniczącego;
- 2) Sprawozdanie Zarządu, Rady Nadzorczej i Komisji Rewizyjnej;
- 3) Zatwierdzenie bilansu za 1929 r.;
- 4) Zatwierdzenie budżetu i planu działań na 1930 r.;
- 5) Upoważnienie Rady Nadzorczej łącznie z Zarządem do przeszacowania nieruchomości Towarzystwa;
- 6) Ustalenie wynagrodzenia dla Dyrektorów, członków Zarządu, Rady Nadzorczej i Komisji Rewizyjnej;
- 7) Wybory członków Rady Nadzorczej, Zarządu i Komisji Rewizyjnej na miejsce ustępujących;
- 8) Wnioski PP. Akcjonariuszów.

Na zasadzie § 38 Statutu Spółki właściciele akcji korzystają z prawa głosu na Walnem Zgromadzeniu, o ile nie później niż na 7 dni przed terminem Walnego Zgromadzenia ich akcje imienne zostały zapisane w księgach Spółki, zaś akcje na okaziciela zostały złożone w Biurze Zarządu, przyczem zamiast akcji mogą być składane zaświadczenia depozytowe lub zastawowe instytucyj kredytowych krajowych z oznaczeniem numerów akcji.

ZARZĄD

PRZETWÓRNI OLEJÓW ROŚLINNYCH, S. A. w RADOMIU

podaje niniejszem do wiadomości PP. Akcjonariuszów, że w dn. 31 maja r. b. o godz. 3 po południu w lokalu własnym Spółki w Radomiu, ul. Piłsudskiego Nr. 14, odbędzie się

Walne Zwyczajne Zgromadzenie Akcjonariuszów Spółki
z następującym porządkiem dziennym:

- 1) Zagajenie Zebrania i wybór przewodniczącego;
- 2) Sprawozdanie Zarządu i Komisji Rewizyjnej za ubiegły rok operacyjny, rozpatrzenie bilansu i rachunku zysków i strat, akceptacja tych sprawozdań i udzielenie Zarządowi absolutorium; 3) Plan działania i prowidorium budżetowe na niniejszy rok operacyjny; 4) Określenie wynagrodzenia dla Zarządu i Komisji Rewizyjnej; 5) Wybór jednego członka Zarządu na miejsce wylosowanego i pięciu członków Komisji Rewizyjnej; 6) Rozpatrzenie i zaakceptowanie nowego Statutu Spółki, uzgodnionego z treścią Rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej o Spółkach Akcyjnych z dn. 22 marca 1928 r.; 7) Upoważnienie Zarządu do przeprowadzenia formalności, związanych ze zmianą statutu według poprzedniego punktu; 8) Wnioski. PP. Akcjonariusze, pragnący wziąć udział w powyższem Walnem Zgromadzeniu, winni zgodnie z treścią art. 26 Statutu Spółki najpóźniej na tydzień przed terminem Zgromadzenia złożyć akcje swoje lub odpowiednie zaświadczenia instytucyj kredytowych przez Rząd zatwierdzonych w biurze Spółki w Radomiu, ul. Piłsudskiego Nr. 14.

W razie nieprzybycia wyznaczonej przez Statut Spółki liczby Akcjonariuszów w terminie wyżej wskazanym, następne Walne Zwyczajne Zgromadzenie odbędzie się w dn. 21 czerwca r. b. o godz. 3 po południu w tymże lokalu z tymże porządkiem dziennym. W myśl art. 31 Statutu Spółki uchwały Zebrania tego, jako zwołanego w drugim terminie, są ważne bez względu na liczbę przybyłych na nie Akcjonariuszów.

WARSZAWSKA FABRYKA BISZKOPTÓW
Stanisław FUCHS

Spółka Akcyjna

Bilans na 31 grudnia 1929 r.

AKTYWA:	zł	zł
Kasa		7.204 ⁸⁶
Dłużnicy:		
Bank Polski	447 ¹⁴	
Bank Zachodni	2.470 ⁴⁷	
S. A. „Fr. Fuchs i S-wie”	3.763 ³¹	
Różni	2.597 ⁴¹	9.278 ³³
Nieruchomości		995.424 ⁰⁰
Ruchomości:		
Fabryczne	287.575 ¹⁰	
Biurowe	12.124 ⁶²	299.699 ⁷²
Papiery wartościowe		334 ⁰⁷
Surowce i fabrykaty		123.786 ⁸²
Weksle		48.194 ⁷⁰
Kaucja		1 ⁰¹
Pożyczki		1.691 ⁰⁰
Depozyty		27.000 ⁰⁰
		<u>1.512.614⁵¹</u>
PASYWA:	zł	zł
Kapitał akcyjny	810.000 ⁰⁰	
„ zapasowy	100.797 ⁰⁴	
„ amortyzacyjny	318.388 ⁸⁹	1.229.185 ⁹³
Wierzyciele:		
Tow. Kred. m. st. Warszawy	150.125 ⁸⁰	
Różni	5.802 ⁶³	155.928 ⁴³
Podatki zwrotne		2 ⁸⁷
Dywidenda niepodniesiona		10 ⁸⁷
Sumy przechodnie		8.854 ⁸⁸
Depozyty Członków Zarządu		27.000 ⁰⁰
Zysk		91.631 ⁵³
		<u>1.512.614⁵¹</u>

Rachunek zysków i strat

WINIEN:	zł	zł
Koszty handlowe		138.059 ⁹⁸
Podatek majątkowy		5.950 ⁷³
Zysk		91.631 ⁵³
		<u>235.642²⁴</u>
MA:	zł	zł
Zysk z nieruchomości		26.059 ²²
„ brutto z produkcji		178.982 ⁰⁷
Odszkodowanie		30.600 ⁹⁵
		<u>235.642²⁴</u>

Podział zysku

Zysk		91.631 ⁵³
10% na kapitał zapasowy		9.163 ¹⁵
		<u>82.468³⁸</u>
2% amortyzacja nieruchomości od zł 995.424 ⁰⁰	19.908 ⁴⁸	
5% amortyz. nieruchomości biurow. od zł 12.124 ⁶²	606 ²³	
10% amortyz. nieruchomości fabr. od zł 287.575 ¹⁰	28.757 ⁵¹	49.272 ²²
		33.196 ¹⁶
10% dla Zarządu		3.319 ⁶²
		<u>29.876⁵⁴</u>
zł 4 ⁵⁰ dywidendy od każdej akcji czyli od 5.400 sztuk		24.300 ⁰⁰
Rezerwa na podatek		5.576 ⁵⁴
		<u>5.576⁵⁴</u>
Zarząd: (—) <i>Stefan Brun, Stanisław Fuchs, Stefan Fuchs, Aleksander Ludwik Kozłowski, Karol Olszowski, Andrzej Rotwand.</i>		
Komisja Rewizyjna: (—) <i>A. Ramisch, Józef Temler, S. Temler, A. Sturm.</i>		
Buchalter (—) <i>M. Kruszyńska</i>		

Zwyczajne Walne Zebranie Akcjonariuszów
Banku Cukrownictwa, S. A. w Poznaniu

odbędzie się w piątek, dn. 30 maja 1930 r. o godz. 5 po południu w gmachu własnym w Poznaniu, ul. Sew. Mielżyńskiego 7.

Porządek obrad:

1) Zagajenie; 2) Sprawozdanie Zarządu o stanie majątkowym Spółki i wynikach roku obrachunkowego 1929; 3) Przedłożenie bilansu oraz rachunku zysków i strat na dz. 31 grudnia 1929 r.; 4) Odczytanie sprawozdania Tow. Rew. „Powiernik” z odbytej rewizji; 5) Sprawozdanie Rady Nadzorczej o sprawdzeniu rachunków rocznych; 6) Uchwała dotycząca zatwierdzenia bilansu oraz rachunku zysków i strat za 1929 rok oraz podziału zysków; 7) Uchwała dotycząca udzielenia pokwitowania członkom Zarządu i Rady Nadzorczej; 8) Ustalenie wynagrodzenia dla Rady Nadzorczej na 1930 rok w myśl § 11 statutu; 9) Wybór członków Rady Nadzorczej na miejsce ustępujących; 10) Uchwała co do innych ogłoszonych przedmiotów obrad, podanych na piśmie Zarządowi w terminie przepisany ustawami.

Do udziału w Walnym Zebraniu zaprasza się wszystkich Akcjonariuszów. Prawo uczestniczenia mają ci Akcjonariusze, którzy złożą akcje Banku Cukrownictwa wartości nominalnej conajmniej zł 100⁰⁰, a o ile tychże dotychczas nie otrzymali, odpowiednie noty ugodowe lub kwity depozytowe Banku Cukrownictwa najpóźniej dn. 24 maja r. b. do godz. 2 po poł. w Centrali Banku w Poznaniu lub w Oddziałach Banku Cukrownictwa w Warszawie i we Lwowie, lub też u polskiego notariusza, który poświadczyć winien, iż akcje złożone zostały u niego na przechowanie aż do ukończenia Walnego Zebrania.

Poznań, dnia 26 kwietnia 1930 r.

Zarząd: (—) *Brzeski*, (—) *Demby*, (—) *Hebda*, (—) *Mikulski*.

Towarzystwo Budowlane

Inżynierowie **K.STRONCZYŃSKI, R. CZARNOTA-BOJARSKI i S-ka, Sp. Akc.**

Bilans na dzień 31 grudnia 1929 r.

STAN CZYNNY: Kasy i Banki zł 28.541⁰⁹; Dłużnicy zł 322.231⁷⁹; Remanenty zł 242.093²⁸; Budowy rozpoczęte zł 72.801⁵⁷; Udziały konsorcjalne zł 17.000⁰⁰; Kaucje zł 93⁰⁰; Sumy Przechodnie zł 9.006³⁶; Nieruchomości zł 56.000⁰⁰; Inwentarz ruchomy zł 474.874⁹⁴; Inwentarz żywy zł 5.978⁰⁰; **Razem zł 1.228.620⁰³**. STAN BIERNY: Wierzyciele zł 711.043⁰⁷; Budowy rozpoczęte zł 116.020⁵⁵; Akcepty kaucyjne zł 4.500⁰⁰; Sumy przechodnie zł 40.701⁶⁹; Kapitał Zakładowy zł 250.000⁰⁰; Kapitał amortyzacyjny zł 96.104⁹³; Pozostałość zysku roku ubiegł. zł 50⁷⁹; Zysk r. b. zł 10.199⁰⁰; **Razem zł 1.228.620⁰³**; Gwarancje zł 257.785⁵⁰.

Rachunek Zysków i Strat

WINIEN: Amortyzacja zł 50.921⁸⁴; Koszty ogólne zł 143.198⁴⁵; Zysk netto zł 10.249⁷⁹; **Razem zł 204.370⁰⁸**. MA: Pozostałość zysku roku ubiegł. zł 50⁷⁹; Zysk brutto na robotach zł 204.319²⁹; **Razem zł 204.370⁰⁸**.

Fabryka Mydeł i Perfum

„Warszawskie Laboratorium Chemiczne”, Sp. Akc.

Bilans w dniu 31 grudnia 1929 r.

AKTYWA: Kasa, papiery publiczne, weksle i dłużnicy zł 734.747⁵⁷; Towary zł 448.662⁵⁰; Maszyny, ruchomości i nieruchomości zł 1.923.242⁶⁰; Wydatki 1930 r. zł 6.501⁰⁰; **Razem zł 3.113.153⁶⁷**.

PASYWA: Wierzyciele zł 735.984³²; Kapitał Zakładowy zł 1.500.000⁰⁰; Kapitał Zapasowy i umorzenia zł 666.767⁸⁴; Zysk roku sprawozdawczego zł 210.401⁵¹; **Razem zł 3.113.153⁶⁷**.

Rachunek Strat i Zysków

WINIEN: Koszty ogólne zł 1.121.173⁹¹; Zysk zł 210.401⁵¹; **Razem zł 1.331.575⁴²**.

MA: Zysk na sprzedaży zł 1.331.575⁴²; **Razem zł 1.331.575⁴²**.

ELEKTROWNIA W KIELCACH, S. A.

Bilans dn. 31 grudnia 1929 r.

STAN CZYNNY:		zł
Nieruchomości i urządzenia		5,821.702'63
Nowe inwestycje		463.150'50
Kasa		1.055'03
Banki		22.637'14
Weksle		19.066'52
Materiały		289.118'85
Dłużnicy		491.869'51
Depozyty		160'00
Straty		88.234'13
		<u>7,196.994'31</u>

STAN BIERNY:		zł
Kapitał zakładowy		500.000'00
Fundusz amortyzacyjny		251.989'64
Wierzyciele		6,436.655'12
Akcepty		8.189'55
Depozytarjusze		160'00
		<u>7,196.994'31</u>

Rachunek Zysków i Strat za 1929 r.

		zł
Straty za lata ubiegłe		73.382'02
Wydatki eksploatacyjne za 1929 r.		1,086.491'74
Amortyzacja strat powstałych z likwidacji inwentarza Starej Elektrowni		13.825'25
Amortyzacja Inwentarza		149.346'26
		<u>1,323.045'27</u>

		zł
Dochody eksploatacyjne		1,228.265'97
Dochody ze sprzedaży materiałów i różne		6.545'17
Straty za lata ubiegłe		73.382'02
Straty za 1929 r.		14.852'11
		<u>1,323.045'27</u>

Walne Zgromadzenie Akcjonariuszów w dn. 28 kwietnia 1930 r. zatwierdziło bilans, zamknięty w aktywach i pasywach sumą zł 7,196.994'31 oraz rachunek Zysków i Strat, zamknięty w debecie i kredycie sumą zł 1,323.045'27.

„Tramwaje Elektryczne w Zagłębiu Dąbrowskiem”

Spółka Akcyjna

Bilans na dzień 31 grudnia 1929 r.

STAN CZYNNY:

I. — Budowa: a) Budowa linii Szopienice — Sosnowiec — Dąbrowa — Reden, wozownia wraz z portiernią, podstacja w Będzinie i podstacja w Sosnowcu wraz z urządzeniami elektrycznymi i tabor kolejowy zł 10,284.643'61; b) Nieruchomości zł 163.863'60; c) Materiały do budowy zł 578.117'91; d) Maszyny i Urządzenia warsztatowe zł 83.144'36; e) Ruchości zł 25.025'27; f) Umundurowanie personelu zł 9.267'93; II. — Kasa zł 743'06; III. — Dłużnicy: a) The Power and Traction Finance Company (Poland) Limited za wydane obligacje £ 151.496.12'9 — zł 6,584.043'86; b) Różni zł 23.320'57; IV. — Kaucje zł 4.998'41; V. — Koszty IV. emisji zł 1.830'00; **Razem zł 16,758.998'58**; Gwarancje i depozyty: a) Akcepty otrzymane zł 45.679'00, b) Dłużnicy za akcepty zł 20.000'00; c) Depozyt akcji zł 6.000'00; **Razem zł 17,830.677'58**.

STAN BIERNY:

I. — Kapitały: a) Akcyjny zł 1,200.000'00; b) Obligacyjny zł 6,584'043'86; c) Amortyzacyjny zł 607.541'83; II. — Kredyty inwestycyjne: a) Towarowy zł 6,225.449'63; III. — Banki zł 14.667'56; IV. — Wierzyciele zł 1,207.379'75; V. — Sumy przechodnie zł 2.280'00; **Razem zł 17,758.998'58**; Gwarancje i depozyty: a) Wierzyciele za wydane gwarancje zł 45.679'00; b) Wydane akcepty zł 20.000'00; c) Różne depozyty zł 6.000'00; **Razem zł 17,830.677'58**.

Rachunek strat i zysków

STRATY:

1) Wydatki ruchu zł 1,148.282'27; 2) Odpisy zł 333.763'90; 3) Procenty i prowizje zł 729.108'47; 4) Podatki zł 63.473'75; 5) Świadczenia socjalne zł 29.806'91; **Razem zł 2,304.435'30**;

ZYSKI:

1) Dochody ruchu zł 2,304.435'30; **Razem zł 2,304.435'30**.

POLSKO-AMERYKAŃSKA SPÓŁKA AKCYJNA „SOUTHERN TRADE”

Warszawa, ul. Mokotowska Nr. 12

BILANS ZAMKNIĘCIA

na dz. 31 grudnia 1929 r.

AKTYWA:

Nieruchomości zł 343.629'16; Kasa zł 418'33; Księgarnia w/m zł 7.569'80; Księgarnia w Katowicach zł 2.287'30; Księgarnia we Lwowie zł 2.076'00; Szkoła angielska zł 33.000'00; Szkoła szewców zł 1.073'90; Szkoła stolarzy zł 1.880'00; Strata zł 40.733'73; **Razem zł 432.668'22**.

PASYWA:

Kapitał akcyjny zł 180.000'00; Kapitał zapasowy zł 83.455'42; Kapitał rezerwowy zł 94.705'79; Wierzyciele zł 28.141'86; Amortyzacja zł 46.365'15; **Razem zł 432.668'22**.

STRATY I ZYSKI

WINIEN:

Amortyzacja zł 10.523'67; Księgarnia w/m zł 3.871'75; Księgarnia w Katowicach zł 734'69; Księgarnia we Lwowie zł 350'45; Szkoła angielska zł 15.120'67; Szkoła szewców zł 416'38; Szkoła stolarzy zł 1.965'32; Koszta ogólne zł 9.199'01; **Razem zł 42.181'94**.

MA:

Administracja domu w Katowicach zł 1.448'21; Strata zł 40.733'73; **Razem zł 42.181'94**.

Bank Towarzystw Spółdzielczych, Sp. Akc.

Bilans surowy na dz. 31 marca 1930 r.

STAN CZYNNY:

Kasa i sumy do dyspozycji w Banku Polskim, P. K. O. i B-ku Gospodarstwa Krajowego zł 2,204.433'99; Waluty zagraniczne zł 377.727'05; Papiery wartościowe własne: a) pożyczki państwowe zł 240.848'40; b) papiery hipoteczne zł 868.340'65; c) akcje zł 648.291'79; Razem zł 1,757.480'84; Banki krajowe zł 1,061.804'00; Banki zagraniczne zł 656.011'56; Weksle zdyskontowane zł 18,573.900'96; Weksle protestowane zł 465.183'35; Rachunki bieżące (saldo debetowe): a) zabezpieczone zł 3,233.089'28; b) niezabezpieczone zł 89.976'64; Razem zł 3,323.065'92; Pożyczki terminowe zł 147.583'32; Nieruchomości zł 4,685.626'40; Różne rachunki zł 125.407'85; Koszty, różnice kursowe i t. p. zł 418.889'51; Oddziały zł 2,131.102'52; **Ogółem zł 35,928.217'27.**

STAN BIERNY:

Kapitały własne: a) zakładowy zł 3,000.000'00; b) zapasowy zł 317.029'07; c) inne rezerwy zł 1,180.000'00; d) fundusz amortyzac. zł 442.013'16; Razem zł 4,939.072'23; Wkłady: a) terminowe zł 10,618.076'33; b) a vista zł 13,653.466'84; Razem zł 24,271.543'17; Rachunki bieżące (saldo kredytowe) zł 1,195.225'84; Zobowiązania inkasowe zł 2.377'19; Redyskonto weksli zł 1,419.173'95; Banki krajowe zł 898.539'92; Banki zagraniczne zł 7.044'11; Wierzyciele hipoteczni zł 779'19; Różne rachunki zł 642.636'31; Procenty, prowizje i różne zyski zł 494.341'04; Oddziały zł 2,157.484'32; **Ogółem zł 35,928.217'27.**

Gwarancje zł 316.188'32. Inkaso zł 1,807.818'38.

„ROLNIK”, S. A. w Lublińcu

zawiadamia PP. Akcjonariuszów, że

Walne Zebranie

odbędzie się dn. 24 maja r. b. o godz. 16 w lokalu Spółki w Lublińcu z następującym porządkiem dziennym:

- 1) Przeczytania protokołu ostatniego Walnego Zebrania;
- 2) Sprawozdanie zarządu;
- 3) Sprawa rozwiązania Spółki;
- 4) Wolne wnioski.

Stosownie do postanowienia § 22 statutu Spółki PP. Akcjonariusze, którzy chcą brać udział w powyższym Walnym Zebraniu, winni złożyć do rąk Zarządu Spółki najpóźniej do dni 3 przed terminem zgromadzenia, t. j. do dn. 21 maja r. b. do godz. 15, swoje akcje za pokwitowaniem odbioru, przy równoczesnym przedłożeniu arytmetycznego spisu tychże akcji.

Zarząd Spółki Akcyjnej

DUNLOP RUBBER COMPANY, S. A. w Warszawie

ma zaszczyt zawiadomić PP. Akcjonariuszów, że

Zwyczajne Walne Zgromadzenie

odbędzie się dn. 30 maja 1930 r. w piątek o godz. 6 po poł. w lokalu Spółki, Aljeje Ujazdowskie 49.

Porządek dzienny obrad: 1) Wybór przewodniczącego; 2) Sprawozdanie Zarządu za rok operacyjny od 1 XI 1928—31 XII 1929 r.; 3) Sprawozdanie Komisji Rewizyjnej; 4) Zatwierdzenie bilansu i Rachunku Zysków i Strać, oraz podział zysków i udzielenie Zarządowi absolutorium; 5) Zatwierdzenie budżetu oraz planu działań na 1930 r.; 6) Określenie wynagrodzenia dla członków Zarządu i Komisji Rewizyjnej; 7) Uchwalenie nowego brzmienia Statutu Spółki, celem uzgodnienia z prawem o Spółkach Akcyjnych z dn. 22/III 1928 r.; 8) Wybory członków Zarządu i Komisji Rewizyjnej; 9) Wolne wnioski.

Właściciele akcji winni najpóźniej na dni siedem przed terminem Zgromadzenia złożyć akcje lub kwity depozytowe w biurze Zarządu Spółki.

Zarząd Spółki Akcyjnej

M. ARCT Zakłady Wydawnicze w Warszawie, Nowy-Świat 35

zawiadamia, że w dn. 3 czerwca 1930 r. o godz. 7 wieczorem odbędzie się **Walne Zgromadzenie Akcjonariuszów** z następującym porządkiem dziennym:

- 1) Zagajenie Zgromadzenia i wybór przewodniczącego;
- 2) Sprawozdanie Zarządu za 1929 rok;
- 3) Sprawozdanie Komisji Rewizyjnej;
- 4) Zatwierdzenie bilansu na dzień 31 grudnia 1929 r.;
- 5) Wybory do Rady Nadzorczej i Komisji Rewizyjnej;
- 6) Zmiana Statutu Spółki i uzgodnienie jego treści z Polską Ustawą Akcyjną (rozp. P. Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej z dn. 22/III 1928 r. — „Dz. Ust. R. P.” Nr. 39, poz. 383);
- 7) Wnioski Zarządu;
- 8) Wolne wnioski.

Zarząd

Towarzystwa Przemysłowego K. WASILEWSKI i S-ka Sp. Akc. w Warszawie

podaje do wiadomości PP. Akcjonariuszów, iż dn. 29 maja r. b. o godz. 12 w południe odbędzie się w Biurze Sprzedaży, ul. Elekoralna Nr. 5,

Zwyczajne Walne Zgromadzenie Akcjonariuszów

z następującym porządkiem dziennym:

- 1) Sprawozdanie Zarządu i Komisji Rewizyjnej;
- 2) Rozpatrzenie i zatwierdzenie bilansu za rok oper. 1929;
- 3) Budżet na 1930 rok;
- 4) Wybory do Zarządu i Komisji Rewizyjnej;
- 5) Uzgodnienie statutu Spółki z przepisami Rozporządzenia Prez. Rzeczyposp. z dn. 22 marca 1928 r.;
- 6) Wolne wnioski.

RADA NADZORCZA

Bank Naftowy, S. A. we Lwowie

zawiadamia, że

Zwyczajne Walne Zgromadzenie Akcjonariuszów

Banku Naftowego, Spółki Akcyjnej we Lwowie odbędzie się dn. 30 maja 1930 r. o godz. 12 w południe w budynku własnym, ul. L. Sapiehy 3, z następującym porządkiem dziennym:

- 1) Przyjęcie protokołu ostatniego Walnego Zgromadzenia;
- 2) Sprawozdanie za 1929 rok;
- 3) Zatwierdzenie zamknięcia rachunków za 1929 rok i udzielenie absolutorium Radzie Nadzorczej i Dyrekcji za rok sprawozdawczy;
- 4) Rozdział czystego zysku;
- 5) Wybór członków Rady Nadzorczej w miejsce ustępujących i wybór uzupełniający;
- 6) Wybór Komitetu rewizyjnego;
- 7) Ustalenie wynagrodzenia dla Komitetu rewizyjnego;
- 8) Zmiana § 7 statutu;
- 9) Wnioski.

Akcjonariusze, zamierzający brać udział w tem Walnym Zgromadzeniu, winni złożyć swe akcje najpóźniej do dn. 22 maja 1930 r. w lokalu Banku Naftowego, ul. L. Sapiehy 3. W razie niemożności osobistego przybycia można udzielić pełnomocnictwo do zastąpienia, na którym wystarczy podpis bez legalizacji notarialnej.

SUNLAJT, SP. AKC., Warszawa, Jasna 6

Bilans na dz. 31 grudnia 1929 r.

AKTYWA:	zł	PASYWA:	zł
Koszty organizacji Spółki Akcyjnej mniej spisane	4.845'00	Kapitał akcyjny	350.000'00
Grunt i zabudowania	393.270'76	Wierzyciele	2.706.399'74
Urządzenia	156 800'04	Fundusz amortyzacyjny	54.684'63
Dłużnicy	632.974'54		
Koszty za okres przyszły	17.442'46		
Towary i materiały na składzie	1.309.453'88		
Weksle	386.228'26		
Gotówka w kasie i bankach	86.161'57		
Straty przeniesione z ubiegłego okresu . . . . . zł 7.289'61			
Straty za 1929 r. . . . . zł 116.618'25	123.907'86		
	<u>3.111.084'37</u>		<u>3.111.084'37</u>

Rachunek Strat i Zysków za 1929 r.

WINIEN:	zł	MA:	zł	zł
Podatki i świadczenia socjalne	81.460'54	Konto towarowe		43.464'79
Amortyzacja	31.887'65	Straty za okres ubiegły	7.289'61	
Procenty	46.734'85	Straty za 1929 r.	116.618'25	123.907'86
Straty z okresu ubiegłego	7.289'61			
	<u>167.372'65</u>			<u>167.372'65</u>

ZARZĄD SPÓŁKI AKCYJNEJ

Fabryka Odzieży „Vestis“

W WARSZAWIE

ul. Bracka Nr. 25

zawiadamia PP. Akcjonariuszów, że dn. 30 maja 1930 r., o godz. 6 po południu, w lokalu Sp. Akc. „Bracia Jabłkowscy” w Warszawie, ul. Bracka 25, odbędzie się

Zwyczajne Walne Zgromadzenie.

Porządek obrad:

- 1) Zagajenie posiedzenia i wybór przewodniczącego;
- 2) Sprawozdanie Zarządu i Komisji Rewizyjnej, przedłożenie bilansu za rok operacyjny 1929 i podział zysków;
- 3) Plan działań i budżet na 1930 r.;
- 4) Likwidacja i wybory do Komisji Likwidacyjnej;
- 5) Wolne wnioski.

Właściciele akcji na okaziciela, życzący sobie wziąć udział w rzeszonym Zgromadzeniu, stosownie do § 19 Statutu winni co najmniej na siedem dni przed Walnym Zgromadzeniem złożyć w biurze Zarządu, ul. Bracka Nr. 25, swe akcje (świadcstwa), względnie zaświadczenia instytucji kredytowych o zastawie lub zdeponowaniu akcji (świadcstw), z wyszczególnieniem ich numerów, odnośnie zaś świadcstw — ilości akcji i zgłosić się po bilety wejścia.

Zarząd Towarzystwa Akcyjnego Kopalń Węgla „FLORA”

zawiadamia PP. Akcjonariuszów, że

Zwyczajne Ogólne Zebranie

odbędzie się dn. 27 maja 1930 r., o godz. 5 po południu, w lokalu Zarządu Towarzystwa, ul. Senatorska Nr. 30, z następującym porządkiem dziennym:

- 1) Sprawozdanie Zarządu, bilans i rachunek zysków i strat za 1929 r.;
- 2) Plan działalności i budżet na 1930 r.;
- 3) Upoważnienie Zarządu do nabywania, zbywania, obciążania i wydzierżawiania nieruchomości;
- 4) Zatwierdzenie wyboru i instrukcji Dyrektora Zarządzającego oraz jego Zastępcy;
- 5) Wybory uzupełniające do Zarządu i wybór Komisji Rewizyjnej;
- 6) Wolne wnioski.

Stosownie do par. 61 Statutu Zarząd zawiadamia PP. Akcjonariuszów, że w razie niedojścia do skutku Zebrania Ogólnego w dn. 27 maja 1930 r., Zebranie to odbędzie się w drugim terminie w dn. 16 czerwca r. b. o godz. 5 po południu, w tymże lokalu i z porządkiem dziennym wyżej wymienionym, przyczem uchwały jego będą ostateczne bez względu na liczbę reprezentowanych akcji.

POWSZECHNY BANK ZWIĄZKOWY W POLSCE, S. A.

Bilans surowy na dzień 31 marca 1930 roku

STAN CZYNNY:

Kasa i sumy do dyspozycji w Banku Polskim, P. K. O. i Banku Gosp. Kraj.	2,443.961'48	
Waluty zagraniczne	3,653.253'32	
Papiery wartościowe:		
a) papiery państwowe	388.993'61	
b) " hipoteczne	1,368.687'43	
c) akcje	1,469.942'89	3,227.623'93
Udziały i akcje w przedsiębiorstwach konsorcyjnych	877.628'67	
Towary	6.440'10	
Banki krajowe	2,871.079'80	
Banki zagraniczne	5,326.107'81	
Weksle zdyskontowane	53,778.150'27	
Weksle protestowane	867.658'11	
Rachunki bieżące (saldo debetowe):		
a) zabezpieczone	56,488.183'67	
b) niezabezpieczone	11,695.208'15	68,183.391'82
Dłużnicy z tytułu akceptów remburs.	4,014.374'41	
Ruchomości	733.475'92	
Nieruchomości	4,235.968'98	
Koszty handlowe i administracja nieruchomości	1,521.459'17	
Rachunki z Oddziałami	31,288.171'99	
Różne rachunki	462.192'31	
	<u>183,490.938'09</u>	

STAN BIERNY:

Kapitały własne:		
a) zakładowy	8,000.000'00	
b) zapasowy	599.923'04	
c) rezerwa spec.	1,585.000'00	10,184.923'04
Wkłady:		
a) terminowe	9,223.414'08	
b) à vista	9,612.669'70	
c) książeczki wkładk.	30,619.695'09	49,455.778'87
Rachunki bieżące (saldo kredytowe)		15,192.569'00
Zobowiązania inkasowe		114.700'34
Redyskonto weksli		18,354.480'73
Banki krajowe		13,747.357'00
Banki zagraniczne		34,761.252'13
Wierzyciele z tytułu akcept. remburs.		4,014.374'41
Procenty, prowizje i różne zyski		2,224.861'17
Rachunki z Oddziałami		31,224.559'60
Różne rachunki		4,216.081'80
		<u>183,490.938'09</u>
Gwarancje	zł 7,950.800'38	
Inkaso	zł 23,528.422'08	
	<u>zł 31,479.222'46</u>	

RADA ZARZĄDZAJĄCA TOWARZYSTWA PRZEMYSŁOWEGO „KABEL”, S. A.

zawiadamia, że dn. 5 czerwca 1930 r. o godz. 6 po południu odbędzie się w lokalu Towarzystwa w Warszawie, ul. Mazowiecka Nr. 4.

Zwyczajne Walne Zgromadzenie Akcjonariuszów

z następującym porządkiem dziennym:

- 1) Rozpatrzenie sprawozdania i bilansu za 1929 rok;
- 2) Sprawozdanie Komisji Rewizyjnej, zatwierdzenie bilansu i podziału zysków, oraz udzielenie absolutorjum Radzie i Dyrekcji;
- 3) Wybory do Rady i Komisji Rewizyjnej;
- 4) Mianowanie dyrektora zarządzającego;
- 5) Przystosowanie statutu do wymagań nowego prawa o spółkach akcyjnych z dn. 22 marca 1928 r. („Dz. Ust. R. P.” Nr. 39).
- 6) Wolne wnioski.

Stosownie do § 37 Statutu Akcjonariusze, chcący uczestniczyć w Zwyczajnym Walnym Zgromadzeniu, obowiązani są na siedem dni przed terminem Zgromadzenia przedstawić akcje, wzgl. świadectwa depozytowe w biurze Spółki, ul. Mazowiecka Nr. 4.

W razie, gdyby Zebranie w dn. 5 czerwca 1930 r. nie doszło do skutku, powtórne Zebranie odbędzie się w dn. 19 czerwca r. b. o tej samej godzinie, w tymże lokalu, przyczem powtórne to Zebranie uważane będzie za prawomocne i decyzje jego za obowiązujące bez względu na ilość akcji reprezentowanych.

ZARZĄD Terenowo - Budowlanego Towarzystwa SPÓŁKI AKCYJNEJ

podaje do wiadomości PP. Akcjonariuszów Spółki tej, że w czwartek, dn. 5 czerwca 1930 r. o godz. 10 rano w lokalu Spółki w Łodzi, ul. Kilińskiego Nr. 78, odbędzie się

Nadzwyczajne Walne Zgromadzenie Akcjonariuszów

z następującym porządkiem dziennym:

- 1) Wybór przewodniczącego;
- 2) Dostosowanie Statutu Spółki do nowego prawa o spółkach akcyjnych;
- 3) Wnioski Akcjonariuszów.

PP. Akcjonariusze mogą wziąć udział w tem Nadzwyczajnym Walnym Zgromadzeniu, o ile najpóźniej do dn. 29 maja 1930 r. złożą w Zarządzie Spółki w Łodzi, ul. Kilińskiego Nr. 78, swe akcje, względnie świadectwa zastawowe lub depozytowe banku: „La Banque Commerciale de Bâle” w Bazylei.

Świadectwa zastawowe lub depozytowe winny zawierać zapewnienie, że złożone akcje pozostaną w depozycie aż do końca tego Nadzwyczajnego Walnego Zgromadzenia.

MAŁOPOLSKA SPÓŁKA AKCYJNA DLA PRZEMYSŁU NAFTOWEGO WE LWOWIE

Wyciąg ze sprawozdania za rok administracyjny 1928/29.

Bilans z dn. 30 kwietnia 1929 r.

STAN CZYNNY:	zł	STAN BIERNY:	zł
Zakłady	352.588 20	Kapitał akcyjny	450.000'00
Prawa naftowe	163.710 83	Fundusz amortyzacyjny	20.168'96
Zapasy	49.540'15	Wierzyciele	182 491 11
Papiery wartościowe	670	Sumy przechodnie	13.070'33
Kasy i banki	2.669'59		
Dłużnicy	13.992 28		
Susy przechodnie	2.352 18		
Strata z 1927/28 r.	3.149 41		
„ za 1928/29 r.	77.721'04		
	<u>665.730 40</u>		<u>665.730 40</u>

Rachunek Strat i Zysków za rok administr. 1928/29

WYDATKI:	zł	DOCHODY:	zł
Koszty ruchu	95.621'77	Dochody ze sprzedaży ropy	65.924'10
Koszty administracyjne	25.397'77	Strata za 1928/29 r.	77.721'04
Podatki	2.456 64		
Amortyzacja	20.168 96		
	<u>143.645 14</u>		<u>143.645 14</u>

Lwów, dn. 25 stycznia 1930 r.

Zgodność z księgami stwierdza Komisja rewizyjna: Dawid Steinberg mp. Dr. Juliusz Schorr mp.

Towarzystwo dla Handlu i Przemysłu Mięsnego „S. DISZKIN”, S. A. W ŁODZI

Bilans na dzień 31 grudnia 1929 r.

STAN CZYNNY:	zł
1. R-k nieruchomości	191.434'13
2. „ placu Pomorskiego Nr. 71	38.961'34
3. „ maszyn	30.003'00
4. „ kasy	3.268'67
5. „ weksli	3.346 00
6. „ ruchomości	2.206'95
7. „ operacji okresu organizacyjnego	7.509'67
8. „ dłużników	73.001 86
9. „ strat	5.757'74
	<u>355.486'36</u>

STAN BIERNY:	zł
1. Kapitał akcyjny	300.000'00
2. Fundusz amortyzacyjny	7.314'34
3. Wierzyciele	2.427'98
4. R-k akceptów	8.000'00
5. „ zaległych podatków	37.744 04
	<u>355.486'36</u>

Rachunek Zysków i Strat

Przychód	72 155 95
Rozchód	70.086 17
Netto Zysk	<u>2 069'78</u>

„Wędliniarnie S. DISZKIN”, S. A. W ŁODZI

Bilans na dz. 31 grudnia 1929 r.

STAN CZYNNY:	zł
1. R-k ruchomości	92.987'20
2. „ materiałów	75.900'00
3. „ Kasy	8.324 32
4. „ dłużników	300 00
5. Remanent inwentarzowy oraz maszyn fa- bryki	64.120 00
6. Operacje okresu organizacyjnego	6.614'25
7. R-k strat	1.754'23
	<u>250.000 00</u>

STAN BIERNY:	zł
1. Kapitał akcyjny	250.000 00
	<u>250.000 00</u>

Rachunek Zysków i Strat

Przychód	10.000'00
Rozchód	9.512'35
Netto Zysk	<u>488 65</u>

POLSKI BANK PRZEMYSŁOWY, S. A. W WARSZAWIE

Bilans surowy na dzień 31 marca 1930 r.

STAN CZYNNY:		zł	zł	STAN BIERNY:		zł	zł
Kasa i sumy do dyspozycji w B. P., P. K. O. i B. G. K.			1,780.621'74	Kapitały własne:			
Waluty zagraniczne			702.881'80	a) zakładowy	6,000.000'00		
Papiery wartościowe własne:				wpłata na II em.	5,692.785' 0		
a) pożyczki państwowe	52.133'13				11,692.785 00		
b) papiery hipoteczne	191.375'44			b) zapasowy	372.354'95		
c) akcje	381.259 40	624.767'97		c) rezerwa specj.	3,000.000'00	15,065.139 95	
Udziały i akcje w przeds. kons.		3,569.450'27		Wkłady terminowe		20,579.878'69	
Banki krajowe		1,093.991'75		Rachunki bieżące (saldo kred.).		12,049.184 75	
Banki zagraniczne		1,589.706'47		Zobow. inkasowe		100.962 52	
Weksle zdyskontowane		18,960.825 67		Redyskonto weksli		8,579.811'80	
Weksle protestowane		1,628.136'38		Banki krajowe		1,033.814'30	
Rachunki bieżące (saldo debet.):				Banki zagraniczne		3,968.630 92	
a) zabezpieczone	20,718.595 04			Wierzyciele hipoteczni		1,128.138'99	
b) niezabezpieczone	5,498.098'87	26.216.693'91		Różne rachunki		556 583'62	
Nieruchomości		7,256.815'17		Procenty, i prow. i różne zyski		1,411 739'42	
Różne rachunki		777.982'22		Oddziały		44,169.862'68	
Koszty i adminstr. nier.		815.873'03					
Oddziały		44,202.717'71					
Długoterminowe pożyczki hipot.		23.283'55					
		<u>109 243.747'64</u>				<u>109,243.747'64</u>	
Gwarancje			zł 8,599.591'25				
Inkaso.			zł 6,974.673'37				

ZARZĄD ZAKŁADÓW WŁÓKIENNICZYCH „ADOLF HORAK”, S. A.

na zasadzie § 19 statutu podaje do wiadomości PP. Akcjonariuszów, iż w dn. 22 maja 1930 r. o godz. 5 w biurze Spółki w Rudzie-Pabjanickiej pod Łodzią, ul. Staszica Nr. 20/22, odbędzie się

Zwyczajne Walne Zebranie Akcjonariuszów

z następującym porządkiem dziennym:

- 1) Zagajenie i wybór przewodniczącego; 2) Przejrzenie i zatwierdzenie sprawozdania i bilansu za rok ubiegły; 3) Podział zysków i określenie wynagrodzenia dla Zarządu i Komisji Rewizyjnej; 4) Przejrzenie i zatwierdzenie budżetu wydatków i planu działalności Spółki na rok następny; 5) Wybór członków Zarządu i Komisji Rewizyjnej na miejsce ustępujących; 6) Wolne wnioski akcjonariuszów.

Akcjonariusze, pragnący uczestniczyć w powyższym Walnym Zebraniu, winni stosownie do § 23 statutu złożyć swoje lub zaświadczenia depozytowe na 7 dni przed Zebraniem Zarządowi Spółki.

SPROSTOWANIE

Przemysł Tłuszczowy SCHICHT, S. A.

Warszawa, Nowy Zjazd 1

W bilansie na dzień 31 grudnia 1929 r., ogłoszonym w Nr. 16 tyg. „Polska Gospodarcza”, w dziale „aktywa”, zaszła omyłka, a mianowicie:

podano winno być

STRATA I ZYSKI	zł	zł
Saldo na 1/I 1929 r.	941.944'57	41.944'57
Zysk za 1929 r.	20.418 31	920.418'31

Zarząd Sp. Akc.

Towarzystwa Handlu Papierem BRACIA TURKIELTAUB

podaje do wiadomości PP. Akcjonariuszy, że w dn. 28 maja 1930 r. o godz. 6 po poł. w Warszawie, ul. Przejazd Nr. 5, w lokalu Spółki odbędzie się

Zwyczajne Zgromadzenie Akcjonariuszy

z następującym porządkiem dziennym:

- 1) Zagajenie i wybór przewodniczącego;
- 2) Sprawozdanie Zarządu;
- 3) Zatwierdzenie bilansu zamknięcia i rach. Strat i Zysków;
- 4) Sprawozdanie Komisji Rewizyjnej;
- 5) Wybory nowych członków Zarządu na miejsce ustępujących;
- 6) Wybór Komisji Rewizyjnej na 1930 rok i określenie jej wynagrodzenia;
- 7) Zmiana Statutu;
- 8) Wolne wnioski.

PP. Akcjonariusze, chcący wziąć udział w Walnym Zgromadzeniu, winni są na 7 dni przed Walnym Zgromadzeniem złożyć posiadane akcje lub dowody zdeponowania akcji w instytucjach kredytowych.

W razie niedojścia do skutku Walnego Zgromadzenia z powodu niestawiennictwa Akcjonariuszy w ilości Statutem przewidzianej, następne zebranie odbędzie się dn. 12 czerwca r. b. o tejże godzinie i w tymże lokalu, które będzie prawomocne do powzięcia uchwał bez względu na ilość Akcjonariuszy.

Zagórska Fabryka Krzesel i Tartaki, S. A.

Zagórze-Pomorskie, pow. morski

Bilans zamknięcia na dzień 31 grudnia 1929 r.

AKTYWA:		zł
Kasa		11.607 ⁵⁰
Dłużnicy		143.069 ⁶⁸
Weksle		12.840 ⁶²
Towary		273.763 ⁹⁹
Budynki nieruch.		289.917 ¹⁷
Grunty		23.860 ⁰⁰
Maszyny		162.954 ³³
Urządzenia		9.397 ⁰⁷
Narzędzia		7.061 ⁰³
Tabory i konie		5.251 ⁴⁹
Efekty		1.050 ⁰⁰
Samochody		52.658 ²
Sumy przechodnie		237 ⁷⁵
		<u>993.076⁴⁵</u>

PASywa:		zł	zł
Kapitał akcyjny			400.000 ⁰⁰
Rezerwa statutowa do 31/XII 1928 r.	47.329 ²⁹		
Rezerwa statutowa za 1929 r.	9.866 ⁷⁰	57.195 ⁹⁹	
Amortyzacja		148.375 ³²	
Wierzyciele	201.443 ²³		
Akcepty	7.500 ⁰⁰	208.943 ²³	
Hipoteka		8.568 ⁰⁰	
Przeniesiony zysk z lat ubiegłych		83.278 ⁵⁴	
Zysk za rok operacyjny 1929		86.715 ³⁷	
		<u>993.076⁴⁵</u>	

Rachunek Strat i Zysków na dz. 31 grudnia 1929 r.

STRATY:		zł	zł	zł
Koszty handlowe	19.501 ⁶⁴			
Podatki	51.077 ⁵⁸			
Koszty kredytu	33.754 ⁸⁵			
Prowizja	38.116 ³⁰			
Pensja personelu	32.555 ⁰⁰			
Pensja zarządu	39.600 ⁰⁰			
Koszty podróży	8.619 ⁰²			
Ubezp. od ognia	9.891 ¹³			
Zaciski stemplowe	2.012 ³⁹			
Ubezp. personelu	4.171 ⁶⁹	239.302 ⁶⁰		
Robocizna	241.907 ⁴⁹			
Utrzym. bud. i siły elektr.	3.936 ⁸⁷			
Koszty ruchu	2.973 ⁹¹	248.818 ²⁷		
Amortyzacja	33.568 ⁵⁷			
Przeniesienie na fund. rezerwow.	9.866 ⁷⁰	43.435 ²⁷		
Konto podatku dochodowego	26.752 ⁰⁰	558.308 ¹⁴		
Zysk		86.715 ³⁷		
		<u>645.023⁵¹</u>		

ZYSKI:		zł
Zysk brutto na produkcji		642.427 ³¹
Nadwyżka z rachunku domu mieszkalnego		1.616 ⁰⁰
Zwrot przypadłych pretensji z lat ubiegłych		980 ²⁰
		<u>645.023⁵¹</u>

Zgodność powyższego bilansu oraz rachunku zysków i strat z dziennikiem-księgą główną oraz inwenturami potwierdzam.

Zagórze-Pomorskie, dn. 8 kwietnia 1930 r.

(pieczęć) Michał Pacoszyński, zaprzysiężony rewizor ksiąg handl. na obwód Izby Przemysłowo-Handlowej w Grudziądzu

(—) M. Pacoszyński

Towarzystwo Przemysłowo-Handlowe A. L. SOJKA, S. A.

Bilans na 31 grudnia 1929 r.

STAN CZYNNY:		zł
Kasa		21.201 ⁰⁶
Instytucje kredytowe		10.318 ³³
Dostawcy		6.973 ⁰⁰
Oddiorycy		1.343.879 ⁵⁵
Weksle		162.468 ¹⁹
Koszty Organizacji		27.573 ⁰⁰
Akcje i Udziały		394.073 ¹⁴
Gwarancje		1.439.000 ⁰⁰
Różni za inkaso		287.826 ⁸³
		<u>3.693.313¹⁰</u>

STAN BIERNY:		zł
Kapitał Zakładowy		1.000.000 ⁰⁰
Instytucje Kredytowe		62.967 ¹³
Dostawcy		814.058 ¹³
Oddiorycy		79.449 ³⁹
Sumy przechodnie		2.500 ⁰⁰
Gwarancje „A. L. Sojka”		1.439.000 ⁰⁰
Inkasa		287.826 ⁸³
Straty i Zyski — zysk		7.511 ⁶²
		<u>3.693.313¹⁰</u>

Rachunek Strat i Zysków za 1929 r.

WINIEN:		zł
Koszty Handlowe		91.318 ⁷⁷
Wydatek Oddziału w Katowicach		15.514 ¹⁸
Procenty		7.218 ⁶⁴
Pozostałość zysku na 1930 r.		7.511 ⁶²
		<u>121.563²¹</u>

MA:		zł
Węgiel		119.672 ⁸²
Koks czeski		1.890 ³⁹
		<u>121.563²¹</u>

TOWARZYSTWO WYROBÓW TRYKOTOWYCH i DZIANYCH „JAKOB HIRSZBERG i WILCZYŃSKI w ŁODZI” SPÓŁKA AKCYJNA

Bilans na 31 grudnia 1929 r.

STAN CZYNNY:	
Kasa	zł 23.896 ⁵⁴ ; Weksle zł 515.742 ⁰³ ; Weksle protestowane zł 21.801 ⁵¹ ; Papiery wartościowe zł 35.192 ⁰⁰ ; Udziały zł 7.124 ⁰⁰ ; Surowce, towary i półfabrykaty zł 1.670.663 ⁷⁷ ; Dłużnicy zł 1.145.894 ⁵⁸ ; Place zł 720.640 ⁰⁰ ; Budynki zł 1.763.910 ⁰⁰ ; Maszyny, urządzenia i inwent. fabr. zł 2.610.623 ⁶⁴ ; Sumy Przechodnie zł 3.600 ⁰⁰ ; Ogółem zł 8.519.088⁰⁷.
Gwarancje	zł 18.900 ⁵⁰ ; Depozytarjusze zł 25.000 ⁰⁰

STAN BIERNY:	
Kapitał zakładowy	zł 3.000.000 ⁰⁰ ; Kapitał zapasowy zł 1.250.846 ⁰⁰ ; Kapitał amortyzacyjny zł 786.139 ⁸² ; Wierzyciele zł 2.421.174 ⁵⁷ ; Akcepty zł 663.172 ⁸⁶ ; Sumy Przechodnie zł 15.908 ⁷⁵ ; Zysk: pozost. z 1928 roku zł 28.325 ⁴⁹ ; zysk za 1929 rok zł 353.520 ⁵⁸ ; Razem zł 381.846 ⁰⁷ ; Ogółem zł 8.519.088⁰⁷.
Gwarancje	zł 18.900 ⁵⁰ ; Zdep. papiery wart. zł 25.000 ⁰⁰ .

Straty i Zyski

WINIEN:	
Podatki, opłaty stempl., prowizje i koszty handlowe	zł 475.833 ²⁰ ; Różne straty zł 59.917 ³⁰ ; Zysk zł 381.846 ⁰⁷ ; Razem zł 917.596⁵⁷.

MA:	
Pozostałość zysku z 1928 r.	zł 28.325 ⁴⁹ ; Saldo rach. fabrykacji zł 845.653 ⁷⁵ ; Różne zyski zł 43.617 ³³ ; Razem zł 917.596⁵⁷.

ZARZĄD Sp. Akc.

„TOWARZYSTWO UBEZPIECZEŃ PIAST”

stosownie do § 7 i 49 Statutu Spółki, niniejszem podaje do wiadomości PP. Akcjonariuszów, że w dn. 31 maja 1930 r. o godz. 6 po południu w lokalu Spółki w Warszawie, ul. Moniuszki Nr 10. odbędzie się

Zwyczajne Walne Zgromadzenie Akcjonariuszów

z następującym porządkiem dziennym:

- 1) Zagajenie posiedzenia i wybór przewodniczącego Walnego Zgromadzenia;
- 2) Wydzielenie części kapitału akcyjnego na działalność w dziale ubezpieczeń na życie;
- 3) Upoważnienie Zarządu, na prawach Walnego Zgromadzenia, do przeprowadzenia uzgodnienia i uzupełnień Statutu Spółki stosownie do Rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dn. 22 marca 1928 r. („Dz. Ust. R. P.” Nr. 39, poz. 383), zawierającego prawo o Spółkach Akcyj-

- nych. oraz Rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dn. 26 stycznia 1928 r. o kontroli ubezpieczeń („Dz. Ust. R. P.” Nr. 9, poz. 64);
- 4) Sprawozdanie Zarządu z działalności za 1929 r.;
- 5) Sprawozdanie i wnioski Rady Nadzorczej i Komisji Rewizyjnej;
- 6) Rozpatrzenie i zatwierdzenie sprawozdania, bilansu oraz rachunku zysków i strat za 1929 r. i powzięcie stosownych uchwał;
- 7) Pokwitowanie władz Spółki z wykonania przez nie obowiązków;
- 8) Zatwierdzenie budżetu na 1930 r.;
- 9) Wybór nowych członków Rady Nadzorczej, jak również członków Zarządu i Komisji Rewizyjnej na miejsca ustępujących i wakujące;
- 10) Wolne wnioski PP. Akcjonariuszów, wniesione z zachowaniem przepisów i terminów w § 54 Statutu Spółki wskazanych.

Na zasadzie § 51 Statutu Spółki dla prawomocności Zgromadzenia potrzebne jest przybycie akcjonariuszów lub ich zastępców, reprezentujących niemniej, jak połowę kapitału zakładowego.

W myśl § 45 Statutu, pragnący uczestniczyć w Walnym Zgromadzeniu właściciele akcji na okaziciela powinni przynajmniej na 7 dni przed Walnym Zgromadzeniem zdeponować swoje akcje w kasie głównej Towarzystwa, albo złożyć świadectwa (kwity) instytucji kredytowych, działających na zasadzie ustaw przez Rząd zatwierdzonych, o przyjęciu akcji do przechowania lub w zastaw z wyszczególnieniem numerów akcji bez prawa ich wydania właścicielom do końca Zgromadzenia.

Zarząd Sp. Akc. „Towarzystwo Ubezpieczeń Piast” przypomina tym z PP. Akcjonariuszów, którzy nie wymienili dotychczas posiadanych przez nich akcji po 10 nominalnej wartości każda na nowe po 100, a życzyliby sobie przyjąć udział w Walnym Zgromadzeniu, o konieczności dokonania wymiany akcji przynajmniej na 7 dni przed datą Walnego Zgromadzenia. Wymiana akcji dokonywa się codziennie w wydziale Sekretariatu od godz. 9 do 13, z wyjątkiem niedziel i świąt.

RADA ZAWIADOWCZA

Pétroles de Boryslaw, S. A.

10, rue Kipdorp, Anvers

zaprasza niniejszem PP. Akcjonariuszów na

Zwyczajne Walne Zgromadzenie Spółki.

które odbędzie się we wtorek dn. 20 maja 1930 r., o godz. 11 przed południem w siedzibie Spółki w Antwerpii, 10, rue Kipdorp, z następującym porządkiem dziennym:

- 1) Sprawozdanie Rady Zawiadowczej;
- 2) Sprawozdanie Komisji Rewizyjnej;
- 3) Zbadanie i zatwierdzenie bilansu i rachunku zysków i strat na dz. 31 grudnia 1929 r.;
- 4) Udzielenie absolutorjum członkom Rady Zawiadowczej i Komisji Rewizyjnej.

Celem wzięcia udziału w Walnym Zgromadzeniu winni są PP. Akcjonariusze, zgodnie z postanowieniami statutu, złożyć swoje akcje najpóźniej do dn. 14 maja 1930 r. w siedzibie Spółki lub w następujących instytucjach:

- 1) Crédit National Industriel, 10, rue Kipdorp, Anvers;
- 2) Crédit Anversojs, 36, courte rue de l'Hopital, Anvers;
- 3) Crédit Anversojs, 30, avenue des Arts, Bruxelles;
- 4) Caisse Générale de Reports et de Dépôts, 11, rue des Colonies, Bruxelles;
- 5) Banque Nationale de Crédit, 16, Boulevard des Italiens, Paris.

Towarzystwo Akcyjne

Kaliskiej Manufaktury Pluszu i Aksamitu w Kaliszu

Bilans na dz. 31 grudnia 1929 r.

STAN CZYNNY:	zł
Nieruchomości—budynki	2.084.093 12
Maszyny—urządzenia techniczne	4.351.193 08
Kasa	23.231 98
Weksle	447.581 25
Papiery wartościowe	18.020 00
Akcjonariusze Towarzystwa	28.580 12
Dłużnicy	2.036.291 92
Towary — materiały — surowce	915.255 00
	9.904.246 47
STAN BIERNY:	
Kapitał akcyjny	3.000.000 00
Kapitał zapsowy	432.062 90
Kapitał amortyzacyjny	2.735.481 38
Wierzyciele	2.780.280 21
Zyski i straty—pozostałość zysku z 1928 r.	257.874 85
Zysk za 1929 r.	698.547 13
	9.904.246 47
Rachunek Zysków i Strat	
Ogólne koszta	923.034 24
Podatki i świadczenia socjalne	515.403 08
Straty rzeczywiste	417.216 02
Zysk za 1929 r.	698.547 13
	2.554.200 47
Dochód brutto z fabrykacji	2.550.629 97
Inny dochód	3.570 50
	2.554.200 47

„POLSKAROB“, Polsko-Skandynawskie Towarzystwo Transportowe, S. A. w Gdyni

Bilans za 1929 r.

AKTYWA:	zł	PASYWA:	zł
Kasa	414.67	Kapitał Akcyjny	1.000.000.00
Statki morskie	2.741.218.92	Fundusz Rezerwowy	100.000.00
Instalacje Przeladunk.	3.066.526.37	Fundusz Amortyzacyjny I	303.762.61
Nieruchomości	143.728.55	Fundusz Rezerwowy Specj.	2.226.482.47
Ruchomości	49.453.97	Fundusz Amortyzacyjny	1.684.474.28
Niewpłacony Kap. Akc.	750.0.0.00	Fundusz Rez. na dod. kom.	154.583.63
Dłużnicy	5.974.669.32	Fundusz Rez. na pod. doch.	651.604.87
		Akcepty	1.942.735.97
		Wierzyciele	4.662.367.97
	<u>12.726.011.80</u>		<u>12.726.011.80</u>

Rachunek Zysków i Strat za 1929 r.

STRATY:	zł	ZYSKI:	zł
Koszty Handlowe	765.362.49	R-k Przeladunku	2.573.032.63
Świadczenia Publiczne	323.236.37	R-k Maklerki	231.307.31
Rach. Odsetek	462.426.29	R-k Przewozu	314.810.96
R-k Różnic Kursowych	10.550.42	R-k Zwrotu Opł. Celn.	196.795.50
Fundusz Rez. na dod. kom.	154.583.63	R-k Działu Bunkrowego	194.336.83
Fundusz rez. na pod. doch.	109.649.75		
Amortyzacja	1.684.474.28		
	<u>3.510.283.23</u>		<u>3.510.283.23</u>

ZARZĄD SPÓŁKI AKCYJNEJ WŁÓKIENNICZA SPÓŁKA AKCYJNA PONIZOWSKI

zawiadamia PP. Akcjonariuszów, że

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE

odbędzie się w lokalu spółki w Warszawie, ul. Gęsia 14 dn. 27 maja 1930 r. o godz. 5 po poł z następującym porządkiem dziennym: 1) Sprawozdanie Zarządu i Komisji Rewizyjnej za ubiegły rok operacyjny; 2) Zatwierdzenie bilansu i rachunku Zysków i Strat; 3) Wybór członków zarządu i komisji rewizyjnej; 4) Sprawa sumy do dyspozycji Waln. Zgrom.; 5) Sprawy bieżące. W razie niedojścia do skutku Zgromadzenia w powyższym terminie, powtórne odbędzie się dn. 27 czerwca r. b. o godz. 5 po poł. w tymże lokalu i tym samym porządkiem dziennym. Zgodnie z § 32 statutu, Zgromadzenie w drugim terminie będzie ważne bez względu na ilość reprezentowanych akcji.

ZARZĄD TOWARZYSTWA AKCYJNEGO MANUFAKTURY WĘLNIANEJ „HUGO WULFFSON“ W ŁODZI

zawiadamia, że Zwyczajne Walne Zgromadzenie Akcjonariuszów odbędzie się w dn. 24 maja 1930 r., w siedzibie firmy w Łodzi, ul. Piotrkowska Nr. 78, o godz. 5 po poł. z następującym porządkiem dziennym: 1) Rozpatrzenie i zatwierdzenie bilansu oraz rachunku zysków i strat na 31 grudnia 1929 r.; 2) Wybór członków Zarządu i Komisji Rewizyjnej na miejsce ustępujących; 3) Sprawa uzgodnienia statutu Spółki z obowiązującym obecnie prawem o spółkach akcyjnych; 4) Wolne wnioski. Akcjonariusze, pragnący przyjąć udział w zebraniu, winni zgłosić swoje akcje w biurze Zarządu na siedem dni przed terminem Walnego Zgromadzenia. O ile zebranie w powyższym terminie nie dojdzie do skutku, odbędzie się ono w drugim terminie w tymże lokalu i o tejże godz. dn. 7 czerwca 1930 r. i będzie prawomocne bez względu na ilość zgłoszonych akcji.

ZARZĄD

Łódzkiego Towarzystwa Elektrycznego

SPÓŁKI AKCYJNEJ

podaje do wiadomości PP. Akcjonariuszów Spółki tej, że w czwartek dn. 5 czerwca 1930 r. o godz. 17, w gmachu Zarządu Spółki w Łodzi, ul. Przejazd 58, odbędzie się

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARIUSZÓW

z następującym porządkiem dziennym:

- 1) Wybór przewodniczącego;
- 2) Sprawozdania Zarządu oraz Komisji Rewizyjnej za rok operacyjny 1929;
- 3) Podział zysku, osiągniętego w 1929 roku;
- 4) Zatwierdzenie budżetów na 1930 rok;
- 5) Nabycie, zamiana i sprzedaż nieruchomości;
- 6) Uzgodnienie statutu Spółki z nowym prawem o spółkach akcyjnych;
- 7) Wybór członków Zarządu;
- 8) Wybór Komisji Rewizyjnej.

PP. Akcjonariusze mogą wziąć udział w tem Zwyczajnym Walnym Zgromadzeniu, o ile najpóźniej do dn. 29 maja 1930 roku złożą w Zarządzie Spółki w Łodzi, ul. Przejazd 58, swe akcje, względnie świadectwa zastawowe lub depozytowe następujących instytucyj kredytowych:

- 1) Powszechny bank Związkowy w Polsce w Warszawie;
- 2) La Banque Commerciale de Bâle à Bâle, Genève et Zurich;
- 3) Le Crédit Suisse à Zurich, Genève, Bâle, St. Gall et Berne;
- 4) La Société Anonyme Leu et Cie à Zurich;
- 5) La Société Générale de Belgique à Bruxelles.

Świadectwa zastawowe lub depozytowe winny zawierać zapewnienie, że złożone akcje pozostaną w depozycie aż do końca tego Zwyczajnego Walnego Zgromadzenia.

F. LISIECKI

DOM KONFEKCYJNY, SPÓŁKA AKCYJNA W POZNANIU, STARY RYNEK 98/100.

Bilans p. 31 grudzień 1929 r.

AKTYWA:

R-k Nieruchomości zł 215.025'79; R-k Ruchomości zł 56.057'34; R-k Maszyn zł 112.951'80; R-k Samochodów zł 59.589'74; R-k Narzędzi zł 17.086'92; R-k Kaucji zł 138'25; R-k Kasy zł 761'47; R-k Towarów zł 984.499'64; R-k Weksli zł 51.478'00; R-k Dłużników zł 317.288'7; R-k wątpliwych pretensji zł 49.725'82; R-k Kosztów poz. Bk. G. Kr. zł 35.228'09; R-k Zysków i strat zł 40.396'28; **Razem zł 1.940.227'91.**

PASYWA:

R-k Kapitału Akcyjnego zł 600.000'00; R-k Funduszu Rezerwowego zł 58.955'99; R-k Rezerwy hipot. zł 3.500'00; R-k Funduszu dla personelu zł 5.500'00; R-k Długu hipot. Bk. G. Kraj. zł 203.216'42; R-k Dywidendy nieodebran. zł 3.452'48; R-k Wierzycieli zł 364.970'16; R-k Banków zł 81.391'38; R-k Akceptów zł 619.241'48; **Razem zł 1.940.127'91.**

Rachunek Zysków i Strat p. 31 grudzień 1929 r. WINIEN:

Koszty handlowe zł 786.784'09; Procenta zł 29.627'27; Pretensje nieściągalne zł 3.459'75; **Razem zł 819.871'11.**
MA:
Zysk na towarach zł 770.158'83; Zysk z dzierżawy zł 9.316'00; Strata zł 40.396'28; **Razem zł 819.871'11.**

Rada Nadzorcza:

(—) Hempowicz
Prezes

Zarząd:

(—) Fr. Lisiecki

Towarzystwo Akcyjne Pierwszej Warszawskiej Fabryki
Palenia Kawy, Cykorji i Surogatów Kawy

„PLUTON” T. i M. TARASIEWICZÓW

w Warszawie

Bilans na dzień 31 grudnia 1929 r.

STAN CZYNNY:

Nieruchomości zł 373.133'36; Maszyny, urządzenia fabryczne i ruchomości zł 244.229'97; Kasa zł 27.904'32; Banki zł 333.732'74; Towary zł 345.304'60; Papiery wartościowe zł 129'00; Weksle zł 53.539'42; Dłużnicy zł 417.438'82; Sumy przejściowe: wydatki 1930 roku zł 14.895'00; **Ogółem zł 1.815.307'23.**

STAN BIERNY:

Kapitał Zakładowy zł 671.875'00; Kapitał zapasowy zł 37.102'00; Rezerwa na powiększenie kapitału zakładowego zł 62.500'00; Kapitał umorzenia zł 126.068'44; Akcepty zł 5.961'00; Wierzyciele zł 538.136'27; Sumy hipoteczne zł 14.457'56; Dywidenda niewypłacona zł 42.832'88; Sumy przejściowe zł 6.247'52; Zyski 1928 roku — pozostałość zł 12.750'93; Zysk netto za rok bieżący zł 297.375'63; **Ogółem zł 1.815.307'23.**

Rachunek Strat i Zysków

WINIEN:

Wydatki handlowe zł 564.697'43; Wydatki administracyjne i robocizna zł 419.869'93; Utrzymanie ruchomości i nieruchomości zł 12.239'36; Procenty zł 4.821'56; Różnice kursowe zł 401'86; Straty różne zł 14.443'53; Zysk netto zł 297.375'64; **ogółem zł 1.313.849'30.**

MA:

Zysk brutto zł 1.292.452'65; Procenty zł 17.125'72; Zyski różne zł 4.270'93; **Ogółem zł 1.313.849'30.**

Włókiennicza Spółka Akcyjna Handlowo-Przemysłowa w Łodzi

Bilans na 31 grudnia 1929 r.

AKTYWA:	zł
Tereny	50.000'00
Budynki	642.695'13
Maszyny	229.228'20
Narzędzia	14.615'51
Instalacje	100.139'51
Ruchomości	38.883'42
Ubranie	3.030'00
Koszty konstytucyjne	36.321'70
Koszty 1-go urzędzenia	125.763'62
Rezerwy węgla	9.950'00
Towary	820.680'80
Odbiorcy	317.338'97
Portfel	22.923'55
Banki	24.260'64
Kasa	12.425'71
Dłużnicy	658.323'13
Zyski i straty	29.661'49
	3.136.242'38

PASYWA:

	zł
Kapitał	2.000.000'00
Dostawcy	1.058.092'76
Wierzyciele	58.406'25
Amortyzacje	19.743'37
	3.136.242'38

Rachunek Zysków i Strat

	zł
Ogólne koszty przemysłowe	120.712'30
„ „ handlowe	35.963'12
Amortyzacje	19.743'37
	176.418'79
	zł
Zarobek brutto na towarach	146.757'30
Straty za rok operacyjny 1929	29.661'49
	176.418'79

Chemiczno-Farmaceutyczne Zakłady Przemysłowe

„Fr. Karpiński w Warszawie”

T. A.

ma zaszczyt zawiadomić PP. Akcjonariuszów, że w dniu 30 maja 1930 r. o godz. 6 wieczorem, w biurze Zarządu w Warszawie, Wolność 9, odbędzie się

XXI Zwyczajne Walne Zebranie

z następującym porządkiem obrad:

1) Rozpatrzenie i zatwierdzenie sprawozdania i bilansu za rok 1929 oraz budżetu na r.k 1930; 2) Wybór Członków Zarządu i Zastępcy na miejsce ustępujących oraz Komisji Rewizyjnej; 3) Upoważnienie Zarządu, na prawach Walnego Zgromadzenia, do przeprowadzenia ugodnienia i uzupełnień Statutu Spółki stosownie do rozp. Prezydenta Rzeczypospolitej z dn. 22 marca 1928 r. („Dz. Ust. R. P.” Nr. 39, poz. 383), zawierającego prawo o Spółkach Akcyjnych; 4) Upoważnienie Zarządu do zaciągania pożyczek hipotecznych w instytucjach kredytowych; 5) Upoważnienie Zarządu do nabywania u ziałów innych prz. dsiebiorstw i do sprzedaży i oddawania w dzierżawę części majątku Towarzystwa; 6) Ustalenie wysokości wynagrodzenia Członków Zarządu i Komisji Rewizyjnej; 7) Wolne wnioski.

PP. Akcjonariusze, pragnący uczestniczyć w Walnym Zebraniu, zechcą złożyć w biurze Zarządu swoje akcje lub odpowiednie dowody depozytowe najpóźniej w dn. 23 maja 1930 r. do godz. 4 po południu. O ileby Zebranie nie doszło do skutku z powodów, przewidzianych w par. 63 i 64 Statutu, to następne Zebranie, prawomocne bez względu na liczbę obecnych uczestników, odbędzie się, w myśl par. 65 Statutu, w dn. 7 czerwca 1930 r., o godz. 6 wieczorem w tymże lokalu.

FABRIQUE POLONAISE-SUISSE DE CHOCOLAT SUCHARD, S. A.

Rachunek bilansu zamknięcia na dz. 31 grudnia 1929 r.

	zł
Rk. Kasy	21.631'19
" P. K. O.	26.221'48
" Rymes	127.377'57
" Towarów	951.109'25
" Surowców	380.355'89
" Opakowań	422.945'39
" Dłużników	2.039.244'23
" Maszyn	1.248.655'82
" Nieruchomości	1.084.384'85
" Inwent. fabr.	290.921'56
" Inwent. biur.	35 562'47
" Montażu	222.897'27
" Reklam	158.064'76
" Koszt. załóż.	21.203'02
" Budowy	69.728'39
" Rezerwy podatk.	13.023'99
" Pozycji przech.	2.370'19
	<u>7.113 697'32</u>
Rk. Kapitału akc.	2.580.000'00
" Kapitału rezerw.	18.209'00
" Banków	361.841'55
" Wierzycieli	3.302.608'84
" Akceptów	432.427'43
" Poz. Przech.	70.680'01
" Strat i zysków	6.858'51
" Strat i zysków	341.072'98
	<u>7.113 697'32</u>

Rachunek strat i zysków na dz. 31 grudnia 1929 r.

Rk. Kosztów handlowych	517.484'67
" " bank. i odsetek	549.683'03
" Fabrykacji	517.671'58
" Popędu, ogrzew. i oświetl.	199.442'31
" Podatk. opł. i cięż. społ.	371.817'04
" Prowizji	515.084'35
" Reklam	486.600'66
" Reparatur	100.505'96
" Odpisów	12.931'46
" Amortyzacji	226.997'44
" Różnic kursowych	4.179'19
" Datków	663'70
Zysk	341.072'98
	<u>3.844.134'37</u>
Rk. Towaru	3.844.134'37
	<u>3.844.134'37</u>

Kraków, dn. 10 marca 1930 r.

„GAZOLINA”, S. A.

Rachunek bilansu z dn. 31 grudnia 1929 r.

STAN CZYNNY:

	zł
Gotówka	22.128'22
Dłużnicy	1.164.573'38
Udziały w obcych przedsiębiorstwach	154.970'65
Efekta	83.630'45
Nieruchomości	460.040'--
Ruchomości	179.134'98
Materiały w magazynach	114.993'88
Budowa	19.745'75
Rymes	57.840'43
Rurociągi	3.080.500'--
Szyby w wierceniu	107.208'83
Kopalnie	758.415'--
Fabryki	529.521'--
Rafinerje	166.000'--
Zapasy	49.909'87
	<u>6.948.612'44</u>
Weksle żyrowane	482.926'36
	<u>7.431.538'80</u>

STAN BIERNY:

Kapitał akcyjny	3.000.000'--
Fundusz rezerwowy	313.394'65
Dywidendy niepodjęte	44.883'20
Wierzyciele	1.595.698'97
Akce ta	1.290.787'42
Czysty zysk	703.848'20
	<u>6.948.612'44</u>
Zobowiązanie z tyt. żyra	482.926'36
	<u>7.431.538'80</u>

Rachunek Strat i Zysków z dn. 31 grudnia 1929 r.

STRATY:

Administracja	219.238'56
Ruch	2.230.539'95
Podatki	175.388'87
Koszta handlowe	69.472'39
Odsetki	223.276'26
Odpisy	348.075'11
Amortyzacja	710.555'04
Zysk za 1929 r.	703.848'20
	<u>4.680.394'38</u>

ZYSKI:

Gaz	2.012.381'34
Ropa	74.315'93
Gazolina	2.577.013'09
Różne	16.684'02
	<u>4.680.394'38</u>

Bydgoska Fabryka Maszyn Herman Löhnert

S. A.

Niniejszem zapraszamy PP. Akcjonariuszów naszego Towarzystwa na

Walne Zebranie

które odbędzie się w piątek, dn. 30 maja 1930 r. o godz. 1 po południu, w lokalu Towarzystwa, ul. Gen. Bema 10.

Porządek obrad:

- 1) Sprawozdanie Zarządu i przedłożenie bilansu, oraz obrachunku zysku i strat na 1929 r.;
- 2) Sprawozdanie Rady Nadzorczej;
- 3) Zatwierdzenie bilansu i rachunku zysku i strat, oraz uchwała pokrycia strat;
- 4) Uchwała nad udzieleniem pokwitowania Zarządowi i Radzie Nadzorczej;
- 5) Wybór członków Rady Nadzorczej;

6) Wnioski dowolne bez uchwał.

Do głosowania na Walnem Zebraniu zgodnie z § 18 statutu uprawnieni są tylko akcjonariusze, którzy najpóźniej do 26/V r. h. w Kasie Towarzystwa albo w Banku M. Stadthagen w Bydgoszczy, lub u polskiego notariusza:

- a) wręczą w 2-ch egzemplarzach arytmetycznie ułożony spis numerów akcji mających wziąć udział w Zebraniu;
- b) złożą w Banku Polskim lub tegoż Oddziałach swe akcje, albo na nie opiewające dokumenty depozytowe. Przepisowi ad: b) zadość uczynić można przez zdeponowanie u polskiego notariusza, lub też w jednej z powyższych instytucji.
- c) Akcjonariusze mogą być zastąpieni na mocy piśmiennej plenipotencji.

ZARZĄD ZAKŁADÓW PRZEMYSŁU DRZEWNEGO i CHEMICZNO-DRZEWNEGO
„KARPINA”, S. A.
 we LWOWIE

ma zaszczyt zaprosić niniejszem wszystkich uprawnionych do głosowania Akcjonariuszy Spółki Akcyjnej „Karpina”, S. A., na

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE

które odbędzie się w piątek, dn. 23 maja 1930 r., o godz. 11 przed poł., w sali posiedzeń Polskiego Banku Przemysłowego we Lwowie, ul. 3-go Maja 9, z następującym porządkiem obrad:

- 1) Zagajenie przez Prezesa Zarządu, wybór Przewodniczącego Walnego Zgromadzenia i powołanie przez tegoż Sekretarza Walnego Zgromadzenia;
- 2) Odczytanie protokołu z ostatniego Walnego Zgromadzenia;
- 3) Odczytanie sprawozdania Komisji Rewizyjnej, oraz jej wnioski na zatwierdzenie bilansu, oraz rachunku strat i zysków za 1929 r., tudzież wniosek teże Komisji Rewizyjnej w sprawie udzielenia absolutorjum Zarządowi z czynności i rachunków w roku administracyjnym 1929;
- 4) Sprawozdanie Zarządu za rok administracyjny 1929 i przedłożenie bilansu, oraz rachunku strat i zysków z dnia 31/XII 1929 r.;
- 5) Zatwierdzenie budżetu na 1930 r.;
- 6) Wybór trzech Członków Komisji Rewizyjnej i dwóch zastępców;
- 7) Ustalenie wynagrodzenia Zarządu i Komisji Rewizyjnej;
- 8) Wolne wnioski.

§ 21 statutu: Każdy akcjonariusz ma prawo osobiście lub przez swego pełnomocnika, zaopatrzonego w piśmienną plenipotencję, brać udział w Zgromadzeniu Walnem i uczestniczeniu w rozstrząsaniu wniesionych na Zgromadzenie kwestyj. — Decydują jednak tylko akcjonariusze, mający prawo głosu. — Pełnomocnikiem może być tylko akcjonariusz; jedna osoba nie może mieć więcej, niż dwa pełnomocnictwa.

§ 23 statutu: Akcjonariusze korzystają z prawa głosu na Walnem Zgromadzeniu, o ile najmniej na 7 dni przed Walnem Zgromadzeniem złożą swe akcje Zarządowi; zamiast samych akcji mogą być złożone świadectwa zastawne lub depozytowe instytucyj kredytowych, rządowych lub prywatnych, działających na mocy statutów przez Rząd zatwierdzonych lub innych, które Zarząd uzna za wystarczające.

Lwów, dnia 2 maja 1930 r.

**AKCJONARJUSZÓW
 BIELSKO-BIALSKIEJ SPÓŁKI
 ELEKTRYCZNEJ i KOLEJOWEJ**

S. A.
 w BIELSKU

zaprasza się niniejszem na

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE

które się odbędzie dn. 26 maja 1930 r. o godz. 17 w sali posiedzeń Spółki w Bielsku, ul. Blichowa Nr. 64, z następującym porządkiem dziennym:

- 1) Sprawozdanie Rady Zawiadowczej i przedłożenie bilansu za 1929 r.;
- 2) Sprawozdanie Komisji Rewizyjnej i odnośna uchwała;
- 3) Uchwała odnośnie do podziału czystego zysku;
- 4) Wybór członków Komisji Rewizyjnej na rok adm. 1929;
- 5) Wybór członków Rady Zawiadowczej w myśl art. 15 statutu;
- 6) Uchwała odnośnie kosztów Nadzoru Państwowego;
- 7) Ustalenie wartości żetonów obecności dla członków Rady Zawiadowczej, oraz wysokości wynagrodzenia dla Komisji Rewizyjnej;

PP. Akcjonariusze, chcący uczestniczyć w tym Zwyczajnym Walnem Zgromadzeniu, zechcą złożyć za wręczeniem kart legitymacyjnych swoje akcje i arkusze pożyczkowe, z których dwie akcje lub cztery arkusze pożyczkowe dają prawo do jednego głosu (art. 36 statutu), poczynszy od dnia ogłoszenia tego obwieszczenia aż najpóźniej do dn. 18 maja 1930 r. w kasie Spółki w Bielsku, ul. Blichowa Nr. 64, w kasie Śląskiego Banku Eskontowego w Bielsku, wzgl. filji tegoż banku w Krakowie, w Śląskim Zakładzie Kredytowym w Bielsku, w Warszawskim Banku Dyskontowym w Warszawie lub w kasie Dolno-Austr. Towarzystwa Eskontowego w Wiedniu, I., Freitung 8.

Bielsko, dn. 5 maja 1930 r.

„STANDARD”, Zakłady Przemysłowe — Leśne, S. A. w Warszawie
Bilans Netto na dzień 31 grudnia 1929 r.

AKTYWA:	zł	PASYWA:	zł
Kasa	52.353'12	Kapitał Akcyjny	100.000'00
Weksle	13.850'54	„ Akcyjny II Em.	200.000'00
Inkaso weksli	7.878'24	„ Zapasowy	76.450'00
Dłużnicy	385.326'28	Fundusz Rezerwowy	9.941'03
Papiery wartościowe	36.869'50	„ zapomog. dla prac.	89'39
Remanent materiałów	1.335.799'86	Akcepty	630.480'00
Inwentarz biurowy	7.756'75	Wierzyciele	782.413'89
Weksle protestowane	3.321'14	Zysk—netto	48.821'12
Koszty na 1930 r.	5.040'00		
	<u>1.848.195'43</u>		<u>1.848.195'43</u>

Rachunek Strat i Zysków

STRATY:	zł	ZYSKI:	zł
Koszty handlowe	134.329'17	Zysk brutto na materiałach drzewnych	241.060'12
Procenty i koszty dysk.	7.745'26	Wpływ należności spisanych na straty	63'50
Podatki	49.614'63		
Amortyzacja inwentarza biurowego	408'25		
Różnice kursowe	205'19		
Zysk netto	48.821'12		
	<u>241.123'62</u>		<u>241.123'62</u>

ZARZĄD
DOMU TOWAROWEGO „BRACIA JABŁKOWSCY”

Sp. Akc.

w Warszawie, ul. Bracka 25

zawiadamia PP. Akcjonariuszów, że dn. 26 maja 1930 r. o godz. 4 po poł. w lokalu własnym (Bracka 25, IV piętro), odbędzie się

XVI ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE

PORZĄDEK OBRAD:

- 1) Zagajenie posiedzenia i wybór przewodniczącego;
- 2) Sprawozdanie Zarządu i Komisji Rewizyjnej, przedłożenie bilansu za rok operacyjny 1929 i podział zysków;
- 3) Plan działań i budżet na 1930 r.;
- 4) Wybory do Zarządu i Komisji Rewizyjnej;
- 5) Wolne wnioski.

Właściciele akcji na okaziciela, życzący sobie wziąć udział w rzezonem Zgromadzeniu, stosownie do § 36 Statu u winni conajmniej na siedem dni przed Walnem Zgromadzeniem złożyć w biurze Zarządu, ul. Bracka Nr. 25, swoje akcje (świadcstwa), względnie zaświadczenia instytucyj kredytowych o zastawie lub zdeponowaniu akcji (świadcstw), z wyszczególnieniem ich numerów, odnośnie zaś świadcstw — ilość akcji i zgłosić się po bilety wejścia.

ZARZĄD

Wileńskiego Domu Towarowo-Przemysłowego
„BRACIA JABŁKOWSCY”, S. A.

zawiadamia PP. Akcjonariuszów, że dn. 30 maja 1930 r. o godz. 5 po poł. w lokalu firmy Dom Towarowy „Bracia Jabłkowski”, S. A. w Warszawie, ul. Bracka 25, odbędzie się

WALNE ZGROMADZENIE

z następującym porządkiem obrad:

- 1) Zagajenie posiedzenia i wybór przewodniczącego;
- 2) Sprawozdanie Zarządu i Komisji Rewizyjnej, przedłożenie bilansu za rok operacyjny 1929 i podział zysków;
- 3) Plan działań i budżet na 1930 r.;
- 4) Wybory do Zarządu i Komisji Rewizyjnej;
- 5) Wolne wnioski.

PP. Akcjonariusze, pragnący uczestniczyć w Zgromadzeniu, winni złożyć swoje akcje lub zastępujące dowody w siedzibie Spółki (Wilno, ul. Mickiewicza Nr. 18) lub w Zarządzie firmy Dom Towarowy „Bracia Jabłkowski”, S. A. (Warszawa, ul. Bracka 25), z zastosowaniem się do przepisów § 26 Statutu.

ZARZĄD

EUROPEJSKIEGO TOWARZYSTWA UBEZPIECZEŃ
TOWARÓW I PAKUNKÓW PODRÓŻNYCH, S. A.

w Warszawie

zawiadamia, że dn. 30 maja 1930 r., o godz. 12 w południe, w lokalu Spółki w Warszawie, ul. Krakowskie Przedmieście Nr 59, I p., odbędzie się

Zwyczajne Walne Zgromadzenie Akcjonariuszów

z następującym porządkiem dziennym:

- 1) Wybór przewodniczącego;
- 2) Sprawozdanie Zarządu i Rady Nadzorczej z działalności Towarzystwa za 1929 r.;
- 3) Sprawozdanie Komisji Rewizyjnej;
- 4) Zatwierdzenie bilansu, rachunku zysków i strat i podział zysków za 1929 r.;
- 5) Zatwierdzenie budżetu na 1930 r. i określenie wynagrodzenia dla członków Rady Nadzorczej, Komisji Rewizyjnej i Zarządu;
- 6) Upoważnienie Zarządu na prawach Walnego Zgromadzenia do zmian i uzupełnienia statutu Spółki, stosownie do postanowienia rozporządzenia o kontroli ubezpieczeń, oraz prawa o Spółkach Akcyjnych;
- 7) Upoważnienie Zarządu na prawach Walnego Zgromadzenia do nabycia i sprzedaży nieruchomości w 1930 r.;
- 8) Wybór członków Rady Nadzorczej i Zarządu;
- 9) Wybór Komisji Rewizyjnej;
- 10) Wolne wnioski.

Towarzystwo Białostockiej Manufaktury
EUGENJUSZ BECKER i S-ka, S. A.
w Białymstoku

Bilans na dz. 31 grudnia 1929 r.

STAN CZYNNY:

Kasa zł 32.375 41; Nieruchomości zł 2.095 825 06; Ruchości i maszyny zł 2.167.655 81; Towary zł 1.737.146 68; Weksle zł 581.834 93; Dłużnicy zł 1.209.456 40; Papiery wartościowe zł 16.128 10; Opał i woda zł 21.534 22; Stajnia zł 5.281 75; Sumy przechodnie zł 25.897 37; **Razem zł 7,893.135 73.**

STAN BIERNY:

Kapitał akcyjny zł 2,400.000 00; Kapitał zapasowy zł 145 188 88; Kapitał specjalny rezerwowy zł 1,630.986 81; Kapitał amortyzacyjny zł 1.442.560 70; Wierzyciele zł 1.718.789 39; Dywidenda zł 53.345 00; Pozostałość zysku zł 980 03; Sumy przechodnie zł 12.249 44; Rachunek zysków i strat za 1929 r. zł 489.035 48; **Razem zł 7,893.135 73.**

Rachunek Zysków i Strat.

WINIEN:

Wartość towarów w dn. 1/I 1929 r. zł 915.415 45; Podatki zł 261.459 85; Wydatki zł 3.942.363 24; Zysk za 1929 r. zł 489.035 48; **Razem zł 5,608.274 02.**

MA:

Wartość remanentów w dn. 31/XII 1929 r. zł 969.723 73; Sprzedaż towarów w ciągu 1929 r. zł 4,638.550 29; **Razem zł 5,608.274 02.**

KOLEJ ELEKTRYCZNA ŁÓDZKA, S. A.

Bilans z dn. 31 grudnia 1929 r.

MAJĄTEK	zł	ŹRÓDŁA:	zł
Place	904.580 95	Kapitał akcyjny	20.250.000 00
Budynki	3.759.300 11	Kapitał amortyzacyjny	2.422.475 02
Tory	9.694.496 86	Kapitał zasobowy	439.142 63
Sieć kabli podziemnych i przewodn. jezdnych	3.359.043 18	Fundusz dyspozycyjny	210.000 00
Tabor	11.072.820 12	Fundusz odnowienia	210.000 00
Maszyny	2.280.777 66	Fundusz budowlany	276.000 00
Urządzenia wodociągowe	160.520 63	Dywidenda niepodniesiona	71.464 04
Urządzenia warsztatowe	1.055.864 93	Depozyt członków Zarządu pg. § 18 Statutu	36.000 00
Inwentarz	324.625 91	Depozyt papierów wartościowych	588.000 00
Zaprzęg, pojazdy i samochody	92.272 53	Kaucje służby ruchu	1 938 37
Magazyn	1.626.921 63	Wierzyciele	9.198.691 30
Kasa	52.952 02	Sumy przechodnie	29.238 55
Papiery wartościowe	53.088 00	Pozostałość zysku z 1928 r. zł	738 57
Akcje w depozycie członków Zarządu pg. § 18 Statutu	36.000 00	Zysk za 1929 r. . . . . zł	2.653.640 49
Papiery wartościowe w depozycie	588.000 00		2.654.379 06
Dłużnicy	1.171.627 42		
Sumy przechodnie	174.437 02		
	<u>36.407.328 97</u>		<u>36.407.328 97</u>

Rachunek Zysków i Strat z dn. 31 grudnia 1929 r.

WINIEN:	zł	MA:	zł
Wydatki ogółem	13.324.772 23	Pozostałość zysku z 1928 r.	738 57
Zysk za 1929 r. wraz z pozostałością z 1928 r.	2.654.379 06	Wpływy ogółem	15.978.412 72
	<u>15.979.151 29</u>		<u>15.979.151 29</u>

Powyższy bilans oraz rachunek zysków i strat zatwierdziło Walne Zgromadzenie Akcjonariuszów w dn. 29 kwietnia 1930 r., na którym to Zgromadzeniu uchwalono rozdzielić zysk jak następuje:

	zł
na kapitał amortyzacyjny (§ 26 umowy koncesyjnej)	655.524 98
na kapitał zasobowy (§ 56 Statutu)	86.857 37
na fundusz odnowienia (§ 21 umowy koncesyjnej)	66.000 00
na fundusz dyspozycyjny (§ 22 umowy koncesyjnej)	66.000 00
na wynagrodzenie Zarządu (§ 56 Statutu)	23 000 00
na podatek dochodowy	662.030 00
na 6%-wą dywidendę, t. j. po zł 36 00 od 27.000 akcji I—IV emisji i po zł 18 00 od 6.750 akcji V emisji	1.093.500 00
do przeniesienia na 1930 r.	1.496 71
	<u>2 654.379 06</u>

Dywidenda wynosi: { zł 36 00 od każdej akcji wartości nominalnej zł 600 00 I do IV emisji włącznie, " 18 00 " " " " " " " " 600 00 V emisji

i będzie wypłacana, poczynając od dn. 30 kwietnia 1930 r., przez Bank Handlowy w Łodzi, Al. Kościuszki 15, na podstawie pierwszego kuponu.

Wypłata dywidendy na podstawie świadectw ułamkowych, w odpowiednim stosunku, będzie dokonywana przez Kasę Kolei Elektrycznej Łódzkiej, Sp. Akc. w Łodzi, ul. Tramwajowa 6; w tym celu PP. Akcjonariusze powinni przedstawić posiadane świadectwa oryginalne z wyszczególnieniem ich numerów w odpowiednich deklaracjach.

Zarazem zaznacza się, że — stosownie do § 60 Statutu Spółki — dywidenda, nieodebrana w ciągu 5 lat, przechodzi na własność Spółki.

Towarzystwo Zgierskiej Manufaktury Bawełnianej, Sp. Akc.

w m. Zgierzu

Bilans na dz. 31 grudnia 1929 r.

AKTYWA:	zł	zł	PASYWA:	zł	zł
Grunta fabryczne		247.213 05	Rachunek kapitałów		
Zabudowania fabryczne		1.441.230 94	a) Kapitał akcyjny	2.700.000—	
Maszyny		4.348 869 16	b) Długoterminowe wkłady akcjonariuszów	1.275.000—	
Gotowizna w kasie		57.249 37	c) Kapitał amortyzacyjny	2.248 736 58	
Portfel wekslowy:			d) Kapitał zapasowy	219 201 40	
a) Weksle przedwojenne	1.320 44		e) Kapitał rezerwy specjalnej	59.520 98	6.502.458 96
b) Weksle bieżące	97.836 80	99.157 24	Dług hipoteczny		975.232 53
Papiery procentowe		16.996—	Długi przedwojenne:		
Materiały na składzie	567.977 07		a) Otwarty kredyt	472 299 52	
Materiały zarekwirowane	1—	567.978 07	b) Akcepty	83 456 20	555.755 72
Przędza na składzie		803.495 53	Akcepty		1.517.792 02
Dłużnicy:			Wierzyciele		653.733 83
a) Należności przedwojenne	20 245 62				
b) Należności bieżące	2.496 510 54	2.516.756 16			
Sprzężaj		55.404 11			
Sumy przechodnie		13.540 80			
Strata w 1929 r.		37.082 63			
		<u>10.204.973 07</u>			<u>10.204.973 06</u>

Rachunek Zysków i Strat za 1929 r.

WIN'EN:	zł	MA:	zł
Wydatki komisowe	115.564 14	Zysk z 1928 r.	5.196 02
Procenty	352.508 83	Dochody z fabrykacji	789.257 94
Utrzymanie żywego i martwego inwentarza	51.038 19	Dochody z dzierżawy	17.934 84
Państwowe i miejskie podatki	234.624 54	Strata w 1929 r.	37.082 63
Ubezpieczenia ruchomości i nieruchomości	28.565 23		
Kasa Chorych	67.170 50		
	<u>849.471 43</u>		<u>849.471 43</u>

Zarząd Spółki Akcyjnej ŁÓDZKA CZESALNIA I PRZĘDZALNIA WĘŁNY w Łodzi

zawiadamia niniejszem PP. Akcjonariuszów, że w dn. 27 maja 1930 r. o godz. 18 odbędzie się w lokalu Zarządu w Łodzi, ul. Sienkiewicza 61

Zwyczajne Walne Zgromadzenie

z następującym porządkiem dziennym:

- 1) Wybór przewodniczącego;
- 2) Przyjęcie sprawozdania Zarządu i bilansu za 1929 r.;
- 3) Wybory dwóch członków Zarządu;
- 4) Wybory Komisji Rewizyjnej;
- 5) Ustalenie wynagrodzenia dyrektora-zarządzającego i członków Zarządu za 1928, 1929 i 1930 r.
- 6) Ustalenie organu dla publikowania przez Spółkę obwieszczeń;
- 7) Wolne wnioski.

W razie niedojścia do skutku powyższego zebrania, odbędzie się w dn. 17 czerwca 1930 r. o godz. 18 w tymże lokalu drugie zebranie, które będzie prawomocne bez względu na liczbę przybyłych akcjonariuszów.

Akcjonariusze życzący sobie wziąć udział w Zgromadzeniu, winni stosownie do paragr. 19 statutu spółki, złożyć ma na 7 dni przed Walnem Zgromadzeniem swe akcje wzgl. kwity tymczasowe w biurze Zarządu.

TOWARZYSTWO AKCYJNE WYROBÓW WEŁNIANYCH I BAWELNIANYCH „TEODOR STEIGERT” W ŁODZI

Bilans na dzień 31 grudnia 1929 r.

AKTYWA: Nieruchomości zł 2.511.917 40; Maszyny zł 2.516.256 60; Urządzenia fabryczne zł 310.631 28; Zaprząg i samochody zł 67.183 78; Budowa domków robotn. zł 6.408 00; Papiery wartościowe zł 27.552 00; Różne zł 6.823 31; Dłużnicy zł 368.827 66; Kasa zł 50.767 31; Weksle zł 33.720 57; Waluty zł 12.700 27; Inkaso zł 10.891 81; Zaliczki zł 23.125 34; Weksle protestowane zł 18.061 92; Towary zł 22.487 33; Bawełna zł 244.606 80; Przędza zł 220.009 53; Materiały techniczne zł 28.270 46; Węgiel zł 20.196 00; Strata zł 974.430 59; **Ogółem zł 7.474.867 96.**

PASYWA: Kapitał zakładowy zł 3.450.000 00; Kapitał zapasowy zł 20.663 90; Kapitał amortyzacyjny zł 25.438 24; Akcepty zł 803.965 82; Wierzyciele zł 2.785.926 02; Banki zł 312.962 03; Fundusz dyspozycyjny zł 10.000 00; Sumy przechodnie zł 65.911 95; **Ogółem zł 7.474.867 96.**

Rachunek Strat i Zysków na dz. 31 grudnia 1929 r.

WINIEN: Robocizna, opał i koszty ruchu zł 1.145 289 35; Pensje i koszty handlowe zł 362.231 83; Podatki zł 342.377 32; Kasa Chorych, Fundusz Bezrob. i ubezpieczenie zł 78.361 88; Różne wydatki zł 505.488 72; **Razem zł 2.433.749 10.**

MA: Ogólny dochód zł 1.459.318 51; Strata zł 974.430 59; **Razem zł 2.433.749 10.**

BILANS ROCZNY (netto)

Banku Angielsko - Polskiego, S. A.

w Warszawie

na dz. 31 grudnia 1929 r.

1. Kasa i sumy do dyspozycji w Banku Polskim, P. K. O. i B-ku Go pod. Krajow. . . . . 2,360.009'16 2. Waluty zagraniczne . . . . . 128.110'79 3. Papiery wartośc. własne: . . . . . a) pożyczki państwowe . . . . . 139.330'20 b) papiery hipoteczne . . . . . 2.402'05 c) akcje . . . . . 223.002'93 364.735'18 4. Udziały i akcje w przedsiębiorstwach konsorcjaln. . . . . 96.344'97 5. Towary . . . . . — 6. Banki krajowe . . . . . 165.324'15 7. Banki zagraniczne . . . . . 314.039'64 8. Weksle zdyskontowane . . . . . 28.354.798'43 9. Weksle protestowane . . . . . 123.420'80 10. R-ki bieżące (saldo debet.): . . . . . a) zabezpieczone . . . . . 2.273.134'72 b) niezabezpieczone . . . . . 3.893.477'87 6.166.612'59 11. Pożyczki terminowe . . . . . 3.708.893'52 12. Nieruchomości . . . . . 464.715'50 13. Różne rachunki . . . . . 257.119'66 14. Długoterminowe pożyczki hipoteczne . . . . . — 42.504.124'39	zł zł 1. Kapitały własne: . . . . . a) zakładowy . . . . . 2.500.000'00 b) zapasowy . . . . . 320.349'13 c) inne rezerwy . . . . . 129.429'40 d) fundusz amortyzacyjny . . . . . 221.963'28 3.171.741'81 2. Wkłady: . . . . . a) terminowe . . . . . 2.438.213'23 b) à vista . . . . . 2.682.835'44 5.121.048'67 3. Rachunki bieżące (saldo kredytowe) . . . . . 3.695.462'80 4. Zobowiązania inkasowe . . . . . 447.054'79 5. Redyskonto weksli . . . . . 19.722.357'61 6. Banki krajowe . . . . . 24.771'94 7. Banki zagraniczne . . . . . 9.186.495'01 8. Wierzyciele hipoteczni . . . . . — 9. Różne rachunki . . . . . 732.361'67 10. Listy zastawne (obligacje) . . . . . — 11. Zysk: . . . . . a) z lat ubiegłych . . . . . 41.179'99 b) za 1929 r. . . . . 361.650'10 402.830'09 42.504.124'39

Gwarancje zł 3.660.895'02   Inkaso zł 7.588.127'50

Rachunek Strat i Zysków za 1929 r.

WINIEN:	zł	MA	zł
1. Procenty i prowizje wypłacone	1.258.169'79	1. Pozostałość zysków z lat ubiegłych	41.179'99
2. Koszty handlowe	1.268.473'04	2. Procenty i prowizje pobrane	2.934.720'70
3. Podatki	179.034'39	3. Różnice kursowe	146.424'61
4. Amortyzacja	13.817'99	4. Dochody z nieruchomości	—
5. Odpisy na dłużnikach	—	5. Zwrot sum dawniej odpisanych	—
6. Różne	—	6. Różne	—
6. Czysty zysk	402.830'09		
	3.122.325'30		3.122.325'30

Za rok operacyjny 1929 Bank wypłacił 8% dywidendy

POLSKI AKCYJNY BANK KOMERCYJNY, S. A.

Warszawa, Al. Jerozolimska 36.

BILANS SUROWY na dzień 31 marca 1930 r.

STAN CZYNNY:

Kasa i sumy do dyspozycji w Banku Polskim i P. K. O. zł 722.872'92; Waluty zagraniczne zł 39.757'22; Papiery wartościowe własne zł 386.469'52; Pap. wart. ustaw. kapit. zapas. zł 115.711'14; Banki krajowe zł 12.109'46; Banki zagraniczne zł 267.046'70; Weksle zdyskontowane zł 5.586.671'15; Weksle protestowane zł 105.638'67; Rachunki bieżące (saldo debetowe) zł 2.987.732'41; Różne rachunki zł 370.749'01; Koszty, różnice kursowe i t. p. zł 153.794'60; Gwarancje zł 977.543'00; Inkaso zł 1.759.744'54; Suma bilansowa zł 13.485.840'34.

STAN BIERNY:

Kapitał zakładowy zł 2.500.000'00; zapasowy zł 133.773'00; Wkłady terminowe zł 2.796.746'51; à vista zł 1.372.647'37; Rachunki bieżące (saldo kredytowe) zł 961.711'19; Zobowiązania inkasowe zł 4.369'75; Redyskonto weksli zł 2.258.070'6; Banki krajowe zł 92.009'48; Banki zagraniczne zł 200.558'85; Różne rachunki zł 225.679'98; Procenty, prowizje i różne zyski zł 202.959'61; Gwarancje zł 977.543'00; Inkaso zł 1.759.744'54; Suma bilansowa zł 13.485.840'34.

Depozyty zwykłe zł 20.189.431'37, lombardowe zł 749.309'90.

BILANS SUROWY

Banku Angielsko - Polskiego, S. A.

w Warszawie

na dz. 31 marca 1930 r.

STAN CZYNNY:	zł	zł	STAN BIERNY:	zł	zł
1. Kasa i sumy do dyspozycji w B-ku Polskim, P. K. O. i B-ku Gospod. Krajow.		1,047.697'85	1. Kapitały własne :		
2. Waluty zagraniczne		124.618'35	a) zakładowy	2,500.000'00	
3. Papiery wartośc. własne:			b) zapasowy	320.349'13	
a) pożyczki państwowe	139.330'20		c) inne rezerwy	129.429'40	
b) papiery hipoteczne	2.402'05		d) fundusz amortyzacyjny	221.963'28	3,171.741'81
c) akcje	223.002'93	364.735'18	2. Wkłady:		
4. Udziały i akcje w przedsię- biorstwach konsorcjaln.		96.344'97	a) terminowe	5,174.317'37	
5. Towary		—	b) à vista	3,034.934'41	8,209.251'78
6. Banki krajowe		1,371.132'79	3. Rachunki bieżące (saldo kredytowe)		3,869.843'82
7. Banki zagraniczne		2,194.035'45	4. Zobowiązania inkasowe		272.343'62
8. Weksle zdyskontowane		33,623.442'52	5. Redyskonto weksli		25,147.542'98
9. Weksle protestowane		348.171'76	6. Banki krajowe		33.639'74
10. R-ki bieżące (saldo debet.):			7. Banki zagraniczne		7,557.239'90
a) zabezpieczone	2,389.180'81		8. Wierzyciele hipoteczni		—
b) niezabezpieczone	3,489.587'50	5,878.768'31	9. Różne rachunki		1,625.697'23
11. Pożyczki terminowe		4,247.071'77	10. Procenty, prow. i różne zyski		468.037'00
12. Nieruchomości		464.715'50	11. Oddziały		—
13. Różne rachunki		275.059'16	12. Listy zastawne (obligacje)		—
14. Koszty, różnice kursowe i t. p.		319.544'27			
15. Oddziały		—			
16. Długoterminowe pożyczki hipoteczne		—			
		50,355.337'88			50,355.337'88

Gwarancje zł 3,653.610'68   Inkaso zł 6,596.901'31

ZARZĄD SPÓŁKI AKCYJNEJ

pod firmą

„ELEKTROMIEDŹ”

Spółka Akcyjna Obrotu Wyrobami Metalowymi

w myśl ostatniego ustępu art. 58 prawa o spółkach akcyjnych, podaje do wiadomości PP. Akcjonariuszów, że uchwałą Walnego Zgromadzenia z dn. 30 kwietnia r. b., zaprotokółowaną w tymże dniu przez notariusza Landau w Warszawie za Nr. 520:

1) zatwierdzono sprawozdanie Zarządu, bilans i rachunek zysków i strat za przeciąg czasu od dnia założenia Spółki do dn. 31 grudnia 1929 r. Zysk w sumie zł 53,340 21 podzielono, jak następuje: zł 19,434 02 na wynagrodzenie Rady, Zarządu i personelu, zł 25,000 00 na dywidendę, zł 5,334 02 na kapitał rezerwowy, zł 3,572 17 przeniesiono na 1930 r.;

2) udzielono Zarządowi absolutorjum;

3) ustępujący Członkowie Rady Nadzorczej: Alfred Goldklang, Gustaw Gerhardt, Stanisław Margulies, Alfred Peltsohn, Antoni Kamiński zostali ponownie wybrani do Rady;

4) Inne postanowienia powyższej uchwały zostały podane do rejestru handlowego.

Prezes Rady Zawiadawczej zawiadamia, że

Zwyczajne Walne Zgromadzenie Akcjonariuszy TOWARZYSTWA PRZEDSIĘBIORSTW GÓRNICZYCH „TEPEGE”, S. A.

odbędzie się w Warszawie dn. 31 maja 1930 r. o godz. 10 rano w lokalu przy ul. Widok 23 m. 1, z następującym porządkiem dziennym:

- 1) Zagajenie i Wybór Przewodniczącego;
- 2) Sprawozdanie Zarządu i Komisji Rewizyjnej;
- 3) Zatwierdzenie bilansu i rachunku Strat i Zysków za 1929 r.;
- 4) Zmniejszenie kapitału zakładowego i odpowiednia zmiana § 7, 9 i 19 statutu;
- 5) Wybór 2 członków Rady Zawiadawczej;
- 6) Wybór Komisji Rewizyjnej;
- 7) Wnioski i interpelacje.

W braku wymaganego przez Statut quorum, odbędzie się powtórne Walne Zgromadzenie tegoż samego dnia o godz. 11 rano w tymże lokalu. Zgromadzenie to będzie ważne, uchwały zaś prawomocne, bez względu na liczbę reprezentowanych akcji.

Właściciele akcji, zamierzający korzystać z prawa głosu na Walnym Zgromadzeniu, winni złożyć akcje w biurze Spółki w Krakowie, ul. Straszewskiego 27, nie później niż 24 maja r. b.

POLSKA AKCYJNA SPÓŁKA TELEFONICZNA

podaje do wiadomości następujące postanowienie PP. Ministrów Przemysłu i Handlu oraz Skarbu z dn. 29 kwietnia 1930 r.

POSTANOWIENIE

Ministrów Przemysłu i Handlu oraz Skarbu w sprawie zmiany Statutu oraz powiększenia kapitału zakładowego Spółki Akcyjnej pod firmą: „Polska Akcyjna Spółka Telefoniczna”, drogą VI emisji akcji.

Na zasadzie art. 1 Ustawy z dn. 29 kwietnia 1919 r. o zatwierdzeniu i zmianie statutów spółek akcyjnych, oraz art. 170 Rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dn. 22 marca 1928 r. o prawie o spółkach akcyjnych („Dz. Ust. R. P.” 39/1928, poz. 383), zezwala się Spółce Akcyjnej pod firmą: „Polska Akcyjna Spółka Telefoniczna” z siedzibą w Warszawie:

I. — na powiększenie wymienionego w § 5 statutu kapitału zakładowego Spółki o zł 824 740, czyli do zł 28.318.080, drogą VI emisji złotowej 959 sztuk nowych akcji imiennych, nominalnej wartości zł 860 każda, na następujących warunkach:

a) pierwszeństwo do nabycia akcji nowej emisji służy właścicielom akcji emisji poprzednich w myśl § 17 statutu Spółki;

b) dla wykonania prawa poboru dla dawnych akcjonariuszów (p. „a”), winien być określony termin sześciotygodniowy od dnia ogłoszenia subskrypcji na akcje nowej emisji w „Monitorze Polskim”;

c) cena emisyjna akcji nowej emisji określa się na zł 860, przyczem jeden złoty równać się będzie wartości 1/5332 kg złota 900 próby;

d) pod względem praw przysługujących akcjonariuszom, akcje nowej emisji będą zrównane z akcjami poprzednich z chwilą wpisania podwyższenia kapitału zakładowego do rejestru handlowego, które winno być uskutecznione w ciągu miesiąca od dnia zamknięcia subskrypcji i uczestniczyć będą w dywidendzie od dnia, określonego przez Zarząd;

e) całkowita wpłata kapitału zakładowego oraz zapasowego winna być uskuteczniiona w ciągu 3 miesięcy od dnia ogłoszenia niniejszego postanowienia w „Monitorze Polskim”;

f) w ogłoszeniach o subskrypcji winno być w całości publikowane postanowienie, zezwalające na przeprowadzenie nowej emisji akcji;

g) w ciągu dwóch miesięcy od dnia zamknięcia subskrypcji akcje nowej emisji winny być wydane akcjonariuszom.

II — na zmianę par. 5 Statutu, który po uskutecznieniu powiększenia kapitału zakładowego otrzymuje brzmienie następujące:

§ 5

Kapitał zakładowy Spółki określa się na zł 28.318.080, przyczem jeden złoty równa się wartości 1/5332 kg złota 900 próby i składać się będzie z 32.928 akcji po zł 860 każda.

Warszawa, dn. 29 kwietnia 1930 r.

Za Kierownika Ministerstwa Przemysłu i Handlu

(—) J. Kozuchowski

Podsekretarz Stanu

Za Kierownika Ministerstwa Skarbu

(—) W. Broniewski

w. z. Dyrektora Departamentu

Zarząd Fabryki Fortepianów i Pianin J. Kerntopf i Syn w Warszawie, S. A.

zawiadamia, że w dn. 3 czerwca 1930 r. o godz. 8 wieczorem odbędzie się w lokalu Zarządu, ul. Przemysłowa Nr. 31,

Walne Zgromadzenie Akcjonariuszów

z następującym porządkiem dziennym:

1) Wybór Przewodniczącego; 2) Zatwierdzenie sprawozdania Zarządu i Komisji Rewizyjnej oraz bilansu i rachunku strat i zysków za rok operacyjny 1929 i udzielenie absolutorjum Zarządowi; 3) Podwyższenie kapitału zakładowego; 4) Zamiana akcji 10-złotowych na 100-złotowe; 5) Uzgodnienie Statutu Spółki z przepisami prawa o spółkach akcyjnych z dn. 22 marca 1928 r.; 6) Wybór Członków Zarządu i Komisji Rewizyjnej; 7) Wolne wnioski. PP. Akcjonariusze, pragnący uczestniczyć w Walnym Zgromadzeniu Akcjonariuszów, winni najpóźniej na 7 dni przed Zgromadzeniem złożyć w biurze Zarządu Spółki swoje akcje.

Prenumerując

„Lot Polski”

popieracie L. O. P. P.

Prenumerata roczna zł 12 — P. K. O. 7.860

Warszawa — Długa 50

Fałszywym przesądem jest, że do przewozu powietrznego nadają się jedynie pewne ograniczone kategorie towarów

Wszystko, zarówno części maszyn, książki, szkło, materje, artykuły spożywcze, kwiaty i t. d. nadają się do przewozu samolotami. Jedynym ograniczeniem jest, że jedna paczka nie może być większych rozmiarów, jak 100 × 50 cm.

Szybki czas przewozu chroni przesyłki od zepsucia, spokojny lot — od wstrząsów i uszkodzeń. Ta

ryfy przewozowe są niskie, gdyż wynoszą zaledwie kilkadziesiąt groszy od kg. Przesyłka, nadana w Warszawie, tego

samego dnia doręczona będzie w Poznaniu, Bydgoszczy, Gdańsku, Lwowie, Katowicach, Krakowie, Brnie i Wiedniu.

Samoloty kursują codziennie. Uproszczone formalności celne.

Informujcie się: w biurach „LOTU” i oddziałach firmy ekspedycyjnej Hartwig.

BIBLIOTEKA EKONOMICZNA

TYGODNIKA

„PRZEMYSŁ I HANDEL”

1) bez serji.— <i>M. Łempicki.</i> — Nasz pierwszy budżet państwowy, 1921 (wyczerpane)	2—	27) „ IX — <i>J. Gieysztor.</i> — Tranzyt jako problem międzynarodowy	1'00
2) „ <i>J. Zaglenczy.</i> — Warunki rozwoju cukrownictwa w Polsce 1922 (wyczerp.)	0'20	28) „ X — <i>Gustaw Taube jr.</i> — Komercjalizacja Warszawy	1'50
3) „ <i>F. Prochaska.</i> — Stosunek W. M. Gdańska do Polski pod względem celnym 1923 (wyczerpane)	0'40	29) „ X — <i>Wincenty Jastrzębski.</i> — Zadania i metody pracy Komisji Ankietowej	1'00
4) „ <i>Inż. St. Świętochowski.</i> — Państwowe przedsiębiorstwa górniczo - hutnicze, 1924 (wyczerpane)	0'50	30) „ XII — <i>Stanisław Pszczółkowski.</i> — Kredyty zagraniczne i ich rola w polskiej polityce kredytowej	2'50
5) „ <i>Inż. St. Świętochowski.</i> — Przedsiębiorstwa państwowe w Polsce, 1925 (wyczerpane)	0'40	31) „ XIII — <i>Z. R. Gawroński.</i> — Zwalczenie trustów w Stanach Zjednoczonych	2'00
6) „ <i>Inż. St. Świętochowski.</i> — Polska administracja górnicza, 1925 (wyczerpane)	0'30	32) „ XIV — <i>S. Fr. Królikowski.</i> — W sprawie metody obliczania stawek celnych	1'50
7) „ <i>Dr. J. Podkomorski.</i> — Zasadnicze zadania monopolu spirytusowego, 1925	0'20	33) „ XV — <i>St. Starzyński.</i> — Położenie klasy robotniczej po przewrocie majowym	1'20
8) „ <i>Dr. F. Młynarski.</i> — Powrót Anglii do waluty złotej, 1925	1—	34) „ XVI — <i>J. Kulikowski.</i> — Rozbudowa miast i jej finansowanie	2'00
9) „ <i>Inż. Cz. Klarner.</i> — W sprawie programu gospodarczego Rządu, 1925 (wyczerp.)	0'30	35) „ XVI — <i>S. Szwalbe.</i> — Polityka państwa w zakresie obrotu żytem (wyczerpane)	2'00
10) „ <i>Inż. Cz. Klarner.</i> — Rola Polski w obrocie międzynarodowym 1925, (wyczerp.)	0'30	36) „ XVII — <i>S. Starzyński.</i> — Stan Finansowy Polski w roku 1927	2'00
11) „ <i>Inż. Cz. Klarner.</i> — Instytut Handlu Zagranicznego, 1925	0'30	37) „ XIX — <i>Józef Kożuchowski.</i> — Kapitał zagraniczny w przemyśle polskim	2'00
12) „ <i>Ad. Rudzki.</i> — Wpływ wyniku rokowań handlowych z Niemcami na kierunek handlu amorskiego Polski, 1925 (wyczerpane)	0'30	38) „ XX — <i>Henryk Rozenberg.</i> — Polityka Państwa w dziedzinie zaopatrzenia ludności w chleb (wyczerpane)	1'50
13) „ <i>Inż. St. Świętochowski.</i> — Analiza dochodowości państwowych przedsiębiorstw górniczo-hutniczych, 1925	0'20	39) „ XXI — <i>Zygmunt Karpiński.</i> — Waluta złota i pozłacana	1'50
14) „ <i>Inż. K. Bukowski.</i> — Kilka uwag o państwowym przemyśle solnym w Polsce, 1926 (wyczerpane)	0'20	40) „ XXII — <i>Jerzy Lubowicki.</i> — Zasady reformy podatkowej	3'00
15) „ <i>Inż. W. Polkowski.</i> — Sprawa mieszkaniowa w Polsce, 1926	0'20	41) „ XXIII — <i>Marjan Turcki.</i> — Problem aktywizacji bilansu handlowego	3'00
16) „ <i>F. Rostkowski.</i> — Sześć lat polskiej polityki handlowo-morskiej, 1926	0'50	42) „ XXIV — <i>Stefan Konopski.</i> — Ochrona celna w poszczególnych państwach w świetle badań międzynarodowych	1'00
17) „ <i>H. Gliwic.</i> — Nowy bankier świata, 1925	0'50	43) „ XXV — <i>Henryk Romanowski.</i> — Obrót bezgotówkowy (wyczerpane)	1'00
18) bez serji <i>Inż. St. Świętochowski.</i> — Jeszcze w sprawie państwowych przedsiębiorstw górniczo-hutniczych, 1926	0'30	44) „ XXVI — <i>Karol Bajer.</i> — Zarys uprzemysłowienia Woj. Łódzkiego ze specjalnym uwzględnieniem przemysłu włókienniczego	1'50
19) Tom I — <i>J. Kulikowski.</i> — Bankowość polska i problem jej sanacji, 1926	1'20	45) „ XXVII — <i>Dr. Stanisław Wachowiak.</i> — Targi i wystawy w Polsce	1'00
20) „ II — <i>Dr. J. Podkomorski.</i> — O właściwej formie monopolu spirytusowego w Polsce, 1926	0'70	46) „ XXVIII — <i>Jan Miklaszewski.</i> — Ogólny rzut oka na rozwój produkcji leśnej i obrotu drzewnego Polski współczesnej	2'50
21) „ III — <i>Dr. F. Młynarski.</i> — Międzynarodowe znaczenie spadku złotego, 1926	1'50	47) „ XXIX — <i>Inż. Czesław Klarner.</i> — Zagadnienie mieszkaniowe w niepodległej Polsce	2'00
22) „ IV — <i>St. Pszczółkowski.</i> — Stabilizacja kursu złotego, 1926	1'20	48) „ XXX — <i>Inż. Jędrzej Moraczewski.</i> — Roboty publiczne	0'80
23) „ V — <i>Inż. Cz. Klarner.</i> — Dorobek czterech miesięcy (dwie mowy program.), 1926	1'00	49) „ XXXI — <i>Władysław Gieysztor.</i> — Przedsiębiorstwa państwowe	1'00
24) „ VI — <i>Dr. L. Barański.</i> — Uwagi nad obiegiem pieniężnym w Polsce w latach 1924 — 1926, 1926	1'50	50) „ XXXII — <i>Józef Kożuchowski.</i> — Wojna w życiu gospodarczym Polski	1'00
25) „ VII — <i>F. Prochaska.</i> — Klauzula największego uprzywilejowania	1'50	51) „ XXXIII — <i>Dr. Marcin Szarski.</i> — Bankowość polska	1'50
26) „ VIII — <i>A. Siebeneichen.</i> — Rozwój czy upadek portu gdańskiego	1'20	52) „ XXXIV — <i>Inż. Dr. Stanisław Olszewski.</i> — Fosforyty polskie i ich znaczenie gospodarcze	1'00
		53) „ XXXV — <i>Prof. Dr. Witold Staniewicz.</i> — Uwagi o reformie stosunków rolnych w Polsce	1'50

DO NABYCIA WE WSZYSTKICH KSIĘGARNIACH ORAZ BEZPOŚREDNIO W ADMINISTRACJI TYG. „PRZEMYSŁ I HANDEL” — WARSZAWA, ELEKTORALNA 2, POK. 26

BANK GOSPODARSTWA KRAJOWEGO

CENTRALA W WARSZAWIE
UL. KRÓLEWSKA 5

DEPARTAMENT
BUDOWLANY
WARSZAWA,
ULICA SIENNA Nr. 17

ZAŁATWIA OPERACJE BANKOWE, W SZCZEGÓLNOŚCI:

1) SKUP I SPRZEDAŻ WEKSLI	TOŚCIOWYCH, DOKUMENTÓW ORAZ KOSZTOWNOŚCI
2) NABYWANIE I SPRZEDAWANIE NA RACHUNEK WŁASNY WALUT OBCYCH ORAZ PAPIERÓW WAR- TOŚCIOWYCH PAŃSTWOWYCH, KOMUNALNYCH I INNYCH	6) UDZIELANIE KREDYTU DŁUGO- TERMINOWEGO PRZEZ EMISJĘ 7% LISTÓW ZASTAWNYCH, 7% OBLIGACYJ KOMUNALNYCH, A DLA POTRZEB PRZEMYSŁU 7½% OBLIGACYJ BANKOWYCH.
3) INKASOWANIE WSZELKIEGO RO- DZAJU NALEŻNOŚCI	PAPIERY TE WYSTAWIONE W PEŁNOWARTOŚCIOWEJ WA- LUCIE ZAOPATRZONE SĄ W GWA- RANCJĘ SKARBU PAŃSTWA ORAZ ZABEZPIECZONE HIPOTECZNIE.
4) WYDAWANIE PRZEKAZÓW NA MIEJSCOWOŚCI W POLSCE ORAZ ZAGRANICĄ POŁOŻONE	
5) PRZYJMOWANIE DO DEPOZYTU WSZELKICH PAPIERÓW WAR-	

KAPITAŁY WŁASNE BANKU WYNOSZĄ zł 200,000.000

20 ODDZIAŁÓW PROWINCJONALNYCH

KORESPONDENCI WE WSZYSTKICH
WIĘKSZYCH MIASTACH ŚWIATA

„POLMIN”

PAŃSTWOWA FABRYKA OLEJÓW MINERALNYCH

SIEDZIBA DYREKCJI: LWÓW, ULICA SZPITALNA Nr. 1

TELEFONY: 2-48, 3-28, 39-20, 39-21

**FABRYKA OLEJÓW MINERALNYCH
W DROHOBYCZU — TELEFON 105**

**REPREZENTACJA W WARSZAWIE
ul. Szkolna 2; telefony: 70-04, 114-75, 512-33 i 177-8**

**Reprezentacja w Gdańsku — Polish Petroleum Company — Krebsmarkt 7 — 8
Przedstawicielstwa zagraniczne we wszystkich stołecznych miastach Europy**

POLECA ZNANE ZE SWEJ PIERWSZORZĘDNEJ JAKOŚCI

OLEJE I SMARY SAMOCHODOWE

Polmin AS, Polmin AL, Polmin AZ, Polmin AF, Polmin AP, Polmin AD i Polmin AT

**OLEJE CYLINDROWE, ODPOWIEDNIE DO
WSZYSTKICH WARUNKÓW PRACY. WYSOKOGA-
TUNKOWE OLEJE ŁOŻYSKOWE. OLEJE DO
SILNIKÓW SPALINOWYCH, DO KOMPRESORÓW PO-
WIETRZNYCH I KOMPRESORÓW CIŁODNICZYCH.
OLEJE TURBINOWE i TRANSFORMATORO-
WE. OLEJE WIERTNICZE. TŁUSZCZE MA-
SZYNOWE. SMARY DO LIN I KÓŁ ZĘBATYCH.
SMARY DO WÓZKÓW KOPALNIANYCH I OLEJE
OSIOWE. — PARAFINE, ŚWIECE, WAZE-
LINE TECHNICZNA. — BENZYNY: EKSTRAKCYJ-
NA, LOTNICZA, SAMOCHODOWA I MOTOROWA. —
NAFTE: RAFINOWANĄ I SILNOPLOMIENNA. OLE-
JE GAZOWE. ASFALTY BEZPARAFINOWE I PARA-
FINOWE. SULFOKWASY, KWASY NAFTENOWE.**

ODDZIAŁY W KRAJU:

**BIAŁYSTOK, ul. Warszawska 7, tel. 10-34
KRAKÓW, ul. Szczepańska 9, tel. 15-82
LUBLIN, ul. Krak. Przedm. 46, tel. 10-74
LWÓW, ul. Szpitalna 1, tel. 3-23
ŁÓDŹ, ul. Piotrkowska 152, tel. 6-27,**

**WARSZAWA, ul. Szkolna 2, tel. 114-75
POZNAŃ, ul. św. Marcina 18, tel. 35-36
SOSNOWIEC, ul. Nałtowa 4, tel. 2-08
TORUŃ, ul. Mostowa 17, tel. 3-99
WILNO, ul. Jagiellońska 8, tel. 1-72**

SKŁADY WŁASNE I KOMISOWE:

**BIAŁYSTOK, BIELSK PODLASKI, BIŁGORAJ, BĘDZIN, BRODY, BYDGOSZCZ, CHELM, DOLINA, DRO-
HOBYCZ, GARWOLIN, GDYŃIA, GRUDZIĄDZ, JAROSŁAW, KALISZ, KIELCE, KOŃSKIE, KOŁOMYJA,
KOWEL, KRAKÓW, KRASNYSTAW, LIDA, LUBLIN, LUBARTÓW, LWÓW, ŁĘCZYCA, ŁOMŻA, ŁÓDŹ,
MIĘDZYRZEC PODLASKI, NOWOGRODEK, OPCZNO, OSTROWIEC, OSTRÓW, PABJANICE, RADOM,
RADZYŃ, RÓWNE, RYKI, SANDOMIERZ, SAMBOR, SIEMIATYCZE, SIEDLCE, SKIERNIEWICE, SOBOLEW,
SOSNOWIEC, STANISŁAWÓW, SIRYJ, TOMASZÓW MAZ., TORUŃ, TARNOPOL, WARSZAWA, WILNO,
WIELUŃ, WIERZBNIK, WÓLKOWYSK, WŁOCŁAWEK, ZDUNSKA WOLA, ŻŁOZÓW, ŻYRARDÓW**

WŁASNY PARK CYSTERNOWY